

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego.

W y s o k i S e j m i e !

Komisyja krajowa dla spraw przemysłowych przedłożyła Wydziałowi krajowemu sprawozdanie z jej czynności za czas od 1. grudnia 1895 do 30. listopada 1896, zawierające oraz szczegóły o stanie szkół przemysłowych, warsztatów naukowych i innych zawodowych zakładów przemysłowych, utrzymywanych kosztem kraju lub zasilanych ze skarbu krajowego, tudzież o stanie uzupełniających szkół przemysłowych, jako też szczegóły o rozdawnictwie stypendyów i zasiłków na cele przemysłowe, o nadaniu stypendyów handlowych, o udzielaniu pożyczek z funduszu przemysłowego i o stanie tego funduszu według zamknięcia rachunkowego za I. półrocze 1896, które Bank krajowy, jako administrator funduszu, Wydziałowi krajowemu przedłożył. Komisyja uzasadnia nadto w tem przedłożeniu wydatki preliminowane na rok 1897 na cele przemysłowe i przedstawia wnioski.

Sprawozdanie to Wydział krajowy w myśl §. 2. statutu Komisji przedkłada Wysokiemu Sejmowi w załączeniu jako alegat $\%$ oraz oświadcza, że przyjmuje wszystkie wnioski Komisji.

W dalszym ciągu niniejszego przedłożenia Wydział krajowy zdaje sprawę z wykonania uchwał Wysokiego Sejmu, powziętych w sprawach przemysłowych na ostatniej sesji, o petycyach przekazanych Wydziałowi krajowemu do załatwienia, o wykonaniu ustawy krajowej z dnia 11. kwietnia 1893 w przedmiocie uwolnienia zakładów i spółek przemysłowych, tudzież przemysłowych towarzystw akcyjnych od niepaństwowych dodatków do podatków, o opodatkowaniu przemysłu domowego, o fundacyach na cele przemysłowe i innych ważniejszych sprawach tyczących się przemysłu krajowego, o ile wchodziły w zakres czynności Wydziału krajowego. W sprawozdaniu tem Wydział krajowy przedstawia nadto Wysokiemu Sejmowi wnioski w przedmiocie udzielenia gminie Kalwarii Zebrzydowskiej pożyczki z funduszu krajowego na budowę tamtejszej szkoły stolarskiej, rozszerzenia krajowej szkoły tkackiej w Krośnie, podniesienia frekwencyi w uzupełniających szkołach przemysłowych i stabilizacyi jednego funkcyonaryusza w krajowej szkole garniearskiej w Kołomyi.

A) Uchwały Wysokiego Sejmu w sprawie umieszczenia krajowej szkoły stolarskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej, stabilizacyi czterech funkcyonaryuszów w krajowych szkołach przemysłowych, programu zakładania szkół zawodowych, przemysłowych, kursów wędrownych i subwencyi państwowych na utrzymanie szkół zawodowych.

Załatwiając sprawozdanie sejmowej komisji przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego (Cz. I. Krajowe szkoły zawodowe i warsztaty) Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 24. stycznia 1896 powziął następujące uchwały:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 13. grudnia 1895 l. 80 581 i dołączone do niego sprawozdanie z czynności krajowej komisji dla spraw przemysłowych w zakresie szkół i warsztatów zawodowych.

II. 1. Sejm uchyla uchwałę swą z dnia 9. lutego 1895, mocą której przeznaczono do rozporządzenia Wydziału krajowego kwotę 5.000 zł. tytułem ryczałtowego czynszu względnie odszkodowania dla gminy miasta Żywca za umieszczenie tamtejszego krajowego naukowego warsztatu stolarskiego i wyrobu zabawek drewnianych w budynku gminnym wystawionym podług planu przez Wydział krajowy zatwierdzonego, oraz wstawiono tę sumę do Rubr. XVI. wydatków preliminarza budżetu krajowego na rok 1896.

2. Sejm przeznacza natomiast do rozporządzenia Wydziału krajowego kwotę 6.500 zł. na umieszczenie krajowego naukowego zakładu stolarskiego w Kalwarii Zebrzydowskiej i wstawia na ten cel kwotę 6.500 zł. do Rubr. XVI. wydatków budżetu krajowego na r. 1896. Tem samym zostaje załatwioną petycja l. s. 216.

III. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby stabilizował Stanisława Anczyca na posadzie kierownika i nauczyciela zawodowego krajowej szkoły sukienniczej w Rakszawie nadanej mu prowizorycznie dekretem Wydziału krajowego z d. 25. sierpnia 1893 l. 43.709, przyznał mu stałą płacę w kwocie 1.500 zł. rocznie oraz przyznał mu prawo do emerytury na równi z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi wymienionymi w §. 12. ust. 2. lit. b) statutu emerytalnego, uchwalonego przez Sejm dnia 21. stycznia 1889 tudzież z zastosowaniem uchwały sejmowej z d. 3. stycznia 1874 i pod warunkami tą uchwałą określonymi wymierzał Stanisławowi Anczycowi trzy pięciolecia po 200 zł. w miarę ukończenia 5, 10 i 15 lat służby pełnionej przy tych samych stałych poborach na posadzie kierownika i nauczyciela zawodowego krajowej szkoły sukienniczej w Rakszawie.

Służba policzalna do emerytury poczyna się liczyć od dnia 1. września 1893, do kwinkweniów zaś od 1. stycznia 1896.

IV. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby stabilizował Franciszka Ksawerego Daniszewskiego na posadzie nauczyciela rysunków w krajowej szkole tkackiej w Krośnie, nadanej mu prowizorycznie dekretem Wydziału krajowego z d. 10. grudnia 1890 l. 43.860, przyznał mu stałą płacę w kwocie 1.200 zł. rocznie oraz przyznał mu prawo do emerytury na równi z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi wymienionymi w §. 12. ust. 2. lit. b) statutu emerytalnego uchwalonego przez Sejm dnia 21. stycznia 1889 tudzież z zastosowaniem uchwały sejmowej z d. 3. stycznia 1874 i pod warunkami tą uchwałą określonymi, wymierzał Franciszkowi Ksaweremu Daniszewskiemu trzy pięciolecia po 150 zł. w miarę ukończenia 5, 10 i 15 lat służby pełnionej przy tych samych stałych poborach na posadzie nauczyciela rysunków w krajowej szkole tkackiej w Krośnie.

Służba policzalna do emerytury poczyna się liczyć od dnia 1. stycznia 1891, do kwinkweniów zaś od dnia 1. stycznia 1895.

V. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby stabilizował Bazylego Pyptiuka na posadzie kierownika i instruktora zawodowego w krajowym naukowym warsztacie tkackim w Łańcucie, nadanej mu prowizorycznie dekretem Wydziału krajowego z dnia 2. listopada 1889 l. 47.861, przyznał mu stałą płacę w kwocie 720 zł. rocznie, oraz przyznał mu prawo do emerytury na równi z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi wymienionymi w §. 12. ust. 2. lit. b) statutu emerytalnego uchwalonego przez Sejm dnia 21. stycznia 1889, tudzież z zastosowaniem uchwały sejmowej z dnia 3. stycznia 1874 i pod warunkami tą uchwałą określonymi wymierzał Bazylemu Pyptiukowi trzy pięciolecia po 80 zł. w miarę ukończenia 5, 10 i 15 lat służby pełnionej przy tych samych stałych poborach na posadzie kierownika i instruktora zawodowego w krajowym naukowym zakładzie tkackim w Łańcucie.

Służba policzalna do emerytury poczyna się liczyć od dnia 1. listopada 1889 do kwinkweniów zaś od 1. stycznia 1895.

VI. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby stabilizował Stefana Skrypniczuka na posadzie instruktora zawodowego w krajowej szkole garncarskiej w Kołomyi, nadanej mu prowizorycznie dekretem Wydziału krajowego z dnia 24. lipca 1890 l. 31.783, przyznał mu stałą płacę w kwocie 720 zł. rocznie oraz przyznał mu prawo do emerytury na równi z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi wymienionymi w §. 12. ust. 2. lit. b) statutu emerytalnego uchwalonego przez Sejm dnia 21. stycznia 1889, tudzież z zastosowaniem uchwały sejmowej z dnia 3. stycznia 1874 i pod warunkami tą uchwałą określonymi, wymierzał Stefanowi Skrypniczukowi trzy pięciolecia po 80 zł. w miarę ukończenia 5, 10 i 15 lat służby pełnionej przy tych samych stałych poborach na posadzie instruktora zawodowego w krajowej szkole garncarskiej w Kołomyi.

Służba policzalna do emerytury poczyna się liczyć od dnia 16. sierpnia 1890, do kwinkwenniów zaś od 1. stycznia 1895.

VII. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przez komisję krajową dla spraw przemysłowych przeprowadził studia i zebrał materiały mogące posłużyć do ułożenia programu zakładania szkół zawodowych, i program taki Sejmowi we właściwym czasie przedłożył, uwzględniając w nim potrzeby i właściwości poszczególnych okolic kraju.

VIII. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z krajową komisją dla spraw przemysłowych zbadał czy i dla jakich kategorii przemysłu kursa wędrownie można zaprowadzić, a z wyników badań zdał sprawę Sejmowi na najbliższej sesyi.

IX. Wzywa się c. k. Rząd, aby na rzecz utrzymania szkół zawodowych w kraju przyznał wyższe dotacje.

W sprawozdaniu Komisji krajowej dla spraw przemysłowych (str. 46 i 47) podane są szczegóły o wykonaniu uchwały *ad II.* w sprawie przyznania 6.500 zł. na budowę celem umieszczenia krajowej szkoły stolarskiej w Kalwaryi Zebrzydowskiej. Gdy w ciągu rokowań z gminą Kalwarya Zebrzydowska o wykonanie tej budowy przy pomocy subwencji krajowej 6.500 zł. okazało się, że koszt tej budowy według nowego planu przez Wydział krajowy zatwierdzonego wynosić będzie 11.000 zł. a nie 6.500 zł. jak to pierwotnie na podstawie dawnego planu budowy obliczono, tudzież że gmina nie posiada obecnie funduszków na pokrycie reszty kosztów budowy, Wydział krajowy reskryptem z dnia 26. maja 1896 l. 32.493 oświadczył gminie gotowość przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosku o uchwalenie dla niej 4.000 zł. tytułem bezprocentowej pożyczki na rzeczoną budowę, spłacalnej w ciągu pięciu lat począwszy od 1. stycznia 1898. Ponieważ Rada gminna na posiedzeniu z 18. czerwca 1896 uchwaliła zaciągnięcie tej pożyczki oraz zastosowała się do wszystkich wymagań Wydziału krajowego tak co do budowy samej jako też co do zasiłków gminnych na utrzymanie szkoły stolarskiej i uchwala w tych sprawach została zatwierdzoną przez Reprezentację powiatową w Wadowicach, Wydział krajowy stosownie do wspomnianego wyżej oświadczenia swego przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek w tym przedmiocie.

Uchwały Wysokiego Sejmu pod III. do VI. w sprawie stabilizowania Anczyca Stanisława, Daniszewskiego Franciszka Ksawerego, Pyptiuka Bazylego i Skrypniczuka Stefana zostały wykonane rozporządzeniami Wydziału krajowego z dnia 10. lutego 1896 l. 7.337, 7.338, 7.339 i 7.340.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu *ad VII.* Wydział krajowy pismem z dnia 3. marca 1896 l. 9.958 wezwał Komisję krajową dla spraw przemysłowych, ażeby mu przedłożyła projekt programu zakładania szkół zawodowych. Wezwaniu temu Komisya nie mogła dotychczas uczynić zadość z powodów przytoczonych w jej sprawozdaniu (str. 53).

O uchwale Wysokiego Sejmu *ad VIII.* w sprawie zaprowadzenia przemysłowych kursów wędrownych Wydział krajowy pismem z dnia 21. lutego 1896 zawiadomił Komisję krajową dla spraw przemysłowych z wezwaniem o przedstawienie wniosków, przyczem zwrócił uwagę Komisyi, że sprawa urzędzenia takich kursów była poruszona w memoryale Wydziału krajowego do c. k. Rządu z dnia 16. września 1884 l. 21.506, który został poparty uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 23. października 1884. W rezolucyi do c. k. Rządu z dnia 22. stycznia 1887 Wysoki Sejm uznał ponownie potrzebę zaprowadzenia kursów, o których mowa. C. k. Rząd według odezwy c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 25. sierpnia 1885 l. 8.438 i z dnia 19. lipca 1887 l. 6.165 objawił zasadniczą gotowość do uwzględnienia życzeń Reprezentacji kraju, w sprawie powyższych kursów, jednak ostateczną decyzję w tej sprawie zastrzegł późniejszym rokowaniom.

Sprawa urzędzenia tych kursów była przedmiotem gorliwych i gruntownych badań ze strony Komisyi celem wypracowania projektu. Było jednak rzeczą wskazaną, ażeby do tego projektu użytkować także spostrzeżenia i materiały, które zebrał kierownik krajowej szkoły tkackiej w Krośnie H. Gruszecki w czasie podróży naukowej, zwłaszcza na Szląsku pruskim, odbytej z polecenia Wydziału krajowego w jesieni 1896. Wkrótce Komisya przedłoży Wydziałowi krajowemu rzeczony projekt.

Uchwałą Wysokiego Sejmu *ad IX.* z wezwaniem do c. k. Rządu o przyznanie wyższych dotacyi na rzecz utrzymania szkół za-

wodowych w kraju zakomunikowano c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem Marszałka krajowego z dnia 24. stycznia 1896 Ls. 1.059.

Na rok 1896 udzielił c. k. Rząd subwencji państwowych w sumie 28.610 zł, w porównaniu z r. 1895 o 3.590 zł. więcej.

Sejmowa komisya przemysłowa wyraziła w sprawozdaniu wyżej wspomnianem życzenie, ażeby w sprawozdaniach Wydziału kraj. przedkładanych Wys. Sejmowi, wymieniano te zakłady przemysłowe, które corocznie zlustrowano. Życzeniu temu Wydział kraj. chętnie czyni zadość. W ciągu r. 1896 przeprowadzono z ramienia Wydziału kraj. lustracyę administracyjną czterestu zawodowych zakładów przemysłowych, jako to: szkół koszykarskich w Jaśle względnie w Skołyszynie i Zatorze, warsztatów kołodziejskich w Grybowie (trzykrotnie) i Grzymałowie, szkoły tkackiej w Krośnie, warsztatów tkackich w Glinianach, Gorlicach, Korczynie, Rychwałdzie i Wilamowicach, szkół koronkarskich w Starym Sączu i Zakopanem, warsztatu garncarskiego w Porembie. O każdej z tych lustracyi Wydział krajowy otrzymał wyczerpujące sprawozdanie, na podstawie którego wydano potrzebne zarządzenia. W najbliższej przyszłości delegat Wydziału krajowego przeprowadzi dalsze lustracye administracyjne szkół zawodowych.

Uznając konieczną potrzebę systematycznego przeprowadzenia lustracyi naukowych zakładów przemysłowych także pod względem fachowym, Wydział krajowy pismem z dnia 21. lutego 1896 L. 6.661 zwrócił uwagę Komisji krajowej dla spraw przemysłowych na tę okoliczność i wezwał ją do przedstawienia Wydziałowi krajowemu wniosków w tej sprawie. Na posiedzeniu z dnia 13. grudnia 1896 Komisya uchwaliła porządek co do wizytacyi szkół przemysłowych i wyznaczyła dla każdej szkoły lustratora z grona swych członków.

B) Uchwały w sprawie uzupełniających szkół przemysłowych.

Załatwiając sprawozdanie sejmowej komisji przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego (Uzupełniające szkoły przemysłowe), powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 25. stycznia 1896 następujące uchwały:

„I. Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego z działalności na polu szkół przemysłowych uzupełniających do wiadomości.

II. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby ponownie wydał polecenie władzom politycznym pierwszej instancyi, iżby jako władze przemysłowe przynaglały majstrów do posyłania regularnie terminatorów na uzupełniającą naukę przemysłową“.

O uchwale ad II. zawiadomiono c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem Marszałka krajowego z dnia 25. stycznia 1896 Ls 1.089.

W tej sprawie c. k. Namiestnictwo wydało do wszystkich c. k. Starostw i do Prezydentów miast Lwowa i Krakowa okólnik z dnia 22. maja 1896 L. 38.626 następującej osnowy:

„Według sprawozdania rocznego c. k. Inspektora przemysłowego za rok 1895 pozostawia jeszcze zawsze urządzenie wielu zakładów przemysłowych, zwłaszcza cegielń, garbarń, piekarni i zakładów masarskich pod względem zdrowotnym dla robotników bardzo wiele do życzenia, mianowicie, nie ma przy wielu podobnych zakładach i z b. wypoczynkowych, często brakuje zdrowej wody do picia, nie ma wychodków i t. p. a w pracowniach częstokroć panuje takie niechlujstwo, że może u robotników wywołać choroby skórne i zakaźne. Zauważano dalej, że przedsiębiorcy przemysłowi, zwłaszcza żydowscy przeważnie nie zachowują przepisów o spoczynku niedzielnym, że z wyjątkowych koncesyj przewidzianych w §. 3 rozp. Namiest. z 30. kwietnia 1895 (Dz. u. kr. Nr. 31) korzystają także przemysłowcy, którzy nie samych tylko pomocników izraelskich zatrudniają, a i tacy nie prowadzą wykazu przepisanego w ostatnim ustępie powołanego paragrafu.

Wielka ilość przemysłowców wykracza z reguły przeciw przepisom §§. 79, 80, 88 i 96 ust. przem. przez przyjmowanie pomocników bez ksiąg robotniczych, lub nie należyte ich wypełnianie, przez nie utrzymywanie wykazów robotników tudzież robotników młodocianych, wreszcie przez brak porządku robotniczego w pracowniach.

Wreszcie zauważył c. k. inspektor przemysłowy, że majstrowie zaniedbując włożone na nich §§. 75 a) i 100. ust. przem. obowiązki, nie czuwają nad tem, aby ich uczniowie uczęszczali regularnie na uzupełniającą naukę przemysłową.

W tej ostatniej sprawie powziął także Sejm krajowy na posiedzeniu z 25. stycznia 1896 uchwałę, którą wezwano c. k. Rząd o ponowne wydanie władzom politycznym I. instancyi polecenia, aby jako władze przemysłowe przynaglały majstrów do regularnego posyłania terminatorów na uzupełniającą naukę przemysłową.

Co do wadliwego zaś urządzenia pomienionych na wstępie zakładów przemysłowych poleciło Wysokie c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych reskryptem z 21. stycznia 1896, L. 3836/95 wezwać władze przemysłowe, aby z całym możliwym pośpiechem i w sposób przepisany ustawami załatwiały doniesienia nadsyłane przez c. k. inspektora przemysłowego w myśl §. 9. ustawy z 17. czerwca 1883 (D. p. p. Nr. 117), zwłaszcza gdy chodzi o nieprzestrzeganie przepisów wydanych dla ochrony życia i zdrowia robotników i aby o wyniku odnośnych dochodzeń zawiadamiały natychmiast c. k. inspektora przemysłowego.

Powołując się na tutejsze okólniki z 24. lipca 1893 L. 54.378, 6. lipca 1894 L. 33.872 i 6. maja 1895 L. 23.209. c. k. Namiestnictwo wzywa ponownie P. c. k. Starostę, aby z całą energią czuwał nad ścisłym wykonywaniem przepisów zawartych w noweli do ustawy przemysłowej z 8. marca 1885 (D. p. p. Nr. 22.) i nie ograniczając się tylko na wypadki poruszone przez c. k. inspektora przemysłowego sam z własnej inicjatywy zarządzał co należy celem usunięcia spostrzeżonych we wspomnianym kierunku wadliwości lub braków“.

To rozporządzenie c. k. Namiestnictwa Wydział krajowy okólnikiem z dnia 3. lipca 1896 L. 33.836 podał Wydziałom wszystkich uzupełniających szkół przemysłowych do wiadomości i użytku. Komisya krajowa dla spraw przemysłowych konstatuje jednak w swem sprawozdaniu (str. 4, 5), że frekwencya uczniów do uzupełniających szkół przemysłowych jeszcze ciągle nie jest regularna i nie tylko nie wzrasta, lecz raczej spada, a przyczyną tego nie pomyślnego stanu rzeczy przede wszystkim uchylanie się majstrów od zapisywania terminatorów na naukę uzupełniającą i obojętność władz przemysłowych w przestrzeganiu, aby młodzież rękodzielniczą pobierała w myśl przepisów ustawy przemysłowej dalszą naukę zastosowaną do jej zawodu. Poseł Dr. Aleksander Dworski, delegat Wydziału krajowego do wykonywania jego imieniem nadzoru nad uzupełniającą szkołą przemysłową w Przemyśle, zwrócił pierwszy w drodze urzędowej uwagę, że przyczyną stosunkowo małej i nieregularnej frekwencyi uczniów do tej szkoły obok obojętności majstrów dla sprawy jest głównie ta okoliczność, że wielu majstrów wpisuje swych uczniów do Stowarzyszenia przemysłowego dopiero po upływie dwóch lub trzech lat od dnia przyjęcia. W tej sprawie Wydział krajowy odezwą z dnia 1. lipca 1896 L. 34.483 odniósł się do c. k. Namiestnictwa, które następnie odezwą z d. 2. października 1896 L. 80.978, odwołując się do swego okólnika wyżej przytoczonego, udzieliło Wydziałowi krajowemu w odpisie sprawozdania c. k. Starostwa w Przemyśle w przedmiocie poruszonego przez posła Dra Aleksandra Dworskiego. Sprawozdanie to stwierdza, że przemyscy majstrowie nie zapisują swych uczniów do Stowarzyszenia przemysłowego natychmiast po ich przyjęciu do terminu, lecz dopiero po upływie dłuższego czasu oraz, że w czasie tym używają uczniów do zwykłych posług a nie troszczą się o ich wykształcenie zawodowe, przez co stają się winnymi przekroczeń §. 75 a), 96, 99, 99 a) i 100. ustawy przemysłowej, podlegających w myśl §. 133. ustęp a) karze od 10 do 400 zł. Podobnie anormalne stosunki panują także w innych miastach naszych. Praktyka taka sprowadza nader zgubne skutki w wielu kierunkach. Największą szkodę ponoszą uczniowie sami. Uczeń niezapisany traci bezowocnie niekiedy 2 i 3 lata na posługach warsztatowych i w gospodarstwie domowym swego pryncypała, czas ten nie liczy mu się zazwyczaj do praktyki terminatorowskiej, w skutek czego zamiast terminować najdłużej 4 lata, jak to ustawa w §. 99 a) przepisuje, pozostaje w terminie 6, a nawet 7 lat. Jeżeliby zaś wyjątkowo wliczono mu ten czas do prawidłowej nauki przemysłowej, to zostaje wyzwolony na czeladnika, chociaż nie umie należycie swego rzemiosła. Taki uczeń pozbawiony jest opieki i dobrodziejstw, jakie mu ustawa przemysłowa w §. 100. i innych zapewnia pod względem wykształcenia zawodowego i ogólnego. wychowania religijno-moralnego i fizycznego lub na wypadek choroby; pryncypał może go każdej chwili bez słusznego powodu wydaląc z terminu, nie narażając się przez to wcale na odpowiedzialność w ustawie przemysłowej zastrzeżoną.

Majstrowie ociągają się częstokroć od posyłania swych uczniów na naukę uzupełniającą. Obowiązku tego nie dopełniają wcale co do uczniów, niezapisanych

do Stowarzyszenia przemysłowego. Takich uczniów nie ma wcale w wykazach terminatorów, obowiązanych do nauki uzupełniającej, wskutek czego i Zarząd szkoły i władza przemysłowa, jeśli się tylko na wspomnianych wykazach operują, tracą ich z ewidencji i nie są w położeniu przynaglania pracodawców, ażeby uczniów, o których mowa, na naukę posyłać.

Zwyczaj wykroczenia przeciw wspomnianym przepisom ustawy przemysłowej, niemal powszechnie zakorzeniony, obok osobistych niekorzyści dla majstrów i terminatorów, wyrządza krzywdę całemu stanowi rękodzielniczemu w ogóle, obniża bowiem poziom jego wykształcenia zawodowego i intelektualnego, podkupuje przez to przemysł rękodzielniczy, którego byt i powodzenie w trudnej walce z konkurencją fabryczną zależy od stopnia wykształcenia zawodowego i inteligencji pracowników. Leży więc w interesie poszczególnych przemysłowców i przemysłu krajowego wogóle, ażeby ten w wysokim stopniu szkodliwy zwyczaj został jak najrychlej przełamany i wykorzeniony, oraz ażeby położono tamę wykrecozaniem przemysłowców w tym kierunku. Zdaniem Wydziału krajowego przyczyniłoby się do zapobieżenia nadużyciom, gdyby władze przemysłowe I. instancyi robiły jak najobszerniejszy i częsty użytek z §. 96. ustawy przemysłowej, który przepisuje, że majstrowie mają utrzymywać dokładne wykazy młodocianego personelu robotniczego; zatrudnionego w ich warsztatach i wykazy te obowiązani są przedkładać władzom przemysłowym na każde ich żądanie.

Z §. 75 a) i 100. ustawy przemysłowej tudzież z jej ducha wynika, że w miejscowościach, gdzie się znajdują uzupełniające szkoły przemysłowe, powinni być wyzwani na czeladników, tylko ci terminatorowie, którzy wykażą się świadectwem z ukończenia z dobrym postępem takich szkół. Analogiczne postanowienia powinny zawierać statuta Stowarzyszeń przemysłowych.

Odzwęą z dnia 10. grudnia 1896 L. 63.186 Wydział krajowy ponownie przedstawił c. k. Namiestnictwu sprawę w duchu powyższym z prośbą, ażeby zechciało ją wziąć pod rozwagę i wydało odpowiednie polecenie do władz przemysłowych I. instancyi. Zgodnie z Komisją krajową dla spraw przemysłowych Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek w tej sprawie.

W okresie, do którego odnosi się niniejsze sprawozdanie, przeprowadzono z ramienia Wydziału krajowego lustracje administracyjne dziesięciu uzupełniających szkół przemysłowych jako to: w Bochni, Gorlicach, Jasle, Krośnie, Nowym Sączu, Nowym Targu, Podgórzu, Starym Sączu, Tarnowie i Wieliczce. Na podstawie sprawozdań o wyniku tych lustracji wydano potrzebne zarządzenie. W najbliższej przyszłości odbędą się dalsze lustracje uzupełniających szkół przemysłowych. Pismem z dnia 10 lutego 1896 L. 6.894 Wydział krajowy zwrócił uwagę Komisji krajowej dla spraw przemysłowych na konieczną potrzebę przeprowadzania lustracji uzupełniających szkół przemysłowych pod względem technicznym i wezwał ją do przedstawienia wniosków w tym przedmiocie. Sprawę tę załatwiła Komisya na posiedzeniu swem z dnia 13. grudnia 1896, uchwaliła instrukcyę co do wizytacji szkół i wyznaczyła lustratora z grona swych członków.

Uchwałą z dnia 20. maja 1893 Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby przy układaniu budżetów uzupełniających szkół przemysłowych uwzględniał także wynagrodzenie za udzielanie nauki religii. Uchwale tej Wydział krajowy czyni w całej pełni zadość. W sprawozdaniu zaś sejmowem komisji przemysłowej, przytoczonym na wstępie niniejszego działu B) komisya zaznaczyła, że uzupełniające szkoły przemysłowe przyczyniają się nie tylko do podniesienia poziomu wykształcenia naszych rzemieślników, ale działają dodatnio na moralność i karność młodzieży a następnie oświadczą jak następuje: „Wszędzie tam, gdzie katecheci zajmują się gorliwie oddaną im młodzieżą, gdzie ją zachęcają do słuchania exhort, uczęszczania na mszę św. i przystępowania do św. Sakramentów, zarząd szkoły nie ma powodu skarżyć się na krnąbrność i wybryki uczniów. Przeciwnie w sprawozdaniach tych szkół, których zarządy skarżą się na drudność utrzymania karności w czasie nauki, na swawolę terminatorów poza szkołą, nie ma wzmianki o tem, że uczniowie wykonują religijne praktyki, albo nawet zarząd nie tai zaniedbania w tym względzie, tłumacząc się brakiem księży. Przy dobrej woli zarządu łatwo by znaleźć radę odnosząc się do Ordynaryatu biskupiego, który z pewnością braki usunie“. Działając w myśl uchwały i intencji Wysokiego Sejmu oraz z uwagi, że udzielanie nauki religii tylko na lekcjach szkolnych bez odbywania praktyk religijnych nie wyczerpuje zadań wychowania religijno-moralnego, tudzież na podstawie §. 100 ustawy przemy-

słowej. który przepisuje między innymi, że majstrowie mają obowiązek czuwania nad obyczajami swych terminatorów i przestrzegania, ażeby spełniali obowiązki i praktyki religijne, Wydział krajowy, dąży do tego, ażeby we wszystkich uzupełniających szkołach przemysłowych pod przewodnictwem i nadzorem szkoły uczniowie odbywali wspólnie praktyki religijne, a między innymi w niedziele uroczyste uczęszczali wspólnie na mszę św. Obecnie są niestety niemal wyjątkiem takie uzupełniające szkoły przemysłowe, których uczniowie w niedziele słuchają wspólnie mszy św.

Dla uzupełniających szkół przemysłowych w kraju udzielił c. k. Rząd subwencji za r. 1896 w łącznej sumie 21.000 zł., a zatem o 2.000 zł. wyższej w porównaniu z kwotą 19.000 zł subwencji państwowej na ten cel za r. 1895.

C) Uchwały Wysokiego Sejmu w sprawie rozszerzenia c. k. wyższej szkoły przemysłowej w Krakowie, umieszczenia c. k. szkoły przemysłowej we Lwowie, założenia wyższej szkoły handlowej we Lwowie, tudzież w przedmiocie innych spraw handlowych.

I. W załatwieniu sprawozdania sejmowej komisji przemysłowej o sprawozdaniu c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół państwowych dla nauki przemysłowej w r. 1894/5 Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 8. lutego 1896 powziął następujące uchwały:

„1. przyjmuje się do wiadomości sprawozdanie c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół państwowych dla nauki przemysłowej;

2. wzywa się c. k. Rząd do urządzenia przy przemysłowej szkole Krakowskiej oddziału elektrotechnicznego;

3. wzywa się c. k. Rząd do przeprowadzenia pertraktacji z reprezentacją miasta Lwowa w celu uzyskania odpowiedniejszego pomieszczenia dla szkoły przemysłowej we Lwowie;

4. wzywa się c. k. Rząd do zorganizowania wyższego Zakładu dla nauk handlowych we Lwowie;

5. poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby na przyszłej sesji sejmowej przedstawił wnioski co do przyczynienia się kraju poważnemi kwotami do urządzenia i utrzymania wyższego zakładu dla nauk handlowych we Lwowie“.

O uchwałach tych zawiadomiono JE. Księcia Namiestnika pismem Marszałka krajowego z dnia 8. lutego 1896 Ls. 1.574.

W sprawie poruszanej uchwałą ad 4) c. k. krajowa Rada szkolna odezwą z dnia 8. września 1896 L. 19.481 na podstawie reskryptu c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 1. sierpnia 1896 L. 14.355 oznajmiła między innymi, jak następuje:

„JE. P. Minister oświadczył w zasadzie gotowość wzięcia pod rozwagę sprawy założenia państwowej szkoły handlowej w Galicyi, a mianowicie utworzenia takiej szkoły we Lwowie, któraby służyła zarazem za podstawę dalszego rozwoju nauki handlowej w Galicyi.

Przy tej akcji JE. P. Minister wychodzi z założenia, że utworzenie i utrzymywanie takiej szkoły państwowej nie obciążałoby skarbu państwa znacznie wyżej, aniżeli subwencyonowanie szkoły handlowej, założonej i utrzymywanej przez czynniki miejscowe, dalsza zatem akcja około założenia szkoły zależeć będzie od zapewnienia wydatnych świadczeń kraju i czynników lokalnych tak na rzecz kosztów założenia jako też na rzecz bieżących kosztów utrzymania pomienionej szkoły. W sprawozdaniu przedłożonem JE. Ministrowi w powyższej sprawie przez c. k. Namiestnictwo, poruszono projekt umieszczenia przyszłej szkoły handlowej w budynku, zajętem obecnie przez c. k. seminaryum nauczycielskie żeńskie we Lwowie, a to na tej podstawie, że budowa nowego gmachu dla seminaryum była w zasadzie postanowiona.

JE. P. Minister kładzie szczególny nacisk na to, aby zupełnie urządzony budynek dostarczony został na użytek szkoły handlowej przez czynniki miejscowe i krajowe, a transakcja z budynkiem seminaryum nauczycielskiego mogłaby tylko wtedy być wzięta pod rozwagę, gdyby z niej nie wynikło obciążenie skarbu państwowego.

Powołane do tego czynniki miejscowe i krajowe miałyby zatem nie tylko bez żadnych dla państwa wydatków dostarczyć budynku zupełnie urządzonego, lecz także przyjąć na siebie zobowiązanie, że do kosztów sprawienia koniecznych zbio-

rów, środków naukowych i t. p., tudzież do bieżących wydatków rocznych na utrzymanie szkoły handlowej przyczyniać się będą stale w stosunku co najmniej dwóch trzecich części tychże kosztów.

W myśl powołanego reskryptu ministeryalnego założyć się mająca szkoła handlowa miałaby obejmować wyższą szkołę handlową z nauką dzienną tudzież szkołę handlową uzupełniającą z nauką niedzielną i wieczorną.

Koszta jednorazowe założenia szkoły (zbiory okazów, środki naukowe, biblioteka i t. p.) wyniosą około 10.000 do 15.000 zł. a koszta utrzymania szkoły podać można w przybliżeniu na 30.000 zł rocznie. Podając reskrypt ministeryalny do wiadomości Świątynego Wydziału krajowego, Rada szkolna krajowa ma zaszczyt upraszać przede wszystkim, aby Świątyni Wydział krajowy raczył w odpowiedniej drodze wyjednać subwencyę krajową na rzecz założenia i utrzymania przyszłej państwowej szkoły handlowej we Lwowie, która uczyni zadość powszechnie odczutej potrzebie kraju.

Rada szkolna krajowa ma w końcu zaszczyt podać do wiadomości Świątynego Wydziału krajowego, że w sprawie subwencji na rzecz szkoły handlowej udaje się równocześnie do Prezydium m. Lwowa i do Izby handlowo-przemysłowej we Lwowie.

Po porozumieniu się z Reprezentantami miasta Lwowa i lwowskiej Izby handlowo-przemysłowej na wspólnej konferencji Wydział krajowy odezwą z d. 9. listopada 1896 l. 66.541 oświadczył c. k. krajowej Radzie szkolnej gotowość przedstawienia Wysokiemu Sejmowi wniosku o uchwalenie dla projektowanej przez Rząd szkoły handlowej we Lwowie subwencji krajowej w kwocie 6.000 zł. rocznie począwszy od dnia otwarcia zakładu, tudzież że jest prawdopodobnem uzyskanie na ten cel od gminy m. Lwowa rocznej subwencji 6.000 zł., a od izby handlowo-przemysłowej we Lwowie rocznej subwencji 1.000 zł. Wydział krajowy oświadczył również, że na założenie i urządzenie szkoły fundusz krajowy nie może ponieść żadnych ofiar zwłaszcza, że lwowska Izba handlowo-przemysłowa oświadczyła gotowość złożenia na ten cel sumy 10.000 zł. Zarazem upraszał Wydział krajowy c. k. krajową Radę szkolną, o wyjednanie u c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia, ażeby odstąpiło od podanych w jego reskrypcie z 1. sierpnia 1896 l. 14.355 zbyt uciążliwych warunków założenia projektowanej szkoły, uznało powyższe subwencye za dostateczne i przytąpiło jak najrychlej do zrealizowania projektu.

Równocześnie Wydział krajowy udał się do poselskiego Koła polskiego w Wiedniu, a przedstawivszy mu całą sprawę upraszał je o usilne poparcie powyższej prośby Wydziału krajowego u c. k. Rządu centralnego i wyjednanie, ażeby w myśl uchwały Wysokiego Sejmu jak najrychlej została założona we Lwowie państwowa Akademia handlowa, która — jak to i c. k. Rząd uznaje — uczyni zadość powszechnie odczuwanej potrzebie kraju.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu ad 5), w przypuszczeniu, że państwowa Akademia handlowa wejdzie w życie począwszy od r. szk. 1897/8 Wydział krajowy wstawił do preliminarza Rubr. XVI wydatków budżetu krajowego na r. 1897 subwencyę krajową dla tej Akademii w kwocie 3.000 zł.

II. Załatwiając sprawozdanie sejmowej komisji przemysłowej o wniosku posła Merunowicza w sprawach handlowych tudzież o petycyach Towarzystwa Proświty, Narodna Torhowla i Zarządu Towarzystwa Kółek rolniczych, powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 8. lutego 1896 następującą uchwałę:

„Wniosek p. Merunowicza i petycyi powyższe odstępuje się Wydziałowi krajowemu do wszechstronnego i szczegółowego rozpoznania i przedstawienia Sejmowi na przyszłej sesyi odpowiednich wniosków“.

Poseł Merunowicz proponuje w swym wniosku: 1. wezwanie do c. k. Rządu o założenie we Lwowie wyższej szkoły handlowej i zapewnienie zasiłków państwowych dla mogących powstawać w Galicyi niższych szkół handlowych; 2. utworzenie przez Wydział krajowy fachowego organu dla spraw handlowych; 3. uchwalenie kredytu 15.000 zł. w budżecie na r. 1896 na: a) stypendya na kształcenie nauczycieli dla szkół handlowych tudzież specjalistów w zawodach handlowych, b) subwencye dla szkolnictwa handlowego; c) zasiłki na koszta utrzymania fachowych lustratorów sklepów wiejskich, d) wspieranie bezprocentowemi pożyczkami działalności handlowej Kółek rolniczych.

Zarząd główny Towarzystwa kółek rolniczych zaś uprasza w czterech petycyach, Wydziałowi krajowemu odstąpionych, o: a) stałą subwencyę roczną 1.200 zł. na praktyczne kursa handlowe dla sklepikarzy kółek rolniczych, b) subwencyę 4.000 zł. na dwóch lustratorów handlowych sklepów Kółek rolniczych, c) podwyższenie

do 50.000 zł. funduszu pożyczkowego dla Kółek rolniczych, w końcu o δ) wyższe subwencje krajowe i państwowe na lustratorów gospodarstw włościańskich. Bliższa treść petycji Towarzystwa Proświta i petycji Towarzystwa Narodna Torhowla jest Wydziałowi krajowemu nieznana, ponieważ tych petycji nie otrzymał, gdyż nie zwrócono ich z sejmowej komisji przemysłowej.

Życzeniu posła Merunowicza ad 1) stało się zatem w skutek uchwały Wysokiego Sejmu przytoczonej wyżej w ustępie I.) pod 4), życzeniu zaś pod 3. a) uczynił Wysoki Sejm zadość przez uchwalenie w budżecie krajowym na r. 1896 sumy 3.000 zł. na stypendya handlowe. Sprawy poruczone pod 3 c). 3 d) α), β), γ) i δ) są przedmiotem sprawozdania Wydziału krajowego o kółkach rolniczych. Wniosek posła Merunowicza, o ile nie tyczy się działalności handlowej Towarzystwa Kółek rolniczych, Wydział krajowy pismem z dnia 13. marca 1896 l. 14.852 przesłał Komisji krajowej dla spraw przemysłowych do objawienia zdania. Do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania opinia Komisji nie nadeszła.

D) Uchwały Wysokiego Sejmu w sprawach podatkowych i inne sprawy odnoszące się do tego przedmiotu.

I.) W załatwieniu sprawozdania sejmowej komisji przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności w zakresie spraw przemysłowych powziął Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 8. lutego 1896 następujące uchwały:

„1) przyjmuje się do wiadomości sprawozdanie Wydziału Krajowego z czynności w zakresie przemysłowym (sprawy podatkowe);

2) wzywa się c. k. Rząd, ażeby doprowadził do skutku projekt reformy podatków bezpośrednich, znajdujący się pod obradą Rady Państwa;

3) zezwala się na odpisanie Towarzystwu handlu skór i wyrobów tkackich w Łańcucie będącemu w likwidacyi zaległych krajowych i indemnizacyjnych dodatków do podatków“.

O uchwale ad 2) zawiadomiono c. k. Prezydum Namiestnictwa pismem Marszałka krajowego z dnia 8. lutego 1896 l. 1573.

Wykonując uchwałę Wysokiego Sejmu ad 3) Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 21. lutego 1896 l. 11.707 zarządził odpisanie wspomnianych dodatków.

II.) Załatwiając sprawozdanie komisji podatkowej o petycji Towarzystwa handlowego i produkcyjnego w Łańcucie w sprawie wezwania c. k. Rządu do sprawiedliwego wymiaru podatków, Wysoki Sejm uchwałą z dnia 27. stycznia 1896 odstąpił powyższą petycję c. k. Rządowi do możliwego przychylnego załatwienia.

Uchwałę tę wraz ze sprawozdaniem komisji podatkowej i petycją zakomunikowano c. k. Prezydum Namiestnictwa pismem Marszałka krajowego z dnia 27. stycznia 1896 l. 8.706.

III. W załatwieniu sprawozdania komisji podatkowej o petycji Towarzystwa handlowego i produkcyjnego w Łańcucie o uwolnienie od opłacania krajowych dodatków do podatków Wysoki Sejm uchwałą z dnia 27. stycznia 1896 przeszedł do porządku dziennego nad tą petycją.

O tej uchwale zawiadomiono interesowane Towarzystwo reskryptem z dnia 10. lutego 1896 l. 7.362.

IV.) Na posiedzeniu z dnia 6. lutego 1895 Wysoki Sejm powziął następującą uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w drodze rozporządzenia polecił władzom skarbowym, iżby te władze w mylnem zastosowaniu ustawy w należyłościach nie wymierzały jakichkolwiek opłat od subwencji czy też dotacyj, udzielanych przez gminy i powiaty w celu zakładania i utrzymania szkół zawodowych w charakterze publicznym“.

Uzupełniając sprawozdanie w tym przedmiocie z dnia 13. grudnia 1895 l. 80.581 (str. 2), przedłożone Wysokiemu Sejmowi na ubiegłej sesji sejmowej, Wydział krajowy podaje do wiadomości Wysokiego Sejmu, że Prezydum o. k. krajowej Dyrekcyi skarbu odezwa z dnia 27. stycznia 1896 l. 282 oznajmiło między innymi, jak następuje: „Wysokie c. k. Ministerstwo skarbu orzekło reskryptem z dnia 21. stycznia 1896 l. 43.198, że dotacje i subwencje, udzielane przez Wydziały powiatowe albo gminy na rzecz szkół publicznych istniejących lub takich, które nowo powstać mają w ich okręgu, nie podlegają bezpośredniej należyłości, a od aktów notaryalnych zeznanych na tego rodzaju dotacje i subwencje przypada w myśl p. t. 101. II. b.

ustawy o należnościach, tylko należność stempłowa w kwocie 50 ct. od każdego arkusza.

C. k. krajowa Dyrekcyja skarbu nadmienia, iż niebawem wyda do podwładnych władz i urzędów odpowiednie pouczenie“.

V.) W sprawozdaniu z dnia 13. grudnia 1895 l. 80.581 (str. 10, 11 i 12), przedłożonem Wysokiemu Sejmowi na ubiegłej sesyi sejmowej Wydział krajowy zdał sprawę o działalności swej w przedmiocie ochrony przemysłu domowego przed opodatkowaniem, a to w myśl licznych uchwał, które Wysoki Sejm powziął, oraz wskazał na korespondencyę w tej sprawie przeprowadzaną w r. 1895 z c. k. Namiestnictwem a w szczególności przytoczył odezwę c. k. Namiestnictwa z dnia 4. maja 1895 l. 33.827 i odezwę Wydziału krajowego z dnia 4. grudnia 1895 l. 31.391. C. k. Namiestnictwo zastrzegło w powyższej odezwie, że sprawy podatkowe dotyczące się stron prywatnych, należą wyłącznie do zakresu władz skarbowych, a tem samem wyraziło niedwuznacznie życzenie, ażeby Wydział krajowy zaniechał na przyszłość dotychczasowej praktyki w sprawach dotyczących się opodatkowania przemysłu domowego. Wydział krajowy natomiast odezwą wyżej przytoczoną zwrócił uwagę c. k. Prezydium Namiestnictwa na zbawienne skutki dotychczas zupełnie zgodnej działalności Wydziału krajowego i c. k. Prezydium Namiestnictwa w powyższych sprawach, oświadczył, że musiałby usprawiedliwić w obec Wysokiego Sejmu zaniechanie dotychczasowej praktyki jako przeciwne intencjom i uchwałom Wysokiego Sejmu, oraz zapytał w jaki sposób ma się w przyszłości ułożyć w tej mierze stosunek c. k. Namiestnictwa do Wydziału krajowego, jeżeli się ma i nadal zadość uczynić zgodnym dotychczas intencjom Wysokiego Sejmu i c. k. Rządu.

Jakkolwiek do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie nadeszła odpowiedź na powyższe pismo, Wydział krajowy w wypadkach niesłusznego opodatkowania przemysłu domowego udawał się i nadal do c. k. Prezydium Namiestnictwa o interwencyę.

Mianowicie przesłał mu odezwą: 1) z 6. lutego 1896 l. 7.446 zażalenie Grzegorza Bogaczewicza na niesłuszne opodatkowanie za uboczne trudnienie się krawiectwem, 2) odezwą z dnia 3. czerwca 1896 l. 33.127 zażalenie Jana Królickiego, włościanina z Rymanowa na opodatkowanie za wykonywanie szewstwa jako przemysłu domowego, 3) odezwą zaś z dnia 14. sierpnia 1896 l. 50.840 zażalenie Tomasza Giertlera, gospodarza gruntowego w Biale, na opodatkowanie za trudnienie się szewstwem. Według odezw c. k. Namiestnictwa z dnia 10. maja 1896 l. 34.870 i z 25. sierpnia 1896 l. 55.231 petentowi pod 1.) i 2.) odpisano podatek jako niesłuszenie wymierzony, na odezwę zaś ad 3) Wydział krajowy nie otrzymał jeszcze odpowiedzi.

W związku ze sprawą opodatkowania przemysłu domowego jest prośba Stowarzyszenia rękodzielników w Podkaminieniu o zarządzenie, by Magistrat miasta Brodów zezwolił im na sprzedaż obuwia podczas targów i jarmarków w Brodach, przedstawienia w petycyi Stowarzyszenia, przekazanej Wydziałowi krajowemu do załatwienia na mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 8. lutego 1896.

Po zasięgnięciu wyjaśnień od proszącego Stowarzyszenia Wydział krajowy odezwą z dnia 28. maja 1896 l. 25.734 przesłał petycyę c. k. Namiestnictwu z prośbą o dalsze zarządzenie. Wydział krajowy oświadczył przytem, że, zdaniem jego, niedopuszczanie szewców z Podkaminienia na targi tygodniowe w Brodach i zabranianie im sprzedawania ich wyrobów na tych targach nie jest uzasadnione w ustawie. W myśl §. 62 ustawy przemysłowej każdy ma prawo przybywać na targi z towarami, którymi obrót handlowy jest dozwolony. Według §. 66 zaś tej ustawy przedmiotami handlu na targach tygodniowych są między innymi pospolite przedmioty codziennego użycia. Nadto rozporządzenie ministeryalne z dnia 11. sierpnia 1871 l. 10.928 orzeka, że buty są i mają być zwykłym przedmiotem nieograniczonego obrotu handlowego na targach tygodniowych.

VI.) W myśl ustawy z dnia 11. kwietnia 1893 (Nr. 21 dz. ust. i rozp. kraj.) Wydział krajowy uwolnił od wszelkich dodatków do podatków z wyjątkiem państwowych następujące przedsiębiorstwa przemysłowe a mianowicie:

1. Uchwałą z dnia 29. maja 1896 l. 33.631 przyznano wspomniane uwolnienie przedsiębiorstwu przemysłowemu pod firmą: Pierwsze galicyjskie łomy i wyroby marmuru św. Teresa w Tenczynku na czas od 1. października 1895 do 30. września 1905.

2. Uchwałą z dnia 2. czerwca 1896 l. 25.171 uwolniono Zakład przemysłowy dla wyrobu atramentu, laku, gumy, kitu, farb anilinowych i t. d. będący własnością Kazimierza Baumana we Lwowie na czas od 1. stycznia 1896 do 31. grudnia 1905.

3. Uchwałą z dnia 31. lipca 1896 l. 33.324 przyznano to uwolnienie wyrobni przyrządów tkackich, będącej własnością Tomasza Kriegera w Białej, na czas od 1. stycznia 1896 do 31. grudnia 1905.

4. Galicyjskie akcyjne Towarzystwo przemysłu cukrowniczego w Przeworsku, uzyskało dla swej fabryki cukru buracznego w Przeworsku na podstawie uchwały z dnia 9. września 1896 l. 50.460 uwolnienie od niepaństwowych dodatków do podatków na czas od 1. października 1895 do 30. września 1905.

5. Na tenże sam przeciąg czasu otrzymało uwolnienie także Pierwsze galicyjskie Towarzystwo akcyjne budowy wagonów i maszyn w Sanoku (przedtem Kazimierz Lipiński) a to na mocy rozporządzenia z dnia 18. września 1896 l. 46.455, wreszcie

6. Uchwałą z dnia 22. września 1896 l. 54.364, zostało uwolnione od uiszczania niepaństwowych dodatków do podatków przedsiębiorstwo przemysłowe pod firmą: Żywiecka fabryka sukna Bogucki, Kossula, Kamocki, na czas od 1. kwietnia 1896 do 31. marca 1906.

Oprócz tego wpłynęło jeszcze kilka próśb rozmaitych przedsiębiorstw przemysłowych. Niektóre z tych podań zostały odmownie załatwione dla braku warunków ustawowych, inne zaś są przedmiotem badań.

E). Uchwała Wysokiego Sejmu w sprawie organizacji wewnętrznej Komisji krajowej dla spraw przemysłowych, zasiłków i stypendyów przemysłowych oraz funduszu przemysłowego.

Załatwiając sprawozdanie sejmowej komisji przemysłowej z przedłożenia Wydziału krajowego o czynnościach w zakresie przemysłu krajowego, Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 1. lutego 1896, powziął następującą uchwałę:

„Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego względnie Komisji krajowej dla spraw przemysłowych z czynności w zakresie przemysłu krajowego, odnośnie do organizacji wewnętrznej krajowej Komisji, zasiłków i stypendyów na cele przemysłowe oraz funduszu przemysłowego“.

Uchwałą tę Wydział krajowy podał do wiadomości Komisji pismem z dnia 10. lutego 1896 l. 8.290.

W przedłożeniu z dnia 13. grudnia 1895 l. 80.581 (alegat 1, str. 18) Wydział krajowy zdał Wysokiemu Sejmowi sprawę o ustanowieniu 12 stypendyów państwowych dla uczniów szkół przemysłowych w kraju, które c. k. Rząd nadaje na wniosek Wydziału krajowego. C. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia reskrytem z dnia 25. lipca 1896 l. 234 (LW. 58.166/96), ustanowiło nadto dla krajowej szkoły sukienniczej w Rakszawie jedno stypendium państwowe w kwocie 158 zł. rocznie począwszy od 1. stycznia 1897. Natomiast c. k. Ministerstwo reskrytem z dnia 27. maja 1896 l. 27.495 zniósło jedno stypendium przeznaczone dla kandydatki z Galicji w centralnym kursie koronkarskim w Wiedniu, pozostawiając od r. szk. 1896/7 tylko jedno takie stypendium (LW. 70.434/96).

F) Uchwała Wysokiego Sejmu w sprawie dostaw dla c. k. armii.

W załatwieniu sprawozdania sejmowej Komisji przemysłowej o wniosku p. Żardeckiego w sprawie ustanowienia w kraju komisji odbiorczych dla wszelkich dostaw dla c. k. armii, Wysoki Sejm na posiedzeniu z dnia 6. lutego 1896 powziął następującą uchwałę:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby dla odbioru wszelkich dostaw dla c. k. armii ustanowił w kraju komisye odbiorcze, któreby, ze względu na konieczność ułatwienia postępowania przy odbiorach dostaw zdołały wprost porozumiewać się z dostawcami w językach krajowych“.

O tej uchwale zawiadomiono c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem Marszałka krajowego z dnia 6. lutego 1896 l. s. 1.472.

Załatwiając tę sprawę c. k. Prezydium Namiestnictwa z dnia 16. maja 1896 l. 4.939/pr. przesłało Wydziałowi krajowemu w odpisie odpis reskryptu c. k. Mini-

sterstwa wojny Oddz. 13. z dnia 10. maja 1896 l. 681, który w tłumaczeniu opiewa, jak następuje:

„W odpowiedzi na cenne pismo Nr. 1.821/pr. z 27. lutego r. b. w sprawie rezolucyi Sejmu galicyjskiego, żądającej ustanowienia komisyj odbiorczych dla dostaw wojskowych, Ministerstwo wojny ma zaszczyt oznajmić, że żądaniu, aby dostawcom galicyjskim umożliwić odstawianie produktów w obrębie kraju, stało się zadość co do wielkiej części dostaw wojskowych wskutek już istniejących zarządzeń.

Tak n. p. żywność, karma, drzewo opałowe i węgiel, potrzebne dla wszystkich oddziałów wojska, stacyonowanych w Galicyi, bywają odbierane przez komisye odbiorcze, istniejące w Galicyi przy wojskowych magazynach prowiantowych, a obuwie i inne wyroby ze skóry, zamawiane u galicyjskich rzemieślników, odbiera komisya wysyłana co roku do Krakowa i Lwowa.

O wiktuały, najrozmaitsze materyały, przyrządy i techniczne przybory troszczą się i zaopatrują się w nie na miejscu same oddziały i zakłady wojskowe, jakoteż wojskowe władze budownicze i komisye, wskutek czego i te przedmioty dostawcy mogą odstawić w kraju własnym.

Przytem Zarząd armii we własnym interesie stara się w miarę możliwości o to, aby pośród organów odbiorczych znajdowały się osoby, władające językiem krajowym, i w tym względzie żadne dotychczas skargi nie doszły do wiadomości Ministerstwa wojny.

Z tego, co wyżej, okazuje się, że największa część przedmiotów, potrzebnych dla oddziałów wojska, znajdujących się w Galicyi, już w obecnych warunkach bywa odbierana w tymże kraju koronnym.

Wyjątek konieczny istnieje co do niektórych tylko przedmiotów dostaw, jak n. p. co do części ubrań, sukna i wytworów surowych i napół gotowych, przeznaczonych do wyrobu przyrządów, potrzebnych dla artyleryi; wszystkie te przedmioty bowiem ze względu na należytą kontrolę muszą być oddawane w tych technicznych zakładach wojskowych, które dla odbioru i kontroli ich są przeznaczone i w tym celu zaopatrzone w odpowiednie urządzenia techniczne“.

Odezwą zaś z dnia 25. czerwca 1896 l. 6.430/pr. c. k. Prezydium Namiestnictwa udzieliło Wydziałowi krajowemu w odpisie reskryptu c. k. Ministerstwa obrony krajowej z dnia 16. czerwca 1896 l. 1.325, który w tłumaczeniu opiewa, jak następuje:

„Odnosnie do sprawozdania z 27. lutego r. b. l. 1.821/pr. i w ślad pisma, wystosowanego przez c. k. Ministerstwo wojny do c. k. Prezydium Namiestnictwa, z dnia 10. maja 1896 Oddz. 13. Nr. 681, oznajmia się, że c. k. obrona krajowa w potrzebne jej artykuły bywa zaopatrywana przez Zarząd armii, — w artykuły żywności zaś i w słomę do sienników zaopatrują się oddziały obrony krajowej same, przyczem uwzględniają przede wszystkim producentów, bądźto w miejscowości, gdzie dany oddział się znajduje, bądź też w pobliżu.

Inne potrzeby c. k. obrony krajowej bywają w ten sam sposób zaspokajane, jak w armii stałej, przyczem ile możliwości zwraca się uwagę na to, ażeby w skład organów, którym poruczony jest odbiór dostawianych przedmiotów, wchodziły osoby, władające językiem, w kraju używanym; w tej mierze żadne skargi nie doszły do wiadomości Ministerstwa obrony krajowej“.

Na mocy uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 8. lutego 1896, którą przekazano Wydziałowi krajowemu do załatwienia wszystkie przez Sejm niezadowolone petycje, Wydział krajowy otrzymał także petycję Jacenta Dąbrowskiego, przewodniczącego Stowarzyszenia szewskiego w Bukowsku o dostawy dla wojska

Wydział krajowy odstąpił tę petycję Komisji krajowej dla spraw przemysłowych.

G) Petycje w sprawach przemysłowych.

I. Uchwała Wysokiego Sejmu z 24. stycznia 1896.

W skutek sprawozdania sejmowej komisji przemysłowej o petycji Kółka rolniczego w Radziszowie o przysłanie nauczyciela koszykarstwa na koszt kraju na przeciąg dwóch lat Wysoki Sejm uchwałą z dnia 24. stycznia 1896 odstąpił tę petycję Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia.

Pismem z dnia 10. lutego 1896 l. 6.570 Wydział krajowy przesłał petycję Komisji krajowej dla spraw przemysłowych do zbadania i przedstawienia wniosku. Komisya odniosła się w tej sprawie niezwłocznie do Wydziału powiatowego w Wie-

liczce, który dopiero dnia 25. listopada 1896 nadesłał odpowiedź. Załatwienie sprawy w toku.

II. Uchwała Wysokiego Sejmu z 1. lutego 1896.

Załatwiając sprawozdanie sejmowej komisji przemysłowej o petycji majstra krawieckiego Tadeusza Pollo o udzielenie subwencji jednorazowej na częściowe pokrycie kosztów założenia wzorowej szkoły kraju, Wysoki Sejm uchwałą z 1. lutego 1896 odstąpił petycyę Wydziałowi krajowemu do zbadania i odpowiedniego załatwienia.

Po wysłuchaniu Komisji krajowej dla spraw przemysłowych Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 27. marca 1896 l. 19.885 załatwił petycyę odmownie.

III. Uchwały Wysokiego Sejmu z 6. lutego 1896.

W rozprawie nad Rubr. VII. wydatków budżetu krajowego na r. 1896 Wys. Sejm na posiedzeniu z 6. lutego 1896 odstąpił Wydziałowi krajowemu: 1. petycyę polskiego Towarzystwa handlowo-geograficznego o subwencyę na cele Towarzystwa, tudzież 2. petycyę Zygmunta Korosteńskiego o subwencyę na wydawnictwo biblioteki przemysłowo-handlowej — do zbadania i ewentualnego przedstawienia wniosku, na przyszłej sesji sejmowej.

Po wysłuchaniu Komisji krajowej dla spraw przemysłowych Wydział krajowy rozporządzeniami z dnia 13. i 15. maja 1896 l. 28.538 i 28.539 załatwił te petycyę odmownie.

IV. Uchwała Wysokiego Sejmu z 8. lutego 1896.

Na posiedzeniu z dnia 8. lutego 1896 Wysoki Sejm powziął następującą uchwałę:

„Wszystkie przez Sejm niezadowolone petycyę przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia“.

W myśl tej uchwały Wydział krajowy otrzymał do załatwienia: 1. petycyę Pauliny Mandel o subwencyę 1.500 zł. na rozszerzenie i prowadzenie zakładu wyrobów kilimarskich; 2. petycyę Karola Rybińskiego, ucznia akademii handlowej w Wiedniu, o stypendyum; 3. petycyę Klubu Rusinek o zapomogę na wydawnictwo wzorów, haftów i wyszywek; 4. petycyę Jana Galińskiego o subwencyę dla córki Heleny, uczennicy krajowej szkoły koronkarskiej w Zakopanem; 5. petycyę Jana Różyckiego pilnikarza o pożyczkę na założenie warsztatu; 6. petycyę Franciszka Majchrowicza kotlarza o pożyczkę; 7. petycyę Antoniego Jaborzkiego, bronzownika, o zasiłek na kupno warsztatu i narzędzi; 8. petycyę Ananiasza Nawrockiego o jednorazową zapomogę na uzupełnienie studyów w zawodzie przemysłowym; 9. petycyę Aleksandra Koniewicza, o zapomogę na rozszerzenie pracowni koszykarskiej; 10. petycyę Michała Gadzińskiego, majstra stolarskiego o zaliczkę 1.500 zł. na założenie parowego zakładu stolarskiego w Gródku; 11. petycyę Wydziału powiatowego w Dolinie, o założenie szkoły przemysłowej stolarsko-bednarskiej w Dolinie, tudzież 12. petycyę Rady gminnej w Brzozdowcach, o utworzenie szkoły tkackiej.

Po zasięgnięciu zdania Komisji krajowej dla spraw przemysłowych zażądaney co do powyższych petycyj (od 1. do 10.) pismami Wydziału krajowego z dnia 3. marca 1896, Wydział krajowy:

a) rozporządzeniem z dnia 31. marca 1896 l. 20.462 udzielił Paulinie Mandlowej 3%-towej pożyczki 1.000 zł., spłacalnej w 20 równych bezpośrednio po sobie następujących ratach kwartalnych począwszy od dnia 1. października 1896;

b) rozporządzeniem z dnia 13. maja 1896 l. 30.094 nadał Karolowi Rybińskiemu stypendyum handlowe w kwocie 300 zł. na przeciąg jednego roku;

c) rozporządzeniem z dnia 10. kwietnia 1896 l. 22.669 przyznał Klubowi Rusinek jednorazowy zasiłek w kwocie 300 zł. na cele wydawnictwa drugiego zeszytu wzorów, haftów i wyszywek;

d) rozporządzeniem z dnia 5. maja 1896 l. 27.028 przyznał Helenie Golińskiej zasiłek po 3 zł. miesięcznie począwszy od 1. stycznia do 15. września 1896;

e) rozporządzeniami z dnia 17. i 27. marca i z 21. kwietnia 1896 l. 16.915, 16.916, 19.813, 19.814, 24.704 i 24.706 załatwił odmownie petycyę wymienione wyżej pod 5. do 10.

W sprawie petycji ad 11. i 12., przekazanych Komisji krajowej dla spraw przemysłowych pismami z dnia 3. marca 1896 l. 14.079 i 14.366 do zbadania i przedstawienia wniosku, Wydział krajowy nie otrzymał wprawdzie odpowiedzi, są one jednak przedmiotem badań i rokowań.

H) Sprawa założenia w Tarnopolu szkoły zawodowej przemysłu metalowego, założenia technologiczno-mechanicznej stacji doświadczalnej przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie, rozszerzenie krajowej szkoły tkackiej w Krośnie i stabilizowania jednego nauczyciela w krajowej szkole garnerskiej w Kołomyi.

I. Uchwałami z dnia 5. kwietnia 1892 i z dnia 26 maja 1893, Wysoki Sejm polecił Wydziałowi krajowemu, ażeby przeprowadził rokowania z c. k. Rządem o założenie w Tarnopolu szkoły zawodowej przemysłu metalowego na koszt skarbu państwa przy pomocy zasiłków ze źródeł miejscowych i z funduszu krajowego

Nawiązując do sprawozdań Wydziału krajowego z dnia 12. września 1892 l. 44.661 i z dnia 13. stycznia 1894 l. 2.501, przedłożonych Wysokiemu Sejmowi a zawierających szczegóły o czynnościach w skutek powyższych uchwał, Wydział krajowy podaje do wiadomości Wysokiego Sejmu, że starania Wydziału krajowego, ażeby c. k. Rząd uczynił zadość życzeniu w tych uchwałach wyrażonemu, nie odniosły pożądanego skutku.

Odezwą z dnia 1. czerwca 1896 l. 25.631 c. k. krajowa Rada szkolna oznajmiła, jak następuje:

„W sprawie założenia w Tarnopolu na koszt państwa szkoły zawodowej przemysłu metalowego ze szczególnem uwzględnieniem wyrabiania narzędzi i maszyn rolniczych, poruszonej odezwą Świątecznego Wydziału krajowego z 28. maja 1894 l. 27.575, J.E. P. Minister wyznań i oświecenia reskryptem z dnia 9. maja 1896 oświadczył, co następuje:

Chociaż J.E. P. Minister z powodów ekonomicznych i ze względu na politykę szkolną kładzie szczególną wagę na akcyę w powyższym kierunku i w zupełności uznaje, że założenie pomienionej szkoły jest potrzebne i że zachodzą wszelkie warunki pomyślnego jej rozwoju, to jednak założenie tej szkoły przez państwo nastąpić nie może, ponieważ w tym przypadku musi być zachowane stanowisko przestrzegane dotąd w podobnych okolicznościach, że zakładanie takich szkół mających służyć kołu interesentów, miejscowo ograniczonemu, zwyczajnie nie jest rzeczą państwa, lecz ma być pozostawione czynnikom miejscowym, którym w danym razie skarb państwa może przychodzić z pomocą“.

II. Technologiczno-mechaniczna stacja doświadczalna nie została jeszcze w roku ubiegłym przy c. k. wyższej szkole politechnicznej we Lwowie założoną z powodu, że między Wydziałem krajowym z jednej strony, a państwową Administracją Oświecenia z drugiej, istnieją jeszcze różnice zapatrywania na niektóre koszty tej stacji, i naprawa, jakie z tytułu wspólnego choć nierównego przyczyniania się do tych kosztów, miałyby obu stronom przysługiwać.

Z odezwy c. k. Namiestnictwa we Lwowie z d. 12. lipca r. b. l. N. 33.918 a W. kr. 47.642 wynika, że c. k. Ministerstwo wyznań i oświecenia zgodzi się tylko na taką umowę o urządzenie tej stacji w c. k. szkole politechnicznej, któraby zawierała wyraźne zastrzeżenie, że wszelkie adaptacye lokalności stacji łącznie z gazociągami i gazomierzami będą przeprowadzone na koszt funduszu krajowego za poprzedniem zezwoleniem Namiestnictwa i pod nadzorem technicznych organów rządowych, i wszelkie koszty jej utrzymania ma wyłącznie ponosić fundusz krajowy, bez jakiegokolwiek pomocy ze strony c. k. Skarbu państwa, który oprócz dostarczenia lokalności w gmachu c. k. szkoły politechnicznej, i naturalnie — przyczynienia się do kosztów jej urządzenia kwotą 2.000 zł. w. a., nie będzie mógł być pociągany do żadnych dalszych wydatków, a więc specjalnie nie będzie się przyczyniał do kosztów opalenia i oświetlenia stacji i do kosztów dostarczania wody.

Zastrzega sobie nadto Ministerstwo prawo żądania, by profesorowi szkoły, który obejmie kierownictwo stacją, był dodany na koszt funduszu krajowego fachowo wykształcony personal pomocniczy w liczbie odpowiedniej, a nie jak sądził Wydział krajowy w miarę rozporządzalnych, a za wspólną zgodą ustanowionych kosztorysem stacji środków, — z obawy, że kierowanie stacją bez takiej pomocy może przynieść uszczerbek w wypełnianiu przez tego profesora jego obowiązków nauczycielskich.

Z żądań tych Ministerstwa wyznań i oświecenia wynika potrzeba większego na stację nakładu niż przyjęta przez Wysoki Sejm kwota 7.500 zł. w. a, następnie i większe koszty rocznego jej utrzymania. Nie mogąc tej nadwyżki oznaczyć, — nie wiedząc skąd inąd czy plan i kosztorys stacji przed 6-ciu laty opracowane dziś już

jakiej nie potrzebują zmiany, zażądał Wydział krajowy od Rektoratu c. k. szkoły politechnicznej we Lwowie przedłożenia najdokładniejszego kosztorysu stacyi, oraz oświadczenia się co do innych, w reskrypcie Ministerstwa postawionych żądań.

Skoro otrzymany taką odpowiedź, która dozwoli rokowania z c. k. Rządem uważać za ukończone, przedstawimy Wys. Sejmowi wnioski w odrębnem sprawozdaniu.

III. Komisya krajowa dla spraw przemysłowych w swem sprawozdaniu (alegat str. 50. i 51.) uzasadnia wyczerpująco potrzebę rozszerzenia krajowej szkoły tkackiej w Krośnie przez dodanie oddziału tkactwa mechanicznego. W tej sprawie Wydział krajowy przedstawia Wysokiemu Sejmowi wniosek o wyznaczenie na ten cel sumy 15.000 zł. płatnej w dwóch ratach w r. 1897 i 1898.

IV. Stanisław, Leopold, Maksymilian 3im. Daczyński został rozporządzeniem z dnia 24. lipca 1890 l. 31.783 zamianowany prowizorycznie nauczycielem rysunków w krajowej szkole garncarskiej w Kołomyi i na tem stanowisku dotąd pozostaje.

Zgodnie z wnioskiem Komisji krajowej dla spraw przemysłowych Wydział krajowy przedstawia go Wysokiemu Sejmowi do stabilizacyi. Za stabilizowaniem go przemawia jego sześćoletnia, skuteczna służba i wybitne zdolności w zakresie artystycznego rysunku, zastosowanego do wyrobów ceramicznych, czego piękne dowody złożył w kompozycjach kominka huculskiego, wazy ozdobionej pochodem huculów i w innych okazach wyrobów garncarskich szkoły kołomyjskiej, które na wystawie krajowej w r. 1894 powszechną na siebie zwracały uwagę. Ponieważ Stanisław, Leopold, Maksymilian 3im. Daczyński dnia 3. lutego 1896 przekroczył 40 rok życia t. j. normalny wiek wymagany w §. 3. ustawy służby krajowej z 23. marca 1866, przeto Wydział krajowy wnosi przedewszystkiem, ażeby Wysoki Sejm udzielił mu *veniam aetatis*.

Fundacye utworzone w celach przemysłowych.

Do Departamentu Wydziału krajowego, który załatwia sprawy przemysłowe, przydzielone są następujące fundacye utworzone w celach przemysłowych:

I Fundacya Franciszka Steczkowskiego z Jasła, przeznaczona dla robotników (rzemieślników), którzyby chcieli kształcić się w swem rzemiośle po za obrębem miasta Jasła.

W r. 1896 było do rozdania jedno stypendyum w kwocie 100 zł. z tej fundacyi. Stypendyum to zatrzymał na mocy rozporządzenia Wydziału krajowego z dnia 28. września r. 1896 l. 60.103 dotychczasowy stypendysta Antoni Kotarba, uczeń c. k. szkoły ślusarskiej w Świątnikach górnych.

II. Fundacya Stowarzyszenia oszczędności i kredytu urzędników i służby c. k. uprzyw. gal. kolei Karola Ludwika we Lwowie. Fundacya ta, przeznaczona dla uczniów szkół przemysłowych weszła w życie z końcem r. 1895. Jak to w zeszłorocznem sprawozdaniu wykazano, przesłał Wydział krajowy Radzie nadzorczej wyżej wymienionego Stowarzyszenia tabelę kwalifikacyjną kandydatów ubiegających się o stypendyum w kwocie 50 zł., celem wykonania zastrzeżonego dla niej listem fundacyjnym (Art. V. i VII.) prawa rozdawnictwa stypendyum. Rada nadzorcza oświadczyła pismem z dnia 10. grudnia 1895 l. 454, że stypendyum to nadaje Franciszkowi Czerwińskiemu, uczniowi kraj. warsztatu szewskiego w Uhnowie. O tem postanowieniu zawiadomił Wydział krajowy pismem z dnia 21. grudnia 1895 l. 80.595 interesowanego i wyasygnował mu rzeczoną kwotę. Na mocy rozporządzenia zaś z d. 24. lipca 1896 l. 46.208 pozostawiono Czerwińskiego w posiadaniu nadanego mu stypendyum na rok szkolny 1896/7.

III. Fundacya Wystawy krajowej rolniczej i przemysłowej we Lwowie z roku 1877, przeznaczona jest dla rzemieślników i przemysłowców, którzy zawodowo w kraju wykształceni, wiedzę swą i naukę za granicą uzupełnić pragną.

W roku 1896 były do rozdania dwa stypendya z tej fundacyi każde po 400 zł. rocznie. Ogłoszeniem konkursu z dnia 8. października 1896 l. 58.799 Wydział krajowy na podstawie art. VI. listu fundacyjnego przeznaczył jedno stypendyum dla kowala, drugie dla stelmacha.

Uchwałą z dnia 11. grudnia 1896 l. 76.819 nadał Wydział krajowy jedno stypendyum Władysławowi Polchońskiemu, czeladnikowi kowalskiemu w Zakładzie hr. St. Skarbka w Drohowyżu, drugie zaś Michałowi Junikowi, przodownikowi kołodziejskiemu w krajowym warsztacie kołodziejskim w Grybowie.

IV. Fundacja imienia Feliksy Maryi 2. im. z hr. Golejewskich Czarkowskiej dla rękodzielników i przemysłowców pochodzenia polskiego, w kraju zawód rękodzielniczy lub przemysłowy podejmujących.

Majątek fundacji wynosił początkowo 100.000 zł. Na powiększenie tego majątku przeznaczyła s. p. fundatorka jeszcze sumę 200.000 zł, na poczet której z polecenia uniwersalnego spadkobiercy s. p. fundatorki, ordynata Tadeusza Czarkowskiego, wpłynęła dnia 19. grudnia 1893 kwota 140.000 zł. Wydział krajowy wypracował projekt listu fundacyjnego, odnoszącego się do całej sumy fundacyjnej 300.000 zł. a c. k. Namienstnictwo oznajmiło, że nie podniesie zarzutów przeciw ukonstytuowaniu fundacji według przedłożonego mu projektu, jeżeli przyrzeczona suma w całości na cele fundacji zostanie złożona. Ponieważ z wielu stron nalegano usilnie o jak najrychlejsze wprowadzenie fundacji w życie, przeto Wydział krajowy pismem z dnia 12. grudnia 1895 l. 80.596 upraszał ofiarodawcę o wyjaśnienie, czy odpowiadałoby to jego życzeniu, ażeby fundacja została wprowadzona w życie, pomimo, że wbrew pierwotnemu zamiarowi, jej majątek zakładowy wynosi obecnie tylko 240.000 zł., zamiast przeznaczonych 300.000 zł., tudzież, ażeby list fundacyjny zeznano na razie tylko co do kapitału fundacyjnego 240.000 zł. co nie przeszkadzałoby uzupełnić tego kapitału do wysokości 300.000 zł. w myśl złożonego przyrzeczenia. Pismem z d. 3. września 1896 l. 56.101 Wydział krajowy odniósł się ponownie w tej sprawie do ordynata Tadeusza Czarkowskiego, lecz do dnia zamknięcia niniejszego sprawozdania nie otrzymał odpowiedzi. Wydział krajowy pewien jest jednak, że życzeniu s. p. fundatorki w całej pełni stanie się zadość. Przyrzeczenie darowizny dalszych 200.000 zł. na cele fundacji nie było uczynione w obowiązującej formie prawnej t. j. w formie aktu notaryalnego. Wykonanie więc tego przyrzeczenia zależało wyłącznie od dobrej woli spadkobiercy ordynata Tadeusza Czarkowskiego, który powodowany ofiarnością obywatelską złożył już 140.000 zł., za co należy mu się szczególniejsze uznanie.

V. Fundusz na zakupno książek do czytania dla uczniów niższych naukowych zakładów przemysłowych w kraju. Z dobrowolnych składek zebranych przez c. k. starszego inspektora przemysłowego p. Arnulfa Nawratila na urządzenie wystawy ochronnych przyrządów i dobroczynnych urządzeń dla robotników na Wystawie krajowej w r. 1894, pozostała nie wydana na ten cel reszta w kwocie 1.219 zł. 8 ct., którą p. Arnulf Nawratil złożył dnia 15. kwietnia 1895 w Kasie krajowej z przeznaczeniem zgodnie z wolą dawców, by z odsetek tej kwoty zakupywano każdego roku książki do czytania dla uczniów niższych szkół przemysłowych w kraju.

Pismem z dnia 4. maja r. 1895 l. 26.031 Wydział krajowy wyraził p. Nawratilowi podziękowanie za ten dar i rozporządził, że kapitał powyższy ma stanowić majątek zarodowy osobnego funduszu na cel wspomniany. Dnia 14. września 1895 zakupiono za sumę 1.171 zł. 20 ct. 4% listy Banku hipotecznego imiennej wartości 2.400 koron, a pozostałą resztę 47 zł. ulokowano na książeczkę Banku krajowego.

Pobrane za czas od 14. września 1895 po koniec października 1896 odsetki z zapadłych kuponów wynoszą kwotę 52 zł. 40 ct., która niebawem zostanie użyta stosownie do jej przeznaczenia.

Na podstawie powyższego wyводу Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności w zakresie przemysłu krajowego z dnia 16. grudnia 1896 l. 80 361 i dołączone do niego sprawozdanie z czynności Komisji krajowej dla spraw przemysłowych.

II. Sejm przeznacza do rozporządzenia Wydziału krajowego kwotę 4.000 zł. tytułem bezprocentowej pożyczki dla gminy Kalwarii Zebrzydowskiej celem umożliwienia jej wystawienia budynków na umieszczenie krajowej szkoły stolarskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej i wstawia tę kwotę do Rubr. XVI. wydatków budżetu krajowego na rok 1897.

III. 1) Sejm przeznacza do rozporządzenia Wydziału krajowego sumę 15.000 zł. na urządzenie oddziału tkactwa mechanicznego w krajowej szkole tkackiej w Krośnie, płatną w dwóch ratach w r. 1897 i 1898.

2) Sejm wstawia do Rubr. XVI. wydatków budżetu krajowego na r. 1897 kwotę 7.000 zł. jako I. ratę sumy ad 1) i poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby kwotę 8.000 zł. tytułem II. raty tej sumy wstawił do preliminarza budżetu krajowego na rok 1898.

IV. 1) Sejm udziela Stanisławowi, Leopoldowi, Maksymilianowi 3. imion Daczyńskiemu, nauczycielowi rysunków w krajowej szkole garncarskiej w Kołomyi, „veniam aetatis“.

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby stabilizował Stanisława Leopolda Maksymiliana 3. imiom Daczyńskiego na posadzie nauczyciela rysunków w krajowej szkole garncarskiej w Kołomyi, nadanej mu prowizorycznie dekretem Wydziału krajowego z dnia 24. lipca 1890 l. 31.783, przyznał mu stałą płacę w kwocie 1.200 zł. rocznie oraz przyznał mu prawo do emerytury na równi z innymi stabilizowanymi urzędnikami krajowymi, wymienionymi w §. 12. ust. 2. lit b) statutu emerytalnego, uchwalonego przez Sejm na posiedzeniu z 21, stycznia 1889, tudzież z zastosowaniem uchwały sejmowej z dnia 3. stycznia 1874 i pod warunkami tą uchwałą określonymi wymierzał Stanisławowi, Leopoldowi, Maksymilianowi 3. im. Daczyńskiemu trzy pięciolecia po 150 zł. w miarę ukończenia 5, 10 i 15 lat służby pełnionej przy tych samych stałych poborach na posadzie nauczyciela rysunków w krajowej szkole garncarskiej w Kołomyi.

Służba policzalna do emerytury zaczyna się liczyć od dnia 16. sierpnia 1890, do kwinkweniów zaś od dnia przyznania mu stałej płacy.

V. Sejm wzywa c. k. Rząd:

1) ażeby za pośrednictwem władz przemysłowych I. instancyi przynaglał i zniewalał pracodawców do regularnego posyłania w myśl §. 75 a) i 100 ustawy przemysłowej terminatorów na naukę do uzupełniających szkół przemysłowych;

2) ażeby przestrzegał, iżby pracodawcy w myśl §. 99. i 99. a) ustawy przemysłowej, zapisywali swych terminatorów do stowarzyszeń przemysłowych niezwłocznie po ich przyjęciu na naukę względnie po upływie czasu próby i utrzymywali wszystkich terminatorów w ewidencji, umożliwiającą wykonywanie przymusu szkolnego w myśl ustawy przemysłowej;

3) ażeby zarządził co należy, iżby w miejscowościach, w których istnieją uzupełniające szkoły przemysłowe, wyzwalani byli na czeladników tylko tacy terminatorowie, którzy ukończyli z dobrym postępem naukę w uzupełniających szkołach przemysłowych.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

We Lwowie dnia 16. grudnia 1896.

Marszałek krajowy:

St. Badeni w. r.

Spawozdawca:

Tadeusz Romanowicz w. r.

Członek Wydziału krajowego.

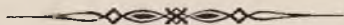

SPRAWOZDANIE

z czynności

Komisji krajowej dla spraw przemysłowych

za czas od 1. grudnia 1895 do końca listopada 1896.

L W Ó W.

Z I. Związkowej drukarni we Lwowie, ulica Lindego 1. 4.

1 8 9 6.

Wysoki Wydział krajowy!

W roku bieżącym rozpoczęła Komisya kraj. dla spraw przemysłowych drugie sześćciolecie swego działania, a rozpoczęła je w szerszym niż dotąd gronie, gdyż zamiast 20-tu liczy obecnie 30-tu członków w swym składzie. Ze strony Wydziału krajowego zostali w myśl §. 6. statutu Komisji do składu tejże powołani pp. Chrzanowski Leon, Franke Jan, Merunowicz Teofil, Mochnacki Edmund, Michalski Michał, Nawratil Arnulf, Rotter Jan, Soltyński August, Szczepanowski Stanisław, Szuchiewicz Włodzimierz, Dr. Weigel Ferdynand, Dr. Wereszczyński Józef, Zacharjewicz Julian, Dr. Zgórski, Alfred, Zima Franciszek. Drugą połowę członków, przybrała Komisya w myśl powołanego §. statutu swego na posiedzeniu, odbytem w dniu 23. lutego r. b. Przybrani zostali pp. Baczewski Leopold, Biechoński Wojciech, Ciuchciński Stanisław, Gorayski August, Gorgolewski Zygmunt, Horoszkiewicz Stanisław, Dr. Kolischer Henryk, Kossuth Stefan, Pawlewski Bronisław, hr. Potulicki Franciszek, Schayer Karol, Stryjeński Tadeusz, Wczelak Józef, Ziembicki Gwalbert i Żardecki Bolesław.

Wskutek rezygnacyi utraciła Komisya z pomiędzy dawniejszych członków JE. ks. Jerzego Czartoryskiego, pierwszego swego wiceprezesa, który przez długie lata w Komisji zasiadał i niespożyte zasługi około popierania przemysłu domowego w kraju położył, oraz pp. Bolesława Baranowskiego, Władysława Fedorowicza i Kazimierza Laskowskiego, zapisanych chlubnie nietylko w zakresie działania Komisji, lecz w ogóle w szerokiej dziedzinie prac około dźwignia oświaty i przemysłu domowego.

Utworzona w powyższy sposób Komisya, działając w myśl statutu pod prezydencją JE. Marszałka krajowego, ukonstytuowała się na posiedzeniu z dnia 22. marca r. b. w ten sposób, że pierwszym swym wiceprezesem wybrała p. Augusta Gorayskiego, a drugim p. Juliana Zacharjewicza. Trzecim wiceprezesem jest w myśl §. 7. statutu Komisji członek Wydziału krajowego, kierujący sprawami departamentu II., a więc obecnie p. Tadeusz Romanowicz. Oprócz tego podzieliła się Komisya, stósownie do §. 1. swego regulaminu, na dwie komisye specjalne, tj. na komisję dla spraw przemysłu domowego i na komisję dla spraw przemysłu rękodzielniczego, nadto wybrała sekcję administracyjną, będącą wykonawczym organem Komisji.

Do komisji dla spraw przemysłu domowego weszło 14 członków, a mianowicie pp. Chrzanowski, Gorayski, Merunowicz, Mochnacki, Nawratil, hr. Potulicki, Schayer, Soltyński, Szuchiewicz, Wereszczyński, Dr. Weigel, Zacharjewicz, Ziembicki, Żardecki i wybrali swym przewodniczącym p. Juliana Zacharjewicza.

Do komisji dla spraw rękodzielniczych weszło 16 członków, a mianowicie pp. Baczewski, Biechoński, Ciuchciński, Franke, Gorgolewski, Horoszkiewicz, dr. Kolischer, Kossuth, Michalski, Pawlewski, Rotter, Stryjeński, Szczepanowski, Wczelak, dr. Zgórski, Zima i wybrali swym przewodniczącym p. Franciszka Zimę.

Do stałej sekcji administracyjnej zostali wybrani ze strony komisji dla spraw przemysłu domowego pp. A. Nawratil i A. Sołtyński, ze strony komisji dla spraw rękodzielniczych pp. J. Franke i J. Wczelak, z całej Komisji zaś pp. Z. Gorgolewski, M. Michalski, Dr. A. Zgórski, J. Zacharjewicz. W ten sposób weszło w skład sekcji administracyjnej, działającej pod przewodnictwem członka Wydziału i trzeciego wiceprezesa Komisji, nie sześciu jak dotąd, lecz ośmiu członków i stosownie do tego zmienionymi zostały §§. 3. i 4. regulaminu Komisji, które to zmiany pismem z d. 24. marca 1896 L. 180 Wydziałowi krajowemu do zatwierdzenia przedłożone zostały.

Komisya odbyła w ciągu roku 1896 cztery posiedzenia plenarne, stała zaś sekcya administracyjna 22 posiedzeń. Jakie były ważniejsze sprawy, które na nich załatwiono, przedstawiamy w następujących działach szczegółowych.

I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.

Liczba szkół przemysłowych uzupełniających, będących pod zarządem Komisji krajowej dla spraw przemysłowych i Wydziału krajowego, wzrasta z każdym rokiem Ile ich było z końcem ubiegłego roku szkolnego, jaka była w nich frekwencya i jakie koształożono na ich utrzymanie, wykazujemy w załączonych trzech tabelach statystycznych %.

Al. I.,
II., III.

W porównaniu z r. 1894/5 przybyły trzy nowe szkoły a mianowicie: w Buczaczu, Łańcucie i Żywcu, a nadto rozpoczęto naukę w nieczynnej dotychczas szkole przemysłowej uzupełniającej w Kałuszu. O pierwszych dwóch szkołach zrobiliśmy już wzmiankę w sprawozdaniu zeszłorocznem; dalsze szczegóły podajemy poniżej. W Żywcu rozpoczęła się nauka dopiero z początkiem b. roku szkolnego, nie ma więc w tabeli statystycznej dat, odnoszących się do frekwencyi w tej szkole. Wedle ostatnich sprawozdań zapisało się w Żywcu na oddział przygotowawczy 65, do I. klasy kursu przemysłowego 33 uczniów. W Kałuszu nie wykazano także frekwencyi za rok ubiegły, bo nauka rozpoczęła się dopiero 1. października r. b.

Do Wydziału szkolnego szkoły przemysłowej uzupełniającej w Żywcu należą: p. Bronisław Sądecki, burmistrz jako przewodniczący, p. Ksawery Kamocki, delegat Wydziału krajowego, p. Władysław Graff, delegat Wydziału powiatowego pp. Andrzej Szewczyk i Józef Studencki, delegaci gminy, p. Stanisław Rosół, kierownik szkoły.

Do Wydziału szkolnego w Kałuszu należą: p. Ludwik Fuss, burmistrz jako przewodniczący, p. Kaźmierz Rojowski, delegat Wydziału krajowego, p. Karol Sobota, delegat Wydziału powiatowego, pp. Ignacy Przystański i Herman Kiczales, delegaci gminy, p. Tomasz Zaborniak, kierownik szkoły.

W Przemysłu, gdzie frekwencya uczniów jest znaczniejszą i oddalenie pewnych części miasta od dotychczasowej szkoły tego wymagało, zezwolono na prowizoryczne otworzenie drugiej szkoły na przedmieściu Lwowskiem, która na razie pod tem samym kierownictwem pozostaje i z 2 klas kursu przygotowawczego się składa.

W Białej rozszerzoną została tamtejsza szkoła przemysłowa uzupełniająca odnośnym kursem handlowym, którego koszta utrzymania na r. 1897 dotyczący preliminarz wydatków stosunkowo podnoszą.

W sprawozdaniach szczegółowych, których treść poniżej podajemy, brzmią jeszcze ciągle skargi na nieregularną frekwencyę, na uchylanie się majstrów do zapisywania terminatorów na naukę uzupełniającą, wreszcie na obojętność władz przemysłowych w przestrzeganiu, aby młodzież rękodzielnicza pobierała w myśl prze-

pisów ustawy przemysłowej dalszą naukę, zastosowaną do jej zawodu. Gdy więc z jednej strony stan nauki w szkołach przemysłowych uzupełniających ulepsza się niewątpliwie, dzięki temu, że biorą w niej udział siły nauczycielskie, coraz lepiej z zakresem nauki w szkołach tych obznajomione i dzięki częstszym lustracyom i informacyom udzielanym przez lustratora — ilość uczniów posyłanych do tych szkół nie wzmagą się i nie dotrzymuje kroku nakładom i staraniom około utrzymania ich łożonym.

Przed dwoma laty spadła była cokolwiek liczba uczniów szkół przemysłowych uzupełniających, a to z powodu, że chcąc ze względów zarówno pedagogicznych jak i finansowych uwolnić te szkoły od szkodliwego balastu, zabroniła Komisya przyjmować do nich zupełnych analfabetów i zarządziła zniesienie równorzędnych oddziałów kursu przygotowawczego tam, gdzie je ze względu na analfabetów potworzono. W roku 1894/5 wzmożła się liczba uczniów szkół przemysłowych z 4.404 na 5.102, jednakże nie wskutek znacznego podniesienia się frekwencyi w szkołach poszczególnych, ale wskutek przybycia dziesięciu szkół nowych. Miarodajną cyfrą, czy frekwencya w szkołach przemysłowych uzupełniających w ogóle się wzmagą i czy odnoszą skutek rezolucye Wysokiego Sejmu, upominające się u rządu o energiczniejsze wpływanie władz przemysłowych na tę frekwencyę, może być dopiero cyfra z roku ubiegłego. Otóż wykazuje ona 5.165 uczniów, t. j. zaledwie o 63 więcej, niż w roku 1895. Gdy się zaś zważy, że cyfra ta odnosi się do 43 szkół czynnych, tj. do stanu o dwie szkoły wyższego niż w r. 1895, to zaznaczyć wypadnie nietylko niewzmaganie się, lecz raczej ubytek frekwencyi.

Nalegania tedy na rząd i na władze przemysłowe, reprezentowane przez c. k. Starostwa i przez Magistraty miast Lwowa i Krakowa, są jeszcze ciągle potrzebne, jeżeli frekwencya uczniów ma być zadowalniająca. A potrzebne są nietylko w kierunku przynaglania majstrów do posyłania terminatorów na naukę, lecz również i w innym kierunku.

Oto w sprawozdaniach o szkołach w Gorlicach, we Lwowie (im. Bernsteina) i w Przemysłu zwróciły dotyczące Zarządy uwagę Komisyi, że kontrola, czy terminatorowie są na naukę w szkole przemysłowej zapisani, jest częstokroć udaremnioną tem, iż majster przyjąwszy ucznia na naukę, zaniedbuje przez dwa a nawet przez trzy lata zapisać go do stowarzyszenia przemysłowego, jak tego ustawa przemysłowa wymaga, a tem samem pominięty jest uczeń taki w wykazach uczniów, które w danym razie zarządy stowarzyszeń przemysłowych władzy swej przedkładają. Gdy zaś podług §. 99. ustawy przemysłowej, powinna umowa między majstrem a uczniem, jeśli jest ustną, w obecności przełożenia stowarzyszenia przemysłowego, lub w braku tegoż, w obecności zwierzchności gminnej być zawartą, a w razie jeśli jest pisemną, ma być natychmiast (sofort) do wiadomości stowarzyszenia przemysłowego lub w braku tegoż zwierzchności gminnej być podaną — i gdy majstrowie, nie trzymający się postanowień §. 99. podlegają ewentualnie karze pieniężnej 10 do 400 zł. w myśl §. 133. ustawy przemysłowej — przeto okazuje się niezbędnem, ażeby władze przemysłowe nietylko nad posyłaniem zapisanych w korporacyi uczniów na naukę uzupełniającą czuwały, lecz przestrzegały tego również co do uczniów niezapisanych. Powinny zatem wymagać od majstrów ścisłego stosowania się do przepisów §. 99. ustawy przemysłowej, a w danym razie kontrolować stan uczniów i wszelkie dotyczące się ich okoliczności w samymże warstacie, do czego są uprawnione.

Zarządzenie takie miałoby także niezmierną doniosłość dydaktyczną i ułatwiłoby nauczycielom szkół przemysłowych uzupełniających zadanie nauczania, w innych warunkach bardzo trudne do spełnienia. Jeżeli bowiem terminator, ukończywszy w pewnym zakresie naukę w szkole ludowej, przez dwa i trzy lata żadnej nauki

teoretycznej nie pobiera i z toku uczenia się zupełnie wyjdzie, a to co umiał w znacznej części zapomni — to wówczas wiele czasu idzie w szkole przemysłowej na marne, ażeby uczeń taki wszedł znowu w tryb szkolny i odświeżył początki nauki elementarnej. Majstrowie, nie zapisujący ucznia na naukę natychmiast po przyjęciu do terminu, krzywdzą tedy siebie sami, są bowiem zobowiązani czynić to później, gdy terminator, będąc już starszym, znacznie większe usługi oddawać im może w pracy warsztatowej, a krzywdzą również i ucznia, któremu nauka, udzielana bez przerwy, znacznie większy pożytek by przyniosła, bo z większą łatwością byłaby pobierana.

Co do ilości uczniów w poszczególnych szkołach i regularności uczęszczania ich na naukę, należy zauważyć, że i w obu głównych miastach kraju pozostawia ona niejedno do życzenia. Zarządy szkół przemysłowych uzupełniających w Krakowie uzalają się corocznie na zbyt wielką względność władzy przemysłowej w przynagłaniu majstrów do posyłania terminatorów na naukę i stosunkowo niewielką wskutek tego frekwencyę. Mimo to frekwencya szkół krakowskich jest jeszcze w stosunku do ludności bez porównania większą, niż w szkołach lwowskich. W pięciu szkołach w Krakowie było w roku ubiegłym 939 uczniów zapisanych tj. z przecięcia 188 na szkołę, a w porównaniu z ludnością około 13 uczniów na 1000 mieszkańców. We Lwowie natomiast było w dziesięciu szkołach tylko 996 uczniów zapisanych, tj. niespełna 100 uczniów na szkołę, a w stosunku do ludności niespełna 8 na 1000 mieszkańców. Stan frekwencyi w szkołach lwowskich jest tedy znacznie gorszy od frekwencyi szkół w Krakowie i jest w ogóle najgorszym w kraju, gdy bowiem w całym kraju średnia liczba uczniów uczęszczających do szkoły wynosi 120, jest ona we Lwowie o 20 niższą.

Na częściowe usprawiedliwienie tej okoliczności możnaby przytoczyć, że szkoły przemysłowe uzupełniające we Lwowie dopiero od dwóch lat zostały zorganizowane, lecz jest w tem niewątpliwie i obojętność ze strony władzy przemysłowej, która nie dokłada starań, ażeby terminatorowie pracowni lwowskich i do stowarzyszeń przemysłowych i na naukę regularnie byli zapisywani. W sprawie tej odniosła się Komisya do Magistratu miasta Lwowa i nie wątpi, że wskazanie tylko na ten niepomysłny stan rzeczy wystarczy, aby władza przemysłowa zdwoiła swe starania około uregulowania i podniesienia frekwencyi terminatorów na naukę przemysłową uzupełniającą.

Niejednostajne postępowanie w zarządach szkół przemysłowych co do czasu **Al. IV.** nauki, tworzenia oddziałów równorzędnych, urządzania popisów, wynagradzania nauczycieli itd. spowodowała Komisję do wydania okólnika z d. 30. listopada 1896 L. 1.137, który w całej osnowie pomiędzy załącznikami podajemy.

Pragnąc uzyskać na r. 1897 większą pomoc ze skarbu państwa na utrzymanie szkół przemysłowych uzupełniających, co już zwiększoną ich liczbą jest uzasadnione, przedstawiła Komisya o ile możności jak najwcześniej, za pośrednictwem c. k. Rady szkolnej krajowej, wnioski swe Wys. c. k. Ministerstwu wyznań i oświecenia. W piśmie swem z d. 18. czerwca 1896 L. 98 wykazała mianowicie potrzebę subwencyi rządowej w kwocie 24 260 zł. tj. o 2.538 zł. wyższej w porównaniu z rokiem poprzednim. Jak się ta kwota na poszczególne pozycye rozpada, wykazują załączone przy końcu sprawozdania szczegółowe preliminarze szkół przemysłowych uzupełniających.

Szczegóły organizacyi szkół przemysłowych uzupełniających i działania ich, przedstawiają się wedle przedłożonych Komisyi sprawozdań Zarządów miejscowych jak następuje :

1. Biała.

Rok szkolny 1895/6 rozpoczęto dnia 1 października w dwóch klasach kursu przygotowawczego i w dwóch klasach kursu przemysłowego. Rysunków uczono oddzielnie we wszystkich czterech klasach. Nauka odbywała się w lokalach miejskiej szkoły wydziałowej męskiej i żeńskiej w następujące dni: w poniedziałek, wtorek i czwartek od 6¹/₂ do 8¹/₂ godz. wieczór; w piątek od 6¹/₂ do 7¹/₂ godz. wieczór, w niedzielę od 9 do 12 godz. przed południem.

W I. klasie kursu przemysłowego odbywała się nauka w 10-ciu godzinach, we wszystkich innych kursach po 9 godzin tygodniowo. Kierownik szkoły odbył z gronem nauczycielskiem 4 konferencye, na których obradowano o postępie i frekwencji uczniów i omawiano środki, prowadzące do utrzymania i zapewnienia karności szkolnej. Wybór materiału naukowego, ćwiczeń piśmiennych i metoda nauczania stanowiły także przedmiot obrad grona nauczycielskiego.

Dnia 12. kwietnia 1896 wizytował szkołę Radca szkolny p. Jan Franke.

Rok szkolny zakończono w niedzielę, dnia 31. maja o 10. godzinie przed południem stósowną uroczystością szkolną, połączoną z wystawą rysunków i prac piśmiennych uczniów. W tej uroczystości wzięli udział pp.: burmistrz miasta dr. Jan Rosner, c. k inspektor szkolny okręgowy Emil Pelikan, przewodniczący rady szkolnej miejscowej Franciszek Vogt, asesor magistratu Franciszek Wenzelis, liczni członkowie rady gminnej i Wydziału szkolnego, uczestnicy ze sfer rzemieślniczych i przemysłowych, inni goście i grono nauczycielskie, razem około 50 osób.

Dwudziestu celującym i 13 innym wzorowym uczniom rozdano premia w książeczkach wkładkowych kasy oszczędności białskiej po 4, 5, 6 i 10 koron, razem 180 koron. Na ten cel ofiarowali: Dyrekcya kasy oszczędności w Białej 70 K., stowarzyszenie stolarzy, ślusarzy, szklarzy i t. d. 50 K., fabrykant machin p. Edmund Schmeja 30 K. i fabrykanci machin Gülcher & Schwabe także 30 K.

W skład Wydziału szkolnego wchodzi:

Dr. Jan Rosner, adwokat i burmistrz miasta, przewodniczący. Dr. Herman Czecz de Lindenwald, poseł do Rady państwa, marszałek Rady powiatowej białskiej, delegat Wydziału krajowego Ks. Józef Hamerlak, proboszcz miejscowy i wicemarszałek Rady powiatowej białskiej, delegat Rady powiatowej. Franciszek Vogt, fabrykant i przewodniczący rady szkolnej miejscowej, delegat Kasy oszczędności w Białej. Samuel Frankel, fabrykant likierów, członek i delegat Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie. Maksymilian Schmeja, inżynier i radny miasta, delegat Rady gminnej. Franciszek Schlee, kupiec i skarbnik Wydziału szkolnego, delegat Rady gminnej. Józef Wiśniewski, dyrektor szkoły wydziałowej męskiej i żeńskiej, kierownik szkoły uzupełniającej.

Grono nauczycielskie stanowili:

Józef Wiśniewski, dyrektor szkoły wydziałowej męskiej i żeńskiej, prowadził kierownictwo zakładu i uczył rachunków przemysłowych i buchalteryi w II. klasie kursu przemysłowego. Ks. Michał Góra, wikary miejscowy, uczył religii w oddziale polskim. Ks. Oskar Czyżewski, wikary miejscowy, uczył religii

w oddziale niemieckim. Jan Bieroński, egz. nauczyciel wydziałowy, uczył stylistyki przemysłowej w I. i II. i rachunków przemysłowych w I. klasie kursu przemysł. Franciszek Farny, egz. nauczyciel wydziałowy, uczył rysunków geometrycznych i zawodowych w II. klasie kursu uzupełniającego. Jan Broszkiewicz, nauczyciel szkoły żeńskiej, uczył języka polskiego i niemieckiego w II. klasie kursu przygotowawczego. Roman Dorżański, egz. nauczyciel szkół niższych realnych, uczył języka polskiego i niemieckiego w I. klasie kursu przygotowawczego. Jan Dudziński, nauczyciel szkoły męskiej uczył rachunków w kursie I. i II. i rysunków w II. klasie kursu przygotowawczego. Józef Pindur, egz. nauczyciel ludowy, uczył rysunku geometrycznego i wolnoręcznego w I. klasie kursu przemysłowego. Jan Parzyk, egz. nauczyciel ludowy, uczył języka niemieckiego w I. klasie kursu przemysłowego i rysunków w I. klasie kursu przygotowawczego.

2. Bochnia.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1895/6 przeprowadzono w dniach od 11. do 14. września, a rok szkolny rozpoczęto uroczystem nabożeństwem w kościele parafialnym 15. września 1895.

Szkoła liczyła w ubiegłym roku szkolnym 3. klasy: jedną kursu przygotowawczego, a dwie kursu przemysłowego. Na kurs przygotowawczy przyjęto uczniów, którzy nie ukończyli 4 roku nauki szkoły ludowej pospolitej. Do klasy I. kursu przemysłowego wpisano uczniów, którzy ukończyli kurs przygotowawczy z dobrym postępem, lub wykazali się świadectwem przynajmniej z ukończonego 4. roku nauki szkoły ludowej, zaś do klasy II. przyjęto tylko takich, którzy ukończyli I. klasę kursu przemysłowego z dobrym postępem.

Nauka odbywała się w ubikacjach 6-klasowej szkoły męskiej w dniach i godzinach następujących: w niedzielę przed południem od godziny 9. do 11.; w poniedziałek, wtorek, środę, czwartek i piątek od godziny 7. do 9. wieczorem — razem w każdej klasie po 10 godzin tygodniowo.

Młodzież przystępowała w ciągu roku dwukrotnie do spowiedzi i komunii św. Uczniowie klas przemysłowych korzystali chętnie z biblioteki szkolnej, zaopatrzonej w dziełka treści pouczającej. Biblioteczka ta powstała z dziełek ofiarowanych przez członków grona nauczycielskiego, hojnego ofiarodawcy prezesa Wydziału szkolnego, wreszcie z funduszków przez Radę miejską na ten cel przeznaczonych.

W ciągu roku zwiedził szkołę przemysłową uzup. kilkakrotnie prezes Wydziału Dr. A. L. Serafiński. Konferencyj odbył kierownik z gronem nauczycieli cztery, a protokoły, przedkładane Wydziałowi szkolnemu, stanowiły podstawę do zarządzeń, które uchwalono dla dobra szkoły.

Uczęszczanie uczniów w miesiącach zimowych było w całości dosyć regularne, z nadejściem wiosny mniej regularne; szczególniejsz spaźnianie się uczniów w tej porze jest rażącym. Zachowanie się młodzieży pod względem religijno-moralnem i obyczajowem było tak w szkole jak i poza szkołą odpowiednie.

D. 12. maja b. r. pod przewodnictwem kierownika odbyli uczniowie klasy II. i kilku pilniejszych uczniów klasy I. kursu przemysłowego wycieczkę do Krakowa, celem zwiedzenia tam wzorowo prowadzonych warsztatów. Funduszu na pokrycie kosztów podróży dla wszystkich uczniów biorących udział w tej wycieczce, jak i na premia, dostarczył prezes Wydziału szkolnego Dr. A. L. Serafiński.

Rok szkolny zamknięto publicznym popisem dnia 17. maja pod przewodnictwem zastępcy burmistrza W. radcy A. Brandta przy udziale reprezentantów władz miejscowych, członków Wydziału szkolnego, przełożenia korporacji rze-

mieślniczej i licznych obywateli miejskich. Wzorowym uczniom rozdano 26 nagród w książkach do modlenia i 3 nagrody pieniężne po 4 zł. w. a.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili:

Dr. Antoni Leonard Serafiński, adwokat i burmistrz miasta Bochni, przewodniczący. Dr. Józef Trybulec, adwokat, delegat Wydziału krajowego. Dr. Władysław Michnik, adwokat, delegat Rady miejskiej. Władysław Pisz, delegat Rady miejskiej Jędrzej Pawulski, reprezentant przemysłowców. Jan Różański, kierownik szkoły 6-klasowej męskiej, kierownik uzup. szkoły przemysłowej.

Skład grona nauczycielskiego:

Jan Różański, kierownik szkoły 6-klasowej męskiej, uczył rysunków wolnoręcznych, geometrycznych i zawodowych w kl. I. i II. kursu przemysłowego, tygodniowo godzin 8. Ks. Andrzej Biliński, katecheta szkoły 6-klasowej męskiej, uczył religii rzym. kat. we wszystkich klasach, tygodniowo 3 godziny. Michał Szklarz, c. k. profesor gimnazjalny, uczył rachunków, stylistyki przemysłowej i buchalterii w kl. I. i II. kursu przemysłowego, tygodniowo 7 godzin. Antoni Broszkiewicz, nauczyciel 6-klasowej szkoły męskiej, uczył rysunków wolnoręcznych na kursie przygotowawczym, tygodniowo 3 godziny. Wiktoryn Hostynek, naucz. 6-klasowej szkoły męskiej, uczył rachunków na kursie przygotowawczym, tygodniowo 2 godziny. Józef Kozłowski, naucz. 4-klasowej szkoły męskiej, uczył języka polskiego na kursie przygotowawczym, tygodniowo godzin 3. Jan Łukowski, nauczyciel szkoły 4-klasowej męskiej, uczył języka polskiego w kl. I. i II. kursu przemysłowego, tygodniowo godzin 3. Sylwester Panczakiewicz, naucz. szkoły 6-klasowej męskiej, uczył kaligrafii na kursie przygotowawczym, tygodniowo 1 godzina.

3. Brody.

Szkoła przemysłowa uzupełniająca w Brodach składa się z kursu przygotowawczego o jednej klasie i dwuklasowego kursu przemysłowego.

Rok szkolny 1895/6 rozpoczął się w dniu 29. września 1895, zamknięto go zaś popisem rocznym w dniu 31. maja 1896.

Frekwencja była niejednostajna i natrafiała na trudności u majstrów. W sprawie tej relacyonuje nam p. M. Kulak, burmistrz m. Brodów i przewodniczący Wydziału szkolnego, co następuje:

„Aby zapewnić frekwencję w szkole i takową uregulować wniosłem z urzędu dwa wykazy uczniów, które sporządził kierownik szkoły, do tut. c. k. Starostwa, aby pociągnąć winnych do odpowiedzialności. — Jednym wykazem żądałem, aby ukarać pryncypałów, że uczniów nie zapisują na naukę, drugim zaś chciałem, aby ukarać winnych, że terminatorów nie posyłają regularnie do szkoły.

„Pierwszego wykazu użyłem dlatego, że pryncypałowiemie nie chcieli uwzględnić wezwania mojego, względnie zarządu szkoły, któremu dodawałem asystencję policyi i ten wyprawiał policyę do odnośnych majstrów, która miała obowiązek sprowadzać chłopców do szkoły, gdzie takowych natychmiast wpisywano i w szkole zatrzymywano. Środek ten okazał się bardzo skutecznym w roku zeszłym. Gdy wszelako majstrowie spostrzegli, że ja, jako burmistrz, nie mogę karać winnych, przeto wzywianie policyi nie odnosiło żadnego skutku. Oba wszelako wykazy, wniesione do c. k. Starostwa, nie przyniosły pożądaných owoców, dlatego frekwencja w b. r. szk. obniżyła się o 40 uczniów w tej szkole.“

Popisowi rocznemu przewodniczył pod nieobecność przewodniczącego Wydziału szkolnego uproszony przez niego, proboszcz miejscowy i radny miasta W. ks. Andrzej Świsterski, który o postępach uczniów, a szczególnie o wyniku nauki

rysunków pochwalnie się wyraża. Obecni popisowi byli członkowie Wydziału szkolnego, Izby handlowej, rady gminnej, redaktor „Gazety Brodzkiej“ i wybitni przemysłowcy.

Wzorowym uczniom rozdano 7 nagród w książeczkach oszczędnościowych po 3 zł. i 2 zł. w ogólnej kwocie 20 zł. w. a.

W skład Wydziału szkolnego wchodził:

Michał Kulak, burmistrz, jako przewodniczący. Józef Teuwin, naucz. szkoły izraelskiej, del. miasta. Łazarz Bloch, delegat miasta. Feliks West, księgarz, del. miasta. Józef Zgoralski, rękodzielnik, del. Izby handl. Hirsch Kapelus, fabrykant, delegat Izby handl. Oktaw Sala, prezes Rady pow. jako jej delegat. Stanisław Kapłański, kierownik szkoły przemysłowej.

Grono nauczycielskie stanowią:

Stanisław Kapłański, kierownik szkoły ludowej. Ks. Adolf Prorok, wikary ob. lać. Ks. Jan Dawidowicz, katecheta szkoły lud. Aron Friedmann, nauczyciel szkoły izrael. Józef Klotzek, prof. gimnazyalny. Wilhelm Kuczera, prof. gimnazyalny. Jan Gawlikowski, suplent gimnazyalny. Józef Teuwin, nauczyciel szkoły izrael. Filip Aszkenazy, nauczyciel szkoły izrael. Grzegorz Onufrów, nauczyciel nadet., Włodzimierz Borkowski, nauczyciel.

4. Brzeżany.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1895/6 przeprowadzono w dniach 1., 8. i 15. września 1895. Z powodu, że w przepisany terminie wpisało się tylko 58 uczniów, przyjmowano do szkoły jeszcze w listopadzie 1895. Do końca listopada wpisało się 117 uczniów, w późniejszym zaś terminie przyjęto jeszcze 10 uczniów, którzy dopiero w zimowych miesiącach wstąpili do terminu. W grudniu wpisało się także dwóch pomocników murarskich, którzy w ubiegłym roku szkolnym ukończyli z dobrym postępem II. klasę kursu przemysłowego, na kurs rysunków zawodowych, ale uczęszczali na naukę bardzo nieregularnie.

Rok szkolny rozpoczęto dnia 15. września. W tym dniu odprawiono w parafialnej cerkwi po godzinie 9-tej mszę św., na której było także kilku pp. majstrów. Naukę rozpoczęto w poniedziałek dnia 16 września. Nauka odbywała się w niedziele od godziny 9. do 1. po południu, a w poniedziałki, wtorki i czwartki wieczorem od godziny 6. do 8., po świętach zaś Wielkanocnych od 7. do 9.

Uczęszczanie do szkoły było w miesiącach zimowych w całości dosyć regularne, począwszy zaś od marca przeważnie nieregularne. W ostatnich miesiącach raziły bardzo, mimo późniejszego rozpoczynania nauki wieczornej, spaźniania się uczniów. Na nieregularne uczęszczanie, zwłaszcza w miesiącach wiosennych i jesiennych, wpłynęła także budowa kolei w pobliżu Brzeżan, która, następując niektórym miejscowym rzemieślnikom robotę poza granicami miasta, odrywała na dłuższy czas także ich uczni od szkoły.

W planie lekcyjnym zaszła ta zmiana, że w I. klasie kursu przemysłowego zniżono liczbę godzin języka polskiego w tygodniu z 2 na 1½, a liczbę godzin stylistyki podniesiono z 1 do 1½, w II. zaś klasie tegoż kursu użyto jedną godzinę rachunków na naukę buchalterii, którą rozpoczęto w tutejszej szkole od stycznia 1895. Na naukę języka ruskiego uczęszczało 28 uczniów z II. klasy kursu przygotowawczego.

Do spowiedzi i komunii św. przystępowali uczniowie przed świętami Bożego narodzenia i Zmartwychwstania Pańskiego.

Nauczyciele zgromadzali się co dwa miesiące na konferencye zwyczajne, na których pod przewodnictwem kierownika przeprowadzano wyczerpujące dyskusye

nad sprawozdaniami gospodarzy klas z przerobionego materiału, postępu, zachowania się i frekwencji uczniów i omawiano środki mające zapewnić szkole dalszy jej rozwój.

Upomnień dla opieszalnych majstrów przedłożyła dyrekcyja szkoły c. k. starostwu do urzędowego użytku pięć.

Wydział szkolny odbył w roku szkolnym 3 posiedzenia. Na nich przyjmował do wiadomości sprawozdania kierownika o stanie szkoły i załatwiał sprawy administracyjne.

Dnia 17. maja odprawiono w kościele parafialnym po godzinie 9. nabożeństwo dziękczynne, popołudniu zaś odbyło się uroczyste zakończenie roku szkolnego pod przewodnictwem delegata Wydziału krajowego dra Franciszka Grzegorzycy, dyrektora gimnazjalnego, przy udziale zaproszonych gości, członków Wydziału szkolnego i 2 pryncypałów. Po odbytej uroczystości rozdano 6 najpilniejszym uczniom nagrody w książeczkach miejskiego Towarzystwa zaliczkowego w Brzeżanach, uczniom zaś, którzy ukończyli II klasę kursu przemysłowego, po jednym egzemplarzu Nauki stylistyki przemysłowo-handlowej dra K. Benoniego. W końcu otrzymali uczniowie, którzy doprowadzili do dobrego lub dostatecznego postępu w nauce, po jednym egzemplarzu drukowanego Sprawozdania rocznego.

O wyniku nauki pisze delegat Wydziału krajowego, co następuje:

„Przedłożone piśmienne prace uczniów, obejmujące wszelkie rodzaje ćwiczeń tak w zakresie stylistyki jakoteż korespondencyi kupieckich, pocztowych, telegraficznych i t. p., których znajomość przyszlęmu rzemieślnikowi niezbędnie potrzebna, przedstawiały się w ogóle korzystnie. Z prac rysunkowych wyszczególniały się starannem i poprawnem wykonaniem przedewszystkiem rysunki z zakresu szewstwa i budownictwa; całość świadczyła wymownie o usilnych staraniach nauczycieli osiągnięcia jak najlepszych skutków, co przy tylu różnych trudnościach nie jest rzeczą łatwą. Wyniki pracy nauczycieli uważane w całości można uważać za zadowalające“.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili:

Józef Gartler, burmistrz, przewodniczący. Dr. Albert Zauderer, prymaryusz szpitala, delegat Rady powiatowej, skarbnik. Stanisław Radecki, delegat Rady miejskiej. Mikołaj Baczyński, profesor gimn., kierownik szkoły. Paweł Ogonowski, delegat Rady miejskiej.

Skład grona nauczycielskiego: Mikołaj Baczyński, profesor gimn., kierownik, uczył stylistyki w II. klasie kursu przemysłowego. Ks. Jan Diugiewicz, katecheta rz. kat. Ks. Mikołaj Sadowski, katecheta gr. kat. Tadeusz Cwojdzicki, nauczyciel gimn., uczył rachunków w I. i II. kl. kursu przem. i buchalteryi w II. kl. kursu przem. Ludwik Podhalec, kierownik 5-kl. szkoły ludowej, uczył języka polskiego w I. i II. kl. kursu przem. i stylistyki w I. kl. kursu przem. Jan Wojciechowski, starszy nauczyciel szkół lud., uczył języka polskiego w II. kl. kursu przyg. Józef Bazylewski, starszy nauczyciel szkół lud., uczył rachunków w I. i II. klasie kursu przyg. Tomasz Błaszkievicz, nauczyciel szkół lud., uczył języka polskiego w I. klasie kursu przyg. Józef Bielański, nauczyciel szkół lud., uczył języka ruskiego w II. klasie kursu przyg. i kaligrafii w II. klasie kursu przygotowawczego i w obu klasach kursu przem. Kalikst Lewandowski, młodszy nauczyciel szkół ludowych, uczył rysunków we wszystkich klasach.

5. Buczacz.

Szkoła przemysłowa uzupełniająca w Buczaczu liczy dopiero pierwszy rok istnienia. Założenie jej jest wyłączną zasługą c. k. starosty w Buczaczu W. pana Emila Schutta. Czyniąc zadość jego życzeniu, zaprowadzili nauczyciele szkoły mę-

skiej wieczorną naukę dla młodzieży rzemieślniczej wedle planu, przepisanego dla szkół przemysłowych uzupełniających. W. pan Jan Franke, c. k. radca szkolny, uwiadomiony o tem przez Komisję kraj. dla spraw przemysł., przybył do Buczacza 20. listopada 1895, a zwiedziwszy szkołę w towarzystwie p. c. k. starosty, wyraził swe zupełne zadowolenie z dotychczasowych zarządzeń a zarazem udzielił potrzebnych wskazówek na przyszłość. Następnie przeprowadził wstępne rokowania ze stornami interesowanemi celem zabezpieczenia szkole potrzebnych funduszków.

Za wpływem c. k. starosty uchwaliła na ten cel Rada powiatowa i gminna po 200 zlr. rocznie a stowarzyszenie rzemieślników 50 zlr.

Wysoki Wydział krajowy reskryptem z dnia 16. stycznia 1896 l. 3.484 uznał tę szkołę jako przemysłową uzupełniającą, zatwierdził skład grona nauczycielskiego a zarazem przyznał tytułem subwencji na r. 1895 i 1896. 650 zlr, tudzież 200 zlr. na środki naukowe. Gdy później także Izba handlowa we Lwowie przyznała roczną subwencję w kwocie 100 zlr. można byt szkoły uważać jako zabezpieczony.

Otwarcie szkoły nastąpiło 6. listopada 1895. Do klasy pierwszej przyjęto uczniów, którzy ukończyli IV. klasę ludową lub złożyli egzamin wstępny, innych do klasy przygotowawczej.

Nauka odbywała się w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki od 7 do 9 wieczorem, w niedziele zaś od 10 do 12 rano.

Frekwencya uczniów była z początku roku bardzo regularną, później zaś upadła. Zarząd już to wprost już to za pośrednictwem stowarzyszenia upominał pracodawców; wywarło to mały skutek.

Młodzież okazywała wielką chęć do nauki i zachowywała się w szkole odpowiednio.

W ciągu roku odbyło grono nauczycielskie 6 konferencyj, na których omawiano bieżące sprawy, odczytywano sprawozdania z przerobionego materiału i przeprowadzano klasyfikację uczniów.

Inwentarz szkoły wzbogacił się kompletem modeli drewnianych J. Rottera i gipsowych z wiedeńskiego Muzeum przemysłowego, które Komisya krajowa dla spraw przemysłowych z przyznanej na ten cel kwoty zakupiła.

Rok szkolny zakończono w dniu 14. maja popisem, odbytym pod przewodnictwem p. c. k. starosty, w obecności c. k. inspektora okręgowego, p. Janickiego, delegata Izby handlowej p. Lewickiego i pracodawców.

C. k. starosta, rozdawszy pilniejszym premia, przemówił do zgromadzonych, zachęcając w ciepłych słowach młodzież do pilności, pracodawców zaś do regularnego posyłania uczniów. Zaznaczyć przytem wypada, że p. starosta opiekował się w ciągu roku szkołą najtroskliwiej, zaopatrzył wszystkich uczniów w podręczniki szkolne, brał czynny udział w każdym posiedzeniu Wydziału i interesował się każdą, choćby najdrobniejszą sprawą szkolną, a wszędzie i przy każdej sposobności popierał jej dobro.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili:

Bernard Stern, burmistrz miasta, jako przewodniczący. Franciszek Zych, dyrektor c. k. gimnazjum, delegat Wydziału krajowego. Dr. Edward Krzyżanowski, wicemarszałek Rady powiatowej, delegat tejże Rady. Józef Lewicki, właściciel apteki, delegat Izby handlowej. Aleksander Janicki c. k. inspektor szkół, delegat gminy. Franciszek Gutowski, c. k. profesor gimnazjalny, delegat gminy. Hilary Saliterman, delegat stowarzyszenia rzemieślników. Józef Skowroński, kierownik 6cio-klasowej szkoły ludowej męskiej i uzupełniającej szkoły przemysłowej.

Grono nauczycielskie: Józef Skowroński, kierownik, uczył rachunków w I. kl. 2 godz. tygodniowo. Ks. Władysław Hajdukiewicz, rz. kat. katecheta

szkół ludowych, uczył religii 1½ godz. Ks. Włodzimierz Łotocki, gr. kat. katecheta szkół lud., uczył religii 1½ godz. Romuald Łabęcki, starszy nauczyciel, gospodarz I. klasy, uczył rysunków w I. kl. tygodniowo 4 godziny. Jan Minticz, starszy nauczyciel, gospodarz kursu przygotowawczego, uczył rysunków i rachunków na kursie przygotowawczym tygod. 4 godziny. Paweł Banach, starszy naucz., uczył stylistyki i języka polskiego w I klasie, tudzież realiów na kursie 4 godz. Kazimierz Sokołowski, naucz. szkoły lud., uczył języka polskiego na kursie 2 godz. tygod.

6. Drohobycz.

Rok szkolny trwał od 1. października 1895 do 17. maja b. r. W tym roku, stosownie do polecenia Komisji krajowej dla spraw przemysłowych, nie otworzono już oddziału dla analfabetów — stąd też kurs przygotowawczy liczył tylko jeden oddział, a ogólna frekwencja obniżyć się musiała.

Rozkład nauki i materyał, wskazany statutem organizacyjnym dla szkoły tutejszej, nie doznał żadnej zmiany.

Wydział szkolny odbył w b. r. 5 posiedzeń, na których zajmował się sprawami administracyjnymi i dotyczącymi dobra szkoły, grono zaś nauczycielskie omawiało i klasyfikowało co drugi miesiąc postępy i obyczaje uczniów.

Frekwencja uczniów nie była zadowalniająca, nie różniła się też wcale od frekwencji lat poprzednich; nadmienić jednak wypada, że do takiej frekwencji przyczynili się w tym roku przeważnie uczniowie wyznania mojżeszowego. Uznał też za stosowne Wydział szkoły przemysłowej na ostatniem posiedzeniu powziąć uchwałę, aby w razie ponowienia się w następnym roku takiego zaniedbywania nauki przez uczniów wyznania mojżeszowego, naukę religii tegoż obrządku zwinąć, na którą w dwóch ostatnich miesiącach rzadko który z uczniów się zjawił.

Takie uchylanie się od uczęszczania na naukę do szkoły jednych uczniów oddziaływać musi na drugich, zwłaszcza na takich, których majstrom i pryncypałom wcale nie zależy na wykształceniu swych terminatorów. A że takich majstrów jest wielu, najlepszym na to dowodem, że za pośrednictwem c. k. starostwa żądany od przełożenia 5 grup przemysłowców z końcem września z. r. wykaz tych uczniów, którzy są w terminie i do szkoły uczęszczać powinni, doszedł do rąk kierownika dopiero w miesiącu lutym b. r. — trzy miesiące przed końcem roku. Według tego wykazu kilkudziesięciu uczniów uchyliło się od nauki dopełniającej w tym roku i prawie tylu majstrów nie uczyniło zadość obywatelskiemu obowiązкови i paragrafom ustawy przemysłowej.

Zachowanie się uczniów w szkole i poza szkołą było dość dobre, a za staraniem wielebnego ks. prof. Szalayki odbyli uczniowie podczas Świąt Wielkanocnych rekolekcyje i przystąpili wspólnie do spowiedzi i komunii św.

Dnia 4. marca b. r. zwiedzał szkołę c. k. inspektor krajowy p. Jan Franke.

Uczniowie wypożyczali książeczki do czytania, lecz korzystało ich tylko nie wielu, gdyż biblioteczka szkolna bardzo uboga, nie ma na ten cel żadnych funduszków.

Należy się też podzięka Wmu drowi W. Lechowskiemu, który młodzież tutejszą czytankami z dziejów ojczystych i literatury zasilal.

Dnia 17. maja b. r. popołudniu odbył się popis uczniów pod przewodnictwem delegata Wydziału krajowego, p. L. Wiśniewskiego, posła do Sejmu i pełnomocnika Banku galicyjskiego, wiceprezesa Rady powiatowej W. ks. R. Hanczakowskiego, W. F. Buczyńskiego, c. k. sędziego, W. Napadewicza, c. k. komisarza starostwa i kilkunastu pp. majstrów. Po skończonym popisie odczytano wynik klasyfikacyi, wręczono uczniom świadectwa, prace ich rysunkowe i stylistyczne z całego

roku. Najcelniejsi uczniowie otrzymali nagrody w zegarkach (3) i gotówką w ogólnej kwocie 40 złr. w. a.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili:

Ksenofont Ochrymowicz, poseł na Sejm krajowy i do Rady państwa, burmistrz miasta Drohobycza, jako przewodniczący. Jan Niewiadomski, kasjer Towarzystwa zaliczkowego w Drohobyczu, delegat przemysłowców, zastępca przewodniczącego. Józef Przybylski, kierownik szkoły, sekretarz. Karol Szufa, dyrektor Tow. zaliczkowego w Drohobyczu, delegat tegoż Towarzystwa, skarbnik. Franciszek Buczyński, c. k. adjunkt sądowy, drugi delegat Towarzystwa zaliczkowego. Władysław Hampel, c. k. inspektor okręgowy, delegat oddziału Tow. pedagogicznego w Drohobyczu. Ks. Roman Hanczakowski, kanonik i proboszcz miejscowy, wicemarszałek Rady powiatowej w Drohobyczu, delegat tejże. Rudolf Harlender, dyrektor szkoły miejskiej, drugi delegat Tow. pedag. w Drohobyczu.

Grono nauczycielskie: Józef Przybylski, kierownik szkoły, profesor gimn. Jan Biela, prof. gimn., uczył języka polskiego i stylistyki przemysłowej w I. i II. klasie przem. 6 godzin tyg. Joachim Blumenblatt, nauczyciel religii mojż., uczył religii we wszystkich klasach 2 godziny tyg. Włodzimierz Buczacki, naucz. szkół ludowych, uczył rysunków w kl. przygt 2 godz. tyg. Rudolf Harlender, dyr. szkoły miej., uczył rachunków w kl. przygot. 2 godz. tyg. Teodor Kondrat, naucz. szkoły wydz., uczył rysunków w I. i II. klasie przemysłowej po 4 godziny, razem tygodniowo godzin 8. Leonard Łukasiewicz, naucz. szkoły wydz., uczył języka pol. w klasie przygot. 3 godz. tyg. Roman Moskwa, profesor gimn., uczył matematyki w I. i w II. klasie przem. po 2 godz. tyg., razem tygodniowo godzin 4. Ks. Justyn Rałko, uczył religii obr. gr. kat. we wszystkich klasach 2 godz. tyg. Bazyl Stojalowski, naucz. szkoły lud., uczył języka ruskiego zbiorowo 1 godz. tyg. Ks. Jan Szalayko, katecheta przy szkole 6-klas., uczył religii rzym. kat. we wszystkich klasach 2 godziny tygodniowo.

7. Gorlice.

Wpisy na rok szkolny 1895/6 odbyły się w dniach 1. i 8 września 1895, a naukę rozpoczęto 15. września 1895 solennem nabożeństwem, w którym wzięły udział cechy z światłem i chorągwiami.

Od dnia 15. marca 1896 do końca roku szkolnego, kurs przyg. był rozdzielony na dwa równorzędne oddziały. Uczęszczanie do szkoły nie było regularne. Dla utrzymania frekwencji Wydział szkolny i dyrekcya wysyłać musiały liczne upomnienia do pracodawców, którzy wbrew ustawie przemysłowej nie tylko nie czuwali nad uczęszczaniem swych terminatorów do szkoły, lecz nawet wprost potrzebnego im na to czasu wolnego nie zostawiali, zatrudniając ich w godzinach szkolnych a nawet i ponad te w warsztacie.

Celem zmuszenia tych pracodawców, by swemu obowiązkowi, ustawą przemysłową nałożonemu, zadość uczynili, wykazywała ich dyrekcya szkoły c. k. starostwu.

„Uregulowaniu frekwencji szkolnej — pisze w swem sprawozdaniu kierownik — stoi na przeszkodzie także ta okoliczność, że uczniów wstępujących do terminu równocześnie pracodawcy nie zapisują do dotyczącego cechu, wskutek czego terminatorzy ci przenoszą się do innych majstrów, nie zawiadamiając wcale o tem dyrekcji szkolnej, która dopiero po wysłaniu upomnienia do pierwszego majstra dowiaduje się, że uczeń z jego pracowni wystąpił. Dochodzenie nowego miejsca pobytu ucznia zaniedbującego szkołę wymaga wiele czasu ze strony dyrekcji szkoły i nie zawsze doprowadza do skutku. Opieszałości i oboję-

tności wielu niestety jeszcze pracodawców, jaką okazują wobec szkół przemysłowych uzupełniających, jedynie władze przemysłowe zaradzić mogą. W tym względzie potrzebną jest zawsze pomoc c. k. starostwa jako władzy przemysłowej, któreby bezustannie przypominało pracodawcom ciążący na nich z ustawy przemysłowej obowiązek ułatwiania uczniom, aby mogli naukę przemysłową pobierać. Użycie w danym razie nawet środków przymusowych ustawą przemysłową wskazanych, ażeby majstrowie obowiązkowi swemu czynili zadość, jest w wielu wypadkach pożądanem“.

Nauka odbywała się w ubikacyach szkoły chłopców we wtorki, środy i czwartki wieczorem od 6. do 8. względnie 9 godziny, w niedzielę zaś od 10. do 12. względnie 1-ej godziny w południe. Udzielano nauk na kursie przygotowawczym ogółem godzin 10, a w klasach uzupełniających ogółem po 11 godzin tygodniowo. Oprócz przedmiotów planem naukowym zakreślonych uczono śpiewu świeckiego i kościelnego. Młodzież uczęszczała w każdą niedzielę i święta pod przewodnictwem nauczycieli do kościoła i trzy razy w roku przystępowała do spowiedzi i komunii św.

Każdego miesiąca odbywało grono nauczycielskie konferencye, na których załatwiano gremialnie wszystkie sprawy szkolne. W konferencyach kwartalnych brał udział przewodniczący Wydziału szkolnego p. Wojciech Biechoński, którego staraniami szkoła byt swój i rozwój zawdzięcza.

Zachowanie się uczniów w szkole i po za nią było dość dobre.

Dnia 16. kwietnia b. r. zwiedzał szkołę c. k. inspektor krajowy p. Jan Franke.

Dnia 17. maja b. r. popołudniu odbył się popis uczniów pod przewodnictwem p. burmistrza W. Biechońskiego, jako delegata Wydziału krajowego, Rady gminnej i Towarzystwa zaliczkowego w Gorlicach, Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie, w obecności kilku przemysłowców i majstrów.

Po skończonym popisie odczytano klasyfikacyę, wręczono wzorowym uczniom świadectwa i 23 nagród po 3 do 8 zł. w ogólnej kwocie 129 złr., rozdano im prace ich rysunkowe z całego roku i książki do czytania w szkołach przemysłowych uzupełniających

Wydział szkolny stanowią: Wojciech Biechoński, burmistrz, członek Komisji krajowej dla spraw przem., przewodniczący. Dr. Józef Radomyski, delegat Towarzystwa zaliczkowego, zastępca przewodniczącego. Ks. kanonik Marcelli Zabicki, proboszcz w Gorlicach, delegat Rady powiatowej. Władysław Płocki, właściciel dóbr ziemskich, delegat Towarzystwa zaliczkowego. Józef Rakucki, kierownik uzupełniającej szkoły przemysłowej. Bolesław Łodziński, dyrektor Tow. dla handlu, rolnictwa i przemysłu, delegat Rady miejskiej miasta Gorlic. Szymon Birn, kupiec, delegat Rady miejskiej miasta Gorlic.

Grono nauczycielskie: Józef Rakucki, kierownik, uczył rachunków i buchalteryi w II. klasie przemysłowej; w ostatnim kwartale rysunków w 2gim oddziale kursu przygotowawczego. Ks. Ludwik Urban, wikaryusz, udzielał religii we wszystkich klasach. Jan Śmietana, starszy nauczyciel szkoły 6cio-klasowej męskiej w Gorlicach, uczył języka polskiego i stylistyki w I i II. klasie uzupełniającej szkoły przemysłowej, rachunków w kursie przygotowawczym, kaligrafii w II. klasie przemysłowej i w ostatnim kwartale kaligrafii w drugim oddziale kursu przygotowawczego. Stanisław Resiuła, starszy nauczyciel szkoły męskiej w Gorlicach, uczył rysunków we wszystkich klasach uzupełniającej szkoły przemysłowej. Stanisław Danecki, nauczyciel młodszy szkoły męskiej w Gorlicach, udzielał języka polskiego na kursie przygotowawczym. Stanisław Zabałka, nauczyciel młodszy szkoły męskiej w Gorlicach, uczył rachunków i geometryi w I. klasie uzupełniającej i w ostatnim kwartale rachunków w II-gim oddziale kursu przygotowawczego. Józef Kielski, młodszy nauczyciel szkoły męskiej w Gorlicach, udzielał kaligrafii na kursie przygotowawczym, od 15. września 1895 do końca stycznia 1896 śpiewu we wszy-

kich klasach i w ostatnim kwartale języka polskiego w 2-gim oddziale kursu przygotowawczego. Jan Przybycień, organista, uczył śpiewu kościelnego i świeckiego od 6. lutego 1896 do końca roku szkolnego we wszystkich klasach.

8. Jarosław.

Rok szkolny 1895/6 rozpoczął się dnia 29. września 1895. Szkoła liczyła jedną klasę przygotowawczą i dwie klasy przemysłowe. Frekwencya była nieco wyższą niż w roku poprzednim.

W ciągu roku szkolnego, dnia 25. stycznia 1896, zmarł zasłużony kierownik ks. Franciszek Wojnar. W miejsce jego objął kierownictwo członek grona nauczycielskiego, profesor gimnazjalny, p. Ignacy Rychlik.

Naukę zakończono popisem dorocznym dnia 17. maja b. r. Obecni byli przy popisie prezes Wydziału szkolnego, burmistrz dr. Adolf Dietzius, W. Adolf Micewski, delegat Wydziału powiatowego, W. Julian Nowakowski, inspektor szkolny okręgowy duchowienstwo obrz. łac. i wielu majstrów.

Najcelniejszym uczniom rozdano 36 nagród w książkach do czytania i pieniądze, w ogólnej kwocie 15 zfr. 30 ct.

W skład Wydziału szkolnego wchodzi:

Dr. Adolf Dietzius, burmistrz miasta Jarosławia, przewodniczący. Książę Jerzy Czartoryski, delegat Wydziału krajowego. Hr. Stanisław Siemieński-Lewicki, delegat Wydziału pow. w Jarosławiu. Dr. Władysław Grabowski delegat Rady miejskiej. Ignacy Rychlik, profesor gimn., kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie: Ignacy Rychlik, profesor gimnazjalny, kierownik szkoły. Adolf Alszer, starszy nauczyciel szkoły wydziałowej męskiej, uczył rachunków. Józef Czoponowski, starszy nauczyciel szkoły wydz., uczył rysunków. Józef Droba, kierownik szkoły 4-kl. męskiej, uczył języka polskiego. Walenty Głowiński, profesor gimnazjalny, uczył rysunków geom., rachunków i buchalteryi. Ambrozy Knobloch, nauczyciel szkoły wydziałowej męskiej, uczył języka polskiego i rysunków. Michał Mekler, dyrektor szkoły wydziałowej męskiej, uczył stylistyki. Ks. Michał Sidor, katecheta, uczył religii. Józef Szydłowski, profesor gimnazjalny, uczył języka polskiego. Karol Wawrosz, zastępca nauczyciela gimn, uczył rysunków zawodowych.

9. Jasło.

Stan szkoły w ubiegłym roku przedstawia się korzystniej niż w latach poprzednich.

Radca szkolny i inspektor szkół przemysłowych p. J. Franke lustrował szkołę i na posiedzeniu Wydziału szkolnego objaśniał zadanie, cel i plan szkół przemysłowych, starania i ofiarność W. Rządu, jakoteż W. Sejmu dla szkół przemysłowych i zachęcił przedstawicieli gminy i innych delegatów do popierania tej szkoły.

Zwiedzenie szkoły przez miejscowego p. starostę, przysłuchiwanie się lekcjom, zetknięcie się osobiste z terminatorami, poznanie ich stosunków do chlebodawców i ciepłe przemówienie wywarło korzystny wpływ na uczniów i majstrów. Tak samo i nowo wybrani delegaci Rady gminnej bywali w zimie na lekcjach szkolnych. Pomyślne skutki tego moralnego poparcia wnet były widoczne, bo liczba uczniów wzrosła się i frekwencya się uregulowała.

Jak w latach poprzednich, tak i w tym roku szkoła liczyła trzy klasy, jedną przygotowawczą a dwie przemysłowe. Nauka odbywała się w budynku gimnazjalnym

w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki w godzinach wieczornych od 5., ewentualnie 6., 7., do 7., 8., 9. (stosownie do pory). Zachowanie się uczniów z małymi wyjątkami było odpowiednie.

Rok szkolny zakończono dnia 12. maja. Pod przewodnictwem p. wiceburmistrza, przy współudziale delegatów Rady gminnej i kilku przemysłowców, odbył się krótki egzamin, a potem przeczytano klasyfikację, rozdano uczniom lepszym i pilnie do szkoły uczęszczającym nagrody i po krótkim przemówieniu kierownika rozdano uczniom klasy najwyższej świadectwa.

Wydział szkolny stanowią:

Aloizy Metzger, burmistrz, przewodniczący. Klemens Sienkiewicz, kierownik szkoły, zastępca przewodniczącego i kasyer. Romuald Palch, delegat Wydziału krajowego. Karol Prochaska, c. k. notaryusz, delegat Rady powiatowej. Józef Klier, obywatel i zastępca burmistrza, delegat Rady gminnej. Franciszek Polak, delegat Rady gminnej.

Grono nauczycielskie: Klemens Sienkiewicz, dyrektor gimn. kierownik. Ks. Michał Dukiet, wikaryusz miejscowy, uczył religii we wszystkich trzech klasach, 1½ godziny tygodniowo. Kasper Brzostowicz, profesor gimn., uczył rachunków w 2 klasach kursu przemysłowego, 4 godz. tygod. Floryan Łoziński, profesor gimn., uczył języka polskiego i rachunków w klasie przygotowawczej, 4 godz. tygod. Andrzej Stopiński, kierownik szkoły ludowej, uczył rysunków we wszystkich 3 klasach, 8 godz. tygod. Stanisław Ziobrowski, prof. gimn., uczył języka polskiego i stylistyki w 2 klasach kursu przemysłowego, 6 godz. tygod.

10. Kołomyja.

Rok szkolny 1895/6 rozpoczęto z dniem 27. października 1895. Nauka odbywała się wedle planu normalnego w klasie przygotowawczej i 2 klasach kursu przemysłowego. Naukę zakończono dnia 31. maja 1896 popisem dorocznym w obecności przewodniczącego Wydziału szkolnego i burmistrza W. Bronisława Witosławskiego i całego grona nauczycielskiego. Najcelniejszych uczniom rozdano 14 nagród w książkach do czytania ogólnej wartości 17 złr. 10. ct.

W skład Wydziału szkolnego wchodził:

Bronisław Witosłowski, burmistrz miasta Kołomyi, jako przewodniczący. Ks. kanonik Jan Koblański, gr. kat. proboszcz w Kołomyi, zastępca przewodniczącego. Fryderyk Schaedel, pastor ewang. w Baginsbergu, Włodzimierz Korzeniewicz, prow. kierownik szkoły ludowej w Kołomyi, dr. Ezechiel Schuster, adwokat i radny miasta w Kołomyi, dr. Maksymilian Trachtenberg, adwokat, Waleryan Kryciński, profesor gimn., kierownik szkoły przemysłowej uzupełniającej — jako delegaci gminy.

Grono nauczycielskie: Waleryan Kryciński, kierownik, uczył rysunków odręcznych, geometrycznych i zawodowych. Michał Charęża, kierownik szkoły ludowej, uczył języka polskiego, rachunków i pisania na kursie przygotowawczym. Erazm Czechowicz, nauczyciel szkoły wydz., uczył rysunków odręcznych i geom. na kursie przygot. Jerzy Kawalec, kierownik szkoły wydz., uczył stylistyki i pisania. Jan Czerkawski, profesor gimn., uczył języka polskiego i ruskiego. Stanisław Daczyński, naucz. rysunków w kr. szkole garncarskiej, uczył rysunków odręcznych i zawodowych. Gustaw Finger, naucz. zawodowy w c. k. szkole dla przemysłu drzewnego w Kołomyi, uczył rysunków geometrycznych i zawodowych. Bogdan Hoff, naucz. pom. i asystent prof. rys. w gimn., uczył rysunków geometr. Włodzimierz Korzeniewicz, kierownik szkoły ludowej, uczył stylistyki i języka polskiego. Stefan Fediów, zastępca naucz. w gimn., uczył rachunków i języka

ruskiego. Jan Homik, naucz. szkoły wydz., uczył rachunków i języka ruskiego. Ks. Jan Adamowski, uczył rel. rzymsko-kat. Ks. Grzegorz Kozicki, uczył religii grecko-katolickiej.

11. Kraków, szkoła na Kleparzu.

Rok szkolny rozpoczęto dnia 16. września. Szkoła dzieliła się na dwa kursa, przygotowawczy i przemysłowy. Pierwszy miał dwa oddziały, drugi dwie klasy, z których pierwsza dzieliła się na 3 równorzędne.

Do dnia 1. grudnia odbywała się nauka tygodniowo w 9¹/₂ godzinach, od tego dnia w 10 godzinach, mianowicie w poniedziałek, wtorek, środę i czwartek od godziny 7. do 9. wieczór, w niedzielę od godziny 10. do 12. w południe.

Uczęszczanie do szkoły było u wielu uczniów bardzo nieregularne, pomimo że Zarząd szkolny co poniedziałku przedkładał Magistratowi wykaz majstrów, zobowiązanych posyłać uczniów do szkoły. Wielu uczniów przestało uczęszczać do szkoły z niewiadomego powodu, chociaż zostawali u majstrów.

Na nieregularne uczęszczanie do szkoły wpływała ta okoliczność, że Magistrat nie badał powodów, dlaczego uczeń nie uczęszczał do szkoły, ale byle jakie usprawiedliwienia przyjmował, wskutek czego pozwalali sobie tak majstrowie, jak i uczniowie wprowadzać Magistrat w błąd. Środki, jakich Magistrat używał w celu przeprowadzenia przymusu szkolnego, mianowicie upomnienie, zagrożenie karą aresztu, były niedostateczne, zwłaszcza, że niektórych majstrów i uczniów upominał Magistrat po 3 razy bezskutecznie. Majstrowie, którzy poznali, że Magistrat nieenergicznie przeprowadza przymus szkolny, nie stawili się nawet na wezwanie Magistratu i nie posłali uczniów w celu usprawiedliwienia się, dlaczego ci do szkoły nie uczęszczali. Podwładne zaś organa Magistratu, które miały doręczyć stronom wezwanie jego, nie zawsze je doręczały, podając, że nie mogły odszukać wezwanego. Te i tym podobne okoliczności dały majstrom powód do nieposyłania, a uczniom do nieuczęszczania do szkoły, z których wielu przybywało przed budynek szkolny przed rozpoczęciem nauki na to, aby wstrzymywać uczniów od wejścia do szkoły i urządzać bitki. To wszystko wywierało niekorzystny wpływ na zachowanie się uczniów tak w szkole, jak i na ulicy, co odczuwali nauczyciele i publiczność.

W niedziele i święta uczęszczała młodzież szkolna do kościoła na mszę św. i naukę zawsze pod nadzorem nauczycieli, a w dniach 22. i 23. marca urządzono dla niej rekolekcyjne nauki, po których dnia 24. i 25. marca przystępowała do spowiedzi i komunii św.

Kierownik szkoły odbywał co dwa miesiące z gronem nauczycielskiem konferencye, na których odczytywano sprawozdania o zakresie nauki i przeprowadzono dyskusye nad temi sprawozdaniami, omawiano sprawy zachowania się uczniów, ich pilności w uczęszczaniu do szkoły i nauce.

W miesiącu grudniu zwiedzał szkołę c. k. radca szkolny p. Jan Franke, przysłuchiwał się nauce, poczem z gronem nauczycielskiem tak tutejszej, jak i innych uzupełniających szkół przemysłowych odbył konferencyę.

Popis roczny odbył się w dniu 15. maja pod przewodnictwem radców miejskich pp. Fedorowicza Jana, Rehmana Stanisława i Rzący Karola, tudzież komisarza książecko-biskupiego ks. prał. Krzemieńskiego Józefa.

Przed popisem zwiedzali wymienieni panowie wystawę rysunków.

Po popisie rozdano 16 uczniom nagrody pieniężne w książeczkach oszczędności Towarzystwa kredytowego dla rękodzielników i przemysłowców, opiewających na kwotę 42 zł. w. a., tudzież książeczki do nabożeństwa, ofiarowane przez Bractwo N. Maryi Panny, Królowej korony Polskiej.

Dnia 14. czerwca zakończono rok szkolny nabożeństwem w kościele X. X. Pijarów, po którym ks. Chromecki, rektor, przemówił do uczniów stósownie do okoliczności.

Szkoła pozostaje pod zarządem komisji przemysłowej Rady miejskiej.

Grono nauczycielskie stanowią:

Aleksander Pająk, kierownik VII. szkoły sześcioklasowej i szkoły przemysłowej uzupełniającej, uczył języka polskiego w II. klasie i rachunków w I. kl. B. Roman Berger, tym. młod. naucz. w I. szkole posp. uczył rysunków w I. oddz. Ks. Jan Filar, katecheta w X i XIV. szkole posp. uczył religii. Wojciech Guzek, kierownik I. szkoły posp. uczył języka niemieckiego i rachunków w I. kl. A. Tomasz Klimonda, star. naucz. w VII. szkole posp., uczył języka pol. i rachunków w I. oddz. Stanisław Michalski, tym. młod. naucz. w VIII. szkole posp., uczył rysunków i geometrii w I. kl. C. Paweł Paszcza, star. naucz. w I. szkole posp. uczył języka niem. w I. kl. C, jęz. pol., rysunków i geom. w I. kl. A. Ludwik Paszkowski, star. naucz. w II. szkole posp., uczył języka pol. w I. kl. B., kaligrafii, rysunków w II. oddz. Jan Szpakowski, tym. młod. naucz. w II. szkole posp., uczył jęz. niem., rysunków i geometrii w I. kl. B. Jan Turek, tym. młod. naucz. w I. szkole posp., uczył języka pol. w I. kl. C. i niemieckiego w II. klasie. Stanisław Wajda, naucz. młod. w VII. szkole, uczył jęz. pol., kaligrafii i rachunków w II. oddz. Franciszek Żmuda, star. naucz. w VIII. szkole posp., uczył rachunków w I. kl. C. i II. kl. rysunków i geometrii w II. kl.

12. Kraków, Szkoła w Ogrodzie Angielskim.

Wpisy uczniów odbyły się w dniach 12., 13., 14. i 15. września, a rok szkolny rozpoczęto dnia 16. września 1895. Nauka trwała do 13. maja 1896 i obejmowała 463 godzin. Frekwencya uczniów, pomimo środków zaradczych, pozostawiała wiele do życzenia, chociaż Zarząd szkolny co tygodnia przedkładał Magistratowi wykaz majstrów nieposyłających swych uczniów do szkoły.

Z powodu wielkiej ilości uczniów do szkoły wpisanych, podzielono i w tym roku klasę I. kursu przemysłowego na dwa oddziały równorzędne i dlatego też szkoła liczyła razem 5 klas, a mianowicie: dwa oddziały kursu przygotowawczego i trzy klasy kursu przemysłowego

Zachowanie się młodzieży tak w szkole, jak i po wyjściu ze szkoły, było dość odpowiednie. Do umoralnienia młodzieży przyczynia się również Bractwo Najświętszej Panny, Królowej polskiej, które dla młodzieży rzemieślniczej urządza w niedziele i święta nabożeństwa wraz z kazaniami, w kościele XX. Pijarów. — Bractwo to ofiarowało w ciągu roku dla uczniów szkoły tut. 56 książeczek do modlenia, a nadto trzy ubrania, które pomiędzy biedniejszych a pilniejszych rozdano.

W czasie wielkanocnym przystępywała młodzież do spowiedzi i komunii św.

W miesiącu grudniu zwiedzał szkołę Wny J. Franke, c. k. radca szkolny.

Dnia 13. maja 1896 odbył się roczny popis uczniów pod przewodnictwem WW. Panów: Dra Franciszka Kasparka, Dra Stanisława Paszkowskiego, Józefa Jawornickiego i Adama Asnyka radców miejskich: tudzież ks. Jana Łabaja, proboszcza kościoła św. Mikołaja ze strony książęco-biskupiego konsystorza, jako delegatów do tej czynności wyznaczonych.

Najlepszym uczniom rozdano 13 nagród w książeczkach kasy oszczędności z kwoty 35 zł. na ten cel przeznaczonej.

Szkoła zostaje pod zarządem komisji przemysłowej Rady miejskiej.

Grono nauczycielskie stanowią :

Władysław Lachowicz, kierownik szkoły przemysłowej, uzupeł. uczył rysunków, geometrii i niemieckiego w kl. I a) kursu przemysłowego. Ks. Andrzej Jarosz, katecheta, uczył religii we wszystkich klasach i oddziałach. Józef Krzanowski, kierownik szkoły II., uczył rachunków w kl. I. a) i rysunków z geometrią w kl. I. b) kursu przemysłowego. Maryan Rudnicki, nauczyciel w szkole III. uczył rysunków i polskiego w oddz. II. kursu przygotowawczego. Julian Krókowski, nauczyciel szkoły VII. uczył rysunków w oddz. I. kursu przygot. i niemieckiego i rachunków w kl. II. kursu przemysłowego. Karol Drozdowski, naucz. szkoły VII., uczył rachunków w oddz. II. kursu przyg. niemieckiego w kl. I. b) i stylistyki w kl. II kursu przemysłowego. Walery Krzanowski, nauczyciel szkoły XI., uczył rachunków w kl. I. b), tudzież rysunków z geometrią w kl. II. kursu przemysłowego. Jan Samborski, nauczyciel szkoły III., uczył jęz. polskiego w oddz. I. kursu przygotowawczego. Edward Hannytkiewicz, naucz. szkoły II. uczył rachunków w oddz. I. kursu przyg., tudzież stylistyki w kl. I. a) i b) kursu przemysłowego.

13. Kraków, Szkoła na Smoleńsku.

Wpisy odbywały się w dniach 12. 13. 14. i 15. września 1895 chociaż wielu majstrów i uczniów zgłasza się do szkoły po wpisach — często nawet dopiero po rozpoczęciu nauki. „Od otwarcia tutejszej szkoły — pisze jej kierownik - Zarząd systematycznie co roku zwraca uwagę na szkodliwe dla młodzieży skutki tej samowoli — w przekonaniu, że kompetentne władze, posiadając w obowiązujących dotąd ustawach dostateczne środki do usunięcia złego, poczynią skuteczne zarządzenia, aby ich rozporządzenia ściśle były wykonywane. Zarząd musi niestety stwierdzić, że te stosunki się nie poprawiają, ale owszem są coraz gorsze; rok upłyniony pod względem wstępowania uczniów do szkoły i uczęszczania do niej był o wiele gorszym od poprzedniego“.

Naukę rozpoczęto w dniu 16. września 1895 r. Szkoła obejmowała dwa oddziały kursu przygotowawczego i dwa oddziały kursu przemysłowego, razem 4 klasy.

Zachowanie się młodzieży pozostawiało wiele do życzenia zwłaszcza poza szkołą. Wiele niezależnych od szkoły składa się na to przyczyn, jak późna wieczorna pora nauki, obojętność majstrów, zdziczenie obyczajów po warsztatetach itp. Także przyczynia się do złego brak regulaminu, któryby jasno określał prawa i obowiązki uczniów, oraz stanowił kary odpowiednie za wykroczenia. Żadna szkoła bez środków karności nie może odpowiednich osiągnąć rezultatów. Od założenia szkół krakowskich nie ułożono regulaminu, jak to §. 13. prowizorycznego statutu stanowi.

W dniu 13. maja 1896 r. odbył się egzamin pod przewodnictwem delegatów Rady miejskiej pp. radców: Michała Chylińskiego, Dra Lesława Borońskiego, Wawrzyńca Bujańskiego i dyr. Jana Rottera, oraz komisarza książęco-biskupiego ks. prof. dra Stanisława Spisa kanonika katedr. krakow.

Komisya wyraziła zadowolenie z postępu uczniów, zwłaszcza tych, którzy regularnie na naukę uczęszczali.

Uczniowie odznaczający się pilnością i wzorowem zachowaniem otrzymali z funduszków gminnych 12 nagród pieniężnych w ogólnej kwocie 28 zł. w. a.

Szkołą zarządza komisya przemysłowa Rady miejskiej pod przewodnictwem Prezydenta miasta.

Grono nauczycielskie stanowią :

Julian Maciołowski, dyrektor szk. 6-klas męskiej na Smoleńsku i szkoły przemysłowej uzupełniającej, uczył w klasie II. przem. niemieckiego godz. 2, buchal-

teryi godzin 2. Ks. Melchior Kądzioła, katecheta szkoły ludowej i ks. Władysław Bala, wikaryusz kość. św. Mikołaja, uczyli religii w 4 klasach po 1 godzinie. Leopold Miaskowski, rzecz. naucz. starszy szkoły 6-klasowej męskiej, uczył w klasie przygot. w oddz. I rysunków 2 godz., w oddz. II. polskiego 4 godz. Józef Parczyński rzecz. naucz. starszy szkoły 6-klas. męskiej uczył w klasie II. przem. stylistyki 2, niemieckiego 2, rachunków 2 godz. Tadeusz Woźny, rzecz. nauczyciel starszy szkoł. 6-klas. męskiej uczył w kl. II. przem. rysunków 2 godz. geometrii 1, rachunków 2 godz. Mieczysław Potkiewicz, rzecz. naucz. młodszy szkoły 6-klas. męskiej na Kleparzu, uczył w I. oddz. przygot. polskiego 4 godz. w II. oddz. przygot. rysunków 2. Antoni Juszczyński, rzecz. naucz. młodszy szkoły 6-klas. męskiej uczył w oddz. I. przygot. rachunków 2, pisania 1, w oddz. II. przygot. rachunków 2 godziny. Jan Motak, zast. star. naucz. w semin. naucz. męsk. w Krakowie, uczył w II oddz. przygot. pisania 1, w klasie II. przem. rysunków 2 godziny, geometrii 1 godz.

14. Kraków, Szkoła na Kaźmierzu.

Wpisy uczniów odbywały się w dniach 12, 13, 14 i 15. września 1895, a nauka rozpoczęła się dnia 16. września 1895. Wszyscy uczniowie, zapisani do tutejszej szkoły byli wyznania mojżeszowego.

Uczęszczanie uczniów było w ubiegłym roku nieregularne z powodu braku ścisłego wykonywania przymusu szkolnego.

Od początku grudnia 1895 uczono języka polskiego w każdej klasie kursu przygotowawczego zamiast $3\frac{1}{2}$ godzin przez 4 godziny, a na kursie przemysłowym zamiast $1\frac{1}{2}$ godz. przez 2 godziny tygodniowo.

Dnia 11. grudnia 1895 zwiedził zakład WP. Jan Franke, c. k. krajowy inspektor szkolny.

Kierownik odbył z gronem nauczycielskim 3 konferencye, na których omawiano sprawy, dotyczące się przeprowadzenia planu naukowego, utrzymania karności szkolnej i frekwencji, postępu w naukach, klasyfikacji uczniów, tudzież potrzebnych środków naukowych.

Rok szkolny zakończono dnia 13. maja 1896, popisem uczniów w obecności delegatów, radców miasta: Alberta Mendelsburga i Judy Birnbauma, poczem rozdano najcenniejszym uczniom 10 nagród w książeczkach kasy Tow. kredytowego rękodzielników i przemysłowców w Krakowie, opiewających na 2—4 zł. wa. w łącznej kwocie 28 zł. wa.

Grono nauczycielskie stanowią:

Majer Munk kierownik, uczył języka niemieckiego i pisania, Salomon Spitzer naucz. uczył rysunków, języka polskiego i pisania, Leon Silberstein nauczyciel, uczył rysunków, geometrii, rachunków i stylistyki, Izaak Neyger nauczyciel uczył języka polskiego i rachunków. Tadeusz Woźny nauczyciel, uczył rysunków, geometrii i rachunków. Szymon Zeitner nauczyciel, uczył religii, Berl Weinberg, nauczyciel uczył religii i stylistyki, Kazimierz Janusz, nauczyciel, uczył rachunków, Stanisław Michalski nauczyciel, uczył rysunków.

Szkołą zarządza Komisya przemysłowa Rady miejskiej pod przewodnictwem Prezydenta miasta.

15. Kraków, Szkoła na Dajworze.

Szkoła uzupełniająca przemysłowa obejmowała dwuklasowy kurs przygotowawczy i kurs przemysłowy o dwóch klasach. Rok szkolny trwał od 15. września

1895 do 13. maja 1896. Nauka odbywała się do 1. grudnia przez 9½ godzin tygodniowo, a począwszy od 1. grudnia do 13. maja przez 10 godzin tygodniowo.

Rok szkolny zakończono dnia 13. maja b. r. popisem uczniów w obecności delegata p. Władysława Nowackiego, radcy miejskiego i Ernesta Stockmara delegata c. k. Rady szkolnej okręgowej, którzy byli obecni na różnych przedmiotach w poszczególnych klasach i przeglądali prace uczniów; w ich też obecności rozdano najcenniejszym uczniom pieniądze nagrody w kwocie 28 zł.

Szkołą zarządza Komisya przemysłowa z łona Rady miejskiej.

Grono nauczycielskie stanowią:

Balcarczyk Józef, kierownik, uczył rysunków i języka polskiego. Armhaus Antoni, uczył rysunków, rachunków, kaligrafii i geometrii. Bieder Bernard uczył języka niemieckiego i stylistyki. Ginzel Józef uczył rachunków. Jakób Mojżesz uczył religii mojżeszowej. Kacz Edward uczył języka polskiego. Lilienthal Adolf, uczył rysunków, stylistyki i rachunków. Selzer Leon, uczył religii mojżeszowej. Żmuda Franciszek uczył rysunków.

16. Krosno.

Szkoła przemysłowa uzupełniająca w Krośnie dzieli się na dwa kursa, przygotowawczy i przemysłowy; pierwszy i drugi obejmują po dwie klasy. Do I. klasy kursu przygotowawczego uczęszczała młodzież terminatorska bez elementarnego przygotowania t. j. analfabeci lub po ukończeniu I klasy ludowej, do II. klasy kursu przygotowawczego po ukończeniu II. lub III klasy ludowej, zaś do I. klasy kursu przemysłowego po ukończeniu IV. lub V. klasy ludowej z kursu przygotowawczego.

Wpisy rozpoczęły się dnia 1. września, a dnia 15. września 1895 rozpoczęto uroczystem nabożeństwem rok szkolny.

Nauka odbywała się w ubikacyach 6-klasowej szkoły chłopców w niedzielę od 9 do 11 rano, we wtorki, środy czwartki i piątki wieczorem od 6 do 8 godziny w zimie, a od 7 do 9 w porze cieplejszej. Udzielano nauki ogółem w klasach przygotowawczych po 8 godzin, w klasach przemysłowych po 10 godzin tygodniowo.

Uczęszczanie młodzieży do szkoły w miesiącach zimowych było wcale regularne, z wiosną jednak nieregularne, dlatego Zarząd szkoły był zmuszony pracodawców kilkakrotnie upominać.

Kierownik odbył z gronem nauczycieli pięć konferencyi, na których rozłożono materiały naukowy na poszczególne miesiące, obradowano o postępie i frekwencyi uczniów, tudzież omawiano środki prowadzące do utrzymania i zapewnienia karności szkolnej.

Zachowanie się młodzieży w budynku szkolnym było zupełnie odpowiednie, na ulicach z wyjątkiem sporadycznych wypadków przyzwoite.

Dnia 24. marca b. r. wizytował szkołę c. k. krajowy inspektor szkół p. J. Franke a następnego dnia odbył z gronem nauczycielskiem konferencyę.

Skład Wydziału szkolnego:

Dr. Feliks Czajkowski, burmistrz m. Krosna przewodniczący. Dr. Jan Wein emerytowany c. k. lekarz powiatowy, delegat Rady miejskiej zastępca przewodniczącego. Dr. Aleksander Kocay, lekarz, delegat Rady miejskiej. Henryk Gruszecki, dyrektor kraj. szkoły tkackiej, delegat Wydziału krajowego Kazimierz Orpiszewski, właściciel dóbr ziemskich, delegat Wydziału Rady powiatowej. Tomasz Kotula, kierownik 6-klasowej szkoły męskiej i uzupełniającej szkoły przemysłowej, skarbnik.

Grono nauczycielskie:

Kotula Tomasz, kierownik 6-klasowej szkoły męskiej i Budap. szkoły

przemysłowej, uczył historii kraju rodzinnego i geografii w II klasie przemysłowej, 1 godzinę tygodniowo. Daniszewski Franciszek Ksawery, nauczyciel rysunków w krajowej szkole tkackiej, uczył rysunków wolnoręcznych, geometrycznych i zawodowych w I. i II. klasie przemysłowej, razem 7 godzin tygodniowo. Kisielewski Henryk, starszy nauczyciel 6-klasowej szkoły męskiej, uczył stylistyki w I i II klasie przemysłowej, tudzież języka polskiego w I klasie przemysłowej i II. klasie przygotowawczej, razem 8 godzin tygodniowo. Malis Henryk, starszy nauczyciel 6-klasowej szkoły męskiej, uczył rysunków wolnoręcznych w I. i II. klasie przygotowawczej tudzież języka polskiego w I. klasie przygotowawczej, razem 8 godzin tygodniowo. Ks. Olbrycht Karol, katecheta 6-klasowej szkoły męskiej, uczył religii we wszystkich klasach, razem 3 godziny tygodniowo. Wanat Jan, starszy nauczyciel 6-klasowej szkoły męskiej uczył rachunków we wszystkich klasach, razem 8 godzin tygodniowo.

17. Łańcut.

W roku 1895 weszła w życie szkoła przemysłowa uzupełniająca w Łańcucie z kursem przygotowawczym i klasą I. kursu przemysłowego.

Wpisy przeciągnęły się do 15. października, gdyż z początku ociągała się tak młodzież jak i majstrowie. Później była frekwencja dość regularna. Przy wpisach egzaminowano młodzież, która przeważnie była bez świadectw szkolnych.

Nauka odbywała się w niedziele od 10—12 godziny przed południem, zaś w poniedziałki środy i piątki od 7—9, w październiku, marcu, kwietniu i maju, a od 6—8 w innych miesiącach.

Rok przygotowawczy pobierał naukę w 8 godzinach tygodniowo, klasa I. w 9½ godzinach. Zachowanie się młodzieży było wzorowe w szkole, a poza szkołą bez porównania lepsze, niż w poprzednich latach, gdy ta sama młodzież uczęszczała na naukę dopełniającą.

Z początkiem i końcem roku szkolnego odbyła młodzież spowiedź i co niedzielę bardzo pilnie uczęszczała do kościoła.

Grono nauczycielskie wraz z kierownikiem czuwało nad moralnym prowadzeniem się uczniów i na konferencyach obradowało nad postępami, prowadzeniem i frekwencją uczniów.

W skład Wydziału szkolnego wchodził:

Jan Cetnarski, burmistrz, jako przewodniczący; Bolesław Żardecki, poseł na Sejm krajowy, wiceprezes Rady powiat., delegat Wydziału kraj.; Franciszek Szediwy, emeryt. starosta, delegat gminy, zastępca przewodniczącego; Marcin Szulz, aptekarz, delegat gminy, skarbnik; Antoni Hanusz, notaryusz, delegat Rady powiat.; Franciszek Marszycki, kierownik miejscowej szkoły ludowej, jako kierownik szkoły przemysłowej uzupełniającej.

Grono nauczycielskie:

Marszycki Franciszek, kierownik, uczył języka polskiego w klasie I tygodniowo godzin 2. Ks. Krzyżanowski Julian, uczył religii w obu oddziałach tygodniowo 1½ (kl. I. co drugi tydzień). Grudziński Michał, uczył w klasie I. stylistyki i rachunków tygod. godzin 3. Kraus Józef uczył rysunków w kl. I. godzin 4, na kursie przygotowawczym godzin 2. Mirek Jakób, uczył rachunków na roku przygotowawczym godzin 2. Kowal Stanisław uczył języka polskiego na roku przygotowawczym godzin 2.

18. Lwów, Szkoła im. św. Anny.

Drugi rok istnienia szkoły rozpoczął się dnia 15. września 1895. Wpisy przeprowadzono od dnia 1. do 15. września.

Szkoła liczy dwie klasy. Do I. klasy uczęszczali uczniowie, którzy ukończyli IV. i VI. klasę szkoły ludowej; do klasy II zaś ci tylko, którzy w ubiegłym roku szkolnym ukończyli klasę I. Nauka odbywała się w niedzielę od godziny 10 do 1, dalej w poniedziałek, wtorek, środę i czwartek każdego tygodnia od godziny 7 do 9 wieczór. Ogółem udzielano nauki w obu klasach po 11 godzin tygodniowo.

Uczęszczanie do szkoły było zadowolniające, a przyczyniły się do tego zaprowadzone książeczki legitymacyjne, które ułatwiły kontrolę pp. majstrom, czy uczeń rzeczywiście był obecny w szkole. Zachowanie się młodzieży w szkole a także poza szkołą było również zadowolniające.

Na umoralnienie młodzieży wpływało całe grono nauczycielskie, przedewszystkiem zaś ks. katecheta, a to nie tylko wykładem nauki religii, lecz także ciągłym czuwaniem nad uczęszczaniem do kościoła w niedzielę i święta. Uczniowie przystępowali w ciągu roku dwa razy do spowiedzi i komunii św.

Kierownik odbywał z gronem nauczycieli konferencye, ile razy tego była potrzeba, na których obradowano nad postępem i frekwencją uczniów, oraz omawiano środki, prowadzące do utrzymania i zapewnienia karności szkolnej.

Skład Wydziału szkolnego.

Tak tą szkołą jak i wszystkimi innemi miejskimi szkołami przemysłowemi uzupełniającemi, zarządza w myśl statutu jeden Wydział szkolny, do którego należeli:

Mochnacki Edmund, prezydent miasta, przewodniczący. Soleski Józef, dyrektor miejskiej szkoły przemysłowo-handlowej, zastępca przewodniczącego. Franko Jan, delegat c. k. Ministerstwa oświaty. Dzieślewski Roman, delegat Wydziału krajowego. Getritz Aleksander, Markiewicz Stanisław, Schayer Karol, Zacharjewicz Julian, — delegaci Rady miejskiej. Ciuchciński Stanisław, delegat Izby handlowo-przemysłowej. Gorgolewski Zygmunt, dyrektor c. k. państwowej szkoły przemysł. Tokarski Tomasz, c. k. inspektor szkolny okręgowy. Szpetmański Franciszek, delegat kierowników szkół uzupełniających. Jakubowski Karol, referent spraw szkolnych Magistratu. Niemczynowski Stanisław, delegat Izby stowarzyszeń rękodzielniczych.

Grono nauczycielskie:

Zawadzki August, kierownik, uczył rachunków w klasie I tygodniowo 2 godziny. Ks. Kułakowski Wojciech, uczył religii w obu klasach tygodniowo godzin 2. Janusz Michał, uczył stylistyki i korespondencji w klasie II. tygodniowo godzin 3. Ligęza Jan, uczył stylistyki w klasie I. i buchalterii w klasie II. razem godzin 4. Hlawaty Jan, uczył historii polskiej w klasie I. i II. tygodniowo godzin 3. Nowicki Wilhelm, uczył rysunków w klasie I. tygodniowo godzin 4. Pokorny Adolf, uczył rysunków w klasie II. tygodniowo godzin 4.

19. Lwów, Szkoła im. św. Antoniego.

Wpisy rozpoczęły się dnia 7. a nauka 15. września 1895. Szkoła miała dwa oddziały i dwie klasy. Nanki udzielano w obu oddziałach w niedzielę od 9-1, a w poniedziałki wtorki i czwartki od 7-9 wieczorem.

Grono nauczycielskie:

Kropiński Władysław, kierownik, uczył rysunków i języka niemieckiego w oddz. I. tygod. godzin 3. Ks. Dr. Narajewski Stanisław, uczył religii w oddz. I. i II. tygodniowo godzin 2. Krzaczkowski Franciszek, uczył języka polskiego i pisania w oddz. I. tygodniowo godzin 4. Kwiatkowski Romuald, uczył rachun-

ków i języka niemieckiego w oddz. II. tygodniowo godzin 2. Nowicki Ignacy, uczył języka polskiego i pisanania tygodniowo godzin 4. Brzeziński Wiktor, uczył rachunków w oddziale I. tygod. godzin 2.

20. Lwów, Szkoła im. Czackiego.

Wpisy do szkoły przeprowadzono w dniach od 1. do 15. września 1895 r. Przedewszystkiem przyjmowano uczniów takich, którzy zezwoleniem c.k. Rady szkolnej okręgowej się wykazali, lub którzy od lat kilku przestali już do szkoły uczęszczać i w tym czasie odbywali praktykę terminatorską. Była między nimi znaczna bardzo ilość analfabetów. Okazała się przeto konieczna potrzeba utworzenia osobnego oddziału dla tej kategorii uczniów.

Karność młodzieży nie pozostawiała nic do życzenia. Nauka odbywała się w sobotę od godziny 4 do 7 po południu, w niedzielę od 6 do 9 wieczorem, w po niedzialek i wtorek od 7 do 9. wieczorem.

Grono nauczycielskie stanowią:

Parasiewicz Szcześny, kierownik, uczył języka polskiego w oddziale II., tygodniowo godzin 3. Rotter Chaim, uczył religii mojż. w obu oddziałach, razem tygodniowo godzin 2. Hanuszewski Jan, uczył języka polskiego w oddziale I. i pisanania w oddziale II., razem tygodniowo godzin 4. Markowski Tomasz, uczył języka niemieckiego i rachunków w oddziale II, i języka niemieckiego w oddziale I, razem tygodniowo godzin 4. Gangel Jakób, uczył rysunków i pisanania w oddziale I, tygodniowo godzin 3. Gutkowski Juliusz, uczył rysunków w oddziale I, razem tygodniowo godzin 3. Haraszkiewicz Mikołaj, uczył rachunków w oddziale I, tygodniowo godzin 2.

21. Lwów, Szkoła im. Elżbiety.

Wpisy uczniów do I. i II. klasy odbywały się w czasie między 1. a 15. września 1895. Rok szkolny trwał od 15. września 1895 do 15. maja 1896. Do klasy I. przyjmowano uczniów z ukończoną IV. klasą szkoły ludowej, uwolnionych od obowiązku dalszego uczęszczania na naukę codzienną, do klasy II. zaś tych uczniów, którzy przynajmniej z dostatecznym postępem ukończyli klasę I. tegoż kursu, albo też na podstawie wstępnego egzaminu, jeżeli uczeń był starszy wiekiem.

Frekwencya uczniów okazała się w bieżącym roku szkolnym mniej zadowalającą aniżeli lat poprzednich, osobiwie w ostatnich kilku miesiącach. Główną przyczyną nieregularnego uczęszczania do szkoły było to, iż wykonywanie przymusu szkolnego nie było w tym roku należycie uregulowane i to wpłynęło także na obniżenie procentu klasyfikowanych i dobrego postępu; zaznaczyć jednak należy, że kilku uczniów dlatego nie było klasyfikowanych, ponieważ późno bardzo zapisało się do szkoły.

Uczniowie przystępowali w bieżącym roku szkolnym dwukrotnie do spowiedzi i komunii św. Nauka w obydwu klasach odbywała się każdego poniedziałku, wtorku, środy i czwartku, od godz. 7 do 9 wieczorem, w niedziele zaś od godz. 10. do 1. w południe.

Grono nauczycielskie:

Borecki Filip, kierownik, uczył historii polskiej w obu klasach, razem tygodniowo godzin 8. Ks. Młynarski Franciszek, uczył religii w obu klasach, razem tygod. godz. 2. Topolnicki Emilian, uczył rachunków i buchalterii przemysłowej w obu klasach, razem tygod. godzin 4. Ciszewski Roman, uczył rysunków wolnорęcznych i geometrycznych w klasie I. tygod. godz. 4. Stachoń Leon, uczył rysunków wolnорęcznych, geometrycznych i zawodowych w kl. II. tygod. godz. 4. Kubik Gustaw, uczył stylistyki przemysłowej w klasie II tygod. godz. 3. Bęgiński Emil, uczył stylistyki przemysłowej w klasie I. tygodniowo godzin 2.

22. Lwów, szkoła im. Konarskiego.

Szkoła liczy 2 klasy kursu przemysłowego. Do klasy I. przyjmowano przede wszystkim uczniów tylko z ukończoną IV. V. lub VI. klasą szkoły ludowej — a do klasy II. tylko takich, którzy klasę I. szkoły przemysłowej uzupełniającej ukończyli co najmniej z postępem dostatecznym.

Rok szkolny trwał od 15. września 1895 do 15. maja 1896. Nauka odbywała się każdej niedzieli od godziny 10. rano do 1. w południe, tudzież w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki od 7. do 9. godziny wieczorem.

Grono nauczycielskie:

Korpak Józef, kierownik, uczył rachunków w klasie I. tygodniowo godz. 2, a w klasie II. historii polskiej tygodniowo 1 godz., razem tygodniowo godzin 3. Ks. Płochocki Michał, uczył religii w obu klasach tygodniowo godzin 2. Moniak Emilian, uczył rysunków w klasie II. tygodniowo godzin 4. Kienzler Edward, uczył rysunków w klasie I. tygodniowo godzin 4. Milski Jan, uczył języka polskiego i stylistyki w klasie I. tygodniowo godzin 2. Gąsiewicz Władysław, uczył języka polskiego i stylistyki w klasie II. tygodniowo godzin 3. Faff Jan, uczył historii polskiej w klasie I. tygodniowo godzin 2. Janowski Karol uczył rachunków i buchalterii w klasie II. tygodniowo godzin 2.

23. Lwów, szkoła im. św. Marcina.

Szkoła liczyła 2 klasy kursu przygotowawczego. Do klasy pierwszej rozdzielono takich uczniów, którzy wiek szkolny przekroczyli, a nie ukończyli IV. kl., do drugiej klasy zaś najpierw tych, którzy w ubiegłym roku ukończyli klasę I. kursu przygotowawczego, a następnie tych, którzy ukończyli klasę IV. a nawet i klasę V. szkoły ludowej, lecz dla znacznej odległości od miasta nie mogli korzystać ze szkół przemysłowych uzupełniających.

Frekwencja wzrosła w tym roku w dwójnasób i bardzo mały procent uczniów jest nieklasyfikowanych. Przepelnienie uczniów utrudniało bardzo naukę i utrzymanie należytej karności. Zachowanie młodzieży tak w szkole jak i poza szkołą było zadowalające.

Nauka odbywała się w obu klasach w niedzielę od 9. — 1. a w poniedziałki wtorki i środy od 7. — 9. godziny wieczorem.

Grono nauczycielskie:

Przepiliński Albin, kierownik, uczył języka polskiego w oddziale I. tygodniowo godzin 3. Ks. Pragłowski Józef, uczył religii w obu oddziałach, tygodniowo godzin 2. Fornelski Ludwik, uczył języka polskiego w oddziale II. tygodniowo godzin 3. Zawirski Adam, uczył języka niemieckiego w obu oddziałach, tygodniowo godzin 2. Gergowicz Edmund, uczył kaligrafii w obu oddziałach, tygodniowo godzin 2. Urbański Faustyn, uczył rachunków w oddziale II., tygodniowo godzin 2. Krupiński Józef, uczył rachunków w oddziale I., tygodniowo godzin 2. Zieliński Leon, uczył rysunków w oddziale II., tygodniowo godzin 2. Schneider Maryan, uczył rysunków w oddziale I, tygodniowo godz. 2.

24. Lwów, szkoła im. Piramowicza.

Zapisy uczniów rozpoczęły się dnia 29. sierpnia i odbywały się do 15. września 1895. Naukę rozpoczęto 15. września 1895 i prowadzono do 15. maja 1896 r., w każdej klasie w 11 godzinach tygodniowo, a mianowicie: w niedzielę od godziny

9. do 12. rano, tudzież w poniedziałek, wtorek, środę i czwartek od godziny 7. do 9. wieczór.

Uroczyste zamknięcie roku szkolnego odbyło się dnia 17. maja 1896.

Grono nauczycielskie:

Pietraszkiewicz Hipolit, kierownik, uczył w klasie II. historii polskiej 1 godz., rachunków i buchalteryi 2 godz., razem 3 godz. tygodniowo. Ks. Chęciński Jan, uczył religii w obu klasach po 1 godzinie tygodniowo, razem 2 godziny tygodniowo. Tenczakowski Józef, uczył w II. klasie stylistyki 3 godz. tygod. Dzikoński Julian, uczył w II klasie rysunków 4 godz. tygod. Ligęza Franciszek, uczył w I. klasie historii polskiej 2 godz. tygodniowo. Urbański Faustyn, uczył w I. klasie stylistyki 2 godz. tygod. Mięśowicz Władysław, uczył w I. klasie rysunków 4 godz. tygod. Schneider Maryan, uczył w I. klasie rachunków 2 godzin tygodniowo.

25. Lwów, szkoła im. Staszica.

Wpisy trwały od 1. do 15. września, a nauka rozpoczęła się dnia 15. września. Szkoła liczyła 2 klasy kursu przemysłowego.

Nauka odbywała się w obydwu klasach w niedziele i święta od godziny 10. do 1. w południe, a w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki od godziny 7. do 9. wieczorem.

Grono nauczycielskie:

Piórkiewicz Józef, kierownik, uczył stylistyki w II. klasie tygodniowo godzin 3. Ks. Płochocki Michał, uczył religii w obu klasach tygodniowo godz. 2. Gamota Jan, uczył rysunków w I. klasie tygodniowo godzin 4. Fornelski Ludwik, uczył rachunków w I. klasie tygodniowo godzin 2. Urbanek Edmund, uczył stylistyki w I. klasie tygodniowo godzin 2. Gałęcki Henryk, uczył historii polskiej, w I. klasie tygodniowo godzin 2. Gutkowski Juliusz, uczył rysunków w II. klasie tygodniowo godzin 4. Moos Karol uczył historii polskiej i rachunków w II. klasie tygodniowo godzin 3.

26. Lwów, szkoła im. Mickiewicza.

Szkoła liczyła jedną klasę analfabetów i 2 klasy kursu przemysłowego. Uczniów przyjmowano od 15. września 1895.

Rok szkolny trwał od 15. września 1895 do 15. maja 1896. W tym czasie przystępywali uczniowie do spowiedzi i komunii św. dwa razy a mianowicie 16. grudnia 1895 i 22. marca 1896.

Dnia 24. listopada 1895 urządziła młodzież wieczorek deklamacyjny wokálny ku czci nieśmiertelnego wieszczu Adama Mickiewicza, który własnymi wykonany siłami przyczynił się do podniesienia patriotycznych uczuć młodzieży.

W lutym 1896 wizytował szkołę przem. uzupełniającą p. Zygmunt Gorgolewski c. k. dyrektor państwowej szkoły przem. jako opiekun tej szkoły.

Młodzież uczęszczała do szkoły dość regularnie, do nauki garnęła się ochoczo i zachowywała się tak w szkole jak poza szkołą zupełnie odpowiednio.

Uroczyste zakończenie roku szkolnego odbyło się dnia 17. maja 1896, podczas którego rozdano celującym uczniom nagrody.

Nauka odbywała się we wszystkich klasach w niedziele od 9—1. przedpołudniem: w środy, wtorki, czwartki i piątki od 7.—9. wieczorem.

Grono nauczycielskie :

Szpetmański Franciszek, kierownik, na urlopie. Soleski Jan, zastępca kierownika, uczył rachunków i pisania w klasie analfabetów i historii polskiej w kl. II. razem tygodniowo godzin 6. Ks. Chęciński Jan, uczył religii we wszystkich klasach tygodniowo godzin 3. Cenar Edmund, uczył rysunków w klasie II, tygodniowo godzin 4. Winnicki Karol, uczył stylistyki i rachunków w klasie I. tygodniowo godzin 4. Jaworski Korneli, uczył historii polskiej w klasie I, rachunków i buchalteryi w klasie II, razem tygodniowo godzin 4. Stanisławski Karol, uczył stylistyki w klasie II. tygodniowo godzin 3. Leeg Leonard, uczył czytania w klasie analfabetów, tygodniowo godz. 4. Pierzchała Ludwik, uczył rysunków w klasie I. tygodniowo godzin 4.

27. Lwów, Szkoła izrael. im. M. Bernsteina.

Wpisy uczniów rozpoczęły się 3. września 1895. Uczniów zgłaszających się do szkoły przyjmowała dyrekcya bądź na podstawie świadectw szkolnych, bądź też na podstawie specjalnego zezwolenia Rady szkolnej okręgowej miejskiej, jakiem musiał wykazać się uczeń, jeżeli nie czynił był całkowicie zadość obowiązkowi uczęszczania do szkoły ludowej.

Gdy liczba uczniów zapisanych na kurs przygotowawczy okazała się niezwykle małą, a przyczyna tego leżała w tem, że przeważna część młodzieży rzemieślniczej izraelickiej zapisała się na kurs przygotowawczy przy szkole ludowej miejskiej im. Czackiego, postanowiła komisya zawiadująca szkołą im. M. Bernsteina zwinąć kurs przygotowawczy, a zapisanych kilku uczniów przenieść do szkoły Czackiego.

W miejsce kursu przygotowawczego postanowiła komisya szkolna utworzyć specjalny kurs dla rysunków zawodowych, któryby miał dać młodzieży rękodzielniczej po ukończeniu szkoły przemysł. uzup. sposobność dalszego kształcenia się w rysunku zastosowanym do zawodu frekwentanta, jednakże dla braku odpowiednich sił nauczycielskich i odpowiedniej ilości uczniów projekt komisji nie mógł być w tym roku szkolnym zrealizowany. Szkoła im M. Bernsteina składała się więc w r. szkolnym 1895/6 tylko z dwóch klas kursu przemysłowego Plan naukowy w obu klasach kursu przemysłowego uległ o tyle zmianie, że dla rysunków w klasie I. przeznaczono 3 godziny zamiast 4 godzin, w klasie II, 4 godziny zamiast 3 godzin. Wskutek tego wymiar godzin tygodniowej nauki w obu klasach jest jednakowy i wynosi razem 9½ godzin.

Między 82 zapisanymi uczniami było stypendystów fundacyi Marka Bernsteina 10; stypendystów fundacyi barona Hirscha 3; stypendystów Zboru izrael. lwowskiego 4.

Naukę rozpoczęto 23. września 1895 i udzielano jej cztery razy tygodniowo w godzinach wieczornych od 7—9, w sobotę zaś od 3—4, co drugi tydzień zaś od 3 do 5. W święta żydowskie i uroczyste katolickie nauki szkolnej nie było.

Frekwencya uczniów była w ogólności dość dobra, jakkolwiek z przykrością zaznaczyć wypada, że dla utrzymania regularnej frekwencyi, dyrekcya często wysyłać musiała upomnienia do pp. pracodawców, którzy wbrew ustawie przemysłowej nietylko nie czuwali nad uczęszczaniem swych terminatorów do szkoły, lecz nawet wprost im potrzebnego na to czasu wolnego nie zostawiali, zatrudniając ich w godzinach szkolnych i nawet ponad to w warsztacie.

Celem zmuszenia i tych pp. pracodawców, by swemu obowiązkowi ustawą przem. nałożonemu zadość uczynili, wykazywała ich dyrekcya Radzie szkolnej okręgowej, która ich do odpowiedzialności pociągała.

Uregulowaniu frekwencji szkolnej stoi na przeszkodzie także ta okoliczność, że uczniowie wstępujący do terminu nie są równocześnie zapisani przez swoich pracodawców do dotyczącego cechu, wskutek czego przenoszą się do innych majstrów, nie zawiadamiając wcale o tem dyrekcji, która dopiero po wysłaniu upomnienia do pierwszego majstra, dowiaduje się, że uczeń ten już z jego pracowni wystąpił. Dochodzenie nowego miejsca pobytu ucznia zaniedbującego szkołę, wymaga wiele czasu ze strony dyrekcji szkoły i nie zawsze doprowadza do skutku. Opieszałości i obojętności wielu niestety jeszcze pp. pracodawców, jaką okazują wobec szkół przem. uzupełniających, jedynie władze przemysłowe zaradzić mogą, gdyż najgorliwsza praca dyrekcji szkoły w tym kierunku podjęta pozostaje często bez skutku wobec wielu trudności, na jakie przy upominaniu pp. pracodawców do posyłania swych terminatorów do szkoły napotyka.

Karność szkolna była zupełnie zadowalniająca; uczniowie zachowywali się na lekcjach szkolnych i poza szkołą zupełnie przyzwoicie. Zbawienny wpływ na młodzież wywierała także biblioteka szkolna, która w bieżącym roku szkolnym o stokilkadziesiąt dziełek wzbogaconą została tak, że obecnie liczy razem 230 dziełek. Młodzież co czwartku wypożyczała z biblioteki książki do czytania.

Dnia 26. października 1895. urządziła dyrekcya z polecenia W. Pana Rady Jana Frankego wystawę wszystkich środków naukowych w lokalnościach szkoły, którą zwiedzili członkowie ankiety, zwołanej przez Wydział szkolny zarządzający szkołami przem. uzup. miejskimi.

Dyrektor zakładu bywał często na lekcjach szkolnych i omawiał z pp. nauczycielami na konferencyach i przy każdej sposobności wszelkie sprawy szkolne.

W pierwszych dniach lutego 1896 lustrował zakład W. Pan Radca Franke a w ciągu roku szkolnego zwiedzał kilka razy szkołę rabin i kaznodzieja Dr. Jecheskiel Caro, przewodniczący komisji szkolnej.

Rok szkolny zakończono d. 21 maja publicznym popisem uczniów, któremu przewodniczył Dr. Jecheskiel Caro, a obecnymi byli delegat Komisji kraj. dla spraw przemysłowych W. August Sołtyński, inspektor szkolny okręgowy, W. T. Tokarski, delegaci Izby handlowej i przemysł. W. J. Piepes i Długoszewski, delegaci Izby rękodzielniczej, St. Niemczynowski i M. Sembratowicz, reprezentanci komitetu fundacyi im. Bernsteina i inni goście stanu kupieckiego i rękodzielniczego.

Po egzaminie i stosownych przemowach odczytano klasyfikację i rozdano celującym uczniom nagrody pieniężne w książeczkach gal. Kasy oszczędności w łącznej kwocie 35 zł. wa.

Zakładem zarządza Komisya szkolna, do której należą:

Dr. Jecheskiel Caro, rabin i kaznodzieja, Przewodniczący. Klärman Samuel zast. przewodn. Dr. Czeszer Józef, adwokat krajowy. Dr. Goldman Bernard poseł na Sejm krajowy. Emil de Mises, inżynier kolei państwowych. Schapira Jakób, malarz szyldów i lakiernik. Porjes Zygmunt, rękawicznik i bandażysta. Weich Szymon, ślusarz, przełożony Towarz. „Jad Charuzim“. Mandel Salamon, kierownik szkoły izr. męskiej.

Grono nauczycieli:

Mandel Salamon, dyrektor szkoły, uczył czysania w klasie I. i II. Głowacki Justyn, profesor c. k. szkoły przemysłowej państwowej, uczył rysunków zawodowych w klasie II. Niemczykiewicz Konstanty, nauczyciel c. k. szkoły realnej, uczył rysunków geometrycznych i odręcznych w kl. I. Rein Edward, nauczyciel szkoły izr. męskiej, uczył religii w klasie I i II. Spät Herman, nauczyciel izr. szkoły lud męskiej, uczył stylistyki przemysłowej w klasie I. Zbierzchowski Władysław, profesor c. k. wyższej szkoły realnej, uczył rachunków przemysłowych w klasie I. i II., stylistyki i buchalteryi w klasie II.

28. Nowy Sącz.

Szkoła liczyła 2 klasy kursu przygotowawczego i kursu przemysłowego o dwu klasach, a umieszczona była w czterech salach budynku 6-klasowej szkoły ludowej męskiej.

Nauka trwała od 15 września 1895 do 14. maja 1896, a odbywała się w niedziele od godziny 10 do 12 w południe; w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki od godziny 7 do 9 wieczór.

Wpisy uczniów przeprowadzono w dniach 8, 9. i 10. września 1895, z ubolewaniem jednak wypada zaznaczyć, że w tym czasie, pomimo, że wszyscy pp. pracodawcy o terminach wyznaczonych na wpisy byli poprzednio uwiadomieni, zapisała się stosunkowo do obowiązanych bardzo mała liczba uczniów. Zarząd szkoły był więc zmuszony przedłożyć c. k. Starostwu, jako władzy przemysłowej imienny wykaz pp. majstrów, ociągających się z zapisaniem swych uczniów do szkoły. W załatwieniu odnośnej relacji wydało c. k. Starostwo pod dniem 10. października 1895, l. 28.584 upomnienia do uchylających się od tego obowiązku przemysłowców, aby w ciągu trzech dni pod zagrożeniem zastosowania § 133. ust. przemysł. terminatorów swoich do szkoły zapisali. Na to wezwanie zapisała się jednak w ciągu miesiąca października 1895 zaledwie tylko połowa z wykazanych uczniów, którzy obowiązani byli uczęszczać do szkoły.

W porównaniu z ubiegłym rokiem szkolnym liczba zapisanych okazuje się o 43 uczniów mniejszą, co stąd pochodzi, że w b. roku szkolnym nie przyjmowano do szkoły analfabetów, których kilkunastu do zapisu się zgłaszało, tudzież z tego powodu, że wskutek otwarcia w tym roku kursów wieczornych przy miejscowej szkole izraelickiej fundacyi barona Hirscha, ubyło około trzydziestu terminatorów wyzn. mojżeszowego, którzy mieli uczęszczać do tej szkoły przemysłowej uzupełniającej.

Dosyć regularnie uczęszczali uczniowie w pierwszych miesiącach roku szkolnego, mniej regularnie w grudniu, szczególnie przed świętami Bożego Narodzenia, wcale nieregularnie w marcu przed świętami Wielkanocnymi; nadto w drugiej połowie kwietnia i w maju, z nastaniem dni dłuższych, rażyły bardzo spaźniania się uczniów, których nauczyciele musieli wyczekiwać. Wina tej słabej frekwencji lub spaźniania się na naukę szkolną leży nie w młodzieży rzemieślniczej, lecz u majstrów którzy, wyzyskując siły robocze swych terminatorów w godzinach wieczornych na naukę przeznaczonych, niechętnie ich do szkoły posyłali. Najregularniej stosunkowo uczęszczali na naukę uczniowie z warsztatów c. k. kolei państwowej, a to dzięki energicznej interwencji szanown. Zarządu tychże warsztatów, który pociągał do surowej odpowiedzialności tych uczniów, którzy nie usprawiedliwili należycie opuszczonych godzin nauki.

Celem podtrzymania regularnej frekwencji uczniów wysyłał Zarząd szkoły co miesiąc upomnienia do pp. pracodawców, a gdy takowe nie odnosiły pożądanego skutku, odnosił się do Wydziału szkolnego, który znów ze swej strony wydawał ostrzejsze upomnienia. Wykazy tych majstrów, którzy terminatorów swoich zapisanych do szkoły wcale na naukę nie posyłali, albo tylko bardzo nieregularnie, przedkładano co miesiąc c. k. Starostwu z prośbą o zarządzenie przemysłowych środków, przewidzianych ustawą przemysłową, a to na mocy okólnika Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 24. lipca 1893 l. 54378, wydanego do władz politycznych na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu krajowego z dnia 20. maja 1893 w sprawie wykonywania przymusu szkolnego. Sprawozdania te nie odnosiły również pożądanego skutku.

Zachowanie się młodzieży rzemieślniczej w salach wykładowych podczas nauki i wogóle w budynku szkolnym było po większej części zupełnie odpowiednie, zachowanie się zaś poza szkołą było u niektórych uczniów mniej odpowiednie.

W każdą niedzielę i inne dni świąteczne udawała się młodzież pod przewodnictwem ks. katechety, kierownika szkoły i jednego z nauczycieli na nabożeństwo do kościoła parafialnego, a po wysłuchaniu mszy św. zgromadzała się w jednej sali szkolnej na egzorty; do spowiedzi i komunii św. przystępowała w ciągu roku szkolnego dwukrotnie, a mianowicie przed świętami Bożego Narodzenia i w czasie Wielkanocnym.

Grono nauczycielskie zgromadzało się co dwa miesiące na konferencye zwyczajne, na których pod przewodnictwem kierownika odczytywano sprawozdania z przeobionego materiału, postępu, zachowania się i frekwencji uczniów, i omawiano środki prowadzące do utrzymania i zapewnienia karności szkolnej.

W dniu 15. kwietnia br. odbył lustrację szkoły Wny Pan Jan Franke c. k. inspektor szkół średnich i przemysłowych.

Rok szkolny zakończono popisem publicznym, który się odbył dnia 15 maja br. pod przewodnictwem Wgo p. Lucyana Lipińskiego burmistrza miasta, jako prezesa Wydziału szkolnego, w obecności delegata Wydziału kraj. tudzież zaproszonych gości z inteligencji i przemysłowców.

Po skończonym popisie odczytano klasyfikację. Uczniowie odznaczający się chwalebnyymi obyczajami, pilnością w uczęszczaniu do szkoły i w nauce, tudzież dobrym postępowaniem, otrzymali nagrody w książkach do czytania.

W skład Wydziału szkolnego wchodzi:

Lipiński Lucyana, c. k. notaryusz, burmistrz m. Nowego Sącza, przewodniczący. Dr. Berson Leon, adw. kraj., delegat fundacyi bar. Hirscha. Dobrowolski Ludwik, urzędnik Kasy oszczędności delegat Rady miasta (skarbnik). Gutkowski Karol, prof. gimn., delegat Kasy oszczędności. Kosman Jan, dyrektor szkoły męskiej, delegat Tow. pedagog. Kraszewski Waleryan, kierownik szkoły przem. uzup. (sekretarz). Miczyński Kazimierz, właściciel dóbr, delegat Rady powiat. Miler Karol, kupiec, delegat Rady miasta. Morański Karol, delegat c. k. Dyrekcji kolei państw. Zborowski Włodzimierz, insp. c. k. kolei państw. i naczelnik warsztatów kolej., delegat Wydziału krajowego.

Grono nauczycielskie:

Kraszewski Waleryan, nauczyciel 6-klasowej szkoły męskiej, prowadził kierownictwo zakładu i uczył stylistyki przemysłowej w klasie II kursu przemysłowego. Ks. Wątorok Józef, katecheta szkoły 6-klasowej męskiej, udzielał nauki religii we wszystkich klasach. Barbacki Leon, nauczyciel szkoły 6-klasowej męskiej, uczył rysunków na kursie przygotowawczym, a rachunków przemysłowych i buchalterii na kursie przemysłowym. Bysiek Wojciech, nauczyciel nadetatowy szkoły 6-klasowej, udzielał nauki języka polskiego w klasie II. kursu przygotowawczego, a stylistyki przemysłowej w klasie I kursu przemysłowego. Długoszewski Feliks, prow. nauczyciel szkoły 6-klasowej męskiej, uczył rysunków na kursie przemysłowym. Launhardt Józef, nauczyciel gimnazjalny, udzielał nauki języka polskiego na kursie przemysłowym. Misiewicz Ferdynand, nauczyciel szkoły 6-klasowej męskiej, udzielał nauki języka polskiego i rachunków w klasie I., oraz rachunków w klasie II kursu przygotowawczego.

29. Nowy Targ.

Wpisy uczniów odbywały się od 1. do 15. września 1895 r. Nauka rozpoczęła się dnia 15. września po nabożeństwie odprawionem rano w kościele parafialnym.

Szkoła miała dwa kursa o czterech klasach: dwie przygotowawcze, a dwie przemysłowe. Do I. klasy kursu przygotowawczego przyjmowano uczniów, którzy do I, II, lub III. klasy szkoły ludowej uczęszczali; do II. tych, którzy z dobrym postę-

pem III. ukończyli, lub do IV. uczęszczali, jak niemniej tych, którzy I klasę kursu przygotowawczego ukończyli. Do I. klasy kursu przemysłowego zapisano takich, którzy z dobrym postępem ukończyli IV, lub uczęszczali do V klasy szkoły ludowej i tych, którzy ukończyli II. klasę kursu przygotowawczego; zaś do II. klasy kursu przemysłowego zapisano tylko tych uczniów, którzy w poprzednim roku I. klasę kursu przemysłowego ukończyli.

Frekwencya szkolna była zaledwie odpowiedna, a Zarząd szkoły zmuszony był ciągle upomnienia rozsyłać, a nawet trzy razy wykaz c. k. Starostwu przesłał celem ukarania opieszłych.

Nauka odbywała się w 8½ godzinach tygodniowo, a mianowicie w niedzielę w dniach krótkich od 1 do 4, w dniach długich od 2 do 5; w poniedziałki, wtorki i środy od 6 do 8, albo od 7 do 9 wieczór. Grono nauczycielskie odbywało konferencye w niedziele ile razy zaszła tego potrzeba. Zachowanie się młodzieży w minionym roku szkolnym było znacznie lepsze, niż w poprzednich. W Wielkim tygodniu przystępowała młodzież do spowiedzi i komunii św.

Rok szkolny zakończono dnia 17. maja publicznym egzaminem po odprawieniu uroczystego nabożeństwa w kościele parafialnym. Obecni byli: delegat Wydziału kraj. Dr. Marcin Kozłeccki, jako przewodniczący popisowi, delegaci gminy i przemysłowców. Najcelniejszym uczniom rozdano 15 nagród w książkach do czytania i ubranie uczniowi biednemu.

Skład Wydziału szkolnego:

Potkanowicz Jakób, burmistrz, przewodniczący. Dr. Geissler Ernest, del. Rady miej. Halikowski Mikołaj, del. Rady miej. Goldfinger Jakób, del. Rady pow. Dr. Kozłeccki Marcin, del. Wydz. kraj. Zaczek Szymon, kierow. szkoły.

Skład grona nauczycielskiego:

Zaczek Szymon, kierow. szkoły. Nauczyciele: Stefański Józef, Góralik Jan, Rysiewicz Franciszek, Bilut Aleksander, Dąbrowski Tomasz, Potaczek Jan, Koczur Jan, Ks. Migdalek Julian, katecheta.

30. Przemysł.

Szkola liczy w obecnym ustroju cztery klasy, z których dwie pierwsze stanowią kurs przygotowawczy, dwie drugie zaś właściwą szkołę przemysłową.

Młodzieży rzemieślniczej, która z jakichkolwiek przyczyn czteroklasowej szkoły ludowej nie ukończyła, a tem samem nie ma warunków przyjęcia do właściwej szkoły przemysłowej, udziela się na kursie przygotowawczym wiadomości zwykle w tejże szkole ludowej nabywanych. Do klasy pierwszej przygotowawczej, podzielonej na dwa oddziały, przyjmuje się tedy analfabetów i takich uczniów, którzy nie ukończyli drugiej klasy szkoły ludowej, a do drugiej klasy wstępują chłopcy z ukończoną drugą lub trzecią klasą szkoły ludowej.

Do I. klasy przemysłowej dopuszczeni są uczniowie, którzy się wykażą światłem ukończonej z dobrym postępem cztero- lub pięcioklasowej szkoły ludowej, a do drugiej młodzieńcy z ukończoną szóstą klasą szkoły ludowej lub równorzędną klasą szkoły średniej.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1895/6 przeprowadzono, jak corocznie w pierwszych dniach września, a rok szkolny rozpoczęto dnia 8. września 1895 uroczystem nabożeństwem w obu katedrach.

Nauka odbywała się w ubikacjach sześcioklasowej szkoły ludowej męskiej w poniedziałki, wtorki i czwartki wieczorem po dwie godziny, w niedzielę po trzy godziny, a w piątki po jednej godzinie na tydzień. Ogółem udzielano nauki w obu klasach przemysłowych po 9 godzin tygodniowo.

Młodzież przystępowała w ciągu roku dwukrotnie do spowiedzi i komunii św. Uczniowie klas przemysłowych pilnie korzystali z biblioteki szkolnej, zaopatrzonej

w dzielka treści pouczającej, pomnażanych z dobrowolnych datków, składanych na ten cel przez uczniów, którzy szkołę opuszczają.

Kierownik odbył z gronem nauczycieli cztery konferencje, na których obradowano o postępie i frekwencji uczniów oraz omawiano środki prowadzące do utrzymania i zapewnienia karności szkolnej. Protokoły konferencyjne przedkładano Wydziałowi szkolnemu i stanowiły one podstawę do zarządzeń, które tenże na swych posiedzeniach dla dobra szkoły uchwalił.

Rok szkolny zakończono dnia 10. maja 1896 publicznym popisem pod przewodnictwem dra Aleksandra Dworskiego, burmistrza miasta, w obecności licznych uczestników ze sfer rzemieślniczych wogóle, a przewodniczących tutejszych towarzystw przemysłowych w szczególności. Dwudziestu celujących uczni otrzymało nagrody w książeczkach Kasy oszczędności w łącznej kwocie 32 zł. 30 ct. wa.

Delegat Wydziału krajowego, dr. A. Dworski, pisze o popisie co następuje:

„Postęp w naukach w klasach I. i II szkoły przemysłowej znalazłem zadowolniający co przypisać należy w przeważnej części temu, iż ci uczniowie, uczęszczający poprzednio do wyższych klas szkoły ludowej, potrafiliby ocenić korzyści i pożytki jakie odniosą z nauk, udzielanych w uzupełniającej szkole przemysłowej w obranym zawodzie. Świadczą o tem dobre odpowiedzi na zadawane pytania i przedłożone prace rysunkowe, które były zastosowane do zawodu uczni. Odpowiedzi i wypracowania uczni klas przygotowawczych były względnie zadowolniające, zależało tu bowiem od regularnego lub mniej regularnego uczęszczania ucznia do szkoły.

„Frekwencja przedstawia się nieco gorzej, niż w roku szkolnym 1894/5. Główną przyczyną niewielkiej frekwencji uczni, zarówno jak nieregularnego uczęszczania znacznej stosunkowo liczby uczni, jest oprócz obojętności pracodawców na to, czy uczeń do szkoły chodzi lub nie, okoliczność — iż wielu pracodawców przyjmując uczniów na praktykę, nie wpisuje tychże zaraz do korporacji, lecz dopiero po upływie dwóch a nawet trzech lat praktyki, w którym to czasie chłopcy do szkoły nie uczęszczają i zapominają niemal wszystko, czego się kiedykolwiek nauczyli, a odwykły po przerwie kilkoletniej od książki, nie interesują się nauką i uczęszczają do szkoły tylko o tyle, aby mogli być klasyfikowani — gdyż świadectwo wydane z jakimkolwiek postępiem i z jakiegokolwiek klasy wystarcza, aby ucznia wyzwolono“.

Do Wydziału szkolnego należą:

Dr. Dworski Aleksander, naczelnik miasta, delegat Wydziału kraj., przewodniczący. Ks. Łęka wski Teofil, kanonik, delegat Rady powiat., zast. przewod. Majerski Ferdynand, przełożony Towarzystwa przemysłowców budownictwa, delegat Rady miejskiej, kasyer. Dr. Ziemiański Leon, lekarz delegat Rady miejskiej. Linde Stanisław, komisarz i delegat c. k. Starostwa. Dr. Skórski Wacław, prezes Izby adwokackiej, delegat Kasy oszczędności. Dornwald Michał, przełożony Towarzystwa przemysłowców wyrobów kruszcowych, delegat towarzystw przemysłowych. Harwot Jerzy, profesor gimnazjalny kierownik szkoły.

Skład grona nauczycielskiego:

Harwot Jerzy, profesor gimnazjalny, prowadził kierownictwo zakładu. Goliński Stanisław, profesor gimnazjalny, uczył stylistyki fachowej i języka polskiego. Nakonieczny Aleksy, profesor gimnazjalny, uczył rachunków przemysłowych i buchalteryi. Kossowicz Jan, nauczyciel gimnazjalny, uczył stylistyki przemysłowej i języka polskiego. Ks. Tryczyński Władysław, uczył religii rzym. kat. Ks. Męciński Emilian, uczył religii gr. kat. Krzanowski Wiktor, kierownik szkoły 6-klasowej męskiej, udzielał rysunków. Hubicki Michał, kierownik szkoły 4 klas. męskiej, uczył języka polskiego. Żurkowski Antoni, kierownik szkoły 4 klas. żeńskiej, uczył rysunków. Pa tryn Tomasz, kierownik szkoły 4 klas.

udzielał rachunków. Piotrowski Grzegorz, nauczyciel ludowy uczył rysunków i rachunków. Koczyski Szymon, nauczyciel ludowy, uczył języka polskiego.

31. Podgórze.

Wpisy uczniów rozpoczęły się w dniu 12. września i trwały przez cztery dni, naukę rozpoczęto dnia 16. września 1895 r. Zgłaszało się do wpisu wielu terminatorów nie umiejących czytać ani pisać, lecz tych nie wpisano, gdyż szkoła tujejsza analfabetów nie przyjmuje. Znaczna liczba analfabetów jest dowodem, że majstrowie przyjmują jeszcze na naukę w warsztacie chłopców, nie posiadających elementarnych wiadomości, co się też głównie przyczynia do tamowania rozwoju rękodzielnictwa w kraju. Napływ uczniów miejscowych, którzy pokończyli 5 klasę, jest coraz to liczniejszy; do klasy II, zwłaszcza na naukę rysunków zawodowych, zgłasza się młodzież dobrowolnie, nie obowiązana już uczęszczać.

Uczęszczanie do szkoły nie było regularnem. Zarząd szkoły zmyszonym był upominać po dwakroć pracodawców. Zachowanie się uczniów w szkole było odpowiednie, poza szkołą mniej odpowiednie, lecz pojedynczych tylko indywiduów. Młodzież przystępowała do spowiedzi i komunii św. w czasie wielkanocnym w kościele parafialnym.

Nauka odbywała się cztery razy w tygodniu: w poniedziałki, środy i czwartki od godziny 7—9 wieczorem, zaś w niedziele od godziny 9—12. Godzin nauki w tygodniu bywało 9.

Szkołę wizytował w dniu 13. grudnia 1895 r. c. k. inspektor krajowy szkół przemysłowych p. J. Franke.

Rok szkolny zakończono w dniu 17. maja b. r. uroczystem nabożeństwem w kościele parafialnym i popisem publicznym, któremu przewodniczył delegat Komisji dla spraw przemysłowych, a obecnymi byli: członkowie Wydziału szkolnego, reprezentanci władz miejscowych, radni miasta, przełożony cechu zbiorowego rzemieślników, przemysłowcy i majstrowi miejscowi. Urządzono wystawę prac piśmiennych i rysunkowych wszystkich uczniów szkoły przemysłowej. Celującym uczniom rozdano 11 nagród w książkach do czytania.

W skład Wydziału szkolnego wchodził:

Roman Klein, burmistrz m. Podgórze, przewodniczący. Emil Serkowski, c. k. inżynier starszy, delegat Rady miejskiej, zastępca przewodniczącego. Dr. Samuel Aronson, delegat Rady miejskiej. Gustaw Baruch, delegat Wydziału krajowego. Ferdynand Jasiński, kierownik szkoły 4-klasowej i przemysłowej uzupełniającej.

Grono nauczycieli:

Ferdynand Jasiński, kierownik, zarazem nauczyciel stylistyki przemysłowej. Ks. Aleksander Stanek, wikaryusz miejscowego kościoła parafialnego, uczył religii na kursie przygotowawczym i w szkole przemysłowej w 2 godzinach tygodniowo. Antoni Domański, kierownik szkoły 5-klasowej, uczył języka polskiego na kursie przygotowawczym 3 godz. tygod. Kazimierz Jodłowski, nauczyciel starszy 4-klasowej szkoły, uczył czytania (lektura) w klasach szkoły przemysłowej 3 godz. tygodniowo. Mieczysław Sroczyński, nauczyciel starszy 5-klas. szkoły, uczył w I. klasie szkoły przemysłowej rysunków 3 godziny tygodniowo. Jan Peter, nauczyciel starszy 5-klasowej szkoły, uczył w klasie I szkoły przemysłowej 2 godziny tygodniowo rachunków. Stanisław Bierczyński, nauczyciel szkoły 5-klasowej, uczył w kursie przygotowawczym rysunków i rachunków po 2 godziny tygodniowo. Kazimierz Swiba, nauczyciel szkoły 4-klasowej uczył w II. klasie szkoły przemysłowej rachunkowości w 2 godzinach tygodniowo. Feliks Taroni, starszy nauczyciel, uczył rysunków zawodowych w II. klasie szkoły przemysłowej 4 godziny tygodniowo, Salomon Spitzer, nauczyciel starszy przy XVI. szkole w Krakowie, uczył religii mojżeszowej 1 godzinę tygodniowo.

32. Rzeszów.

Szkoła liczy dwa kursa: przygotowawczy jednoklasowy i przemysłowy uzupełniający dwuklasowy. Na kurs przygotowawczy przyjmuje się terminatorów wszelkich zawodów przemysłowych, którzy nie ukończyli z dobrym postępem IV. klasy szkoły ludowej lub ukończyli niższą; do kl. I. przemysłowej tych, którzy ukończyli z dobrym postępem IV lub V. klasę szkoły ludowej lub kurs przygotowawczy, a do II. klasy przemysłowej tych, którzy ukończyli I klasę przem. lub VI klasę szkoły ludowej. Zresztą przyjęcie do poszczególnych klas zawisło głównie od uzdolnienia wstępującego do szkoły.

Rok szkolny 1895/6 rozpoczęto 15. września 1895. Nauka odbywała się w niedziele przed południem, po nabożeństwie dla młodzieży, od godziny 10 do 1, tudzież w poniedziałki, czwartki i piątki w wieczór od godziny 7 do 9.

Młodzież w ogóle uczęszczała do szkoły w tym roku regularniej, a niektórzy pp. majstrowie widocznie czuwali nad młodzieżą pilnie, albowiem pewna ilość uczniów prawie żadnej godziny nie opuściła w ciągu roku, lecz niestety są jeszcze także obojętni, którzy jedynie pod grozą ustawy posyłają swych terminatorów do szkoły.

Wielką przeszkodą w nauce było spóźnianie się wielu uczniów na naukę, co pochodziło z zatrudniania ich w warsztatach jeszcze po godzinie 7.

Zachowanie się uczniów tak w szkole, jak i na ulicach po wyjściu ze szkoły było w ubiegłym roku lepsze, lecz karność mogłaby być zupełną, gdyby korporacje przemysłowe zechciały spełnić życzenie Zarządu, kilkakrotnie wyrażone, mianowicie wyznaczyć poszczególnych pp. majstrów poważniejszych do kolejnego odwiedzania szkoły podczas lekcji i pomagania gronu nauczycieli w poskramianiu niektórych niesfornych chłopców. Dyżur taki nie byłby nawet dla pp. pracodawców uciążliwym, gdyby wielu w nim chętnie udział brało, albowiem na każdego przypadłaby kolej co kilka tygodni, a ułatwiłby zadanie gronu nauczycielskiemu.

W ciągu roku przystępywała młodzież dwa razy do spowiedzi i komunii św.

W listopadzie r. 1895 zwiedzał szczegółowo szkołę c. k inspektor krajowy szkół Wpan J. Franke przez 8 dni, przysłuchując się nauce, przeglądając prace uczniów i środki naukowe, wreszcie odbył konferencję z gronem nauczycielskim, tudzież naradę z Wydziałem szkolnym, któremu przedstawił wnioski do podniesienia szkoły.

Rok szkolny zakończono 17. maja b. r. uroczystością zamknięcia nauki, połączonej z wystawą stylistycznych, rachunkowych i rysunkowych prac uczniów, od czytaniem klasyfikacji, rozdaniem nagród drobnych pieniężnych między 8 uczniów najzasłużeńszych z kwoty 20 zł. ofiarowanej przez dyrekcję Towarzystwa kredytowego i zaliczkowego, wreszcie zachęceniem młodzieży przez dyrektora szkoły do gorliwego korzystania nadal z nauki, tak potrzebnej rękodzielnikom naszym. W uroczystości tej wzięli udział pp. delegaci zarządu miasta i Wydziału szkolnego, c. k. inspektor szkół okręgu i kilkunastu przedstawicieli przemysłowców.

W skład Wydziału szkolnego wchodził:

Schott Leon, burmistrz miasta, przewodniczący. Dr. Jabłoński Stanisław, prymaryusz szpitala powszechnego jako delegat Wydziału krajowego. Dr. Piłiński Włodzimierz, adwokat krajowy, jako delegat Rady powiat. Jaworski Stanisław, profesor gimnaz., jako delegat gminy. Towarnicki Władysław, nadkurator fundacji ś. p. Dra Janna Towarnickiego. Opolski Antoni, przemysłowiec. Gotwald Franciszek, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie:

Gotwald Franciszek, dyrektor szkoły wydziałowej żeńskiej i członek rady szkolnej miejscowej, kierownik, udzielał stylistyki przemysłowej oraz języka polskiego w II kl. Ks. Tokarski Michał, katecheta szkoły wydziałowej żeńskiej, udzielał religii rzym. kat. we wszystkich oddziałach. Skwarczyński Karol, nauczyciel semina-

ryum, udzielał rysunków odręcznych i geometrycznych w kursie przygotowawczym przemysłowym. Piotrowski Stanisław, nauczyciel 6-klasowej szkoły ludowej, udzielał rysunków zawodowych na II. klasie. Kra wecki Jan, nauczyciel 6-klasowej szkoły, udzielał języka polskiego na kursie przygotowawczym i w I. klasie, pisanie z ćwiczeniami ortograf. w kursie przygot. i stylistyki w I. klasie. Urbański Leon, nauczyciel 6-klasowej szkoły, udzielał rachunków przemysłowych w I. i II. klasie, tudzież buchalteryi przemysłowej w II, klasie. Dzierżyński Teofil nauczyciel szkoły ćwiczeń seminaryum, udzielał rachunków w kursie przygotowawczym.

33. Sambor.

Szkoła liczy trzy klasy, t. j. jedną kursu przygotowawczego, a dwie kursu przemysłowego.

Naukę rozpoczęto w dniu 15. września 1895 Ilość uczniów zapisanych zmniejszyła się w porównaniu z ubiegłym rokiem szkolnym.

Rok szkolny zamknięto d. 11. maja 1896 publicznym popisem uczniów, przy którym byli obecni p. burmistrz miasta i zastępca tegoż, c. k. starosta, ks. proboszcz miejscowy obrz. gr. kat., członkowie Wydziału szkolnego i grona nauczycielskiego i 20 majstrów.

Nagrody pieniężne przyznano dziesięciu celującym uczniom, lecz wręczenie ich odroczone aż do wypłacenia dotyczącej kwoty przez miejscową kasę oszczędności, która zazwyczaj na ten cel pewne fundusze przyznaje.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili:

Dr. Ignacy Budzynowski, adwokat, burmistrz, jako przewodniczący. Bronisław Bukietyński, zastępca burmistrza, kupiec, delegat gminy. Ks. Herman Kulisch, c. k. inspektor okręgowy, delegat gminy. Dr. Józef Steuermann, adwokat. Ludwik Słotwiński, c. k. radca sądu, delegat Wydziału krajowego, Jan Warchomy, szewc, delegat korporacji rzemieślniczej. Dr. Ignacy Petelenz, c. k. dyrektor gimnazyum, kierownik szkoły przemysłowej.

Skład grona nauczycielskiego:

Dr. Ignacy Petelenz, c. k. dyrektor gimnazyum, kierownik. Ks. Władysław Stepek, katecheta obrz. łacińskiego. Stanisław Głogowski, c. k. naucz. szkoły ćwiczeń męskiego seminaryum, uczył rysunków. Władysław Śluzar, c. k. profesor gimn. uczył języka polskiego. Teofil Zosel, c. k. profesor gimn., uczył języka polskiego i stylistyki. Mikołaj Łaszkiewicz, c. k. profesor gimnazyum, uczył rachunków i buchalteryi. Jan Koczwarą, zast. naucz. c. k. gimn. uczył języka polskiego.

34. Sanok.

Szkoła składa się z jednej klasy kursu przygotowawczego i 2 klas przemysłowych. Wpisy przeprowadzono d. 15. września a naukę szkolną rozpoczęto dnia 16. września 1895. Nauka odbywała się w budynku gimnazyalnym w poniedziałki, wtorki, środy, czwartki i piątki od godziny 7—9 wieczorem. Frekwencya uczniów nie była najlepszą. Wina w tym względzie ciąży nie tyle na młodzieży, ile na majstrach i chlebobawcach, którzy nietylko nie nakłaniali należycie uczniów do uczęszczania do szkoły i nie zostawiali im wieczorem na naukę swobodnego czasu, ale niekiedy wprost zabraniali terminatorom swoim uczęszczania do szkoły. Chlubny wyjątek pod tym względem stanowił zarząd miejscowej fabryki maszyn, który zachęcał i przynaglał uczniów swoich do uczęszczania do szkoły, uczęszczanie to kontrolował a winnych do odpowiedzialności pociągał.

W marcu br. wizytował szkołę W. pan inspektor szkolny krajowy, Jan Franke. Karność młodzieży w szkole i zachowanie się pod względem religijno-moralnym było dość dobre. Uczniowie odprawili spowiedź wielkanocną i uczęszczali w niedzielę i święta na mszę świętą.

W ciągu roku odbyło grono nauczycieli pod przewodnictwem kierownika kilka konferencyi, na których omawiano postępy i zachowanie się uczniów, a z końcem roku szkolnego przeprowadzono klasyfikację uczniów.

Rok szkolny zakończono popisem publicznym d. 14. maja w obecności przedstawicieli władz, członków Wydziału szkolnego, duchowieństwa i przemysłowców, na którym uczniom odznaczającym się postęпами i pilnością, rozdano 11 nagród w książeczkach miejsc. Towarzystwa zaliczkowego w ogólnej kwocie 30 złr. ofiarowanej przez radę miejską w Sanoku.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili:

Cyryl Jaksa Ładyżyński, burmistrz, jako przewodniczący. Dr. Tytus Lemer, delegat Wydziału krajowego. Ks. kanonik Bazyli Czerniak i Dr. Jan Gaweł, delegaci gminy miasta Sanoka. Włodzimierz Bańkowski, kierownik szkoły.

Skład grona nauczycielskiego:

Włodzimierz Bańkowski, c. k. dyrektor gimnazjalny, kierownik. Ks. Jan Wałęcki, wikary parafialny, katecheta rz. kat. Ks. prof. Józef Moskalik, katecheta gr. kat. Leon Lemoch, prof. gimnazjum, uczył rachunków i buchalteryi. Walenty Wróbel, prof. gimn. uczył języka polskiego i stylistyki. August Mroczkowski, prof. gimn. uczył języka polskiego i stylistyki. Jan Strojek, prof. gimn. uczył języka polskiego. Leopold Biega, kier. szkoły 5-klas. uczył rysunków w I. i II. klasie. Aleksander Mochnacki, nauczyciel szkoły 5-klasow. lud., uczył rysunków w klasie przygot. Stanisław Niedzielski, naucz. szkoły 5-kl. uczył rachunków. Władysław Sygnarski, nauczyciel szkoły ludowej w Posadzie olchowskiej, uczył kaligrafii w klasie przygotowawczej.

35. Stanisławów.

Nauka rozpoczęła się z dniem 15. września 1895. Szkoła liczy jedną klasę kursu przygotowawczego i 2 klasy kursu przemysłowego.

Zarząd szkoły nie ogłosił sprawozdania drukiem.

Rok szkolny zamknięto d. 17. maja 1896 popisem publicznym uczniów, przy którym byli obecni zastępca przewodniczącego Wydziału szkolnego, prof. Rembacz Michał, członkowie Wydziału i przełożony cechu ślusarzy.

Celującym uczniom rozdano 12 nagród pieniężnych w ogólnej kwocie 31 zł. i 8 książek do modlenia.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili:

Dr. Artur Nimhin, burmistrz, przewodniczący Wydziału uzup. szkoły przemysłowej. Michał Rembacz, c. k. profesor szkoły realnej, delegat Wydziału krajowego. Paweł Bryła, c. k. profesor gimnazjalny, delegat Rady miejskiej. Karol Fiedler, majster stolarski, delegat Rady miejskiej. Józef Jaegermann, pryw. inżynier, delegat kasy oszczędności. Artur Regenstreif, dzierżawca gorzelnii, delegat Rady powiatowej. Karol Gorecki, c. k. profesor szkoły realnej, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie:

Karol Gorecki, c. k. profesor wyższej szkoły realnej, kierownik uzupełn. szkoły przemysłowej, uczył rachunków i buchalteryi w II. klasie przemysłowej. Karol Trochanowski, c. k. profesor wyższej szkoły realnej, uczył rachunków na kursie

przygotowawczym i w I. klasie przemysłowej. Kazimierz Gruenberg, c. k. profesor wyższej szkoły realnej, uczył języka polskiego w klasach I. i II. Ks. Maksymilia Majewski, wikary, uczył religii obrz. rzym. kat. Kazimierz Hollender, nauczyciel szkoły ludowej, uczył języka polskiego na kursie przygotowawczym. Karol Sporn, asystent do rysunków przy szkole realnej, uczył rysunków we wszystkich klasach.

36. Stary Sącz.

Szkoła ma w obecnym ustroju jedną klasę przygotowawczą, oraz dwie klasy kursu przemysłowego. Oddział analfabetów zniesiono. Ta organizacja, tak w zeszłym jak obecnym roku, okazała się bardzo praktyczną ze względu na lokalne stosunki, gdyż przy skróconym czasie nauki większy nacisk na polepszenie frekwencji położyć można. Wskutek tej przemiany, a bardziej przez zorganizowanie w Starym Sączu 5-klasowej szkoły ludowej, spadła nieco frekwencya uczniów, lecz była w stosunku do ludności miasta znaczną. Zarząd nie zastosował ani jednej kary przymusowej okólnikiem Namiestnictwa z dnia 24. lipca 1893 l. 54.378 wskazanej. Frekwencya była więc objawem dobrej woli, tak ze strony uczniów, jakoteż ze strony ich pryncypałów, co także zawdzięczyć należy moralnemu poparciu ze strony duchowieństwa i Wydziału szkolnego, który wraz z Radą miasta nad dobrem szkoły czuwały.

Nauka odbywała się od 15. września 1895/6 każdej niedzieli po mszy św. i wspólnej egzorcie, na które młodzież pilnie i gorliwie uczęszczała, oraz w poniedziałek, wtorek i środę każdego tygodnia od 7 do 9 wieczór.

Ogółem udzielano nauki w klasie przygotowawczej po 8, a w uzupełniającej po 9 względnie 10 godzin tygodniowo, a to według planu nauki, wydanego przez Komisję krajową dla spraw przemysłowych.

W dniach 14. i 15. kwietnia b. r. odbył lustrację szkoły c. k. inspektor szkół średnich i przemysłowych p. Jan Franke. Z inicjatywy p. inspektora postanowiono postarać się o założenie biblioteki dla uczniów.

W ciągu roku szkolnego przystępywała młodzież dwukrotnie do spowiedzi i komunii św.

W skład Wydziału szkolnego wchodzi:

Wojciech Pawlikowski, burmistrz miasta Starego Sącza i delegat Wys. Wydziału krajowego. Adolf Przybylski, wice-burmistrz i delegat miasta Starego Sącza, skarbnik. Wojciech Tokarczyk, delegat miasta Starego Sącza. Ks. M. Weryński, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie:

Ks. Michał Weryński, kierownik 6-klasowej szkoły żeńskiej i kierownik zakładu, uczył religii w oddziale przygotowawczym; Ks. Wincenty Dymnicki, wikaryusz i katecheta 5-klasowej szkoły męskiej uczył religii w oddziale I. i II. uzupełniającym. Józef Wyczęsany, kierownik 5-klasowej szkoły m. prowadził całkowicie I. oddział uzupełniający. Franciszek Japoł, starszy nauczyciel 5-klas. szkoły m. prowadził całkowicie II. oddział uzupełniający. Jan Kamiński, starszy nauczyciel, uczył rysunków w oddziale przygotowawczym. Jan Wróbel, nauczyciel 5-kl. szkoły m. prowadził oddział przygotowawczy i udzielał w tym oddziale rachunków. Wilhelm Dagnan, uczył języka polskiego w oddziale przygotowawczym. Jan Bayer, c. k. leśniczy uczył rysunków w dwóch oddziałach uzupełniających od dnia 12. kwietnia b. r.

37. Stryj.

Szkoła liczy trzy klasy, jedną kursu przygotowawczego i 2 kursu przemysłowego. Rok szkolny rozpoczęto uroczystem nabożeństwem dnia 1. października. Nauka odbywała się w poniedziałki, wtorki, środy, czwartki i piątki od godziny 7. do 9. wieczorem. W Wielkim tygodniu odbyła młodzież obydwóch obrządków św. spowiedź i przystępowała do stołu pańskiego.

Frekwencya była w miesiącach zimowych regularna, później zaś mniej regularna; najnieregularniej uczęszali uczniowie w miesiącu marcu. Zachowanie się uczniów było wcale dobre, a na najwyższym kursie bardzo dobre.

Dnia 2. i 3. marca lustrował szkołę c. k. krajowy inspektor szkół W. Jan Franke.

Klasyfikacya odbyła się dnia 16. maja, zaś uroczyste zakończenie roku szkolnego po nabożeństwie dnia 14. czerwca w obecności Wydziału szkolnego, zaproszonych gości i pryncypałów. Po odbytym popisie rozdano najlepszym uczniom nagrody, które w tym roku składały się z przyborów do rysowania. Fundusze na nie w kwocie 20 zł. dostarczyła w tym roku Rada powiatowa Stryjska.

W skład wydziału szkolnego wchodzili:

Ludwik Göttinger, burmistrz. Zatrważniczy Zygmunt, delegat Rady miejskiej, zastępca przewodniczącego. Ludwik Bartkiewicz, delegat c. k. kolei państwowej. Ks. Julian Fedusiewicz, delegat Towarzystwa kasy zaliczkowej. Dr. Leon Fink, delegat Rady powiatowej. Dr. Filip Fruchtman, delegat Rady miejskiej. Stanisław Majewski, delegat Wydziału krajowego. Dr. Karol Petelenz dyrektor gimnazjalny, skarbnik.

Grono nauczycielskie:

Dr. Karol Petelenz, kierownik. Ks. Wincenty Rokicki, katecheta rzym. kat. Ks. Mikołaj Kostyszyn, katecheta greck. kat. i nauczyciel języka ruskiego. Bertold Wolski, inżynier c. k. kolei państwowej, uczył rysunków geometrycznych i zawodowych w klasie II. na kursie przemysłowym. Bolesław Wasylewski, inżynier c. k. kolei państwowej, uczył rysunków elementarnych i geometrycznych na kursie przygotowawczym i w klasie I. na kursie przemysłowym. Dymitr Chyrowski, nauczyciel szkoły ludowej, uczył rachunków w klasie przygotowawczej. Józef Hahn, kierownik szkoły ludowej, uczył rachunków w drugiej klasie przemysłowej. Ignacy Hoszowski, profesor gimnazjalny, uczył języka polskiego i stylistyki w II. klasie przemysłowej. Maryan Lewicki, nauczyciel szkoły ludowej, uczył języka polskiego na kursie przygotowawczym i rachunków w I. klasie przemysłowej. Andrzej Niebieszczański, profesor gimnazjalny, uczył języka polskiego w I. klasie przemysłowej.

38. Sądowa Wisznia.

Szkoła liczy dwa kursa a trzy klasy, t. j. jedną klasę kursu przygotowawczego i dwie klasy kursu przemysłowego.

Liczba uczniów zapisanych w porównaniu z rokiem ubiegłym zmniejszyła się, stosunek uczniów klasyfikowanych jest jednak lepszy.

Rok szkolny rozpoczęto w d. 23. września 1895., zamknięto zaś w d. 17. maja 1896 publicznym popisem uczniów, przy którym byli obecni: W. c. k. Starosta z Mościsk, członkowie Wydziału szkolnego i Rady szkolnej miejscowej, W. c. k. Sędzia powiatowy i niektórzy majstrowie.

Najcelniejsi uczniowie otrzymali 17 nagród w książeczkach oszczędnościowych łącznej wartości 29 zł. w. a.

W skład Wydziału szkolnego wchodzi:

Włodzimierz Stronczak, c. k. notaryusz w Sądowej Wiszni, delegat Wydziału krajowego, przewodniczący. Szymon Torski, burmistrz miasta Sądowej Wiszni, reprezentant gminy. Jan Kłosowski i Mojżesz Storch, delegaci gminy. Bolesław Śmiałowski, właściciel dóbr, delegat Wydziału powiatowego. Antoni Wilk, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie:

Antoni Wilk, kierownik 5-kl. szkoły ludowej mieszanej i uzupełniającej szkoły przemysłowej, uczył języka polskiego w obu kursach. Ks. Michał Żukliński zastępca nauczyciela religii rz. kat. przy 5-kl. szkole ludowej mieszanej, uczył religii obrz. rzym. kat. Ks. Atanazy Bowanko, wikaryusz miejscowy, uczył religii obrz. gr. kat. Stanisław Śliwiński, starszy nauczyciel 5-kl. szkoły ludowej, uczył rysunków w obu kursach. Piotr Budziński, starszy nauczyciel 5-kl. szkoły mieszanej, uczył rachunków w obu kursach i języka polskiego w I. klasie na kursie przemysłowym.

39. Tarnopol.

Rok szkolny rozpoczął się 15. września uroczystem nabożeństwem. Wpisy przeprowadzono 12., 13. i 14. września 1895. Na kurs przygotowawczy przyjęto tylko uczniów, którzy ukończyli 3. lub 4. klasę szkoły ludowej. Analfabetów wcale nie przyjmowano.

Nauka odbywała się tak jak w latach poprzednich w budynku c. k. seminarium nauczycielskiego w poniedziałki, wtorki, środy i czwartki wieczorem od godziny 6 do 8, zaś w niedziele od godziny 10 do 12. W ciągu roku szkolnego przystępowała młodzież w czasie adwentowym i wielkopostnym do św. Sakramentów pokuty i ołtarza.

Konferencyi odbyto w ciągu roku 5. Kierownik podawał gronu nauczycielskiemu do wiadomości rozporządzenia Komisyi kraj. dla spraw przemysłowych i Wydziału szkolnego, omawiano bieżące sprawy, oraz o postępie, zachowaniu się i frekwencyi uczniów, przeprowadzono klasyfikacye kwartalne, odczytywano sprawozdania z przerobionego materiału, nadto zastanawiano się nad środkami prowadzącymi do utrzymania karności szkolnej.

W miesiącu listopadzie odbywał przez dwa dni wizytację szkoły WP. Jan Franke, c. k. inspektor krajowy.

Zachowanie się młodzieży tak w budynku szkolnym jak i poza szkołą było zupełnie odpowiednie. Młodzież bardzo chętnie słuchała nauk, a że wszystka nie mogła mieć postępowej klasy, winni temu pracodawcy sami, którzy, nie zastanawiając się bliżej nad ustrojem i doniosłością szkoły, nie posyłałi uczniów regularnie na naukę. Dość przytoczyć, iż zdarzyły się częste wypadki, że pracodawcy przysyłałi swych terminatorów na kwadrans przed ukończeniem godziny szkolnej.

Co do frekwencyi uczniów, ta z początkiem roku była regularna, później zmniejszyła się, a najbardziej rażąca była z końcem roku. Zarząd szkoły od czasu do czasu wysyłał upomnienia do pp. pracodawców, a gdy te nie odnosiły pożądanego skutku, odnosił się do Wydziału szkolnego, celem wykonania przymusu. Jednak i te upomnienia nie bardzo skutkowały. Zarząd szkoły na podstawie pięcioletnich doświadczeń jest przekonany, że upomnienia choćby najsurowsze nie odnoszą najmniejszego skutku i jedynie nakładanie grzywien mogłoby skłonić pracodawców do regularnego posyłania uczniów do szkoły przemysłowej.

Rok szkolny zakończono 17. maja b. r. nabożeństwem a następnie popisem publicznym pod przewodnictwem WP. Dr. Stanisława Glogera wicemarszałka Rady

powiatowej, jako delegata ze strony Wydziału krajowego, tudzież przy udziale reprezentantów władz miejscowych, Wydziału szkolnego, delegata fundacyi Br. Hirscha, grona nauczycielskiego i licznych uczestników korporacyi rzemieślniczych i zaproszonych gości.

Po skończonym popisie i przemowie przewodniczącego i kierownika szkoły rozdano świadectwa, a 11 uczniom, odznaczającym się wzorowymi obyczajami i wytrwałą pilnością w uczęszczaniu do szkoły i dobrymi postępami w nauce, nagrody pieniężne w książeczkach Kasy oszczędności, łącznej wartości 30 zł. w. a.

W skład Wydziału szkolnego wchodził:

Dr. Włodzimierz Łuczakowski, adwokat krajowy, burmistrz miasta, przewodniczący. Dr. Stanisław Głógier, adwokat krajowy, wicemarszałek Rady powiatowej, delegat Wydziału krajowego. Dr. Jonasz Mantel, delegat miasta. Emil Michałowski, kierownik szkoły przemysłowej, dyrektor c. k. seminaryum nauczycielskiego. Schütz Bernard, właściciel realności, delegat Izby przemysłowej i handlowej

Grono nauczycielskie :

Emil Michałowski, dyrektor c. k. seminaryum nauczycielskiego, kierownik Ks. Ludwik Weis, rzym.-kat. katecheta seminaryum naucz. Ks Adam Markowski, gr.-kat. katecheta c. k. seminaryum naucz. Władysław Orosz, starszy nauczyciel 6-kl. szkoły ludowej. Aleksander Pragłowski, nauczyciel starszy 4-kl. szkoły ludowej. Bronisław Skoczek, nauczyciel c. k. seminaryum nauczycielskiego. Edward Strutyński, c. k. profesor gimnazyalny. Zygmunt Turecki, nauczyciel c. k. seminaryum nauczycielskiego. Dr. S. A. Taubeles, nauczyciel religii mojżeszowej w szkołach średnich w Tarnopolu.

40. Tarnów.

Szkoła liczyła klasę przygotowawczą, dwie klasy przemysłowe i oddział za wodowy rysunków budowniczych.

Nauka rozpoczęła się po uroczystem nabożeństwie d. 15. września 1895 i odbywała się od 9^{1/2} do 11^{1/2} przed południem, w niedziele, poniedziałki, wtorki, środy, czwartki, piątki i soboty od 7 do 9. wieczorem.

W każdą niedzielę po wysłuchaniu egzorty udawała się młodzież zakładu do kościoła na mszę świętą. Do spowiedzi i komunii św. przystępowała młodzież w bieżącym roku szkolnym dwa razy, a to w listopadzie i kwietniu.

Od kwietnia począwszy zgromadzała się młodzież w niedzielę i święta po południu w zakładzie, gdzie jej W. ks Stanisław Dutkiewicz odczytywał, lub opowiadał powiastki, ustępy z historii, żywoty świętych i t. d.

Założona w r. 1891 biblioteka liczy 79 książek. Z biblioteki tej korzystała bardzo chętnie młodzież klas przemysłowych.

Rok szkolny zakończono d. 17. maja 1896 uroczystem nabożeństwem i publicznym popisem uczniów pod przewodnictwem delegata Wydziału kraj. dr. K. Benoniego, w obecności posła miasta Tarnowa p. A. Vayhingera i 9 majstrów. Uczniom celującym rozdano 12 nagród pieniędzy w łącznej kwocie 30 zł. w. a.

W skład Wydziału szkolnego wchodził :

Witold Rogoyski, burmistrz miasta Tarnowa, przewodniczący. Dr. Karol Benoni, dyrektor c. k. gimnazjum, delegat Wydziału krajowego, zastępca przewodniczącego. Ludwik Kowalski, delegat Kasy oszczędności. Dr. Mieczysław Galecki, adwokat krajowy, delegat Rady miejskiej. Artur Szancer, delegat Rady powiatowej, kasyer Wydziału. Stanisław Szeligiewicz, reprezentant przemysłowców. Hipolit Parasiewicz, dyr. c. k. semin. naucz., kierownik szkoły.

Skład grona nauczycielskiego:

Hipolit Parasiewicz, dyrektor c. k. seminaryum nauczycielskiego, kierownik szkoły. Karol Albrecht, kierownik 6-klasowej szkoły męskiej, uczył stylistyki przemysłowej w klasie I. i II. przemysłowej, tygodniowo godzin 6. Ks. Dr. Stanisław Dutkiewicz, spirytualny seminaryum duchownego, uczył religii w klasie przygotowawczej, klasie I. i II. przemysłowej, tygodniowo godzin 2. Andrzej Jaglarz, c. k. profesor gimnazjalny, uczył rachunków przemysłowych i buchalteryi w klasie I. i II. przemysłowej, tygodniowo godzin 5. Jan Krzyżanowski, nauczyciel szkoły ludowej, uczył rysunków wolnoręcznych w klasie I. i II. przemysłowej, tygodniowo godzin 6. Józef Maleta, nauczyciel 6-cio klasowej szkoły, uczył rysunków w klasie przygotowawczej i rysunków geometrycznych w klasie I. przemysłowej, tygodniowo godzin 4. Aleksander Mazurkiewicz, nauczyciel szkoły ludowej, uczył rachunków w klasie przygotowawczej, tygodniowo godzin 2. Janusz Rypuszyński, inżynier cywilny, uczył rysunków budowniczych, tygodniowo godzin 6. Teodor Szypuła, nauczyciel 5-cioklasowej szkoły, uczył języka polskiego w klasie przygotowawczej, tygodniowo godzin 3.

41. Wadowice.

Rok szkolny rozpoczął się dnia 15. września 1895. Szkoła składa się z kursu przygotowawczego o 1 klasie i z kursu przemysłowego o 2 klasach.

Na kurs przygotowawczy uczęszczali ci uczniowie, którzy uczęszczali wprawdzie do szkoły ludowej, lecz jej nie ukończyli lub nie mieli odpowiedniego przygotowania, aby mogli z korzyścią pobierać nauki w szkole przemysłowej.

Do I. klasy kursu przemysłowego przyjmowano tylko takich uczniów, którzy w ubiegłym roku ukończyli z dobrym postępem kurs przygotowawczy, lub też ukończyli z dobrym postępem I. klasę przemysłową.

Nauka odbywała się w niedziele i święta od godziny 9¹/₂ do 11¹/₂ ewentualnie 12¹/₂ rano; zaś w poniedziałki, wtorki, czwartki i piątki od godz. 7—9 wieczór.

Dnia 13. kwietnia zwiedził zakład WP. Jan Franke, c. k. krajowy inspektor szkół i członek Komisji krajowej dla spraw przemysłowych.

Uczniowie odbyli w ciągu roku trzydniowe rekolekcyje, poczem przystąpili do spowiedzi i komunii św.

Rok szkolny zakończono uroczystem nabożeństwem dnia 17. maja 1896. Po egzaminie, który się odbył także dnia tego uroczyste w przytomności członków Wydziału szkolnego i gości, odczytano klasyfikacyę uczniów i rozdano nagrody, składające się z książeczek powiatowej kasy oszczędności (w łącznej kwocie 39 zł.) pomiędzy najpilniejszych uczniów, którzy przytem uczynili największy postęp w nauce.

W skład Wydziału szkolnego wchodzili:

Dr. Jan Iwański, burmistrz jako przewodniczący. Juliusz Israel, przemysłowiec z Andrychowa, delegat Rady powiatowej. Tomasz Figler, malarz, Fr. Foltin, księgarz i właściciel drukarni jako delegaci Rady miejskiej. Seweryn Arzt, dyrektor c. k. gimnazyum, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie:

Seweryn Arzt, c. k. dyrektor gimnazjalny, kierownik szkoły Michał Frackiewicz, c. k. profesor gimnazjalny, uczył języka polskiego i stylistyki w I. klasie przemysłowej 5 godzin tygodniowo. Ks. Zygmunt Karaś, dr. teologii, katecheta gimnazjalny, uczył religii we wszystkich klasach 2¹/₂ godz. tyg. Tadeusz Kołomłocki, profesor rysunków w c. k. gimnazyum, udzielał rysunków w I. i II. klasie przemysłowej 8 godzin tygodniowo. Józef Kurowski, profesor c. k.

gimnazjum, udzielał nauki stylistyki i języka polskiego w II. klasie przemysłowej 5 godz. tyg. Józef Pizło, c. k. profesor gimnazjalny, udzielał rachunków w I. i II. klasie przemysłowej 6 godz. tyg. Franciszek Prezentkiewicz, kierownik szkoły 6-kl., uczył języka polskiego w oddziale przygotowawczym, 4 godz. tyg. Kazimierz Usiekiewicz, uczył buchalterii w I. i II. klasie kursu przemysłowego, 4 godz. tyg. Franciszek Zajac, nauczyciel szkoły ludowej, uczył rysunków i rachunków w oddziale przygotowawczym 4 godziny tygodniowo.

42. Wieliczka.

Szkoła liczy 3 klasy, tj. jedną klasę kursu przygotowawczego i dwie klasy kursu przemysłowego. Nauka rozpoczęła się d. 15. września 1895. Frekwencja była korzystniejsza, niż w roku ubiegłym. Rok szkolny zamknięto d. 20 maja publicznym popisem uczniów, przy którym byli obecni przewodniczący i członkowie Wydziału szkolnego oraz niektórzy majstrowie.

W skład Wydziału szkolnego wchodził:

Wilhelm Koch, burmistrz, przewodniczący. Sylwery Miszke, starszy radca górniczy, zastępca przewodniczącego i Stanisław Mrowec, radca górniczy, delegaci gminy. Bronimir Łaguna, urzędnik powiatowej kasy oszczędności, delegat kasy oszczędności. Antoni Mazurkiewicz, cechmistrz i kupiec, delegat rękodzielników. Henryk Michalski, kierownik szkoły.

Grono nauczycielskie:

Henryk Michalski, nauczyciel szkoły 6-klasowej, kierownik, uczył rysunków. Władysław Gąsiecki, nauczyciel szkoły 6-kl. męskiej, uczył rachunków i rysunków. Aleksander Ablewicz, nauczyciel szkoły 6-klas. męskiej, uczył rachunków i czytania. Jan Kowalczyk, zastępca kierownika w szkole 6-kl. męskiej, uczył rachunków, czytania, i stylistyki. Wojciech Olkuszniak, nauczyciel 6-kl. szkoły męskiej, uczył języka polskiego, stylistyki i pisania. Ks. dr. Paweł Ryłko katecheta w 6-klas. szkole męskiej, uczył religii.

43. Żółkiew.

Szkoła w obecnym ustroju dzieli się na dwa kursa: kurs przygotowawczy i przemysłowy. Pierwszy obejmuje jedną, drugi dwie klasy. Do klasy przygotowawczej uczęszczała młodzież terminatorska po ukończeniu I. II. i III. klasy szkoły ludowej tudzież analfabeci; do klasy I. uzupełniająco-przemysłowej zapisywano uczniów z 4. i 5. klasy szkoły ludowej, lub kursu przygotowawczego.

Wpisy uczniów na rok szkolny 1895/6 przeprowadzono w dniach od 1. do 15. września 1895; w dniu tym rozpoczęto rok szkolny.

Nauka odbywała się w budynku męskiej szkoły ludowej pięcioklasowej w niedziele rano od godziny 9 — 12., w poniedziałki od 6 — 9., w wtorki i środy od 6. — 8. (7. — 9.) godziny wieczorem.

Uczniowie uczęszczali w niedziele i święta na Mszę św. obu obrządków, a w ciągu roku przystępowali, po poprzednim przygotowaniu przez księży katechetów, do spowiedzi i komunii św.

Ilość klasyfikowanych uczniów w porównaniu z rokiem zeszłym podniosła się, co świadczy o regularniejszym uczęszczaniu. Młodzież do nauki garnęła się chętnie, karność w klasach i zachowanie się pod względem religijno-moralnym były zupełnie zadowalające.

W bieżącym roku odwiedzali szkołę: W. P. Józef Hejda, c. k. notaryusz, delegat Wydziału krajowego i W. P. Ignacy Cukier, delegat Rady miejskiej. Grono nauczycielskie odbyło pięć konferencyj, na których omawiano sprawozdania z przerobionego materiału, przeprowadzano klasyfikację uczniów za każde ćwierćroczne i wynik tejże ogłaszano uczniom.

Rok szkolny zakończono 17. maja 1896 r., uroczystością szkolną, pod przewodnictwem delegata Wydziału krajowego, w obecności c. k. inspektora szkolnego okręg. p. A. Lewaka, c. k. komisarza starostwa O. Lidla, członków Wydziału szkolnego i wielu rękodzielników. Celującym uczniom rozdano nagrody pieniężne w książeczkach pocztowej kasy oszczędności, w łącznej kwocie 30 zł. Wszystkim uczniom zwrócono rysunki wykonane w ciągu roku, oraz wypracowania stylistyczne, a wszyscy uczniowie klasy II. otrzymali po jednym egzemplarzu dziełka: „Stylistyka kupiecka i przemysłowa“.

W skład Wydziału szkolnego wchodził:

Eugeniusz Rozwadowski, burmistrz miasta Żółkwi, przewodniczący. Ks. Karol Bauch, kanonik, delegat Rady miejskiej, zastępca przewodniczącego. Tadeusz Starzyński, marszałek powiatowy, delegat Rady powiatowej. Józef Hejda, c. k. notaryusz, delegat Wydziału krajowego. Ignacy Cukier, delegat Rady miejskiej, skarbnik. Leon Kwaśnicki, kierownik szkoły przemysłowej.

Grono nauczycielskie:

Leon Kwaśnicki, kierownik szkoły lud. 5-kl. Ks. J. Majkut, wikary obrz. rz.-kat. Ks. E. Kozaniewicz, Z. św. B. W., katecheta obrz. gr.-kat. szkoły ludowej. Józef Welk, nauczyciel szkoły ludowej Jan Mayer, nauczyciel szkoły lud. Teodozy Laurecki, nauczyciel szkoły lud. Jakób Mikołajewicz, nauczyciel szkoły ludowej Włodzimierz Rzepczyński, nauczyciel szk. lud. Józef Materna, naucz. szk. lud. Herz Ehrlich, naucz. rel. mojżeszowej.

II. Szkoły przemysłowe zawodowe.

Aleg.
V. i VI. Jakim był stan krajowych szkół zawodowych w ubiegłym roku szkolnym, ich liczba, frekwencya i koszta utrzymania, wykazują załączone do niniejszego sprawozdania dwie tabele % statystyczne. Wykazują one, że liczba szkół wzrosła się o trzy i że wyższą jest liczba uczniów w zakresie nauki koszykarstwa, kołodziejstwa, stolarstwa, robót koronkarskich i hafciarskich, spadła zaś w zakresie tkactwa i wyrobów ze skóry, w tym ostatnim dziale przez naturalne odpadnięcie liczby uczniów nadzwyczajnych w warsztacie naukowym szewskim w Uhnowie. Ta okoliczność tłumaczy także pozorne obniżenie się całej frekwencyi w szkołach zawodowych w porównaniu z rokiem poprzednim.

Przechodząc do poszczególnych zakładów, mamy do podniesienia następujące zmiany.

Projektowane już od dwóch lat przeniesienie szkoły koszykarskiej z Jasła do Skołyszyna zostało w r. bieżącym dokonane. Korzystając z deklaracji Wgo Stanisława Klobassy-Zrenckiego, mocą której oddał do bezpłatnego użytkowania na rzecz szkoły koszykarskiej odpowiedni budynek, otworzono tam szkołę koszykarską

w dniu 15. czerwca b. r. i przyjęto do niej 11 uczniów. Statut, opracowany przez Komisję i nadany szkole rozporządzeniem Wydziału krajowego z d. 5. maja 1896, L. 10.142 określa zadanie szkoły w podobny sposób jak w innych szkołach koszykarskich i normuje stosunek jej do „krajowego Towarzystwa dla wyrobów koszykarskich w Jaśle“ dopóki ono istnieje, jako dostawcy materiału i odbiorcy gotowych wyrobów koszykarskich. Na kuratora szkoły Skołyszynskiej zaprosił Wydział krajowy właściciela Skołyszyna Wgo Stanisława Klobasę - Zrenckiego, na zastępcę jego W. ks. Karola Krementowskiego, dziekana i proboszcza w Święcanach. Administratorem jest kierownik miejscowej szkoły ludowej p. Adolf Mitera, instruktorem fachowym p. Andrzej Fudali.

Szkoła koszykarska w Wojsławiu, o której wzmiankowaliśmy w sprawozdaniu zeszłorocznym, została w ciągu b. roku zorganizowana. Bezpłatnego umieszczenia na nią, potrzebnego opału, oświetlenia i usługi, oraz 50 zł. rocznie gotówką, dostarcza szkole właściciel Wojsławia, Wny Stefan Sękowski, prezes Rady powiatowej mieleckiej; Rada powiatowa z funduszków swoich daje na utrzymanie szkoły rocznie 200 zł. w. a., reszty dostarczyć mają zasiłki kraju i państwa. Statut, podobny w swej treści do statutów innych szkół koszykarskich, został szkole w Wojsławiu nadany rozporządzeniem Wydziału krajowego z d. 7 lipca b. r. L. 41.611. Kuratorem szkoły jest W. Stefan Sękowski, a w skład komitetu zawiadującego szkołą, wchodzi pp. JW. hr. Jan Tarnowski jako delegat Wydziału krajowego i JW. Mieczysław hr. Rey jako delegat Wydziału powiatowego. Instruktorem szkoły mianowany został p. Jan Kwaśniewski. Szkoła została z początkiem października b. r. otwartą.

Popierając dalej rozwój i udoskonalenie domowego przemysłu koszykarskiego, a mając na uwadze, że we wschodniej części kraju, oprócz szkoły koszykarskiej w Dżurowie, nie ma innego zakładu tej kategorii, postanowiła Komisya urządzić szkołę koszykarską w Strychańcach w powiecie tłumackim. Tutaj oparto się z jednej strony na deklaracji Wnej Sydonii Pieńczykowskiej, właścicielki Strychańiec, ofiarującej bezpłatnie odpowiedni lokal na pomieszczenie szkoły i mieszkanie nauczyciela, na oświadczeniu gmin Strychańce i Dołhe, iż na koszt opału oświetlenia i obsługi rzeczonyj szkoły uiszczają będą corocznie po 33 zł. i na gotowości Wydziału powiatowego do wspierania szkoły koszykarskiej w powiecie tłumackim, gdzie na łąkach naddniestrzańskich znajduje się obfitość łożyny, do wyrobów koszykarskich przydatnej i gdzie istnieje już zwykły koszykarski przemysł domowy.

Zorganizowanie szkoły w Strychańcach, niemniej szkoły koszykarskiej w Tarnobrzegu, o której wzmiankowano już w sprawozdaniu zeszłorocznym, jest w toku.

Nadmienić tu jeszcze winniśmy, że zasiłkami z funduszu krajowego wspieraną jest od kilku lat nauka koszykarstwa we wsi Torkach w powiecie przemyskim, gdzie zajął się nią gorliwie nauczyciel tamtejszej szkoły ludowej p. Stefan Czesnyk i wedle udzielonej nam opinii c. k. Rady szkolnej okręgowej do bardzo pięknych wyników doprowadza.

W zakresie wzorowych warsztatów naukowych kołodziejских mamy do zapisaną ważną zmianę, jaka zaszła w krajowej szkole kołodziejstwa i bednarstwa w Kamionce strumiłowej. Okazało się z biegiem czasu, iż w szkole tej coraz trudniej było o uczniów na oddział bednarski. Szkoła dotychczas swem działaniem w ciągu 11 lat wpłynęła na poprawne wykonywanie naczyń bednarskich w Kamionce i w okolicy i tem osiągnęła swój cel, lecz z dalszych okolic kraju nie mogła się spodziewać napływu uczniów. Już w roku 1894 wypuszczono tylko jednego ucznia, jako wykształconego w bednarstwie, w r. 1895 żadnego — stało się przeto niezbędnem, albo zwinąć całkiem ten oddział szkoły, albo go przeistoczyć. Otóż komitet zarządzający szkołą przedstawił wniosek, ażeby

zwinąć oddział bednarski, lecz natomiast obok kursu kołodziejstwa, urządzić oddział ciesielski. Po gruntownem rozważeniu tego wniosku - za którym przemawia ta okoliczność, że nietylko w powiecie kamioneckim i w powiatach sąsiednich, gdzie się tak wiele z drzewa buduje lecz i w całym kraju okazuje się potrzeba wpływania na udoskonalenie rzemiosła ciesielskiego - przychyliła się doń Komisya i przedstawiła Wydziałowi krajowemu projekt reorganizacyi całego zakładu, a mianowicie zaprowadzenia w nim teoretyczno-praktycznego kursu ciesielstwa na miejsce kursu bednarskiego. Statut opracowany przez Komisję dla zakładu w Kamionce, noszącego obecnie nazwę „Krajowej szkoły kołodziejskiej i ciesielskiej“, został rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 21. sierpnia 1896 L. 53.198 zatwierdzony, a równocześnie przepisany został plan nauki dla kursu ciesielskiego, który w całej osnowie

Aleg. VII. pomiędzy załącznikami ./ podajemy. Obok c. k. szkoły przemysłu drzewnego, w Zakopanem, gdzie naukę ciesielstwa uprawiają, jest to zatem drugi kurs nauki ciesielstwa w kraju.

Stosownie do potrzeby nowego kursu, dodano mu dwie siły fachowe, a mianowicie nauczyciela budownictwa drzewnego i rysunków zawodowych, którym został mianowany praktykant budownictwa c. k. wyższej szkoły przemysłowej w Krakowie p. Franciszek Mączynski i instruktora ciesielskiego dla kierowania robotami praktycznymi, którym mianowano Walentego Kruczkowskiego, majstra ciesielskiego z Rymanowa. Instruktor bednarstwa został wskutek tej reorganizacyi uwolnionym. Nauka w kursie ciesielskim, na który zgłosiło się 11 uczniów, rozpoczęła się z d. 15. września b. r.

W krajowej szkole stolarskiej w Stanisławowie okazała się potrzeba niektórych zmian w programie nauki. Doświadczenie pouczyło, że zadanie szkoły, obejmujące praktyczną naukę stolarstwa budowlanego i meblowego, tokarstwo i rzeźbiarstwo, nie da się w ciągu trzech lat szkolnych należycie przeprowadzić. Jakoż uczniowie, którzy ukończyli trzy lata nauki, pozostawali dobrowolnie czwarty rok w zakładzie, aby nabrać lepszej wprawy w pracy warsztatowej. To więc, co wedle statutu szkoły było tylko wyjątkiem, stało się w wykonaniu regułą, potrzebami nauki zupełnie uzasadnioną. Podjęto przeto zmianę statutu szkoły, a to w tym kierunku iż podobnie, jak to jest w rządowych szkołach stolarstwa, rozszerzono czas nauki do lat czterech i stosownie do tego zmieniono plan nauki. Dotyczące „Przepisy organizacyjne“ zatwierdził i nadał szkole Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 17. lipca 1896. l. 40.225.

Już w sprawozdaniu zeszłorocznem wskazaliśmy na konieczność zwinienia warsztatu naukowego stolarskiego w Żywcu, a względnie przeniesienia go do Kalwaryi Zebrzydowskiej, gdzie nauka stolarstwa znachodzi grunt o wiele właściwszy. Gmina m. Kalwaryi, korzystając z zasiłku jednorazowego 6.500 zł, przyznanego jej uchwałą Wys. Sejmu z dnia 6. lutego b. r. miała przystąpić do przekształcenia budynku parterowego, gdzie mieści się obecnie urząd gminy, tj. wznieść na nim piątro, i realność w ten sposób adaptowaną oddać na użytek projektowanej szkoły stolarskiej. Gdy jednakże przyszło do wykonania tego planu, okazało się, że ani mury ofiarowanego budynku nie są dość silne, ażeby na nich wznieść piątro, ani rozkład ubikacyi nie był celowi szkoły odpowiednim. Gmina m. Kalwaryi postanowiła przeto przystąpić do wystawienia na własnym gruncie całkiem nowego, piętrowego budynku, którego plan przez Komisję zbadanym i przez Wydział krajowy zatwierdzonym został.

Budowę rozpoczęto w maju i wyprowadzono ją do jesieni pod dach. Gdy jednakże nowy ten budynek którego kosztą wraz z szopą na materiały na 11.000 zł. obliczono, znacznie drożej wypada, niż projektowana pierwotnie adaptacya budynku starego, gmina zaś nie posiada funduszków, którymi mogłaby nadwyżkę wydatku po-

kryć, przeto zwróciła się do Wydziału krajowego z prośbą o pożyczkę na opędzenie reszty kosztów budowy. Komisya, widząc w tem niewątpliwą korzyść, iż przyszła szkoła stolarska będzie miała odrębny i zupełnie celowi odpowiedni budynek, poparła tę prośbę i wstawiwszy do preliminarza wydatków na cele przemysłowe 4.000 zł. na udzielenie pożyczki bezprocentowej gminie m. Kalwaryi, z powodu większych kosztów budynku dla szkoły stolarskiej, uprasza Wys. Wydział o przedstawienie wniosku tego Wys. Sejmowi do uchwalenia.

Zmiana w projektach budowy, wpłynęła także na zmianę w terminie urządzenia i otwarcia szkoły stolarskiej w Kalwaryi. Wprawdzie budynek był już w jesiennym pod dachem, lecz wymagał jeszcze wykończenia wewnętrznego, a świeżość murów nie dozwoliła zająć go na cele szkoły. Rozpoczęcie więc nauki z początkiem b. roku szkolnego było niemożliwe. Tymczasem poczyniła Komisya przygotowania, ażeby stosunki szkolne uporządkować i opracowała dla niej „Przepisy organizacyjne“, które Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 3. lipca 1896 l. 40.227 zatwierdził. Gdy w szkole tej nauka poświęconą ma być przeważnie stolarstwu meblowemu, stanowiącemu miejscowy przemysł domowy, uznano za wystarczającą naukę o trzech kursach rocznych. Bliższy plan nauki opracuje Komisya, a skoro tylko budynek będzie mógł być zamieszkanym i urządzonym, zostanie szkoła otwartą.

Szkoła stolarska w Żywcu została z dniem 15. sierpnia b.r. zwinęta, a inwentarz jej przeznaczono dla szkoły stolarskiej w Kalwaryi. Z uwagi wszakże, iż do nowego budynku i dla szkoły, gdzie znacznie większa liczba uczniów jest spodziewaną, inwentarz ten nie wystarczy, wprowadziła Komisya do preliminarza szkoły w Kalwaryi nadzwyczajny wydatek 1.000 zł. na uzupełnienie inwentarza.

Zanim szkoła w Kalwaryi zostanie otwartą, zużytkowała tymczasowo Komisya w najwłaściwszy sposób siły kierownika i instruktora snycerstwa b. szkoły stolarskiej w Żywcu, którzy do Kalwaryi mają być przeniesieni. Dała do tego sposobność potrzeba urządzenia kursu naukowego dla wyrobu zabawek drewnianych w Jaworowie, o którym już w zeszłorocznym sprawozdaniu była mowa. Pozyskanie gotowych sił nauczycielskich dla takiego kursu specjalnego jest niepodobieństwem; muszą się one dopiero wyrobić i do potrzeb miejscowych przystosować. Najwłaściwszym zaś kierownikiem do wdrożenia całej akcji okazał się kierownik b. szkoły stolarskiej w Żywcu, p. Władysław Niemczynowski, którego umyślnie dla zbadania przemysłu domowego zabawkarskiego Komisya za granicę wysyłała. Gdy więc gmina m. Jaworowa dostarczyła w myśl swego zobowiązania potrzebnej dla kursu zabawkarskiego ubikacji, zarządził Wydział krajowy na wniosek Komisji zakupno potrzebnych narzędzi i maszyn i wysłał do Jaworowa p. Niemczynowskiego wraz z instruktorem Prydatkiewiczem w celu jak najpraktyczniejszego i stosunkom miejscowym odpowiadającego wprowadzenia nauki w życie. Początki są pomyślne. Prowizorycznie urządzony warsztat naukowy liczy już obecnie 14 uczniów na całodzienną, a 10 na półdzienną naukę. W uczniach tych widzi kierownik wiele chęci do pracy i nauki oraz wrodzone zdolności. Do pomocy w nauce posiada warsztat oprócz stolarskich, tokarskich i snycerskich narzędzi, 3 warsztaty stolarskie, stoły do rzeźbienia drobnych wyrobów, piłkę wstążkową, cyrkularkę nożną i 3 tokarnie. Zadaaniem Komisji będzie obecnie nadać temu kursowi należyta, stałszą organizację i na podstawie czynionych obecnie doświadczeń utrwalić w nim kierunki, odpowiadające najbardziej istniejącemu przemysłowi domowemu i dające rękojmię wytworzenia najkorzystniejszych dla ludności Jaworowskiej handlowych stosunków.

W zakresie szkół garncarskich są do podniesienia zmiany reorganizacyjne, które przeprowadzono w kraj. szkole garncarskiej w Kołomyi. Zrazu szkoła ta miała głównie na celu podniesienie garncarstwa miejscowego z uwzględnieniem ornamentyki, wprowadzonej do wyrobów garncarskich przez Bachmińskiego. Później

rozszerzono zakres nauki do kaflarstwa i innych gałęzi zawodu ceramicznego i postawiono sobie za cel nie tylko podniesienie miejscowego przemysłu garncarskiego, lecz w ogóle przemysłu ceramicznego w kraju. Na tej podstawie zaprowadzono wyrób kafli i urządzano czasowe kursa wyrobu rurek drenowych. Obecnie wprowadzono w ściślejszą łączność rozmaite działy przemysłu ceramicznego a nadto określono bliżej kurs uzupełniającej nauki dla starszych garncarzy praktycznych i ujęto to wszystko w stałą organizację. Jakoż pierwsze dwa paragrafy nowego statutu, który przez Komisję opracowany a rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 3. lipca 1896 l. 28.723 szkole garncarskiej w Kołomyi nadany został, określają cel i skład szkoły jak następuje:

§. 1. Krajowa szkoła garncarska w Kołomyi ma na celu teoretyczne i warsztatowe wykształcenie uczniów, czeladników garncarskich i majstrów w przemyśle garncarskim, kaflarskim i w pokrewnych gałęziach przemysłu ceramicznego, tudzież robotników cegielń, fabryk dachówek i rurek drenowych w ich zawodzie.

§. 2. Krajowa szkoła garncarska dzieli się na:

1. Szkołę zawodową w której przez naukę całodzienną warsztatową i teoretyczną ma się zupełnie wykształcić uczniów do wykonywania przemysłu garncarskiego, kaflarskiego i pokrewnych gałęzi przemysłu ceramicznego, i zastąpić w zupełności naukę u majstra.

2. Oddział czeladniczo-majsterski, w którym kształcą się czeladnicy i majstrowie przez naukę głównie praktyczną dzienną w postępowym przemyśle ceramicznym, tudzież ukończeni uczniowie naukowych zakładów garncarskich celem dalszego fachowego wykształcenia się.

3. Kurs strycharcki dla robotników cegielń, fabryk rurek drenowych i dachówek, który ma na celu obznajomienie robotników z racjonalnem sporządzeniem wyrobów wymienionych“.

Przez takie rozszerzenie programu szkoły spodziewa się Komisya nie tylko wpłynąć różnie na ulepszenie przemysłu lokalnego, lecz także ułatwić uczniom opuszczającym szkołę otrzymanie odpowiedniego zajęcia, gdyż będą i do pracy w mnożących się fabrykach ceramicznych odpowiednio uzdolnieni.

Co do samego podniesienia garncarstwa w Kołomyi i przerzucenia go na produkcję uszlachetnionego przez szkołę i łatwy pokup znajdującego naczynia, czyni Komisya odpowiednie kroki; sprawa ta wszakże wymaga energiczniejszego współdziałania osób miejscowych i w ogóle oparcia o czynniki lokalne, gdyż sama opieka z góry, a nawet zasilenie funduszami kraju, nie wytworzą produkcji na większą skalę i nie są w stanie pokierować najwłaściwiej stroną handlową, od której całe prowadzenie przedsiębiorstw przemysłowych zawisło. Sądząc po ruchu, jaki się budzi w tej mierze pomiędzy garncarzami kołomyjskimi pod wpływem działania szkoły i jej komitetu, przypuszczamy, że organizacja taka da się w niezadługim czasie wytworzyć.

O usiłowaniach podjętych przez warsztat naukowy garncarski w Po-rembie, ażeby wyrób kamionkowego naczynia przenieść ze szkoły do warsztatów i pieców garncarzy prywatnych, i uczynić go temsamem gałęzią drobnego przemysłu garncarskiego, pisaliśmy już w sprawozdaniu zeszłorocznem. W usiłowaniach tych Zarząd rzeczonoego warsztatu nie ustaje, a obecnie jest już pięć pracowni i pieców w ręku miejscowych i okolicznych włóścian garncarzy, którzy się wyrobem i handlem kamionkowego naczynia trudnią. Produkcya samegoż warsztatu naukowego, połączona z praktyczną nauką garncarstwa, ma być obecnie skierowana ku wyrobom wytworniejszym o nowych formach, których dostarczeniem raczył się zająć członek Komisji prof. J. Zacharjewicz.

Krajowe warsztaty naukowe szewskie w Uhnowie, Witkowie i Starym Sączu, działając w myśl nadanych im statutów, rozwijają się normalnie i przyczyniają się do podniesienia upadającego w kraju rzemiosła szewskiego. Uczniów garnie się do nich dosyć, co przemawia za ich użytecznością. Pragnąc ułatwić abiturjentom tych warsztatów naukowych dalszą ich pracę w obranym zawodzie rękodzielniczym, udała się Komisya za pośrednictwem Wydziału krajowego do Wys. c. k. Ministerstwa, aby warształom tym przyznało prawo wydawania ważnych w myśl ustawy przemysłowej świadectw uzdolnienia.

Starając się dalej o podniesienie szewstwa przez odpowiednio zorganizowaną naukę zawodową, postanowiła Komisya podjąć odpowiednie kroki, ażeby nowy warsztat naukowy szewski zorganizować w Dobczycach, w powiecie Wielickim, gdzie gmina zobowiązała się dostarczyć potrzebnego lokalu, światła i usługi a Rada powiatowa przyczynia się z własnych funduszków zasiłkiem jednorazowym w kwocie 100 zł., oraz wieczornego kursu praktycznego dla nauki szewstwa w Drohobyczu gdzie także i gmina i inne czynniki lokalne idą w pomoc należytemu zorganizowaniu rzeczzonego kursu. Obie te sprawy są w toku.

W interesie szewstwa krajowego uważała Komisya również za wskazane pracować w tym kierunku, ażeby ułatwiać szewcom przyjmowanie i skutecznianie dostaw obuwia dla c. i k. armii. Już w poprzednich sprawozdaniach wskazaliśmy na podjęte w tym celu usiłowania, a mianowicie na przeprowadzone przez Komisję zaopatrzenie Towarzystwa dostaw dla armii we Lwowie w niezbędne maszyny pomocnicze, na zasilanie go w potrzebny kapitał obrotowy, a w końcu na zarządzone przez Komisję objazdy kierownika szkoły szewskiej w Uhnowie, p. A. Celewicza, który w licznych miastach i miasteczkach na prowincyi udzielał niezbędnych pouczeń co do wykonywania obuwia wojskowego i organizował wspólne warsztaty wytwórcze. Akcyja ta objęła już dziś znaczne części kraju, a wprowadzając pożądaną zmianę w produkcję obuwia wojskowego przez drobnych przemysłowców, zapewnia im lepszy niż dotąd zarobek z tej pracy.

Przytoczymy kilka dat dla zaznaczenia rozmiarów tego działania. Zarząd c. i k. armii dał w b. roku drobnym szewcom w Galicyi około 40.000 par obuwia różnego gatunku do wykonania. Wartość tego obuwia wynosiła około 213.000 zł. wa., tyle też wpłynęło do kraju za zużyty na obuwiu materiał i za robociznę. Bardzo znaczną część tego obuwia wykonali szewcy, reprezentowani przez Towarzystwo dostaw dla armii we Lwowie, znaczną również, bo 7.700 par wartości około 38.000 zł. te wspólne warsztaty szewskie na prowincyi, które przy pomocy Komisji przez p. A. Celewicza zostały zorganizowane, Większe warsztaty takie istniały w Kołaczycach, Łańcucie i Rozdole; również w Jarosławiu, Gródku, Komarnie, Dobczycach, Stryju, Tyśmienicy, Tłumaczu, Tarnopolu, Zbarażu, Kopeczynie, Mostach Wielkich i Sokalu znosił się p. A. Celewicz z szewcami i przychodził im w pomoc, dając potrzebne skazówki do uzyskania i należytego wykonania dostaw. Jakoż obuwiu dostarczane przez drobnych przemysłowców z Galicyi odznacza się obecnie prawidłowem, starannem wykonaniem, i doświadczenia, zrobione w tym względzie od lat kilku przez Zarząd c. i k. armii, powinny być dostateczną podstawą, ażeby nietylko na próbę, jak dotychczas, lecz stale zaopatrywano na przyszłość armię w obuwiu, przez drobnych lecz należyście zorganizowanych szewców wykonane.

W zakresie krajowych warsztatów naukowych tkackich są następujące zmiany do zaznaczenia.

Już z ogłoszonego w roku zeszłym sprawozdania specjalnego o warsztacie naukowym tkackim w Błażowie, dało się wyprowadzić wniosek, że warsztatów nie ma nadal w Błażowie podstaw bytu i rozwoju. Gdy związane z niem Towarzystwo tkackie w Krośnie przestało dawać większe zamówienia na tkaniny

i zmniejszył się skutek tego zarobek, poczęło w warsztacie naukowym braknąć uczniów. Z liczby 19 i 18, jaką miał w latach 1886 do 1889, spadała ilość uczniów coraz bardziej. W roku 1893/4 jest ich już tylko 8, w r. 1894/5 nie zgłasza się już żaden uczeń na rok I., w r. 1895/6 zaś są tylko sami ukończeni uczniowie, którzy pracują przy 9 warsztatach szkolnych już nie dla nauki, lecz dla jakiegoś takiego zarobku. Taki stan rzeczy nie odpowiadał zadaniu naukowego warsztatu tkackiego. A gdy nie było widoków, aby się frekwencja pomnożyła, bo warsztat naukowy w ciągu 12-letniego istnienia spełnił zadanie swoje jako szkoła i wielu wyrostkom miejscowym i z okolicy dał teoretyczne i praktyczne pouczenie w zakresie tkactwa postępowego, tak, iż obecnie potrzeba tylko więcej przedsiębiorczego ducha, ażeby siły fachowe tych wychowawców szkoły w szerszej mierze dla produkcji tkackiej zużytkować — zwinął Wydział krajowy na wniosek Komisji warsztat naukowy tkacki w Błażowie z dniem 6. sierpnia 1896.

Były instruktor tego warsztatu, tkacz wszechstronnie wykształcony, p. Marcin Brzęk, został od obowiązków swych uwolniony. Pomoc jego dalszą zastrzeżono sobie przy organizowaniu wędrownego tkactwa. Gdy zaś p. Brzęk jest w Błażowie osiadły i może przy pomocy rodziny podjąć przedsiębiorstwo wyrobu tkanin na własną rękę, postanowiła Komisja wesprzeć go pożyczką z funduszu przemysłowego i wypożyczeniem niektórych krosien oraz przyborów z b. warsztatu naukowego, pod warunkiem, że przedsiębiorstwo wytwórcze na własny rachunek zorganizuje. Tym sposobem, przeciw spekulantom, wyzyskującym miejscową ludność tkacką, ma nadzieję Komisja powołać do życia przedsiębiorstwo przemysłowe, które oprze swój byt o lepsze wyroby tkackie i zdoła z czasem wszystkich wychowawców b. warsztatu, którzy w miejscu pozostali, odpowiednio zatrudnić i dać im sposób do życia.

Dalszym ważnym krokiem, który Komisja w obrębie nauki tkactwa uczynić postanowiła, jest rozszerzenie kraj. szkoły tkackiej w Krośnie przez dodanie oddziału tkactwa mechanicznego. Zadaniem nauki na tym oddziale ma być teoretyczne i praktyczne obznajomienie ucznia z tkactwem fabrycznym, przy użyciu maszyn i warsztatów mechanicznych. Wprawdzie dotychczas posiada kraj tylko fabryki sukna w Białej, w Żywcu i w Kętach, posiadające się siłą pary i urządzeniami mechanicznymi, z którymi do pewnego stopnia obznajamia uczniów szkoła sukiennicza w Rakszawie. Należy jednak przypuścić, że oprócz tkactwa ręcznego w zakresie wyrobów lnianych i bawełnianych, które większym wymogom zapotrzebowania nie jest w stanie sprostać, przyjdzie w kraju naszym do założenia większych przedsiębiorstw fabrycznych, szczególnie dla wyrobu tkanin bawełnianych, przy pomocy maszyn i krosien mechanicznych. Przedsiębiorstwa tego rodzaju, mogące uczynić zadość zapotrzebowaniom tkanin na większą skalę dla rozmaitych instytucyj publicznych, armii i t. d., nie wchodzi zupełnie w konflikt z dalszym rozwojem i ulepszeniem przemysłu domowego tkackiego. Wedle jednozgodnej opinii znawców, nawet wobec bardzo rozwiniętego przemysłu tkackiego fabrycznego, mogą się utrzymać krosna ręczne, jużto dla tkanin najgrubszych, jużto dla delikatnych, wzorzystych tkanin lnianych i jedwabnych, jak to widzimy w okolicach Lille we Francji, w Hanowerze, w Czechach i t. d., gdzie krosno ręczne jeszcze podziśdzień obok potężnych fabryk się utrzymuje. Bez szkody więc dla całej akcji podnoszenia domowego przemysłu tkackiego, w którym przędza lniana jest prawie wyłącznym materiałem, zwraca Komisja uwagę swą na rozwój przemysłu wielkiego, a licząc się z jego postępem, i kraj nasz zwolna ogarniającym, uważa za wskazane, ażeby i naszą młodzież z warunkami wielkiego przemysłu w zakresie tkactwa obznajamiać. Tem bardziej uważa za wskazane uczynić to przez stworzenie specjalnego oddziału nauki w kraj. szkole tkackiej w Krośnie, gdyż zakład ten, przodujący w nauce tkactwa

naukowym warsztatom tkackim w kraju, powinien w organizacyi swej wszystkim gałęziom nauki tkactwa czynić zadość. Nareszcie rozszerzenie takie postawi dopiero kraj. szkołę tkacką w Krośnie na równi z innymi większemi szkołami tkackimi na Śląsku, Morawie i Czechach, gdzie oddziały mechanicznego tkactwa istnieją.

To uzupełnienie szkoły krośnieńskiej nie pociągnie za sobą znacznej nadwyżki w kosztach rocznego utrzymania zakładu, wymaga jednak znaczniejszego wydatku na pierwsze urządzenie, a mianowicie na dobudowanie potrzebnych na ten cel ubikacyj, sprawienie maszyn, krosien mechanicznych i innych przyrządów dla tkactwa mechanicznego. Wedle obliczeń kosztorysowych wyniesie nakład ten, licząc okrągło, 15.000 zł. Gdy zaś całość urządzenia nie będzie mogła w ciągu r. 1897 przyjść do skutku, przeto Komisya wstawiła do preliminarza swego jedynie połowę tej kwoty na rok przyszły i uprasza Wysoki Wydział o przedstawienie tej pozycyi Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia.

Przechodząc do dalszych szkół i warsztatów naukowych, nadmieniam Komisya, że otwarty w r. 1894 naukowy warsztat powroźniczy w Radymnie rozwija się dobrze i łącznie z miejscowem Towarzystwem powroźniczem przyczynia się do ulepszenia i rozszerzenia miejscowej produkcji powroźniczej. W ostatnich czasach zwrócił on uwagę na wyrób lin z włókna „manila“, używanych do wiercenia studzien naftowych. Rozpatrzeniem rzeczy zajął się członek Komisji i lustrator zakładu p. A. Nawratil, a instruktor warsztatu jeździł z upoważnienia Komisji dwukrotnie do kopalń w Schodnicy i Równem, oglądał liny tam używane, badał wyrób i cenę i w ogóle warunki użycia lin do pracy wiertniczej. Następnie zrobiono w warsztacie Radymniańskim na próbę pewną ilość lin manilowych i oddano je do użytku w kopalni naftowej w Schodnicy. Wynik okazał się bardzo pomyślnym. Liny w Radymnie wyrobione — jak to stwierdza zarząd kopalni — „przewyższają siłą i wytrzymałością wszystkie, jakie dotychczas były w kopalni w użyciu“. Gdy zaś lin tych corocznie w galicyjskich kopalniach nafty bardzo wiele potrzeba, tak że fachowcy potrzebę tę blisko na 100.000 zł. rocznie obliczają, więc otwiera się dla przemysłu powroźniczego w Radymnie interes bardzo korzystny, mogący wpłynąć niepospolicie na dobrobyt tamtejszych powroźników. Idzie tylko o najodpowiedniejsze handlowe zorganizowanie produkcji, tak, iżby manilę doborowej jakości sprowadzano po cenach hurtownych z pierwszego źródła wagonami i ustalono cenę wyrobu w porównaniu do ceny lin, sprowadzanych z zagranicy. Będzie to rzeczą energii i handlowej obrotności Towarzystwa powroźniczego, aby sprawę tę do pożądanego celu doprowadzić.

Ze szkół zawodowych, przeznaczonych dla dziewcząt, podnosi Komisya wzrost i bardzo pomyślny rozwój kraj. szkoły hafciarskiej w Makowie. Pomimo usiłowań od kilku lat czynionych, ażeby domowy przemysł hafciarski w Makowie podnieść, ulepszyć i zapewnić większy zarobek hafciarkom, szła sprawa dość opornie. Jak wszędzie tak i tu zależało to od sprężystości i obrotności kierowniczk, której zadaniem było wyrobić sobie takie stanowisko, aby górując swą inteligencyą i znajomością fachową nad hafciarkami miejscowemi, zwalczyć mogła ich uprzedzenia i wykazać im korzyści nauki. Takie stanowisko zająć umiała dopiero panna Ewa Antonowicz, zamianowana kierowniczką od 1. marca b. r. Pod opieką kuratora szkoły, ks. Karola Harshego, który bardzo gorliwie zajął się sprawą podniesienia przemysłu hafciarskiego w Makowie i przy współdziałaniu pani Leony Bierkowskiej, która na fachową delegatkę zakładu przez Wydział krajowy uproszoną została, rozwija się zakład tak pomyślnie, że liczy dziś 27 uczennic zwyczajnych i 5 nadzwyczajnych i pozyskał sympatye ludności miejscowej. Miejscowe Towarzystwo zaliczkowe „Wzajemna pomoc“ wspiera życzliwie szkołę i na pomieszczenie jej oddało w budynku swym dwa pokoje bezpłatnie. „P. Antonowicz — pisze w ostatniem swem

sprawozdaniu lustrator zakładu p. A. Nawratil — dla zachęcenia uczennic do nauki a ich rodziców do posyłania córek do szkoły, rozdziela roboty tak, że nawet początkujące uczennice mogą zarabiać, a chociaż zarobek takich uczennic może być tylko mały, nie jest on bez znaczenia dla ubogiej rodziny, zachęca więc do gorliwej pracy. P. Bierkowska i p. Antonowicz umiały nawiązać bardzo korzystne stosunki dla szkoły i upewnić dla niej liczne zamówienia“.

Celem ustalenia stosunków szkoły hafciarskiej w Makowie, opracowała dla niej Komisya „Przepisy organizacyjne“, które rozporządzeniem Wydziału krajowego z d. 3. lipca 1896 L. 40.221 zatwierdzone i szkole nadane zostały. Zadanie szkoły określają pierwsze dwa paragrafy statutu jak następuje:

„§. 1. Krajowa szkoła hafciarska w Makowie ma na celu podniesienie domowego przemysłu hafciarskiego w wymienionej miejscowości.

W tym celu szkoła kształci:

a) praktycznie przez wyuczanie ściegów hafciarskich i haftów wszelkiego rodzaju, tudzież

b) teoretycznie przez udzielanie nauki rysunków i innych przedmiotów pomocniczych.

§. 2. Nauka jest bezpłatna. Udzielana jest na podstawie planu nauki ustanowionego przez Wydział krajowy w porozumieniu z Komisją krajową dla spraw przemysłowych. Czas nauki trwa dwa lata.“

Organizacya dalsza Zakładu odpowiada mniej więcej organizacyi kraj. szkół **Aleg.** koronkarskich, plan nauki zaś podajemy /i. w całej osnowie między załącznikami **VIII.** niniejszego sprawozdania.

Z zarządem szkół przemysłowych łączy się obowiązek starania się dla nich o najważniejsze środki naukowe. I w tym więc kierunku czyni Komisya usiłowania, ażeby jużto popierać wydawnictwa prywatnym nakładem podjęte, jużto we własnym zarządzie starać się o potrzebne podręczniki i modele. W roku bieżącym poparto zasiłkiem 700 zł. w. a. dalsze wydawnictwo wzorów rysunkowych „Ornamentu płaskiego z pomników krakowskich“, p. S. Barabasza, podjęte przez profesora c. k. wyższej szkoły przemysłowej w Krakowie; poruczono wypracowanie wzorów fachowych dla tkactwa p. F. Daniszewskiemu, nauczycielowi rysunków w kraj. szkole tkackiej w Krośnie, który się obecnie wykonaniem ich zajmuje; poruczono wreszcie kierownikowi kraj. szkoły tkackiej w Krośnie, p. H. Gruszeckiemu opracowanie podręcznika fachowego dla uczniów kraj. warsztatów naukowych tkackich, którego potrzeba daje się odczuwać. Warsztaty naukowe szewskie zaopatrzone modelami wzorowego obuwia, w części zakupionymi w Wiedniu, w części modelami amerykańskimi, pochodzącymi z daru W. p. Wilhelma Eitnera, c. k. radcy rządowego, dyrektora c. k. stacyi doświadczalnej dla przemysłu skórniego w Wiedniu. Dodajemy tutaj, że radca Eitner na wniosek Komisji i prośbę Wydziału krajowego, objeżdżał z polecenia c. k. Ministerstwa w lecie roku bieżącego, łącznie z członkiem Komisji W. A. Nawratilem, główne miejscowości przemysłu skórniego w Galicyi, a poczyniwszy liczne spostrzeżenia, przedstawił sprawozdanie pełne życzliwych rad i cennych skazówek, które dadzą Komisji powód do podjęcia odpowiednich kroków w celu podniesienia przemysłu skórniego w kraju.

Co do zasiłków c. k. rządu dla krajowych szkół zawodowych, wniosła Komisya na ręce c. k. Rady szkolnej krajowej do Wys. c. k. Ministerstwa wyznań i oświecenia memoriał, wykazujący potrzebę podniesienia dotychczasowej kwoty. W r. 1895 preliminowaliśmy zasiłki z funduszu państwowego dla szkół zawodowych w łącznej kwocie 30.460, w memoriale tegorocznym z d. 18. czerwca 1896 L. 98. obliczyliśmy tę potrzebę na 40.084 zł. t. j. o 9.624 zł. wyżej, stosując się w tej mierze do rezolucyi Wys. Sejmu, uchwalonej na posiedzeniu z d. 24. stycznia b. r.,

w której Sejm wzywa c. k. Rząd, „aby na rzecz utrzymania szkół zawodowych w kraju przyznał wyższe dotacje“. Jak się powyższa kwota na poszczególne szkoły rozdziela, wskazuje dołączony projekt preliminarza.

Krajowa stacya keramiczna, prowadzona w przepisanych jej granicach przez kierownika, inżyniera E. Krzena, wspierała pożytecznie rozwój przemysłu keramicznego w kraju. Szczegóły jej działania zawarte są w specjalnem sprawozdaniu %, które między załącznikami w całości podajemy.

Alegat IX. Kończąc ten dział sprawozdania, widzi się Komisya spowodowaną poruszyć jeszcze jedną sprawę zasadniczą.

Na posiedzeniu Wys. Sejmu z d. 24. stycznia zapadła następująca uchwała: „Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby przez Komisję krajową dla spraw przemysłowych przeprowadził studia i zebrał materyały, mogące służyć do ułożenia programu szkół zawodowych i program taki Sejmowi w właściwym czasie przedłożył, uwzględniając w nim potrzeby i właściwości poszczególnych okolic kraju“.

Stosownie do tej uchwały wezwał Wydział krajowy Komisję do przedłożenia projektu rzeczzonego programu, lecz Komisya nie mogła dotychczas wezwaniu temu uczynić zadość. Przy zakładaniu nowych szkół przemysłowych zawodowych brano dotychczas za podstawę inicjatywę, pochodzącą z dołu. Jużto osoby prywatne, mające na sercu popieranie przemysłu krajowego, jużto gminy lub Rady powiatowe występowały z wnioskami, aby tu lub ówdzie założyć szkołę zawodową. Inicjatywie tej towarzyszyły badania co do rodzaju i siły domowego przemysłu, jaki w danej okolicy istnieje, oraz deklaracje dobrowolne na ponoszenie pewnych ofiar w razie założenia projektowanej szkoły. Poza taką inicjatywą liczyć można było zawsze na pewną chęć, rozbudzoną w samejże ludności, do podnoszenia wykształcenia przemysłowego, a więc była i nadzieja, że powstać mający zakład odpowie życzeniom ludności i zapewni szkole do tateczną ilość uczniów. Gdzie tylko nie liczono się z tem przygotowaniem ludności miejscowej i używano namowy i nacisku z góry, jak np. w Żywcu, w Muszynie, w Horodence, tam rzecz się nie wiodła.

Komisya sądzi, że ta metoda postępowania przy zakładaniu nowych szkół zawodowych powinna być jeszcze przez jakiś czas być zachowaną, a to tembardziej, że i pod względem finansowym łatwiejszym jest wówczas dalszy postęp w rozszerzaniu wykształcenia zawodowego, bo łatwiej w ten sposób pociągać czynniki lokalne i powiatowe do ofiar na rzecz szkół zawodowych.

Nadto zwraca Komisya uwagę na tę okoliczność, że uchwałą Wys. Sejmu z dnia 17. stycznia b. r., polecającą Wydziałowi krajowemu „ażeby czynnie i najgorliwiej wspierał działalność Reprezentacyj powiatowych w zakresie spraw ekonomicznych“ i wskutek rozesłanego w myśl tej uchwały okólnika Wydziału krajowego do Rad powiatowych z dnia 17. marca b. r. L. 4.626 — poruszoną została programowo także sprawa rozwoju przemysłu w powiatach i łączących się z tem szkół przemysłowych, o których rzeczony okólnik wyraźnie wspomina.

Już obecnie, powołując się na okólnik Wydziału krajowego, nadsyłają powiaty życzenia swe także co do szkół zawodowych, które się o Komisję opierają. Zbiera się zatem materyał, dający podstawę do wdrażania dalszych rokowań i przedstawiania wniosków co do otwierania nowych szkół zawodowych, a w końcu na podstawie inicjatywy, pochodzącej z dołu, da się może stworzyć i program dla całego kraju, który zamknie akcyę w kierunku zakładania szkół zawodowych.

W uzupełnieniu wykazów statystycznych podajemy tutaj dalsze szczegóły, dotyczące się istniejących szkół zawodowych.

1. Czerwona Wola. Szkoła koszykarska.

Założona w r. 1879 w Jarosławiu, od r. 1891 przeniesiona do Czerwonej Woli. Obejmuje dwa oddziały; w każdym oddziale trwa nauka rok. Na naukę zajęć praktycznych przeznaczono 60 godzin tygodniowo a 6 godzin na naukę dopełniającą. Plan nauki zatwierdzony rozporządzeniem Wydziału kraj. z dnia 3. stycznia 1893, L. 65.274.

Uczniami są prawie wyłącznie synowie włościan, pochodzą w przeważnej części z pobliskich wsi powiatu jarosławskiego, 10 z innych powiatów. Ukończeni uczniowie wracają przeważnie do zawodu rolniczego i trudnią się przytem koszykarstwem jako przemysłem domowym. W związku ze szkołą działa na podniesienie przemysłu koszykarskiego Towarzystwo koszykarskie w Wiązownicy.

W skład zarządu szkolnego wchodzi: JE. ks. Jerzy Czartoryski, kurator szkoły, August Szczurowski, delegat rządu, Edward Micewski, delegat Rady powiatowej.

Instruktor fachowy: Franciszek Gondek, administrator: Józef Dąbrowski.

2. Dźurów. Powiatowa szkoła koszykarska.

Założona w r. 1892, obejmuje dwa oddziały: dla młodszych i starszych uczniów. Czas nauki dwuletni.

Na naukę praktyczną przeznaczono 60 godzin tygodniowo. Uczniowie są dziećmi włościańskimi, przeważnie miejscowi, częścią zamiejscowi.

Kurator szkoły: Włodzimierz Zagórski.

Instruktor fachowy: Jerzy Dziaduch.

3. Rudki. Szkoła koszykarska.

Założona w r. 1895 wskutek petycji wniesionej przez gminę Rudki do sejm. Statut wydany rozporządzeniem Wydziału kraj. z dnia 1. czerwca 1895 L. 39.585. Szkoła obejmuje 2 lata nauki. Uczniami są synowie włościan, między tymi 9 zamiejscowych.

W skład zarządu szkolnego wchodzi: JW. Andrzej hr. Fredro, jako kurator, Albin Rayski, delegat Wydziału kraj., Józef Trojan, delegat Wydziału powiatowego.

Instruktor fachowy: Wojciech Kut, administrator: Leon Lachol.

4. Zator. Szkoła koszykarska.

Założona w roku 1895 za staraniem gminy m. Zatora. Posiada statut, zatwierdzony rozporządzeniem Wydziału krajowego z r. 1895 do L. 31.148. Kurs nauki dwuletni. Uczniami są synowie mieszczan i włościan, między nimi 3 zamiejscowych.

W skład zarządu szkolnego wchodzi: Wp. Michał Naimski, kurator, Dr. Józef Tarchalski delegat Wydziału kraj., Władysław Stuchlik i Jan Smiechowski, delegaci gminy.

Instruktor fachowy: Andrzej Janas, administrator: Edward Remer.

5. Grybów. Krajowy naukowy warsztat kołodziejski.

Założony w r. 1890, obejmuje dwa oddziały: kołodziejski i kowalski z nauką trzyletnią. Na naukę praktyczną przeznaczono w I. r. 23. w II, r. 33, w III. r. 42

godzin tygodniowo; na naukę teoretyczną w każdej klasie po 15 godzin tygodniowo. Ukończeni uczniowie pracują przeważnie w krajowych warsztatach kołodziejskich; niektórzy są na Szląsku austryackim i pruskim i na Morawach.

Uczniami są przeważnie synowie ubogich rolników lub małomieszczan, 11 jest zamiejscowych i pochodzą z różnych powiatów kraju.

W skład zarządu wchodzi: Edmund Klemensiewicz, kurator zakładu, Dr. Adam Jakubowski, burmistrz, jako zastępca kuratora, Karol bar. Brunicki, delegat Rady powiatowej, Alojzy Muszyński, delegat gminy m. Grybowa, administrator, Jan Czaplinski, delegat stowarzyszenia przemysłowego.

Kierownik prowizoryczny: Seweryn Gzowski, instruktor kowalstwa, Jan Młott, prowiz. instruktor kołodziejstwa, Jan Liszka, przodownik kołodziejski, ks. Mateusz Sieniewicz, katecheta, Józef Tableau, nauczyciel przedmiotów dopełniających.

6. Grzymałów. Krajowy warsztat kołodziejski.

Założony w r. 1882 w Toustem, w 1892 zreorganizowany i przeniesiony do Grzymałowa. Posiada statut zatwierdzony rozporządzeniem Wydziału krajowego z d. 17. sierpnia 1895 L. 64.377. Obejmuje dwa oddziały: kołodziejski i kowalski z nauką trzechletnią.

W skład zarządu miejscowego wchodzi: JW. Szczęsny hr. Koziębrodzki, kurator, Edward Cwieżewicz, zastępca kuratora, i Jacek Kieszkowski, delegaci Rady powiatowej, Kazimierz Kossowski, kierownik zakładu, Stanisław Hulewicz, administrator.

Instruktor kołodziejstwa i kierownik: Kazimierz Kossowski, werkmistrze: Andrzej Ciupik dla kołodziejstwa, Michał Kolanowski dla kowalstwa.

7. Kamionka strumiłowa. Krajowa szkoła kołodziejstwa i bednarstwa.

Założona w r. 1884, obejmuje trzy oddziały: kołodziejski, kowalski, jako pomocniczy i bednarski. Na każdym oddziale trwa nauka cztery lata. Czwarty kurs jest wyłącznie praktyczny. Obecnie oddział bednarski zniesiony, a natomiast otwarty oddział ciesielski.

Uczniami są przeważnie synowie rolników; 27 jest zamiejscowych. Kilku bednarzy zmieniło po ukończeniu nauk swój zawód i pracują u stolarzy.

W skład zarządu szkoły wchodzi: W. Klemens Torosiewicz, jako przewodniczący, Dr. Władysław Stupnicki i ks. Michał Cegielski, delegaci Wydziału krajowego; ks. Błażej Ziemiański i Adam Thulie, delegaci Wydziału powiatowego; Wojciech Eliasiewicz i Stanisław Jodłowski, delegaci gminy.

Kierownik zakładu: Edward Paudler, ks. Michał Baściak i ks. Eustachy Chomin katecheci, Piotr Stećków, nauczyciel przedmiotów dopełniających, Jędrzej Hyk instruktor kołodziejstwa, Józef Wienc, instruktor bednarstwa, Karol Laskowski, majster kowalski.

8. Stanisławów. Krajowa szkoła stolarstwa i tokarstwa.

Założona w r. 1884, zreorganizowana w r. 1891, obejmuje oddział stolarstwa w połączeniu z nauką tokarstwa i snycerstwa o tyle o ile stolarzowi jest potrzebna. Nauka trwa trzy lata. Obecnie rozszerzono program nauki do lat czterech.

Uczniowie są przeważnie miejscowi, 6 zamiejscowych przeważnie z warstwy mieszczańskiej i rękodzielniczej; kilku synów urzędników.

W skład zarządu miejscowego wchodzi: Józef Jaegerman kurator zakładu, Hersz Halpern, delegat Rady miejskiej, Józef Jabłonowski, delegat Rady powiatowej, Michał Rembacz, delegat Kasy oszczędności, Teodor

Birabaum, inspektor fachowy, Ludwik Maydański, reprezentant miejscowych stolarzy.

Kierownik i instruktor fachowy: Eustachy Merunowicz; przodownik do nauki snycerstwa: Roman Linhardt, ks. Stanisław Wnęk, katecheta, Władysław Latoszyński, prof. gimn. i Paweł Bryła, naucz. gimn. jako nauczyciele przedmiotów uzupełniających.

9. Żywiec. Krajowa szkoła dla stolarstwa i wyrobu zabawek.

Założona w r. 1887, zorganizowana w 1892, obejmowała dwa oddziały: stolarstwo i wyrób zabawek. Nauka trwała cztery lata. Właściwy kurs wyrobu zabawek nie wszedł w życie. Zwinięta dnia 15. sierpnia 1896 dla braku uczniów i niechęci gminy do dalszego jej popierania.

W skład zarządu szkoły wchodził: Herman Czech de Lindenwald, kurator zakładu, Karol Ringer, sekretarz Rady pow., zastępca kuratora, Ludwik Dubowski, delegat Rady powiatowej, Ludwik Rączka i Antoni Olszowski, delegaci gminy.

Kierownik szkoły: Władysław Niemczynowski, instruktor fachowy: Paweł Prydiatkiewicz, nauczyciele pomocniczy: Władysław Nowotarski, Karol Tomczykiewicz, Jan Gołąb, Julian Steranka i ks. Franciszek Rosner, katecheta.

10. Kołomyja. Krajowa szkoła garncarska.

Założona w r. 1876 przez c. k. rząd, przyjęta pod zarząd kraju w r. 1886, zreorganizowana w r. 1896.

Uczniami są przeważnie synowie rękodzielników i wyrobników, po kilku zaś synowie rolników i urzędników, przeważnie miejscowi, 7 zamiejscowych. Z uczniów, którzy dotychczas naukę ukończyli 22 pracuje w garncarstwie, 32 w kaflarstwie, 2 są modelerami, 2 pracują jako strycharze, o kilku nie ma wiadomości.

W skład zarządu szkoły wchodzi: Edmund hr. Starzeński, kurator, Karol Głuchowski, delegat gminy, Kn. Roman Puzyna, delegat Rady powiatowej, Jan Budzianowski, delegat stowarzyszenia garncarzy.

Kierownik szkoły: Aleksander Klimaszewski. Stanisław Daczyński, nauczyciel rysunków Stefan Skrypniczuk, werkmistrz Antoni Kostriubak, przodownik warsztatowy, Karol Łuszczewski, przodownik warsztatowy, Dyonizy Krzyczkowski, nauczyciel pomocniczy do nauki rysunków geometrycznych i geometrii.

11. Poremba. Krajowy warsztat garncarski.

Założony w r. 1889. Obejmuje jeden oddział dla wyrobu naczyń kamionkowych. Nauka trwa trzy lata. Oprócz tego istnieje kurs praktyczny dla starszych. Uczniami są przeważnie synowie miejscowych i okolicznych rolników i wiejskich rzemieślników.

Kuratorem zakładu jest p. Michał Bóbr.

Kierownik: Karol Rolle, Jan Słowicki, werkmistrz, Antoni Bierczyński, nauczyciel pomocniczy.

12. Touste. Krajowy warsztat garncarski.

Założony w r. 1886, zorganizowany w r. 1892. Obejmuje jeden oddział z nauką trzechletnią.

Uczniami są przeważnie synowie miejscowych włościan; 2 zamiejscowych.

Zarząd warsztatu spoczywa w ręku ks. Michała Czaczkowskiego kuratora.

Kierownikiem warsztatu: był p. Antoni Goligowski, (uwolniony w ciągu roku z powodu przeniesienia się na inną posesję); Albin Biłous, wermistrz.

13. Uhnów. Krajowy warsztat szewski.

Założony w r. 1891, z kursem nauki dwuletnim i kursem dla szewców starszych.

Uczniami zwyczajnymi są synowie szewców miejscowych i zamiejscowych; tych ostatnich było 14.

W skład zarządu szkoły wchodzi: W. Franciszek Jędrzejowicz, kurator zakładu, Aleksander Celewicz, kierownik. Zastępcą kierownika był Teodor Fedynski, zastępcą wermistrza Stanisław Zapalski.

14. Witków. Krajowy warsztat szewski.

Założony w r. 1893, z kursem nauki trzechletnim. Istnieją również kursa czasowe dla praktykujących już szewców jako uczniów nadzwyczajnych. Uczniami zwyczajnymi są synowie rolników i szewców, przeważnie miejscowych, 19 zamiejscowych.

Kurator zakładu: ks. Teofil Korczyński, probosz gr. kat. w Witkowie.

Kierownik warsztatu: Władysław Lewicki, instruktor Jan Metzger, prócz tego siły pomocnicze warsztatowe i do nauki uzupełniającej.

15. Stary Sącz. Krajowy warsztat szewski.

Założony w r. 1894 i oparty na statucie, który mu został rozporządzeniem Wydziału krajowego z dnia 3. lipca 1894 L. 61.449 nadany. Nauka rozdzielona na 3 kursa roczne, z których trzeci rozpoczął się 1. września 1896. Uczniami są, prócz jednego synowie samych miejscowych rękodzielników.

W skład zarządu miejscowego wchodzi: Kurator zakładu, dr. Gustaw Romer, marszałek Rady powiatowej; zastępcą kuratora i administrator, p. Adolf Przybylski, wiceburmistrz m. St. Sącza; delegat Rady powiatowej, ks. Dr. Alojzy Góralik, infułat w N. Sączu; delegat Rady m. St. Sącza, p. Stanisław Majewski.

Instruktor fachowy: Adam Gottman.

16. Krosno. Krajowa szkoła tkacka.

Założona w r. 1887, zorganizowana w r. 1889. Obejmuje dwa oddziały: 1. oddział dla uczniów zwyczajnych; 2. oddział dla starszych czeladników i robotników. Nauka trwa na oddziale I. dwa względnie trzy lata, na oddziale II. dwa do sześciu tygodni.

Pewna część uczniów pochodzi z Krosna lub z gmin okolicznych, 19 z innych powiatów kraju. Są to prawie wyłącznie synowie rolników lub rękodzielników. Z uczniów, którzy dotychczas szkołę ukończyli, pracują w tkactwie: 8 w Galicyi, 3 w Królestwie polskiem i w Rosyi, 3 na Morawie, 2 odbywa służbę wojskową, o kilku nie ma wiadomości, lub przeszli do innego zawodu.

W skład zarządu szkoły wchodzi: August Gorayski, kurator zakładu, Stanisław Janik i dr. Feliks Czajkowski, delegaci gminy, ks. Jan Szalay, delegat Wydziału pow. Kazimierz Orpiszewski, reprezentant Towarzystwa tkackiego „Prządka“.

Kierownik szkoły: Henryk Gruszecki, Franciszek Daniszewski, nauczyciel rysunków, Józef Lajosz instruktor, prócz tego dwóch pomocników warsztatowych i do nauki rysunków, oraz trzech nauczycieli szkoły ludowej do przedmiotów uzupełniających.

17. Błazowa. Krajowy warsztat tkacki.

Założony w r. 1886. o dwóch oddziałach, mianowicie: dla uczniów zwyczajnych, z kursem dwu- względnie trzyletnim i dla starszych, na którym czas trwania nauki zależnym był od instruktora; zwinęty dla braku uczniów z dniem 6. sierpnia 1896.

Uczniami byli synowie miejscowych lub okolicznych tkaczy-rolników i wszyscy po ukończeniu nauki wracali do swego zawodu. Szkoła była w związku z towarzystwem tkackim „Prządka“ w Krośnie, które dostarczało jej materiału i zabierało tkaniny wyrobione.

W skład zarządu szkoły wchodził: Zdzisław Skrzyński, kurator, Władysław Jędrzejowicz, delegat Wydziału krajowego, Władysław Rylski i Ignacy Modliszewski, delegaci Towarzystwa tkackiego „Prządka“. Instruktor fachowy, Marcin Brzęk.

18. Gliniany. Krajowy warsztat tkacki.

Założony w r. 1886, zreorganizowany w r. 1890. Obejmuje dwa oddziały: I. dla uczniów zwyczajnych, o trzechletnim kursie nauki, II. dla nadzwyczajnych, t. j. dla starszych tkaczy.

Uczniami są przeważnie synowie rolników i rzemieślników, między tymi 13 zamiejscowych.

W skład zarządu szkoły wchodzi: Franciszek hr. Potulicki, kurator zakładu, ks. Filemon Reszetyłowicz, delegat Wydziału krajowego, zastępca kuratora, Edward Brückner, delegat Rady powiatowej, Szczepan Fernezy, delegat gminy, Rudolf Koerber, delegat Towarz. zaliczkowego, Wojciech Księżopolski delegat Towarzystwa tkackiego.

Kierownik: Jan Jurajda, Franciszek Hyblik, intruktor (w ciągu roku uwolniony) Tadeusz Toczyński, nauczyciel przedmiotów uzupełniających.

19. Gorlice. Krajowy warsztat tkacki.

Założony w r. 1893, otwarty w r. 1894, opiera się na statucie, zatwierdzonym przez Wydział krajowy rozporządzeniem z dnia 31. października 1893 l. 47.960. Obejmuje, podobnie jak inne naukowe warsztaty tkackie, dwa oddziały, I. dla uczni zwyczajnych, II. dla starszych tkaczy, jako uczniów nadzwyczajnych. Materiałów tkackich dostarcza warsztatowi Towarzystwo tkackie „Prządka“ w Krośnie. Uczniami są synowie rolników i rękodzielników, 2 miejscowych, 7 zamiejscowych.

W skład zarządu szkoły wchodzi: Wojciech Biechoński, delegat Wydziału krajowego i kurator, ks. Stanisław Ziemiański, delegat Rady powiatowej, Stefan Meus, c. k. notaryusz, delegat gminy, Walery Stawiarski, delegat „Prządki“.

Instruktor fachowy: Bazyli Gąsiecki.

20. Koreczyna. Krajowy warsztat tkacki.

Założony w r. 1886, o nauce dwuletniej. Uczniami są przeważnie synowie miejscowych rolników i tkaczy; czterech tylko zamiejscowych.

W skład zarządu szkoły wchodzi: ks. Jan Szalay, jako przewodniczący, Jakób Pelczar i Franciszek Urbanek, delegaci gminy i Maciej Jurasz, delegat Towarzystwa tkackiego.

Instruktor fachowy: Jan Standejski; Wojciech Nęcki, nauczyciel przedmiotów uzupełniających.

21. Kosów. Warsztat tkacki.

Założony w r. 1882, przekształcony w 1895 na zakład krajowy na podstawie statutu, nadanego warsztatowi rozporządzeniem Wydziału kraj. z d. 5. kwietnia 1895, L. 21.547. Nauka trwa 3 lata. Uczniami są przeważnie synowie miejscowych tkaczy.

W skład zarządu wchodzi: Włodzimierz Łuszczyński, kurator, Stanisław Bursa, delegat Rady powiatowej, ks. Maciej Szankowski, delegat towarzystwa tkackiego.

Instruktor fachowy: Kazimierz Jamroz, przodownik Jan Hawrysz, nauczyciel przedmiotów uzupełniających: Zygmunt Wolski.

22. Łańcut. Krajowy warsztat tkacki.

Założony w r. 1890. Obejmuje dwa oddziały, mianowicie I. dla uczniów zwyczajnych, II. dla starszych tkaczy. Nauka trwa 2, względnie 3 lata na I. oddziale, 5 miesięcy na II. oddziale.

Statut został warsztatowi nadany rozporządzeniem Wydziału krajowego z d. 23. października 1894 L. 55.650. Uczniami są synowie rolników i wyrobników, między nimi 14 zamiejscowych.

W skład zarządu szkoły wchodzi: Hr. Roman Potocki, kurator zakładu, Bolesław Zardecki, zastępca i Jan Cetnarski, delegaci Rady powiatowej, Józef Gaweł i Marcin Szulc, delegaci gminy, Jakób Krzani i Ludwik Pusz, delegaci Towarzystwa produkcyjnego i handlowego.

Instruktor fachowy: Bazyli Pyptiuk.

23. Rychwałd. Krajowy warsztat tkacki.

Założony w r. 1891, ma I. oddział dla uczniów zwyczajnych, z nauką trwającą dwa, względnie trzy lata. Uczniami są synowie miejscowych rolników. Z pomiędzy uczniów ukończonych pracuje trzech w Żywieckiej fabryce sukna.

W skład zarządu wchodzi: Bronisław Sądecki, kurator Zakładu, ks. Jan Kos, delegat Wydziału krajowego, Wojciech Szwed, delegat Rady powiatowej, Jan Cebrat, delegat gminy, Karol Ringer, delegat spółki tkackiej.

Instruktor fachowy: Wawrzyniec Gubała. Dla nauki przedmiotów uzupełniających: Wojciech Zajda, miejscowy nauczyciel ludowy.

24. Wilamowice. Krajowy warsztat tkacki.

Założony w roku 1887 Nauka podzielona na dwa oddziały: I. dla uczniów i uczennic zwyczajnych, trwająca dwa, względnie trzy lata, II. dla uczniów i uczennic nadzwyczajnych.

Uczniami są przeważnie synowie miejscowych tkaczy.

W skład zarządu wchodzi: Dr. Herman Czecz de Lindenwald, kurator zakładu, ks. Andrzej Kondolewicz, zastępca, delegat Rady powiatowej, Jan Kaleta, burmistrz i Jan Nowak, delegaci gminy, Michał Foks, delegat spółki tkackiej.

Instruktor fachowy: Aleksander Zugaj, Józef Mika, przodownik. Ks. Andrzej Kondolewicz udziela uczniom dobrowolnie religii.

25. Rakszawa. Krajowa szkoła sukiennicza.

Założona w r. 1893 i oparta na statucie, nadanym szkole rozporządzeniem Wydziału krajowego z d. 25. sierpnia 1893, L. 43.709. Obejmuje dwa oddziały: I. dla uczniów zwyczajnych, II. dla starszych sukienników. Nauka na oddziale I. trwa dwa, względnie trzy lata. Uczniami są przeważnie synowie włościan, między

nimi 16 zamiejscowych. Z uczniów, którzy szkołę ukończyli, pracuje 5-ciu w tkactwie wełnianem, 1 jest przodownikiem w szkole, 1 poświęcił się przedziałnictwu wełny, 1 apreturze tkanin wełnianych.

W skład zarządu wchodzi: Bolesław Żardecki, kurator, ks. Tomasz Sobota, delegat Rady powiatowej Łańcuckiej, Jan Cetnarski, delegat Towarzystwa produkcyjnego i handlowego w Łańcucie.

Kierownik zakładu: Stanisław Anczyce, instruktor tkactwa: Jan Trojnar, instruktor farbiarstwa: Józef Wiech, nauczyciel pomocniczy: Jan Mellech, nauczyciel szkoły ludowej.

26. Radymno. Krajowy warsztat powroźniczy.

Założony prowizorycznie w roku 1893, zorganizowany w r. 1894, na podstawie statutu, zatwierdzonego rozporządzeniem Wydziału krajowego z d. 30. października 1894 L. 57.065. Obejmuje oddział nauki teoretycznej i praktycznej, dwuletni, dla uczniów zwyczajnych i oddział praktyczny dla powroźników starszych, jako uczniów nadzwyczajnych. Uczniowie są wszyscy miejscowi, przeważnie synowie mieszczan, powroźników.

W skład zarządu wchodzi: Ks. kan. Leon Pastor, kurator zakładu; Władysław Janicki, zastępca kuratora. Instruktor fachowy, Albert Wegner.

27. Kańczuga. Szkoła koronarska.

Założona w roku 1882. Obejmuje dwa oddziały: I. dla uczennic zwyczajnych o kursie trzyletnim; II. dla uczennic nadzwyczajnych.

Uczennicami są przeważnie córki wieśniaków, zarobników dziennych i rzemieślników, między temi 10 zamiejscowych. Po ukończeniu nauki zajmują się wyrobem koronek w domach rodziców, idą na nauczycielki robót koronarskich lub wogóle dla wyrobu koronek do domów prywatnych. Dwie b. uczennice zakładu wstąpiły do Zgromadzenia SS. Służebniczek i uczą roboty koronek w ochronkach.

W skład komitetu zarządzającego wchodzi: ks. Antoni Dymnicki, delegat rządu, jako przewodniczący, Teofil Stańkowski, delegat Wydziału kraj., Dr. Stanisław Zasacki, delegat Wydziału powiatowego.

Kierowniczką szkoły: Bar. Magdalena Czechowiczowa, nauczycielki pomocnicze: Anna Nieponiówna i Emilia Szczepanowiczówna.

28. Stary Sącz. Krajowa szkoła koronarska.

Przeniesiona z Muszyny do Starego Sącza 15. października 1895, obejmuje 3 oddziały całoroczne. Wszystkie uczennice były miejscowe.

W skład zarządu wchodzi: Ks. Jakób Rozadowski, kanonik, kurator zakładu; Hr. Helena Stadnicka, p. Helena Nawratilowa i p. Lucyna Wittigowa, protektorki zakładu; ks. Michał Weryński i p. Floryan Obmiński, delegaci Wydziału krajowego, p. Adolf Przybylski, delegat Wydziału powiatowego, p. Wojciech Pawlikowski, delegat gminy. Kierowniczką p. Aniela Kuhnówna.

29. Zakopane. Krajowa szkoła koronarska.

Założona w r. 1883, obejmuje oddział nauki trzyletni dla uczennic zwyczajnych i oddział nauki czasowej dla hospitantek. Uczennicami są przeważnie córki włościan miejscowych; zamiejscowych było 18.

W skład zarządu miejscowego wchodzi: Marya hr. Zamoyska, przewodnicząca, dr. Andrzej Chramiec, delegat Wydziału krajow. i Franciszek Neužil.

Kierowniczką szkoły: Józefa Neužilowa; ks. Karol Paluch, katecheta, Franciszek Neužil dla rysunków, Wincenty Regiec dla przedmiotów dopełnia-

jących, Anna Chycowa, Agnieszka Gąsienicowa i Klementyna Schmidt, pomocnicze nauczycielki.

30. Maków. Krajowa szkoła hafciarska.

Nauka hafciarstwa w Makowie, przy pomocy nauczycielek, opłacanych z funduszu krajowego, rozpoczęła się w r. 1890. Zorganizowanie zakładu nastąpiło dopiero w r. 1896 na podstawie statutu, nadanego szkole rozporządzeniem Wydziału kraj. z d. 3. lipca 1896 L. 40.221. Kurs nauki dwuletni. Uczennicami są przeważnie córki mieszczan Makowskich. Ukończone uczennice zostają przy rodzicach i trudnią się zawodowo haftem.

Skład zarządu miejscowego i sił nauczycielskich podano powyżej w ogólnej części sprawozdania.

III. Pożyczki i zasiłki na cele przemysłowe.

W czasie, który sprawozdaniem niniejszem objęto, przedstawiła Komisya Wydziałowi krajowemu wnioski, tyjące się udzielenia następujących pożyczek z kraj. funduszu przemysłowego:

1. **Adolfowi Meissnerowi**, fabrykantowi powozów w Krakowie, 4.000 zł. na 3⁰/₀, zwrotne w 20 ratach kwartalnych, począwszy od 1. stycznia 1897.

2. **Paulinie Mandlowej** w Zarudziu pod Tarnopolem, na wyrób kilimów 1.000 zł. na 3⁰/₀, zwrotne w 20 ratach kwartalnych, począwszy od 1. października 1896.

3. **Edwardowi Gottliebowi**, właścicielowi warsztatu elektro-mechanicznego we Lwowie, 2.000 zł. na 3⁰/₀, zwrotne w 20 ratach kwartalnych, począwszy od 1. stycznia 1897.

4. **J. T. Kriegerowi**, właścicielowi fabryki przyrządów tkackich, 2.000 zł. na 3⁰/₀, zwrotne w 40 ratach kwartalnych, począwszy od 1. stycznia 1897.

5. **Władysławowi Uścieńskiemu i Wilh. Sknurzyłowi**, bronzownikom we Lwowie, 2.000 zł. na 3⁰/₀, zwrotne w 20 ratach kwartalnych, począwszy od 1. stycznia 1897.

6. **Franciszkowi Krzyształowiczowi**, właścicielowi warsztatu bodowlano-stolarskiego w Buczaczu, 2.000 zł. na 3⁰/₀, spłacalną w 20 ratach kwartalnych, począwszy od 1. stycznia 1897.

7. **S. Fichmanowi** w Rohatynie, na podniesienie sukiennictwa tamtejszego, pożyczkę 2.000 zł., za odpowiednią poręką.

8. **Towarzystwu szewców w Dobczycach**, 3⁰/₀ pożyczkę 1.800 zł., spłacalną w 20. ratach kwartalnych.

9. **Stanisławowi Kostrzewskiemu**, fabrykantowi maszyn rolniczych w Samborze, 5.000 zł. na 3⁰/₀ spłacalne w 20 ratach kwartalnych, za ubezpieczeniem hipotecznem.

10. **Wacławowi Strzemeckiemu**, rymarzowi w Stryju, na wyrób przedmiotów dla armii, 3⁰/₀ pożyczkę 2.000 zł., za ubezpieczeniem hipotecznem do spłaty w 16 ratach kwartalnych, począwszy od 1. stycznia 1897 r.

11. **Szymonowi Łapcikowi**, garncarzowi z Zalasa, dodatkową bezprocentową pożyczkę 100 zł., na wykończenie warstwu garncarskiego.

12. **Kaźmierzowi Baumanowi**, właścicielowi fabryki atramentu we Lwowie, 3% pożyczkę 4.000 zł. za ubezpieczeniem hipotecznem, spłacalną w 20 ratach kwartalnych od 1. stycznia 1897

13. **Towarzystwu stolarzy w Kalwarii Zebrzydowskiej**, za poręką najwybitniejszych członków tegoż, 3% pożyczkę 3.000 zł., spłacalnych w 20 ratach kwartalnych, od 1. stycznia 1897.

14. **Towarzystwu dostaw dla armii we Lwowie**, 3% pożyczkę wekslową 10.000 zł., spłacalną w sześciu miesiącach od chwili podjęcia.

15. **Pp. Meusowi i Górskiemu**, właścicielom fabryki wyrobów betonowych i cementowych w Krowdrzy, 3% pożyczkę 5.000 zł. za ubezpieczeniem hipotecznem, do spłaty w 20 ratach kwartalnych od 1. stycznia 1897.

16. **Braclom Leserom**, właścicielom przędzalni konopi i fabryki szpagatu w Podgórzu, 3% pożyczkę 25.000 zł. w ten sposób wypłacalną, iżby w roku 1896 połowa, a w pierwszych miesiącach roku 1897 druga połowa przysłała do wypłaty, za zabezpieczeniem hipotecznem, do zwrotu w 40 ratach kwartalnych.

17. **Franciszkowi Tenerowiczowi**, stolarzowi we Lwowie, i za ubezpieczeniem hipotecznem, 3% pożyczkę 5.000 zł., spłacalną w 10 ratach półrocznych poczynawszy od 1. września 1897.

18. **Żywieckiej fabryce sukna**, 3% pożyczkę w kwocie 26.000 zł., spłacalną w 40 ratach kwartalnych, poczynawszy od 1. lipca 1897.

19. **Józefowi Pawlikowi**, fabrykantowi powozów w Przemyśle, 3% pożyczkę 3.000 zł., spłacalną w 20 ratach kwartalnych, od 1. kwietnia 1897, za poręką dla Banku dostateczną.

20. **Spółce tkackiej w Rychwałdzie**, 3% pożyczkę 1 000 zł., spłacalną w 20 ratach kwartalnych, od 1. kwietnia 1897.

21. **Emilianowi Wajdowskiemu**, mosiężnikowi we Lwowie, 3% pożyczkę, za ubezpieczeniem hipotecznem, w kwocie 3.000 zł., spłacalną w 24 ratach kwartalnych, poczynawszy od 1. kwietnia 1897.

22. **Arnoldowi Wernerowi**, właścicielowi fabryki wyrobów ceramicznych w Glińsku, za ubezpieczeniem hipotecznem, 3% pożyczkę w kwocie 10.000 zł., spłacalną w 20 ratach kwartalnych od 1. kwietnia 1897.

23. **Krajowej fabryce zapalek „Światło“** w Krowdrzy pod Krakowem, za ubezpieczeniem hipotecznem, 3% pożyczkę w kwocie 5.000 zł., spłacalną w 20 ratach kwartalnych, poczynawszy od 1. lipca 1897.

24. **Antoniemu Przyszlakowi**, właścicielowi litografii we Lwowie, za poręką dla Banku dostateczną, 3% pożyczkę 5.000 zł., spłacalną w 20 ratach kwartalnych poczynawszy od 1. lipca 1897.

25. **Marcinowi Brzękowi**, b. instruktorowi naukowego warsztatu tkackiego w Błażowie, na przedsiębiorstwo tkackie 3% pożyczkę 5.000 zł., za ubezpieczeniem hipotecznem, spłacalną w 20 ratach kwartalnych.

26. **Włod. Faranowskiemu**, właścicielowi fabryki maszyn w Podhajcach, za poręką dla Banku dostateczną 3% pożyczkę 5.000 zł., spłacalną w 20 ratach kwartalnych, poczynawszy od 1. lipca 1897.

27. **Krajowemu Towarzystwu dla handlu i przemysłu we Lwowie**, 3% pożyczkę 12.000 zł., spłacalną w 20 ratach kwartalnych, poczynawszy od 1. lipca 1897, za poręką dla Banku dostateczną.

Zanim przedstawimy wykaz zasiłków bezwrotnych, udzielonych w roku ubiegłym na cele przemysłowe, winniśmy zaznaczyć, że kwotą 1.000 zł. z przeznaczonego na ten cel kredytu, zasilił Wydział krajowy jedno z przedsięwzięć założonego w r. 1895 Towarzystwa zachęty przemysłu krajowego we Lwowie. Jestto wydawnictwo „*Przewodnika przemysłowego*“, dwutygodnika, poświęconego wyłącznie sprawom przemysłu krajowego, popieraniu nowopowstających przedsiębiorstw przemysłowych w kraju, artykułom ekonomicznym i fachowym w zakresie różnych gałęzi przemysłu i handlu krajowego, opisom głównych miejsc przemysłowych i osad, posiadających rozwinięty przemysł domowy, wiadomościom z zakresu ustawodawstwa przemysłowego i szkolnictwu przemysłowemu. Komisya jest przez wyznaczonych do tego członków swych w ścisłym związku z pismem, a redakcyja korzysta z bogatego materiału, gromadzącego się w biurze Komisyi, ażeby w sposób publicystyczny, zgodnie z intencjami Komisyi, poruszać i popierać sprawy przemysłowe w kraju i iść w pomoc podnoszeniu wykształcenia przemysłowego. Już dziś stał się *Przewodnik przemysłowy* poniekąd łącznikiem pomiędzy krajowymi zakładami, poświęconymi nauce przemysłowej uzupełniającej i zawodowej, a dając, o ile możliwości, obraz tego wszystkiego, co się w kraju w zakresie popierania przemysłu dzieje, staje się pożądanym organem informacyjnym i zachęcającym, uzupełnia ogłoszenia Komisyi o sprawach przez nią załatwionych i daje materiał do agitowania w sprawach przemysłowych pismom codziennym, które chętnie z *Przewodnika* czerpią.

Z drugiej strony służy *Przewodnik przemysłowy* interesom Towarzystwa zachęty przemysłu krajowego i popieraniu urzędzonej przez Towarzystwo Nieustającej Wystawy okazów przemysłu krajowego, którą i Komisya ze swej strony życzliwą otacza opieką.

Aby subwencją przeznaczoną na wydawnictwo *Przewodnika przemysłowego*, nie uszczuplać funduszu przeznaczonego na popieranie celów przemysłowych, pozwoliła sobie Komisya w preliminarzu dołączonym wstawić ją jako specjalną pozycyę i mniema, że czyni tem zadość istotnej potrzebie szerszego niż dotąd omawiania spraw przemysłowych i pozyskiwania dla nich opinii publicznej.

Pomiędzy zasiłkami, zestawionymi w poniższym wykazie, pragnie Komisya zwrócić uwagę na dwie kategorye zasiłków, mających donioślejsze znaczenie.

Do pierwszej kategoryi należą zasiłki dawane werkmistrzom, nauczycielom i kierownikom naszych szkół zawodowych na wycieczki naukowe, jużto celem uzupełnienia swego wykształcenia, jużto celem obznajomienia się z najnowszymi postęпами w zakresie szkolnictwa zawodowego. Do takich należą pozycye 5 i 6, wykazujące, iż dano dwom werkmistrzom warsztatów naukowych szewskich sposobność odbycia kursów majsterskich w Wiedniu celem uzupełnienia swego wykształcenia i pozycya 13., wykazująca, że Komisya umożliwiła kierownikom szkoły garncarskiej w Porembie, szkoły tkackiej w Krośnie, szkoły sukienniczej w Rakszawie i szkoły kołodziejskiej w Kamionce strumiłowej odbycie podróży naukowych i zwidzenie odbytych w r. b. wystaw celem badania postępu gałęzi przemysłowych, którym kierowane przez nich zakłady są poświęcone.

Do drugiej kategoryi należą zasiłki, udzielane wychowañcom naszych szkół zawodowych lub stypendystów, którzy już na własną rękę pracownie zakładają. Zasiłki tego rodzaju — wymienione pod pozycyami 2, 9, 15, 16, 20, 22, 26, 27, 29, 30 i 31, — świadczą, że liczba tych wychowañców z każdym rokiem się mnoży a wydatki na ten cel uznać chyba należy za najbardziej produkcyjne, dowodzą one bowiem, że instrukcyja zawodowa przynosi spodziewane owoce, bo przyczynia się do pomnożenia ulepszonych pracowni rękodzielniczych po kraju, a tem samym wpływa i na dobrobyt ludności. Że w porównaniu z latami istnienia niektórych

szkół jest tych wypadków osiedlania się byłych ich wychowawców i rozpoczynania przemysłu na własną rękę jeszcze dotąd zbyt mało, przypisać należy przerwie, jakiej każdy z wychowawców po ukończeniu szkoły zawodowej doznaje, t. j. służbie wojskowej, po której dopiero może abiturient myśleć o rozpoczęciu interesu na własną rękę.

Tytułem zasiłków bezwrotnych udzielono w r. 1896:

1. **Józefowej Kotarbińskiej** w Krakowie 300 zł. na utrzymanie kursu praktycznego sztuki zastosowanej do przemysłu dla kobiet.

2. **Włodzimierzowi Stadniczeńce**, garncarzowi w Kołomyi 300 zł. na uzupełnienie i rozszerzenie warsztatu.

3. **Rudolfowi Zadrazilowi**, fotoligrafowi w Krakowie 500 zł. na uzupełnienie i rozszerzenie zakładu.

4. **Piotrowi Kurlecie**, abiturjentowi szkoły ślusarskiej w Świątnikach i praktycznemu ślusarzowi artystycznemu 300 zł. na odbycie kursu praktycznego w zakresie zegarmistrzostwa pendułowego w szkole zegarmistrzowskiej w Furtwangen.

5. **Stanisławowi Zapalskiemu**, wermistrzowi szkoły szewskiej w Uhnowie, 130 zł. na odbycie kursu szewskiego w c. k. Muzeum technologicznem w Wiedniu.

6. **Janowi Stasinie**, czeladnikowi szewskiemu z Rozdołu, na odbycie praktycznego kursu szewskiego w Witkowie 45 zł.

7. **A. Celewiczowi**, kierownikowi szkoły szewskiej w Uhnowie, 600 zł. tytułem odszkodowania za powstrzymaną płacę nauczycielską w szkole ludowej z powodu urlopu, wziętego na cele organizacji kursów szewskich na prowincyi i 150 zł. tytułem zwrotu kosztów przy organizacji kursów szewstwa w Rozdole, Łańcucie i i Kołaczycach.

8. **Emilii Pedyukowskiej** 200 zł. na podniesienie utrzymywanego przez nią w Krakowie zakładu restauracyi starożytnych haftów i tkanin.

9. **Piotrowi Romakowi**, abiturjentowi szkoły koszykarskiej w Czerwonej Woli, 30 zł. na narzędzia i przybory koszykarskie.

10. **Towarzystwu kowali w Sułkowicach** 500 zł. na częściowe pokrycie strat poniesionych.

11. **Towarzystwu dla podniesienia przemysłu drzewnego w Tarnawie dolnej** 250 zł. na pokrycie kosztów założenia towarzystwa.

12. **Towarzystwu produkcyjnemu i handlowemu w Łańcucie** 1300 zł. tytułem częściowego pokrycia strat, z powodu niedostatecznej ilości warsztatów i zbyt małej produkcji krajowej szkoły sukieniczej w Rakszawie.

13. **Kierownikom szkół zawodowych K. Rollemu w Porembie, H. Gruszeckiemu w Krośnie, St. Anczycowi w Rakszawie** po 150 zł. i **E. Paudlerowi w Kamionce strumiłowej** 120 zł., na odbycie podróży naukowych w interesie swych zakładów.

14. **Klubowi Rusinek we Lwowie** 300 zł. na wydawnictwo II. zeszytu wzorów haftu ruskiego;

15. **Wojeichowi Grabcowi**, abiturjentowi szkoły tkackiej w Wilamowicach 100 zł. na założenie warsztatu tkackiego.

16. **Janowi Cetnarowiczowi**, b. stypendyście krajowemu 300 zł. zasiłku bezwrotnego i 400 zł. pożyczki bezprocentowej na założenie warsztatu dla rymarstwa galanteryjnego.

17. **Antoniemu Warchałowskiemu**, nauczycielowi ludowemu w Pustkowie, w powiecie Ropczyckim, 100 zł. na narzędzia i materiał celem wprowadzenia nauki koszykarstwa w szkole tamtejszej.

18. **Adamowi Gotmanowi**, instruktorem naukowego warsztatu szewskiego w Starym Sączu, 60 zł. na odbycie kursu majsterkiego w Wiedniu.

19. **Marcinowi Brzękowi**, b. instruktorowi w warsztacie naukowym tkackim w Błażowie, 300 zł., tytułem odprawy przy uwolnieniu od obowiązków.

20. **Józefowi Gerasowi**, szewcowi w Witkowie, 25 zł. na zakupno maszyny.

21. **Towarzystwu stolarzy w Kalwarii Zebrzydowskiej** 300 zł. na pokrycie kosztów założenia towarzystwa.

22. **Tomaszowi Szlagórowi**, b. uczniowi przemysłu drzewnego w Zakopanem, 60 zł. na założenie pracowni stolarskiej.

23. **Kazimierzowi Krzyżanowskiemu**, b. uczniowi szkoły tkackiej w Krośnie, zasiłek 80 zł. na wyjazd do Schönbergu w Morawii celem kształcenia się w tkactwie mechanicznem.

24. **Józefowi Kłapie**, nauczycielowi szkoły przemysłowej uzupełniającej w Starym Sączu, 40 zł. jako zasiłek na odbycie kursu rysunkowego.

25. **Franciszkowi Hyblikowi**, b. przodownikowi warsztatu naukowego tkackiego w Glinianach, 300 zł. tytułem odprawy i jako pomoc na założenie pracowni tkackiej w Łużnej.

26. **Komitetowi szkoły sukienniczej w Rakszawie** 675 zł. jako zasiłki dla 9 ukończonych uczniów tej szkoły po 75 zł. na sprawienie własnych warsztatów.

27. **Teodorowi Burczakowi**, ukończonemu uczniowi warsztatu naukowego tkackiego, w Kosowie 80 zł. na założenie warsztatu tkackiego w Pistyniu.

28. **Julianowi Krupskiemu** 100 zł. na ukończenie nauki malarstwa dekoracyjnego w Monachium.

29. **Tomaszowi Myrcie**, b. uczniowi kraj. szkoły tkackiej w Krośnie, 100 zł. na rozszerzenie pracowni tkackiej w Golcowej w pow. Brzozowskim.

30. Na ręce Dyrekcyi kraj. szkoły tkackiej w Krośnie, 400 zł. tytułem zasiłku na urządzenie wspólnej pracowni tkackiej dla abiturientów rzeczonoj szkoły w Suchodole.

31. Na ręce Dyrekcyi c. k. szkoły przemysłu drzewnego w Zakopanem, dla czterech abiturientów tejże szkoły, 100 zł. na zakupno narzędzi celem otwarcia własnych pracowni.

Wykaz zasiłków w stypendyjnych, udzielonych uczniom krajowych i rządowych szkół zawodowych, oraz słuchaczom kursów zawodowych za granicą Al. X i szkół handlowych na rok szkolny 1895/6 zamieszcza się między alegatami /i. niniejszego sprawozdania.

Rachunek krajowego funduszu przemysłowego za II półrocze 1895 i za I półrocze 1896 przedstawia się jak następuje:

I. Zamknięcie rachunku stałego funduszu przemysłowego za II. półrocze 1895.

A.

Cyfry obrotowe funduszu przemysłowego za II. półrocze 1895.

Przychód.

Stan w kasie Banku krajowego po dzień 30. czerwca 1895 .	22.320 zł.	—	ct.
Spląty pożyczek	54.400	"	72 "
Pobrane odsetki	4.700	"	11 "
" " zwłoki	50	"	63 "
Razem	81.471 zł.	46	ct.

Rozchód.

Pożyczki wydane:

Jankowski Władysław	4.000	zł.	
Rucker Zygmunt	15.000	"	
Tow. handlu i przemysłu w Gorlicach	15.000	"	
Gadowski Jan	5.000	"	
Schmindling & Papeiak	2.000	"	
Łapcik Szymon	300	"	
Suwaj Józef	300	"	
Malewski Leonard	6.000	"	
Sulikowski Stanisław	<u>5.000</u>	"	
Koszta nabycia fabryki J. Chylewskiego	27.088	"	92 "
" ogólne	71	"	88 "
Prowizya Banku krajowego	301	"	66 "
Odpisy (Teofila Zielińska)	159	"	— "
Stan lokacyi w Banku kraj. z dniem 31. grudnia 1895 r.	1.250	"	— "
Razem	<u>81.471</u>	zł.	46 ct.

B.

Bilans

stałego funduszu przemysłowego z dniem 31. grudnia 1895.

Stan czynny.

Kapitał z pożyczek udzielonych:

przemysłowi tkackiemu	27	.	78.877	zł.	15	ct.
" skórnemu	15	.	61.083	"	46	"
" drzewnemu	21	.	47.823	"	38	"
" metalowemu	18	.	33.645	"	—	"
" ceramicznemu	11	.	45.745	"	97	"
Innym gałęziom przemysłu	29	.	124.037	"	24	"
Na cele Wyst. kraj. w r. 1894	3	.	<u>5.600</u>	"	—	"
			124			
						396.812 zł. 20 ct.

Udział w galicyjskiem akcyjnym Towarzystwie handlowem	50.000	zł.	—	ct.
" " akcyjnej garbarni w Rzeszowie	25.000	"	—	"
Koszt nabycia fabryki J. Chylewskiego	27.088	"	92	"
Stan lokacyi w Banku krajowym	1.250	"	—	"
Razem	<u>500.151</u>	zł.	12	ct.

Stan bierny.

Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego

z dniem 1. stycznia 1888	111.410	zł.	08	ct.
mniej odpisy z polecenia Wydziału krajowego	<u>25.691</u>	"	87	"
Dotacya 10 rat z funduszu krajowego za r. 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894 i 1895	350.000	"	—	"
Przyrost do dnia 31. grudnia 1895	64.432	"	91	"
Razem	<u>500.151</u>	zł.	12	ct.

C.

Wyrowadzenie cyfrowe stanu pożyczek po dzień 31. grudnia 1895.

Stan pożyczek z dniem 30. czerwca 1895	398.612 zł. 92 ct.
Wydane pożyczki w roku 1895	52.600 „ — „
Razem	451.212 zł. 92 ct.
Spłaty pożyczek w roku 1895 wynosiły	54.400 „ 72 „
Stan pożyczek z dniem 31. grudnia 1895	396.812 zł. 20 ct.

II. Zamknięcie rachunku stałego funduszu przemysłowego za I. półrocze 1896.

A.

Cyfry obrotowe funduszu przemysłowego za I. półrocze 1896.

Przychód.

Stan lokacyi w Banku krajowym z dniem 31. grudnia 1895	1.250 zł. — ct.
Spłaty pożyczek	34.636 „ 90 „
Pobrane odsetki	4.909 „ 97 1/2 „
„ „ zwłoki	74 „ 05 „
Dotacja krajowa	18.750 „ — „
Razem	59.620 zł. 92 1/2 ct.

Rozchód.

Pożyczki wydane:

Galic. Tow. dostaw dla armii	10.000 zł.		
Towarzystwo tkackie w Glinianach	5.000 „		
Pawik Jan	200 „		
Kostrzewski Stanisław	5.000 „		
Gottlieb Edward	2.000 „		
Mandel Paulina	1.000 „		
Fichmann Szabse	2.000 „		
Strzemecki Wacław	2.000 „		
Baumann Kazimierz	4.000 „		
Schumann August i Spka	5.000 „		
Gruszkiewicz Józef	350 „	36.550 zł. — ct.	
Fabryka J. Chylewskiego w Tarnowie	8.460 „	54 „	
Koszta ogólne	129 „	08 1/2 „	
Udział w Spółce komandytowej Bracia Muranyi, Stryjeński i Sp.	10.000 „	— „	
Odpisy z pożyczek przez Wydział krajowy wydanych	695 „	97 „	
„ z pożyczek późniejszych	— „	33 „	
Stan lokacyi w Banku krajowym	3.785 „	— „	
Razem	59.620 zł.	92 1/2 ct.	

B.

Bilans

stałego funduszu przemysłowego z dniem 30. czerwca 1896.

Stan czynny.

Kapitał z pożyczek udzielonych:

przemysłowi tkackiemu	27	.	.	81.956	zł.	37	ct.	
„ skórnemu	15	.	.	70.199	„	77	„	
„ drzewnemu	20	.	.	42.440	„	80	„	
„ metalowemu	21	.	.	41.840	„	84	„	
„ keramicznemu	11	.	.	42.052	„	10	„	
Innym gałęziom przemysłu	30	.	.	117.985	„	42	„	
Na cele wystawy krajowej	1	.	.	2.250	„	—	„	398.725 zł. 30 ct.
	125							
Udział w akc. garbarni w Rzeszowie		.	.	25.000	„	—	„	
„ w galic. akcyjnym Towarzystwie handlowem		.	.	50.000	„	—	„	
„ w Spółce komandytowej Bracia Muranyi, Stryjeński i Sp.		.	.	10.000	„	—	„	
Kupno fabryki J. Chylewskiego w Tarnowie		.	.	35.549	„	46	„	
Stan lokacyi w Banku krajowym		.	.	3.785	„	—	„	
				Razem	.	.	.	523.059 zł. 76 ct.

Stan bierny.

Aktywa przyjęte od Wydziału krajowego

z dniem 1. stycznia 1888	.	.	.	111.410	zł.	08	ct.	
mniej odpisy	.	.	.	26.387	„	84	„	85.022 zł. 24 ct.
Dotacya krajowa 11 rat z funduszu krajowego za rok 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895 i 1896	.	.	.	368.750	„	—	„	
Przyrost po dzień 30. czerwca 1894	.	.	.	69.287	„	52	„	
				Razem	.	.	.	523.059 zł. 76 ct.

C.

Wyprowadzenie cyfrowe stanu pożyczek po dzień 30. czerwca 1896:

Stan pożyczek z dniem 31. grudnia 1895	.	.	.	396.812	zł.	20	ct.	
Wydane pożyczki w Iszym półroczu 1896	.	.	.	36.550	„	—	„	
				Razem	.	.	.	433.362 zł. 20 ct.
Spląty pożyczek w Iszym półroczu 1896 wynosiły	.	.	.	34.636	„	90	„	
Stan pożyczek z dniem 30. czerwca 1896	.	.	.	398.725	zł.	30	ct.	

Sprawozdanie niniejsze kończy Komisya krajowa dla spraw przemysłowych następującymi wnioskami:

Wysoki Wydział raczy:

- I. Przedłożyć Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie niniejsze do wiadomości.
Aleg. II. Załączony tu $\frac{1}{2}$ preliminarz wydatków na cele przemysłowe wcielić do XI. preliminarza krajowego na r. 1897 i przedłożyć go Wysokiemu Sejmowi do uchwalenia.
- III. Przedstawić Wysokiemu Sejmowi, objęty już preliminarzem wniosek o udzielenie bezprocentowej pożyczki w kwocie 4.000 zł. gminie m. Kalwaryi Zebrzydowskiej na budowę domu, przeznaczonego na pomieszczenie kraj. szkoły stolarskiej.
- IV. Przedstawić Wysokiemu Sejmowi, objęty już preliminarzem wniosek przyzwolenia kredytu 15.000 zł. w. a. na urządzenie oddziału tkactwa mechanicznego w kraj. szkole tkackiej w Krośnie, do wydatkowania dwoma ratami w latach 1897 i 1898.
- V. Przedstawić Wysokiemu Sejmowi ponownie potrzebę zawezwania c. k. Rządu, aby za pośrednictwem władz przemysłowych przynaglał pracodawców do posyłania terminatorów na naukę przemysłową uzupełniającą, oraz przestrzegał wczesnego zapisywania ich w stowarzyszeniach przemysłowych, tak, iżby co do obowiązku uczęszczania na naukę utrzymywani byli w należytej ewidencji.
- VI. Przedstawić Wysokiemu Sejmowi do stabilizowania na zajmowanej dotychczas posadzie p. Stanisława Daczyńskiego, nauczyciela rysunków w krajowej szkole garncarskiej w Kołomyi.

We Lwowie dnia 13. grudnia 1896.

Tadeusz Romanowicz,
Zastępca Prezesa Komisji kraj. dla spraw przemysłowych.

Juliusz Starkel,
Sekretarz Komisji kraj. dla spraw przem.

Alegat I. do sprawozdania z czynności Komisji

Statystyka szkół przemysłowych

Liczba bieżąca	Siedziba szkoły	Ilość kursów	Ilość klas	Ilość uczniów zapisanych	Ilość uczniów klasyfikowanych	Procent uczniów klasyfikowanych	Postęp uczniów		
							celujący	dobry i dostateczny	nie-dostateczny
1	Biała	2	4	220	161	73	20	100	41
2	Bochnia	2	3	107	77	72	9	46	22
3	Brody	2	3	105	71	67	5	40	26
4	Brzeżany	2	4	127	82	65	1	53	28
5	Buczacz	2	2	77	44	57	5	28	11
6	Drohobycz	2	3	138	106	77	11	76	19
7	Gorlice	2	3	122	101	83	24	37	40
8	Jarosław	2	3	159	141	88	15	72	54
9	Jasło	2	3	75	55	73	9	23	23
10	Kałuż	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Kołomyja	2	3	81	57	70	8	20	29
12	Kraków na Kleparzu	2	6	290	210	72	17	96	97
13	„ w Ogrodzie angiel.	2	5	219	158	72	17	96	45
14	„ na Smoleńsku	2	4	172	123	72	7	86	30
15	„ na Kaźmierzu	2	4	125	100	80	4	64	32
16	„ na Dajworze	2	4	133	94	71	10	62	22
17	Krosno	2	4	91	72	80	2	28	42
18	Łańcut	2	2	77	73	94	10	53	10
19	Lwów im. św. Anny	2	2	71	59	83	14	42	3
20	„ „ św. Antoniego	2	2	110	78	71	9	51	18
21	„ „ Czackiego	2	3	159	114	72	15	83	16
22	„ „ Elżbiety	2	2	57	37	65	4	26	7
23	„ „ Konarskiego	2	2	79	51	65	7	35	9
24	„ „ św. Marcina	2	2	118	105	89	14	81	10
25	„ „ Piramowicza	2	2	77	63	82	10	48	5
26	„ „ Staszica	2	2	87	59	68	5	43	11
27	„ „ Mickiewicza	2	3	156	123	79	11	86	26
28	„ „ Bernsteina izrael.	1	2	82	57	70	9	28	20
29	Nowy Sącz	2	4	166	119	72	17	78	24
30	Nowy Targ	2	4	96	85	88	4	55	26
31	Przemyśl	2	4	277	187	68	19	122	46
32	Podgórze	2	3	120	82	69	5	42	35
33	Rzeszów	2	3	120	84	70	3	53	28
34	Sambor	2	3	105	54	51	10	32	12
35	Sanok	2	3	72	57	79	11	30	16
36	Stanisławów	2	3	97	65	69	7	31	27
37	Stary Sącz	2	3	127	95	75	5	78	12
38	Stryj	2	3	126	100	80	6	61	33
39	Sądowa Wisznia	2	3	55	48	87	17	28	3
40	Tarnopol	2	3	100	73	73	7	42	24
41	Tarnów	3	4	125	81	65	6	49	26
42	Wadowice	2	3	84	74	88	3	35	36
43	Wieliczka	2	3	102	81	80	3	58	20
44	Żółkiew	2	3	79	63	80	8	45	10
45	Żywiec	—	—	—	—	—	—	—	—
	Razem	86	134	5165	3819	74	403	2342	1074

krajowej dla spraw przemysłowych za rok 1896.

uzupełniających za rok szkolny 1895/6.

Wiek uczniów		Wyznanie uczniów				Ilość nauczycieli			U w a g a
do lat 18	wyżej lat 18	rzym. kat.	grec. kat.	innych wyzn. chrześcijańsk.	religii mojżeszow.	szkół ludow.	szkół średn. i innych	Razem	
163	57	200	—	18	2	7	1	8	
97	10	91	—	1	15	7	1	8	
102	3	33	9	2	61	8	3	11	
119	8	47	29	—	51	8	2	10	
72	5	26	15	—	36	7	—	7	
126	12	57	37	—	44	8	3	11	
122	—	70	1	—	51	7	—	7	
146	13	123	12	1	23	5	5	10	
75	—	61	1	—	13	2	4	6	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	
71	10	49	22	5	5	9	4	13	
195	95	287	—	3	—	12	—	12	
169	50	215	1	1	2	9	—	9	
116	56	172	—	—	—	9	—	9	
122	3	—	—	—	125	9	—	9	
120	13	5	—	—	128	9	—	9	
89	2	75	—	1	15	6	—	6	
59	18	77	—	—	—	6	—	6	
51	20	50	15	4	2	7	—	7	
62	48	88	21	1	—	7	—	7	
130	29	1	—	2	156	7	—	7	
45	12	45	10	2	—	7	—	7	
67	12	62	11	6	—	8	—	8	
58	60	80	33	3	2	9	—	9	
54	23	60	16	1	—	8	—	8	
72	15	58	21	4	4	8	—	8	
101	55	113	32	5	6	9	—	9	
66	16	—	—	—	82	2	4	6	
143	23	143	1	3	19	6	1	7	
92	4	82	—	—	14	8	—	8	
234	43	177	66	1	33	8	4	12	
86	34	94	—	—	26	10	—	10	
87	33	120	—	—	—	5	2	7	
85	20	64	5	—	36	2	5	7	
72	—	47	19	—	6	5	6	11	
94	3	81	5	6	5	3	3	6	
127	—	120	1	—	6	8	—	8	
80	46	102	15	2	7	5	5	10	
34	21	22	33	—	—	5	—	5	
79	21	26	25	—	49	7	2	9	
87	38	125	—	—	—	7	2	9	
58	26	73	—	—	11	3	6	9	
101	1	88	—	1	13	6	—	6	
64	15	31	17	—	31	10	—	10	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	
4192	973	3540	473	73	1079	298	63	361	

Nauka rozpoczęła się dopiero w październiku 1896.

Szkola weszła w życie dopiero we wrześniu 1896.

Aleg. II. do sprawozdania z czynności Komisji

Wykaz uczniów szkół przemysłowych uzupeł-

Liczba porząd.	Siedziba szkoły	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
		Blacharzy	Bednarzy	Cieśli	Cukiern. i Piernik.	Czapników	Drukarzy	Fryzjerów	Garbarzy	Garniarzy	Grzebieniarzy	Introligatorów	Kelnerów	Krawców	Kupców	Kowali	Kamieniarzy	Kominiarzy	Kapeluszników	Kufelników	Koszykarzy	Kuśnierzy	Kotlarzy
1	Biała	2	2	—	2	—	—	4	—	3	—	2	—	20	2	5	—	—	—	—	—	—	—
2	Bochnia	—	1	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	10	10	7	3	—	—	—	—	—	—
3	Brody	4	—	—	—	—	2	5	—	—	—	—	2	21	16	1	—	1	—	—	—	—	—
4	Brzeżany	2	5	—	—	—	—	8	—	—	—	—	1	22	—	4	—	—	—	—	—	—	—
5	Buczacz	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	7	6	3	—	—	1	—	—	—	—
6	Drohobycz	1	7	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	20	10	8	1	—	—	—	—	—	—
7	Gorlice	3	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	—	29	9	3	1	—	—	—	—	—	—
8	Jarosław	3	—	—	—	—	1	5	—	5	—	—	2	14	2	5	1	2	—	—	—	—	—
9	Jasio	2	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	22	3	3	—	1	—	—	3	—	1
10	Kakusz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Kołomyja	1	—	1	2	—	—	—	—	11	—	—	—	3	3	6	2	—	—	—	—	—	—
12	Kraków na Kleparzu	8	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	40	—	14	3	2	1	—	—	—	3
13	„ w Ogród. Angiel.	11	2	—	—	—	2	1	—	—	—	—	9	10	—	11	11	3	—	—	—	—	—
14	„ na Smoleńsku	6	2	—	3	—	—	1	—	—	—	—	19	33	—	4	4	2	2	2	—	—	3
15	„ na Kazmierzu	2	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	3	25	21	—	—	—	—	—	—	—	6
16	„ na Dajworze	7	—	—	2	3	—	9	—	—	—	—	—	19	15	1	3	3	2	—	—	—	7
17	Krosno	3	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	5	13	3	—	—	—	—	—	—	—
18	Lwów u św. Anny	2	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	1	1	—	3	—	—	—	—	—	—	1
19	„ u św. Antoniego	1	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	6	3	—	—	—	—	—	—
20	„ im. Czackiego	2	—	—	1	—	1	2	—	—	—	—	—	7	24	—	—	—	—	2	2	—	1
21	„ u św. Elżbiety	3	—	—	1	—	6	—	—	—	—	—	2	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—
22	„ im. Konarskiego	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	„ św. Marcina	3	4	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	2	—	6	7	—	—	—	—	—	1
24	„ im. Piramowicza	7	—	—	1	—	5	—	—	1	—	—	—	13	1	—	1	—	—	—	—	—	2
25	„ im. Staszica	8	—	1	—	—	7	1	—	—	—	—	3	2	—	1	—	2	—	—	—	—	1
26	„ im. Mickiewicza	8	2	1	1	—	13	2	—	—	—	—	10	14	6	4	—	—	—	—	—	—	—
27	„ izrael. Bernsteina	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	4	17	—	1	—	1	—	—	—	—
28	Żańcut	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	5	—	4	—	2	—	—	—	—	—
29	Nowy Sącz	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	2	21	5	—	3	—	—	—	—	—	1
30	Nowy Targ	6	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	2	3	2	—	—	—	—	—	—	2
31	Podgórze	5	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	7	—	2	1	5	—	—	—	—	—
32	Przemysł	1	6	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	15	—	20	—	1	1	—	—	—	—
33	Rzeszów	—	1	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	5	—	9	1	3	—	—	—	—	—
34	Sambor	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	19	1	—	—	—	—	—	—	—
35	Sanok	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	3	—	—	—	—	—	—	—
36	Stanisławów	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	11	—	—	—	—	—	—	—
37	Stary Sącz	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	2	15	—	—	5	—	—	—	12
38	Sądowa Wisznia	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	2	—	6	—	—	—	—	—	—	—
39	Stryj	16	2	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	4	—	8	—	—	—	—	—	—	2
40	Tarnopol	4	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	12	—	6	—	—	—	—	—	—	—
41	Tarnów	3	5	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	15	—	4	—	—	—	—	—	—	—
42	Wadowice	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	15	10	1	—	—	—	—	—	—	—
43	Wieliczka	4	1	—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	12	4	2	—	—	—	—	—	—	—
44	Żółkiew	1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	6	—	—	—	—	—	—	—
	Razem	139	46	10	18	6	62	79	2	25	—	75	7	490	212	198	52	26	16	8	11	45	7

krajowej dla spraw przemysłowych za rok 1896.

niających za rok 1895/6 według ich zawodów.

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52		
Lakierników	Malarzy	Murarzy	Mechaników	Muzykantów	Mosiężn. i bronzow.	Nożown. i szlufierzy	Odlwaczy metalu.	Parasolników	Piekarzy	Powroźników	Rzeźnik. i masarzy	Rolników	Rusznikarzy	Rymarzy i siedlarzy	Rzeźbiarzy i snycerz.	Szewców	Slusarzy	Stolarzy	Stelmachów	Szczotkarzy	Szumkierzy	Szklarzy	Tapicerów	Tokarzy	Tutkarzy	Tkaczy	Zegarmistrzów	Złotników	Innych zawodów	Razem	
—	12	2	—	—	2	—	23	—	6	—	8	—	—	2	—	18	40	12	3	6	—	—	3	15	—	4	2	—	24	220	
—	3	—	—	—	—	—	—	—	5	—	8	—	—	1	—	17	8	14	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	107	
—	3	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	15	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	105	
—	1	26	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	1	—	24	4	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	127	
—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	11	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	77	
—	5	2	—	—	1	—	—	—	3	2	3	—	—	2	—	25	12	10	3	—	—	—	1	—	—	1	1	—	4	138	
1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	4	—	—	1	—	33	6	1	—	—	—	—	—	—	—	9	2	—	13	122	
—	5	28	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	15	24	10	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	159	
—	5	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	2	—	15	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	75	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	1	4	2	—	—	—	—	—	—	1	6	—	—	2	—	5	5	10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	81	
11	10	—	2	—	—	—	1	—	5	—	4	—	—	2	—	36	56	39	4	5	—	—	—	—	—	—	—	1	26	290	
—	1	—	1	—	1	—	7	—	2	—	1	—	—	3	—	23	39	35	1	1	—	—	1	5	5	—	1	1	32	219	
2	6	—	1	—	—	—	—	—	4	1	—	—	—	1	—	22	21	17	1	—	—	—	5	—	—	—	1	2	8	172	
—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	2	—	—	—	1	6	—	—	—	—	5	10	17	125	
—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	4	2	—	3	1	8	17	1	—	3	3	17	133		
—	5	—	—	—	1	—	—	—	5	—	7	—	—	2	—	16	14	6	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	91	
—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	4	24	7	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	71	
—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	2	—	19	15	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	11	110	
10	36	—	1	—	2	—	—	—	2	—	1	—	—	3	—	6	15	14	1	—	—	—	2	2	—	—	1	17	4	159	
—	1	1	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	4	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	57	
—	1	1	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	15	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	79	
—	—	13	4	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	4	11	49	3	—	—	—	1	—	—	—	—	—	118		
—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	6	14	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	87	
—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	7	2	6	18	13	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	77	
—	4	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2	23	19	23	3	1	—	3	—	—	—	—	2	7	156	
12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	14	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	5	82
—	2	21	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—	4	77	
—	2	10	5	—	3	1	—	—	5	—	7	—	—	—	—	24	40	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	166	
—	4	10	—	—	—	—	—	—	3	1	4	—	—	—	—	15	3	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	31	96	
—	1	2	—	—	12	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	34	17	4	—	—	—	2	—	—	—	—	2	1	4	120	
—	6	17	—	—	5	2	—	—	1	—	—	—	—	2	—	26	70	44	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	24	277	
—	3	7	3	—	4	—	—	—	—	—	5	—	—	1	—	13	23	28	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	2	120	
—	2	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	19	5	7	1	—	—	2	2	—	—	—	—	19	105		
—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	72		
—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	29	21	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	97	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	3	—	—	—	—	54	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	127	
—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	55		
—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	5	49	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	126	
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	18	5	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	13	100	
—	1	19	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	22	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	5	125	
—	1	2	—	—	—	—	—	—	2	—	6	—	—	—	—	—	12	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	84	
—	3	9	—	—	—	—	—	—	4	4	6	—	—	—	—	8	21	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	102	
—	1	2	—	—	—	—	—	—	4	1	5	—	—	—	—	8	6	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	79	
73	135	236	57	1	34	11	34	2	60	16	108	7	12	56	11	672	756	585	40	19	3	27	50	57	4	34	58	57	416	5165	

Alegat III. do sprawozd. z czynności Komisji kraj. dla spraw przemysłowych.

W y k a z

kosztów utrzymania szkół przemysłowych uzupełniających w r. 1895/6.

(Według preliminarzy).

Liczba porząd.	Siedziba szkoły	Fundusze miejscowe						Subwencje				Razem	Uwaga
		Gminy	Fundacye	Kasy oszczęd.	Tow. za-liczkowe	Opłaty szk.	Inne fun-dusze	Rad powia-towych	Izb przem.-handl.	Funduszu krajow.	Funduszu państwa		
		zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.		
1	Biała	300	—	200	—	—	40	200	200	398	548	1.886	
2	Bochnia	500	—	—	—	—	—	—	—	515	459	1.474	
3	Brody	300	—	—	—	—	—	100	500	324	376	1.600	Podług zam-
4	Brzeżany	200	—	—	—	—	—	150	—	444	500	1.294	knięcia ra-
5	Buczacz	200	—	—	—	—	50	200	100	500	—	1.050	chunków
6	Drohobycz	300	—	50	50	—	—	150	—	646	589	1.785	
7	Gorlice	200	—	—	200	—	—	200	100	73	205	978	
8	Jarosław	200	—	—	—	—	—	200	—	560	560	1.520	
9	Jaśło	—	—	—	—	—	—	100	—	346	540	986	
10	Kałusz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	Szkoła w r.
11	Kołomyja	423	—	—	—	—	310	150	—	423	423	1.729	1895/6 jeszcze
12	Kraków na Kleparzu	1.492	8	—	—	—	—	—	—	400	400	2.300	nieczynna
13	„ w Ogr. ang.	1.072	8	—	—	—	—	—	—	400	400	1.880	
14	„ na Smoleńs.	776	8	—	—	—	—	—	—	400	400	1.584	
15	„ na Kaźm.	818	8	—	—	—	—	—	—	400	400	1.626	
16	„ na Dajworze	768	8	—	—	—	—	—	—	400	400	1.576	
17	Krosno	250	—	—	—	—	—	100	—	757	657	1.764	
18	Łańcut	120	—	—	—	—	—	150	—	400	400	1.070	
19	Lwów im. św. Anny .	560	—	—	—	—	—	—	—	400	400	1.360	
20	„ „ „ Anton..	460	—	—	—	—	—	—	—	400	400	1.260	
21	„ „ „ Czackiego	460	—	—	—	—	—	—	—	400	400	1.260	
22	„ „ „ św. Elźb.	560	—	—	—	—	—	—	—	400	400	1.360	
23	„ „ „ Konarsk.	560	—	—	—	—	—	—	—	400	400	1.360	
24	„ „ „ św. Marc.	460	—	—	—	—	—	—	—	400	400	1.260	
25	„ „ „ Piramow.	560	—	—	—	—	—	—	—	400	400	1.360	
26	„ „ „ Staszica .	560	—	—	—	—	—	—	—	400	400	1.360	
27	„ „ „ Mickiew.	1.070	—	—	—	—	—	—	—	400	400	1.870	
28	„ „ „ Berns. izr.	—	1.345	—	—	—	100	—	—	485	485	2.415	
29	Nowy Sącz	200	200	200	—	—	150	300	100	725	675	2.550	
30	Nowy Targ	100	—	—	72	—	50	200	—	669	550	1.641	
31	Podgórze	465	—	—	—	—	—	50	—	543	440	1.498	
32	Przemysł	425	—	200	—	—	—	300	—	621	520	2.066	
33	Rzeszów	140	150	150	—	—	—	100	—	816	660	2.016	
34	Sambor	100	—	—	—	—	200	100	—	570	570	1.540	
35	Sanok	307	—	—	—	—	—	—	—	516	516	1.339	
36	Stanisławów	250	50	150	—	—	—	200	—	454	496	1.600	
37	Stary Sącz	300	—	—	—	—	—	150	100	557	557	1.664	
38	Sądowa Wisznia . . .	50	—	—	—	—	—	100	50	495	495	1.190	
39	Stryj	300	—	—	100	—	—	200	100	299	551	1.550	
40	Tarnopol	448	—	—	—	—	—	50	100	660	522	1.780	
41	Tarnów	400	—	100	—	—	—	200	—	575	575	1.850	
42	Wadowice	400	—	200	—	—	—	100	—	501	501	1.702	
43	Wieliczka	400	—	—	—	—	—	50	—	375	375	1.200	
44	Żółkiew	300	—	—	—	—	—	200	—	477	477	1.454	
	Razem	17.754	1.785	1.250	422	—	1.200	3.850	1.200	20.324	19.822	67.607	

Al. IV. do sprawozdania Komisji kraj. dla spraw przemysłowych za r. 1896.

L. 1.137.

Okólnik.

Okólnikiem z dnia 8. sierpnia 1894 r. L. 665, wydanym do zarządów szkół przemysłowych uzupełniających, wskazała Komisya krajowa dla spraw przemysłowych na niejednostajność postępowania w zawiadywaniu rzeczonymi szkołami i na dowolności, których na przyszłość unikać należy. Pomimo tego przytrafiają się jeszcze ciągle nieprawidłowości, które mącą gospodarce budżetową szkół przemysłowych uzupełniających, utrudniają nadzór nad nimi i wykraczają poza granice tych praw, jakie Zarządom miejscowym przy zawiadywaniu rzeczonymi szkołami służą.

Komisya krajowa dla spraw przemysłowych widzi się tedy zniewoloną, działając z upoważnienia Wydziału krajowego z dnia 30. listopada b. r. L. 76.274, nie tylko szczegóły wzmiankowanego okólnika przypomnieć, lecz na podstawie nowszych spostrzeżeń przepisać poniżej pewne normy postępowania, których zarządy szkół przemysłowych uzupełniających na przyszłość jak najściślej trzymać się mają, a to tembardziej, że w razie niestosowania się do nich i spowodowania tem przekroczeń budżetowych lub wydatków preliminarzem wcale nie objętych, mogłyby być i do zwrotu nieusprawiedliwionych wydatków pociągane.

1. Przy układaniu preliminarzy szkolnych należy wszędzie brać za podstawę, iż na gminie ciąży obowiązek dostarczania szkole lokalu, opału, oświetlenia i usługi i osobnych kwot na pokrycie tych prestacyi nie należy wprowadzać do preliminarza. Gdyby zaś było aktami erekcyjnymi szkoły udowodnionem, że gmina nie przyjęła na siebie powyższych zobowiązań w naturze i uchyla się od nich, lub wyznaczyła na ten cel pewną kwotę, corocznie uiszczając się mającą — natenczas ma Wydział szkolny sprawę taką specjalnie do rozstrzygnięcia Komisji względnie Wydziału krajowego przedstawić celem uregulowania, a ewentualnie stałego rozdzielenia pieniężnych zasiłków gminy na opędzenie potrzeb administracyjnych szkoły i na wydatki połączone z nauką.

2. Wydziałowi szkolnemu służy prawo przedstawiania wniosków co do zmiany, względnie podwyższenia wynagrodzeń kierownika i nauczycieli, uchwały Wydziału wszakże mogą być obowiązującymi dopiero wtedy, gdy przez Wydział krajowy zostaną zatwierdzone, a względnie przez uchwalenie budżetów szkolnych w Sejmie zyskają zatwierdzenie. Pobieranie wynagrodzeń wyższych, chociażby na podstawie uchwał Wydziału szkolnego, ale wbrew zatwierdzonemu budżetowi szkoły, jest bezprawne i odpowiedzialność za wynikię stąd przekroczenia budżetu szkolnego spadają na Wydział szkolny.

3. Z dochodów, budżetem szkoły przyzwozonych, nie mogą być wydatkowane żadne kwoty tytułem wynagrodzenia za jakiekolwiek czynności członków Wydziału szkolnego, gdyż w myśl §. 4. normalnego Statutu szkół przemysłowych uzupełniających, członkowie Wydziału szkolnego sprawują swój urząd bezpłatnie.

4. Wynagrodzenie nauczyciela za godzinę nauki wynosi 1 zł, wyjątkowo zaś 1 zł. 20 ct. do 1 zł. 25 ct. w. a. tam, gdzie to względami większej drożyzny zostanie uzasadnione i przez Wydział krajowy zatwierdzone. Nauczycielom rysunków przysznaje się wynagrodzenie o 20% wyższe od wynagrodzenia za naukę innych przedmiotów szkolnych.

5. Wypłata wynagrodzenia może być zarządzoną tylko z dołu, na podstawie godzin nauki, przez nauczyciela istotnie odbytych, nie zaś preliminarzowanych. W tym celu prowadzonym ma być w każdej szkole dziennik odbytych godzin nauki, do-

stępny zarówno dla wizytującego szkołę Inspektora krajowego jak i dla lustratora administracyjnego. Niedopuszczalnym jest także udzielanie zaliczek na poczet przypadającego wynagrodzenia.

6. Przy preeliminowaniu czasu, przeznaczanego na naukę, należy przyjmować stale 32 tygodnie, tyle czasu bowiem zajmuje faktycznie ta nauka po obliczeniu przerw, większemi świętami spowodowanych.

7. Z kredytów, wyznaczonych na wynagrodzenia za godziny nauki, nie mogą być pod żadnym pozorem ponoszone takie wydatki, jak np. za udział nauczycieli w konferencyach i popisach dorocznych, za funkcyę gospodarza klasy, za przygotowania do spowiedzi, za prowadzenie uczniów do kościoła i dozоровanie tychże w czasie nabożeństwa. Są to obowiązki wynikające ze stosunku nauczyciela do szkoły i grona nauczycielskiego, a spoczywające zarówno na kierowniku jak i na całym gronie nauczycielskiem, obowiązki wszakże, które nigdzie osobno wynagradzane nie bywają.

Egzorty księży katechetów należą do nauki religii, uwzględniać je też wypada przy obliczaniu wynagrodzenia za naukę religii, licząc każdą egzortę za dwie godziny nauki.

8. W projekcie preliminarza szkoły należy szczegółowo dla każdej klasy kursu przygotowawczego i przemysłowego podawać ilość godzin dla każdego przedmiotu nauki i wysokość wynagrodzenia za naukę. Preliminarze, ryczałtujące kwotę kredytu, potrzebnego na opędzenie kosztów nauki, będą do ponownego opracowania Wydziałom szkolnym zwracane.

9. Do preliminarza szkolnego nie mogą być wstawiane żadne kwoty na nagrody dla uczniów. Chwalebny jest rozdawanie nagród na popisach, zachęcające niewątpliwie młodzież rękodzielniczą do pilniejszego uczęszczania na naukę, o fundusz jednakże na te nagrody należy starać się poza budżetowymi dochodami szkoły, jużto u gminy, jużto u instytucji i osób, sprzyjających szkole i interesujących się jej rozwojem.

10. W razie znaczniejszego napływu uczniów do szkoły, tak, iż liczba ich w jednej klasie przekroczy 60 w ciągu dwu po sobie następujących lat, mogą być tworzone równorzędne oddziały tak na kursie przygotowawczym jak i przemysłowym. Urządzenie oddziału równorzędnego nastąpić może wszakże tylko na podstawie uchwały Wydziału szkolnego, po zatwierdzeniu jej przez Wydział krajowy.

11. W sprawozdaniach rocznych mają zarządy szkół przemysłowych uzupełniających podawać szczegółowo przyczyny zlej lub nieregularnej frekwencji uczniów i wskazywać środki, którychby do podniesienia frekwencji użyć należało.

12. Co do popisów publicznych, na podstawie doświadczeń, zebranych w ciągu lat ostatnich, zmienia Komisya zarządzenie z dnia 8. sierpnia 1894 r. L. 665 o tyle, iż poleca, aby zaniechano egzaminowania z poszczególnych przedmiotów, lecz ograniczono się przede wszystkim do starannej wystawy wypracowań piśmiennych i rysunków uczniów. Zamknięcie takie roku szkolnego winno wszakże nosić cechę uroczystości publicznej, ma więc obejmować stosowne przemowy kierownika oraz przewodniczącego uroczystości delegata lub przewodniczącego Wydziału szkolnego, odczytanie klasyfikacji, wręczenie nagród i t. p. Wydział szkolny ma też używać całego wpływu swego, ażeby publiczność, a w szczególności majstrowie bywali obecni na tych uroczystych zamknięciach roku szkolnego, które podobnie jak i otwarcie roku szkolnego, powinny się łączyć z nabożeństwami uroczystymi dla młodzieży szkolnej.

We Lwowie, dnia 30. listopada 1896.

Przewodniczący
S. Badeni.

Alegat V. do sprawozd. Komisji kraj. dla spraw przemysł. za r. 1896.

Frekwencya szkół przemysłowych zawodowych w r. 1895/6.

L. bieżąca	Nazwa zakładu	Liczba uczniów (uczennic)						Pracowało razem uczniów (uczennic)	Uwaga
		zwyczajnych na kursie				nadzwyczajnych	Razem		
		I.	II.	III.	IV.				
Dla wyrobów z drzewa i łożyny.									
1	Czerwona Wola, szkoła koszyk.	15	16	—	—	—	31	w koszykarstwie	} Szkoła otwarta d.15. czerwca 1896
2	Skolyszyn " "	9	2	—	—	—	11		
3	Dzurów " "	10	5	—	—	—	15		
4	Rudki " "	10	1	—	—	—	11		
5	Zator " "	8	—	—	—	—	8		
6	Grybów, warsztat kołodziejski	4	3	2	3	1	13	w kołodz. i bednarstwie	86
7	Grzymałów, " "	9	14	7	—	—	30		
8	Kamionka str. warsz. kołodz.	15	8	8	11	1	43	w stolarstwie, tokarstwie i rzeźbiarstwie	39
9	Stanisławów, warszt. stolarsk. i tokarski	14	5	6	2	2	29		
10	Żywiec, warsztat stolarski i wyr. zabawek	2	3	—	3	2	10		
Dla wyrobów garncarskich.									
11	Kołomyja, szkoła garncarska	8	2	2	—	16	28	w garncarstwie	52
12	Poremba Żegota, szk. garnc.	2	3	1	—	6	12		
13	Touste, szkoła garncarska	1	7	2	—	2	12		
Dla wyrobów ze skóry.									
14	Uhnów, warsztat szewski	19	9	5	—	—	33	w szewstwie	189
15	Witków, " "	10	17	18	—	—	78		
16	Stary Sącz " "	10	8	—	—	—	15		
Dla wyrobów tkackich.									
17	Krosno, szkoła tkacka	5	11	19	—	—	35	w tkactwie	189
18	Błażowa, " "	—	—	—	—	—	9		
19	Gliniany, " "	6	4	5	—	—	17		
20	Gorlice, " "	3	6	—	—	—	9		
21	Korczyzna, " "	4	4	6	6	—	20		
22	Kosów " "	—	6	—	—	—	1		
23	Łańcut " "	10	5	5	—	—	2		
24	Rychwałd " "	1	1	7	—	—	9		
25	Wilamowice " "	9	6	1	—	—	6		
26	Rakszawa, szkoła sukiennicza	12	9	3	—	—	24		
Dla wyrobów powroźniczych.									
27	Radymno, warsz. powroźniczy	10	—	—	—	30	40	w powroźnictwie	40
Dla wyrobów koronkarskich.									
28	Kańczuga, kr. szk. koronkar.	23	14	12	—	—	49	w koronkarstwie	146
29	Stary Sącz " "	18	—	—	—	—	18		
30	Zakopane " "	19	17	15	8	20	79		
Dla wyrobów hafciarskich.									
31	Maków, kraj. szk. hafciarska	5	5	3	—	8	21	w hafciarstwie	21
Razem . . .		271	191	127	33	216	838		838

Alegat VI. do sprawozd. Komisji kraj. dla spraw przem. za rok 1896.

W y k a z

kosztów utrzymania szkół przemysłowych zawodowych w r. 1895/6.

(Zestawiony według preliminarzy).

Liczba porządkowa	Nazwa zakładu	Fundusze miejscowe				Subwencye			Razem
		Gminy	Fundacye i kasy oszczęd.	Z innych źródeł miejscow.	Ze sprzedaży wyrobów	Rad powiatowych	Funduszu krajowego	Funduszu państwowego	
		zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	
Dla wyrobów z drzewa i łożyny.									
1	Czerwona Wola, szk koszykarska	—	—	—	1.670	200	700	700	3.270
2	Skołyszyn (Jasło) „ „	—	—	50	260	—	400	300	1.010
3	Dźurów „ „	—	—	—	200	150	370	310	1.030
4	Rudki „ „	—	—	—	—	305	380	400	1.085
5	Zator „ „	—	—	—	—	—	660	600	1.260
6	Grybów, warsztat kołodziejski	—	—	—	1.100	100	1.590	1.200	3.990
7	Grzymałów „ „	—	—	—	3.000	500	1.550	1.550	6.600
8	Kamionka strum. war. kołodz.	—	—	—	3.600	—	3.232	1.200	8.032
9	Stanisławów, warsztat stolarski	800	200	—	450	100	1.690	1.000	4.240
10	Żywiec, wars. stolar. i zabawek	200	—	—	700	100	1.220	1.000	3.220
Dla wyrobów garncarskich.									
11	Kołomyja, szkoła garncarska	—	—	—	1.700	—	2.710	2.600	7.010
12	Poremba Żegota, szk. garncar.	—	—	150	750	50	1.282	1.800	4.032
13	Touste, szkoła garncarska	—	—	300	1.100	—	1.460	1.300	4.160
Dla wyrobów ze skóry.									
14	Uhnów, warsztat szewski	100	—	—	—	200	474	620	1.394
15	Witków, „ „	—	—	—	—	—	1.187	500	1.687
16	Stary Sącz „ „	300	—	—	—	200	400	450	1.350
Dla wyrobów tkackich.									
17	Krosno, szkoła tkacka	—	—	—	700	200	4.168	3.500	8.568
18	Błażowa, warsztat tkacki	—	—	—	—	60	770	300	1.130
19	Gliniany, „ „	—	—	—	—	50	1.280	1.100	2.430
20	Gorlice, „ „	—	—	—	—	200	300	400	900
21	Korczyna, „ „	—	—	—	—	—	1.030	700	1.730
22	Kosów, „ „	200	—	—	—	200	950	700	2.050
23	Łańcut, „ „	250	—	—	—	300	1.330	400	2.280
24	Rychwałd, „ „	—	—	—	—	200	1.032	450	1.682
25	Wilamowice, „ „	200	—	—	—	50	690	350	1.290
Dla wyrobów sukienniczych.									
26	Rakszawa, szkoła sukiennicza	—	—	—	—	500	2.400	2.500	5.400
Dla wyrobów powroźniczych.									
27	Radymno, warsztat powroźn.	100	—	—	—	50	790	400	1.340
Dla wyrobów koronkarskich.									
28	Kańczuga, szkoła koronkarska	24	—	—	1.500	100	696	400	2.720
29	Stary Sącz „ „	300	—	—	380	300	638	200	1.818
30	Zakopane „ „	—	—	—	2.700	—	1.900	600	5.200
Dla wyrobów hafciarskich.									
31	Maków, szkoła hafciarska	48	—	—	—	25	384	350	807
		2.522	200	500	19.810	4.140	37.663	27.880	92.715

LW. 53.198/95.

Plan nauki

na kursie ciesielstwa w krajowej szkole kołodziejskiej i ciesielskiej
w Kamionce strumiłowej.

A) Przedmioty ogólne.

1. Religia.

Rok I., II. i III. po jednej godzinie tygodniowo.

2. Język polski.

Rok I., II. i III. po dwie godziny tygodniowo Czytanie, opowiadanie z historii i geografii kraju rodzinnego. Życiorysy wybitnych mężów, szczególnie na polu przemysłu i ważniejszych wynalazków. Stylistyka przemysłowa (listy, podania, świadectwa, rachunki, kwity i t. d.). Dwa do trzech zadań piśmiennych na miesiąc.

3. Rachunki.

Rok I. trzy godziny tygodniowo. Metryczne miary i wagi, monety austriackie, niemieckie, rosyjskie; cztery działania liczbami całkowitymi, działanie ułamekami zwyczajnymi i dziesiętnymi. Przynajmniej cztery zadania piśmienne na miesiąc.

Rok II. i III. wspólnie. Rachunki przemysłowe, cztery godziny tygodniowo. O stosunkach i proporcjach; rachunek procentowy i rachunek spółki. Wiadomości o cenach i sposobach sprzedaży materiału, o obliczaniu kosztów wyrobu i ustanawianiu ceny na sprzedaż. Prowadzenie ksiąg przemysłowych i handlowych; układanie inwentarzy, preliminarzy i zamknięć rachunkowych. Ćwiczenia piśmienne na właściwych formularzach.

B) Przedmioty fachowe.

4. Geometria.

Rok I. ośm godzin tygodniowo, t. j. 2 nauki teoretycznej a 6 rysunków geometrycznych. Nauka o punktach, liniach, kątach i płaszczyznach; o własnościach figur płaskich, obliczanie figur płaskich, ogólne pojęcia o formach przestrzennych. Wprawa w używaniu przyrządów do rysowania.

Rok II. Nauka o rzutach i cieniach, sześć godzin tygodniowo, t. j. 2 nauki teoretycznej, 4 godziny rysunków. Rysowanie i obliczanie form przestrzennych. Skale i ich zastosowanie do powiększenia i pomniejszenia. Ćwiczenia w zdejmowaniu brył w rzutach prostokątnych. Rysowanie widoków ukośnych. Przecięcia się brył w tych położeniach i kombinacjach, jak tego wymaga praktyka. Elementa konstrukcji cieniów.

5. Rysunki wolnoręczne.

Rok I. ośm godzin tygodniowo. Rysunki z wolnej ręki linii prostych, ukośnych, krzywych, następnie figur płaskich umiarowych.

Rok II. i III. sześć godzin tygodniowo. Rysunek ornamentalny z tablicy, wzorów i modeli gipsowych, zastosowany do budownictwa drzewnego. Cieniowanie tak ołówkiem jak i wiszorem. Rysunki wykonane wedle skali i w naturalnej wielkości.

6. Technologia drzewa.

Rok I. dwie godziny tygodniowo. Rozpoznanie najważniejszych gatunków drzew; rozgatunkowanie drzewa na materiały budowlane i do wyrobów; najważniejsze własności drzewa, ścinanie tegoż, obrabianie, sposób suszenia i usunięcia soków drzewnych; o grzybie drzewnym. Poznanie narzędzi służących do obrabiania drzewa i sposobu użycia ich, następuje przy praktycznych zajęciach w warsztacie.

7. Budownictwo.

Rok II. sześć godzin tygodniowo. Nauka konstrukcji budowniczyczych i wszelkich wiązań drzewnych, poparta rysunkiem zawodowym. Wykonywanie wiązań i modeli wedle rysunków następuje w toku pracy warsztatowej.

Rok III. sześć godzin tygodniowo. Ciąg dalszy nauki konstrukcji budowniczyczych celem wyczerpania wszystkich w budownictwie drzewnym przypadających robót. Rysunek poszczególnych obiektów budownictwa drzewnego (parkan, most, szopa i t. d.) wedle skali. Nauce i rysunkom towarzyszy praca warsztatowa przy wykonywaniu odnośnych modeli.

8. Nauka form budownictwa drzewnego.

Rok III. jedna godzina tygodniowo. Elementa stylowego wykonywania budowli drewnianych z zastosowaniem odpowiedniej ornamentyki. Rozmaite rodzaje gzymsów, profilowanie obramowań drzwi i okien i t. p. Kształcenie smaku uczniów na podstawie odpowiednich wzorów, modeli i objaśniania tychże.

9. Nauka projektowania.

Rok III. sześć godzin tygodniowo. Ćwiczenia w projektowaniu budowli drewnianych tak co do roboty ciesielskiej jak i stolarskiej. Wykonywanie planów na mieszkalne budynki wiejskie, budynki gospodarcze, ozdobne ogrodzenia, kioski ogrodowe i t. d., według danego programu. Sporządzenie odnośnych kosztorysów.

10. Przepisy budownicze i przemysłowe.

Rok II. i III. po jednej godzinie tygodniowo. Najważniejsze przepisy dotyczące się wykonywania budowli, warunki uzyskania koncesyi na budowę, zachowywanie przepisów dotyczących się czeladzi, bezpieczeństwa i t. d. Ćwiczenia w pisaniu odnośnych podań.

11. Zajęcia warsztatowe.

Rok I. 36 godzin tygodniowo przez cały rok. Uczniowie, w praktycznym uzupełnieniu technologii drzewa, zajęci są obróbką drzewa przy użyciu wszelkich dla cieśli i stolarza ważnych narzędzi i przyrządów, wykonywaniem łatwiejszych form wedle danego rozmiaru i wiązań drzewnych.

Rok II. 28 godzin tygodniowo w kursie zimowym od 1. listopada do 30. kwietnia. Uczniowie zajęci są wykonywaniem trudniejszych wiązań i modeli wedle danych im rysunków i wymiarów w uzupełnieniu teoretycznej nauki budownictwa. W kursie letnim pracują przy praktycznym budowniczym na placu budowy.

Rok III. 27 godzin tygodniowo w kursie zimowym od 1. listopada do 30. kwietnia. Uczniowie w uzupełnieniu teoretycznej nauki budownictwa, zajęci są wykonywaniem trudniejszych i bardziej skomplikowanych modeli budownictwa drzewnego. W kursie letnim pracują przy praktycznym budownictwem na placu budowy.

Zestawienie godzin nauki.

	Rok I.		Rok II.		Rok III.	
		kurs zim.		kurs letni	kurs zim.	kurs letni
1. Religia	1	1	—	—	1	—
2. Język polski	2	2	—	—	2	—
3. Rachunki przemysłowe	3	4	—	—	4	—
4. Geometrya	8	6	—	—	—	—
5. Rysunki wolnoręczne	8	6	—	—	6	—
6. Technologia drzewa	2	—	—	—	—	—
7. Budownictwo drzewne i rysunek zawodowy	—	12	—	—	12	—
8. Nauka form budownictwa	—	—	—	—	1	—
9. Projektowanie	—	—	—	—	6	—
10. Przepisy budownicze	—	1	—	—	1	—
11. Zajęcia warsztatowe	36	28	—	—	27	—
12. Praca przy budowach	—	—	10 do 11 godz. dziennie	—	—	10 do 11 godz. dziennie.
Razem	60	60	60	60	60	60

Alegat VIII. do sprawozd. z czynności Komisji kraj. dla spraw przem. za r. 1896.

Plan nauki krajowej szkoły hafciarskiej w Makowie.

Teoretyczna i praktyczna nauka w krajowej szkole hafciarskiej w Makowie obejmuje: naukę religii, haftów, rysunków, rachunków i białego szycia.

A. Nauka haftów.

Rok I.

Półrocze I.

Zanim nauczycielka przystąpi do nauki haftów, powinna wytłumaczyć uczniom: co jest tkanina i jakich tkanin używa się w hafciarstwie, co jest haft i jakie są rodzaje haftów, do czego hafty służą, jakich narzędzi i przyrządów używa się w hafciarstwie, jakich używać materiałów do wykonywania haftów i jak je należy stosownie dobierać, ażeby wykonywana robota była estetycznie piękna.

Naukę haftu rozpocznie ścieg krzyżkowy i ścieg holbeinowski, potem uczyć się będzie dziergania ząbków okrągłych i ostrych, dużych i małych, wreszcie roboty dziurek zwyczajnych i sznureczkowych.

Dla zastosowania tej nauki w praktyce, wykonują uczeniice stosowne roboty.

Półrocze II.

W tem półroczu uczyć się będzie: ściegu sznureczkowego, wodnego, łańcuszkowego i stebenkowego, następnie haftowania łatwych liter robotą atłaskową, wreszcie zastosowania tej nauki w praktyce w stosownych robotach.

Rok II.

Półrocze I.

Najważniejszym warunkiem piękności haftu jest poprawność jego rysunku i dokładność konturu. Należy przeto zapoznać uczennice dokładnie ze sposobami przenoszenia rysunku na tkaniny. Ważnem jest także należyte napięcie tkaniny do haftu przeznaczonej; należy przeto obeznac uczennice ze sposobami napinania tkanin. Następnie uczyć się będzie ściegów: sznureczkowego, supełkowego, podkładanego, na batyście, na krosnach: począwszy od najprostszych linii aż do wykonania trudniejszych, małych, ornamentalnych figur, stylizowanych listków i kwiatów, potem robót przezroczych (à jour), wreszcie praktycznego zastosowania tej nauki.

Półrocze II.

W tem półroczu mają się uczennice wydoskonalić w ozdabianiu haftem najrozmaitszych tkanin, przedewszystkiem zaś zbytkownej bielizny.

Podczas nauki haftów powinny uczennice poznać dokładnie wszelkie rodzaje haftów i sposoby ich wykonywania, nabrać wprawy i biegłości w wykonywaniu haftów, nawyknać do czystości, dokładności i samodzielności w robocie.

B. Nauka rysunków.

Rok I.

Półrocze I.

Po wytłumaczeniu znaczenia rysunków w hafciarstwie i zapoznaniu uczennic z przyborami, niezbędnymi do rysowania, będą uczennice, na zeszytach bez kropek, uczyć się rysowania linii prostej w różnych kierunkach i dzielenia linii na równe części, potem przystąpią do wolnорęcznego rysowania prostolinijnych figur, przyczem udzielane im będą elementarne wiadomości o kącie, trójkącie, czworo-sześćio- i ośmioboku umiarowym, jako składowych częściach ornamentu geometrycznego.

W II. półroczu

uczyć się będzie rysowania linii krzywych, koła, elipsy, linii jajowatej i ślimakowej, następnie figur złożonych z linii prostych i krzywych, jako składowych części ornamentu, poczem nastąpi rysowanie ornamentów wedle wzorów.

Rok II.

W półroczu I.

Dalsze rysowanie ornamentów wedle wzorów, następnie rysowanie stylizowanych liści i kwiatów, mogących mieć zastosowanie w hafciarstwie, wreszcie rysowanie i układanie ozdobnych liter i inicjałów.

W półroczu II.

Krótkie pouczenie o świetle i cieniu i wreszcie układanie na dany temat wzorów do haftu, przyczem należy uwzględnić przedewszystkiem motywa ludowej

C. Nauka rachunków.

Rok I.

Dokładne powtórzenie 4. działań liczbami całymi mianowanymi i niemianowanymi i wielorakimi. Ułamki zwyczajne i dziesiętne. Zadania praktyczne pamięciowo i pisemnie.

Rok II.

Krótkie powtórzenie materiału z poprzedniego roku i przerobienie najważniejszych rachunków kalkulacyjnych ze względu na praktyczne potrzeby uczennic. Buchalterya pojedyncza.

D. Szycie ręczne.

Rok I. i II.

Nauka szycia ręcznego ma na celu zaznajomić uczennice o tyle ze szyciem, by umiały haftem ozdobione części bielizny i t. p. należyście wszyć, przyszyć i t. p. Nauczycielka powinna przeto obznajomić uczennice ze wszystkimi rodzajami ściągów, w szyciu używanych jak: ze ściągami przed igłą, stębnem, ściągami po za igłą, ściągami wierzchnim i obrąbkowym.

Rozkład godzin.

Nauka w szkole trwa dziennie przez 6 godzin, czyli tygodniowo 36 godzin, mianowicie:

a)	nauka religii	przez	1. godzinę	tygodniowo;
b)	" haftu	"	20. godzin	"
c)	" rysunków	"	12. "	"
d)	" rachunków	"	2. "	"
e)	" szycia ręcznego	"	1. "	"

Alegat IX. do spraw. Komisji kraj. dla spraw przemysłowych za r. 1896.

Sprawozdanie

z czynności krajowej ceramicznej Stacji doświadczalnej przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie za czas od 1. grudnia 1895 do 1. grudnia 1896.

I. Stacja jako zakład naukowy praktyczny.

a) Czeladnik garncarski i modelerski p. Michał Łukianowicz, który jako stypendysta Wysokiego Wydziału krajowego przez czas od 1. lipca 1895 do 1. stycznia 1896 odbywał praktykę w Stacji ceramicznej, pełnił następnie do 15. lipca 1896

obowiązki zastępcy laboranta w Stacyi. — Od 1. września 1896 jest czynny w krajowym warsztacie garncarskim naukowym w Toustem, zamianowany przez Wysoki Wydział krajowy młodszym werkmistrzem dla tego zakładu.

b) P. Albin Bilous, werkmistrz krajowego warsztatu garncarskiego naukowego w Toustem, odbył praktykę 3-tygodniową w stacyi dla sporządzania fajansu emaliowanego ze szczególnem uwzględnieniem materiałów tousteckich.

c) P. Oskar Lipp, technik ukończony, funkcyonaryusz fabryki dachówek falcowanych na janowskiem we Lwowie, odbył w stacyi na wiosnę r. b. 2-miesięczną praktykę sporządzania dachówek falcowanych ze szczególnem uwzględnieniem materiałów surowych tej fabryki.

d) P. Władysław Gołda, ukończony uczeń c. k. szkoły ceramicznej w Znajmie, zostaje w Stacyi ceramicznej od 15. października 1896 na praktyce, pełniąc obowiązki zastępcy laboranta Stacyi.

Z powyższego widoczne, że Stacya doświadczalna ceramiczna przysposobiła dalsze nowe siły werkmistrzowskie dla szkół krajowych. — Gdy zaś głównem zadaniem Stacyi doświadczalnej ceramicznej jest badanie materiałów na ich przydatność do celów przemysłowych, niemniej by czynić doświadczenia na polu techniczno-ceramicznem i uczyć ceramiki techników, przeto kształcenie werkmistrzów w Stacyi musi być z tej przyczyny tylko jednostronne. Nie obejmuje ono bowiem kierunku artystycznego, potrzebnych dla werkmistrza: nauki rysunków, wiadomości administracyjnych i ogólnie kształcących.

Zadanie to ma wypełniać Szkoła ceramiczna dla werkmistrzów c. k. państwowej Szkoły przemysłowej we Lwowie. — Statut c. k. Szkoły ceramicznej jest zatwierdzony rozporządzeniem c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 23. marca 1891 l. 1.608, ale Szkoła ta dotąd nie została zorganizowana. — Potrzeba tej szkoły werkmistrzowskiej w miarę rozwoju krajowego przemysłu ceramicznego staje się coraz naglejsza.

e) Słuchacze c. k. Szkoły politechnicznej pobierać będą naukę praktyczną z ceramiki dopiero w r. 1897, gdyż nauka teoretyczna z ceramiki wykładaną bywa na technice co każdy 2-gi rok, tak, że słuchacze technologii chemicznej uczą się ceramiki albo na 3-cim albo na 4-tym roku.

II. Stacya jako zakład do badania materiałów surowych i popierająca technicznemi orzeczeniami przemysł ceramiczny i szkolnictwo garncarskie.

a) Dla nauki i fabrykacyi fajansu emaliowanego t. zw. fajansu włoskiego w krajowym Warsztacie garncarskim naukowym w Toustem, wygotowała Stacya plany na budowę pieców do sporządzania: kalcyny, emalij i farb. — Nadto otrzymują krajowe Zakłady garncarskie szkolne od Stacyi pomoc fachową techniczną, co akta określają szczegółowo.

b) W wykonaniu nadzoru fachowego nad szkołami zlustrował podpisany krajową Szkołę garncarską w Kołomyi i krajowy Warsztat garncarski naukowy w Porembie.

c) Świetnej Komisji krajowej dla spraw przemysłowych i Wysokiemu Wydziałowi krajowemu udziela Stacya w sprawach techniczno-ceramicznych opinii fachowych. Tu należy zaznaczyć, że projekt nowego statutu i przepisów organizacyjnych dla krajowej Szkoły garncarskiej w Kołomyi opracował podpisany wspólnie z członkiem Komisji przemysłowej krajowej prof. Julianem Zacharjewiczem na podstawie

doświadczeń, które uzyskaliśmy przez wieloletnie lustracye tamtejszej szkoły i poznania potrzeb przemysłu miejscowego.

d) Zakładom przemysłowym ceramicznym udziela Stacya przepisów technicznych i wskazówek fachowych.

e) Celem wprowadzenia w krajowej szkole garncarskiej w Kołomyi emaliowanych pieców białych, fajansu „włoskiego“ ozdobnego, do gotowania i użytku domowego, zajęty jest podpisany obecnie doświadczeniami, by te wyroby sporządzać przy użyciu materyałów kołomyjskich i okolicy tamtejszej.

·f) f) Załączony tu ·/. wykaz obejmuje gliny i piaski, które Stacya zbadala i stronom orzeczenie fachowe wydała.

·g) g) Dla celów melioracyjnych, mianowicie dla obliczenia odstępu drenów, zbadala Stacya ilość i wielkość piasku w materyałach ziemnych, w wykazie dołączonym ·/. poszczególnionych.

Edmund Krzen,

inż. kierownik Stacyi ceramicznej.

Do punktu *g)* sprawozdania ceramicznej Stacji doświadczalnej.

W y k a z

materiałów ziemnych, zbadanych pod względem ilości i wielkości piasku dla celów melioracyjnych przez krajową ceramiczną Stację doświadczalną przy c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie za czas od 1. grudnia 1895 do 1. grudnia 1896.

Liczba porządk.	Miejscowość, skąd materiał pochodzi		Liczba materiał.
	Gmina	Powiat	
1	Bereźnica królewska (obsz. dw.)	żydaczowski	8
2	Z majątku cieszanowskiego	cieszanowski	14
3	Chodorów przyś. Sadki (ob. dw.)	bobrecki	6
4	Czernica " "	żydaczowski	3
5	Dalnicz " "	żółkiewski	9
6	Jajkowce " "	żydaczowski	6
7	Nagórzany " "	lwowski	1
8	Podwysokie " "	rudecki	8
9	Stubno " "	przemyski	4
10	Żyrawa " "	bobrecki	6

Wykaz zasiłków stypendyjnych

udzielonych uczniom szkół zawodowych i akademij handlowych
w roku szkolnym 1895/6.

L. porz.	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym sty- pendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypen- dyjnego		Uwaga
			miesię- cznie	rocznie lub jedno- razowo	
1	Ryczałt na zasiłki stypendyjne	Czerwona Wola, szkoła koszy- karska		499·28	L. 971/95
2	Ryczałt na zasiłki stypendyjne	Grybów, warsztat koło- dziejski		220	L. 841/95
3	Erd Józef	Kamionka strumiłowa szkoła koło- dziejstwa i be- dnarstwa	5		L. 982/95
4	Drozd Wojciech		5		
5	Brzezicki Jan		4		
6	Junak Jan		4		
7	Knecht Frydryk		4		
8	Romanow Wasyl		3		
9	Krzczkowski Stefan		3		
10	Junik Michał, abiturjent			60	L. 714/95
11	Klocek Franciszek	Zakopane, szkoła zawo- dowa przemysłu drzewnego	5		L. 766/95
12	Marzec Józef		5		
13	Pelczarski Bronisław		5		
14	Szagal Grzegorz		5		
15	Wilk Jan		5		
16	Gałek Stanisław		5		
17	Gąsiorowski Józef		5		
18	Górasik Jędrzej		5		
19	Grzesiak Józef		5		
20	Litak Stanisław		5		
21	Malach Józef		5		
22	Kwiatkowski Mikołaj		4		
23	Malik Teofil		4		
24	Muniak Jędrzej		4		
25	Schab Jan		4		
26	Bednarz Jędrzej		4		
27	Ditmajer Józef		4		
28	Gościej Ludwik		4		
29	Grywalski Maciej		4		
30	Kamoń Jan		4		
31	Owsianka Józef		4		
32	Węgrecki Franciszek		4		
33	Galica Władysław		4		
34	Kopytowski Bolesław		4		
35	Ramsa Ludwik		4		
36	Sabar Jędrzej		4		
37	Scisłowicz Franciszek		3		
38	Fuk Alexander		3		
39	Borowka Władysław		3		
40	Kilian Franciszek		3		
41	Mozdyniewicz Stanisław		3		

Liczba porz.	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład, w którym sty- pendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypen- dyjnego		Uwaga
			miesię- cznie	rocznie lub jedno- razowo	
42	Jachimowski Jan	Zakopane, szkoła zawo- dowa przemysłu drzewnego	3		L. 766/95
43	Schulc Maryan		3		
44	Buras Wincenty		3		
45	Mądro Teodor		3		
46	Grodecki Bolesław	Kołomyja, szkoła zawo- dowa przemysłu drzewnego	4		L. 871/95
47	Henig Stanisław		4		
48	Humeniuk Jan		4		
49	Peczerski Włodzimierz		4		
50	Czajkowski Mieczysław		3		
51	Piskozub Jan		3		
52	Załuski Piotr		3		
53	i ryczałt roczny				
54	Hrankowski Michał	Stanisławów, kraj. warsztat stolarstwa i tokarstwa	8		L. 854/95
55	Gudzio Antoni		4		
56	Wojtych Stanisław		4		
57	Bojczuk Kornel		3		
58	Wacławik Gustaw		3		
59	Multan Franciszek		3		
60	Ryczałt na zasiłki stypendyjne	Żywiec, szkoła stolar- stwa i wyrobu zabawek		150	L. 924/95
61	Maniowski Jan	Kołomyja, kraj. szkoła garncarska	5		L. 1.136/95
62	Klusik Jan		5		
63	Kamiński Franciszek		5		
64	Bylica Jan Kanty		4		
65	Łukianowicz Michał	Lwów, kraj. stacya ceramicz.	40		L. 194/95
66	Faron Marcei	Stary Sącz, krajowy war- sztat szewski	3		L. 748/95
67	Kutak Jędrzej		3		
68	Opoka Stanisław		3		
69	Waligóra Antoni		3		

Liczba porz.	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym sty- pendysta się kształci	Wysokość zasilku stypen- dyjnego		Uwaga
			miesię- cznie	rocznie lub jedno- razowo	
			zł.	zł.	
70	Czerwiński Franciszek	Uhnów, warsztat szewski	6		L. 887/95
71	Melniczuk Dymitr		6		
72	Sawka Eliasz		3		
73	Zaniewicz Michał		3		
74	Farian Franciszek		3		
75	Martyn Teodor		3		
76	Kabarowski Roman	Witków, kraj. warsztat szewski	4		L. 1.082/95
77	Wiktorski Michał		3		
78	Antoniuk Adam		2		
79	Dyki Marcin		2		
80	Kurzelik Ignacy		2		
81	Sura Teofil		2		
82	Bielecki Jan		1.50		
83	Garbaczewski Mikołaj		1.50		
84	Humeniuk Teodor		1.50		
85	Iwanicki Jakób		1.50		
86	Jazienicki Władysław		1.50		
87	Linard Teodor		1.50		
88	Podolak Longin		1.50		
89	Sobiecki Michał		1.50		
90	Sołowij Bazyli		1.50		
91	Słobodiuk Antoni		1.50		
92	Sobołta Kornel		1.50		
93	Linarczuk Michał	1.50			
94	Łach Atanazy	1.50			
95	Łochański Michał	1.50			
96	Dmytruk Aleksander	1.50			
97	Miszczuk Michał	1.50			
98	Kulpa Jan	Rakszawa, kraj. szkoła sukiennicza	8		L. 944/95
99	Nowakowski Franciszek		8		
100	Walawender Jakób		8		
101	Olechowski Marcin		4		
102	Piwiński Antoni		4		
103	Stafa Stanisław		4		
104	Tkacz Jan		4		
105	Wacnik Sebestyan		4		
106	Wawrzaszek Antoni	4			
107	Ferenzy Wincenty	Gliniany, kraj. wzorowy warsztat tkacki	3		L. 1.014/95
108	Czarnecki Jan		3		
109	Michajluk Bazyli		3		
110	Sotnik Paweł		3		
111	Galan Michał		3		
112	Stapiński Franciszek		3		
113	Hrynkow Jan		3		
114	Procyszyn Józef		3		

Liczba porz.	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym sty- pendysta się kształci	Wysokość zasilku stypen- dyjnego		Uwaga
			miesie- cznie	rocznie lub jedno- razowo	
115	Ryczałt na zasilki stypendyjne	Gorlice, warsztat tkacki		200	L. 1.150/95
116	Ryczałt na zasilki stypendyjne	Łańcut, warsztat tkacki		300	L. 827/95
117 118 119 120 121 122 123 124 125	Głowiński Józef Winiarski Kazmierz Krysa Teofil Mroz Piotr Jaworski Józef Kapelka Franciszek Tymaczkowski Władysław Kulczycki Franciszek Kopacz Józef	Krosno, kraj. szkoła tkacka	10 10 8 8 8 8 8 5 5		L. 1 124/95
126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136	Kastelik Michał Marszałek Franciszek Wróbel Stanisław Berynia Władysław Wnętrzak Józef Łopatka Jan I. Kastelik Izidor Pietyra Franciszek Łopatka Jan II. Małysiak Wojciech Bąk Piotr	Ryhwald, kraj. szkoła tkacka	3 3 3 2 2 2 2 2 2 2		L. 1.002/95
137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147	Faruda Elżbieta Polińska Zofia Krysta Katarzyna Danek Józef Nowak Aleksander Czopek Elżbieta Figwer Franciszek Nowak Franciszek Kuczmierzcyk Stanisław Danek Abdon Grygierczyk Franciszek	Wilamowice, kraj. szkoła tkacka	3 3 3 3 3 3 3 3 3 3		L. 956/95
148 149 150 151 152	Głodowska Albina Kantorowicz Anna Rak Tekla Bobak Marya Leja Rozalia	Zakopane, kraj. szkoła koronkarska	2 2 2 2 2		L. 931/95

Liczba porz.	Imię i nazwisko stypendysty (stypendystki)	Zakład w którym sty- pendysta się kształci	Wysokość zasiłku stypen- dyjnego		Uwaga
			miesie- cznie	rocznie lub jedno- razowo	
153	Müller Maxymilian	Lwów, c. k. państwowa szkoła przemy- słowa	8	40	L. 1.029/95
154	Łuhowiak Jan		8		
155	Mikulski Józef		8		
156	Dedyk Marya		10		
157	Tebinka Jadwiga		10		
158	Langer Wilhelmina		10		
159	Baternay Janina		5		
160	Skwirczyński Zdzisław				
161	Nyga Jan	Kraków, c. k. państwowa szkoła przemy- słowa	12		L. 991/95
162	Teodorowicz Erazm		12		
163	Wenzl Maryan		10		
164	Ronka Eugeniusz		10		
165	Kadula Tadeusz		10		
166	Orzechowski Włodzimierz	Świątniki, c. k. zawodowa szkoła ślusarska	5		L. 1.051/95
167	Książek Jan		5		
168	Lebiedzki Franciszek		5		
169	Ślizowski Antoni		5		
170	Wilkoż Antoni		5		
171	Zdunek Józef		5		
172	Smoluchowski Kazimierz		4		
173	Smoluchowski Julian		4		
174	Krawczuk Bronisław		3		
175	Bujak Jan		3		
176	Bujas Stanisław		3		
177	Dziewoński Stanisław		3		
178	Kwintowski Franciszek		3		
179	Proń Leon		3		
180	Struzik Józef		3		
181	Cholewa Józef		3		
182	Gniadek Jan		3		
183	Krupa Sebastyan	3			
184	Nowak Jan	3			
185	Święch Jan	3			
186	Jutrznia Franciszek	3			
187	Kafel Jan	3			
188	Mielecki Stanisław	Sułkowiec, c. k. szkoła kowska	5		L. 1.138/95
189	Galus Ludwik		5		
190	Koziół Jędrzej		5		
191	Ryczałt na zasiłki stypendyjne	Kosów, warsztat tkacki		300	L. 673/95
192	Szafranski Jan	Hamburg, akad. handlowa Praga, akad. handlowa		350	L. 909/95
193	Pietraszkievicz Jan			300	

PRELIMINARZ

wydatków funduszu krajowego

na cele popierania przemysłu w kraju

na rok 1897.

(Rubryka XVI. budżetu krajowego)

zestawiony przez

Komisję krajową dla spraw przemysłowych.

CZEŚĆ I.

PRELIMINARZE

poszczególnych zakładów.

I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.

1. Biała. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
	1896	Zwy-	Nadzwyczajne	Razem	
	prelimi-	czajne	czajne		
	nowano	zł.	zł.	zł.	
	zł.				
1. Pozostałość kasowa z roku 1895	200	—	—	—	
2. Subwencye:					
a) od gminy	300	590	—	590	Z subweneyi tej gmina przeznacza na kurs handlowy kwotę 290 zł.
b) z kasy oszczęd. w Białej	200	200	—	200	
c) od cechu sukienniczego	40	40	—	40	
d) z Izby handlowo-przemysłowej w Krakowie .	200	200	—	200	
e) z Rady powiatowej . .	200	200	—	200	
f) od Rządu	548	830	—	830	
g) z funduszu krajowego .	398	830	—	830	
h) wkładki uczniów na przybory	—	100	—	100	
Razem .	2.086	2.990	—	2.990	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	300	300	—	300	Więcej z powodu wprowadzenia kursu handlowego.
b) nauka	1.536	2.420	—	2.420	
2. Środki naukowe	150	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne . .	100	70	—	70	
Razem .	2.086	2.990	—	2.990	

2. Bochnia. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:				
a) od gminy	500	500	—	500
b) od Rządu	459	489	—	489
c) z funduszu krajowego . .	515	489	—	489
Razem .	1.474	1.478	—	1.478

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	1.000	1.008	—	1.008	
2. Środki naukowe	134	120	—	120	Wedle potrzeby.
2. Wydatki administracyjne . .	140	150	—	150	
Razem .	1.474	1.478	—	1.478	

3. Brody. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Subwencye:					
a) od gminy	300	300	—	300	
b) od Rady powiatowej . .	100	100	—	100	
c) od Izby handlowo-przem.	500	500	—	500	
d) od Rządu	376	413	—	413	
e) z funduszu krajowego . .	324	413	—	413	
Razem .	1.600	1.726	—	1.726	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.100	1.216	—	1.216	Wedle potrzeby obliczonej na podsta- wie ilości godzin.
1. Środki naukowe	240	250	—	250	Więcej wedle potrzeby.
2. Wydatki administracyjne . .	60	60	—	60	
Razem .	1.600	1.726	—	1.726	

4 Brzeżany. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej . .	150	150	—	150	
c) od Rządu	500	549	—	549	
d) z funduszu krajowego . .	444	549	—	549	
Razem .	1.294	1.448	—	1.448	

Rozchód.

1: Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	924	1.078	—	1.078	Wedle wynikłości obliczonej na pod- stawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne . .	70	70	—	70	
Razem .	1.294	1.448	—	1.448	

5. Buczacz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
	1896 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	—	200	—	200	Na podstawie uchwały Rady miejskiej z dnia 30. listopada 1895. ad b. Na podstawie uchwały Rady powiatowej z dnia 29. lutego 1896. ad c. Na podstawie aktu fundacyjnego z dnia 3. grudnia 1895.
b) od Rady powiatowej	—	200	—	200	
e) od Stowarzyszenia rze- mieślniczego	—	50	—	50	
d) od Rządu	—	381	—	381	
e) z funduszu krajowego	—	381	—	381	
Razem	—	1.212	—	1.212	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	—	160	—	160	Wedle potrzeby obliczonej na podsta- wie ilości godzin.
b) nauka	—	922	—	922	
5. Środki naukowe	—	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne	—	30	—	30	
Razem	—	1.212	—	1.212	

6. Drohobycz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	300	320	—	320	Gmina daje subwencji 400 zł. lecz z tej kwoty pokryte być muszą wy- datki na opał i usługę wynoszące około 80 zł.
b) od Rady powiatowej	150	150	—	150	
c) od Tow. zaliczkowego	50	25	—	25	
d) od Kasy oszczędności	50	—	—	—	
e) od Rządu	589	607	—	607	
f) z funduszu krajowego	646	608	—	608	
Razem	1.785	1.710	—	1.710	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	Mniej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	1.445	1.280	—	1.280	
2. Środki naukowe	80	150	—	150	Więcej z powodu potrzeby zakupna książek i przyborów rysunkowych.
3. Potrzeby kancelaryjne	60	80	—	80	
Razem	1.785	1.710	—	1.710	

7. Gorlice. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek da rok 1867.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Pozostałość kasowa z r. 1895	900	—	—	—	
2. Subwencye:					
<i>a)</i> od gminy	200	200	—	200	
<i>b)</i> od Rady powiatowej	200	200	—	200	
<i>c)</i> od Tow. zaliczkowego	200	200	—	200	
<i>d)</i> od Izby handlowo-przem.	100	100	—	100	
<i>e)</i> od Rządu	205	421	—	421	
<i>f)</i> z funduszu krajowego	73	421	—	421	
Razem .	1.878	1.542	—	1.542	

Rozchód.

1. Płace:					
<i>a)</i> kierownictwo	200	200	—	200	
<i>b)</i> nauka	1.328	992	—	992	Mniej wedle potrzeby obliczonej na pod stawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	200	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne	150	150	—	150	
Razem .	1.878	1.542	—	1.542	

8. Jarosław. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

<i>a)</i> od gminy	200	200	—	200
<i>b)</i> od Rady powiatowej	200	200	—	200
<i>c)</i> od Rządu	560	560	—	560
<i>d)</i> z funduszu krajowego	560	560	—	560
Razem .	1.520	1.520	—	1.520

Rozchód.

1. Płace:

<i>a)</i> kierownictwo	200	200	—	200	} Jak na rok 1896.
<i>b)</i> nauka	1.050	1.050	—	1.050	
2. Środki naukowe	200	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne	70	70	—	70	
Razem .	1.520	1.520	—	1.520	

9. Jasło. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
	1896 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	—	50	—	50	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od Kasy oszczędności	—	100	—	100	
d) od Rządu	540	440	—	440	
e) z funduszu krajowego	346	440	—	440	
Razem	986	1.130	—	1.130	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	676	820	—	820	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	80	80	—	80	
3. Wydatki administracyjne	30	30	—	30	
Razem	986	1.130	—	1.130	

10. Kałusz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	—	100	—	100
b) od Rady powiatowej	—	100	—	100
c) od Rządu	400	400	—	400
d) z funduszu krajowego	400	400	—	400
Razem	800	1.000	—	1.000

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	} 800	200	—	200	} Wedle potrzeby.
b) nauka		640	—	640	
2. Środki naukowe		120	—	120	
3. Wydatki administracyjne		40	—	40	
Razem	800	1.000	—	1.000	

11. Kołomyja Szkoła uzupełniająca przemysłowo-handlowa.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) z fund. rzemieślniczego odsetki od kap. 6.000 zł.	310	300	—	300	
b) od gminy	423	500	—	500	W myśl uchwały Rady miasta z dnia 31. stycznia 1888, L. 404 gmina po- krywa niedobór, tudzież dostarcza lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
c) oo Rady powiatowej . .	150	100	—	100	
d) od Kasy oszczędności .	—	—	—	—	
e) od Rządu	423	491	—	491	
f) z funduszu krajowego .	423	491	—	491	
Razem .	1.729	1.882	—	1.882	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	300	300	—	300	
b) nauka	1.289	1.216	—	1.216	Mniej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	100	260	—	260	Więcej z powodu potrzeby zakupna no- wych modeli, wzorów i przyborów do rysowania.
3. Wydatki administracyjne . .	40	106	—	106	
Razem .	1.729	1.882	—	1.882	

12. Kraków. Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Kleparzu.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	1.492	1.618	—	1.618	Gmina miasta pokrywa niedobór i do starcza bezpłatnie lokal, opału, oświe- tlenia i usługi.
b) z funduszu dr. Dietla .	8	8	—	8	
c) od Rządu	400	400	—	400	
d) z funduszu krajowego .	400	400	—	400	
Razem .	2.300	2.426	—	2.426	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	180	180	—	180	
b) nauka	1.920	2.046	—	2.046	
2. Środki naukowe	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne . .	100	100	—	100	
Razem .	2.300	2.426	—	2.426	

13. Kraków. Szkoła przemysłowa uzupeł. w Ogrodzie angielskim.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
	1896 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	1.072	1.172	—	1.172	Gmina miasta pokrywa niedobór i dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) z funduszu dr. Dietla	8	8	—	8	
c) od Rządu	400	400	—	400	
d) z funduszu krajowego	400	400	—	400	
Razem	1.880	1.980	—	1.980	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	180	180	—	180
b) nauka	1.520	1.600	—	1.600
2. Środki naukowe	100	100	—	100
3. Wydatki administracyjne	80	100	—	100
Razem	1.880	1.980	—	1.980

14. Kraków. Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Smoleńsku.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	776	824	—	824	Gmina miasta pokrywa niedobór i dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) z funduszu dr. Dietla	8	8	—	8	
c) od Rządu	400	400	—	400	
d) z funduszu krajowego	400	400	—	400	
Razem	1.584	1.632	—	1.632	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	180	180	—	180
b) nauka	1.248	1.252	—	1.252
2. Środki naukowe	100	100	—	100
3. Wydatki administracyjne	56	100	—	100
Razem	1.584	1.632	—	1.632

15. Kraków. Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Kaźmierzu.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
	prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	818	902	—	902	Gmina miasta pokrywa niedobór i dostar- cza bezpłatnie lokalu, opału, oświe- tlenia i usługi.
b) z funduszu dr. Dietla	8	8	—	8	
c) od Rządu	400	400	—	400	
d) z funduszu krajowego	400	400	—	400	
Razem	1.626	1.710	—	1.710	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	180	180	—	180
b) nauka	1.216	1.280	—	1.280
2. Środki naukowe	150	150	—	150
3. Wydatki administracyjne	80	100	—	100
Razem	1.626	1.710	—	1.710

16. Kraków. Szkoła przemysłowa uzupełniająca na Dajworze.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	768	832	—	832	Gmina miasta pokrywa niedobór i dostar- cza bezpłatnie lokalu, opału, oświe- tlenia i usługi.
b) z funduszu dr. Dietla	8	8	—	8	
c) od Rządu	400	400	—	400	
d) z funduszu krajowego	400	400	—	400	
Razem	1.576	1.640	—	1.640	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	180	180	—	180
b) nauka	1.216	1.280	—	1.280
2. Środki naukowe	100	100	—	100
3. Wydatki administracyjne	80	80	—	80
Razem	1.576	1.640	—	1.640

17. Krosno. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	250	250	—	250	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od Rządu	657	620	—	620	
d) z funduszu krajowego	757	620	—	620	
Razem	1.764	1.590	—	1.590	
Rozchód.					
1. Niedobór z r. 1895	100	—	—	—	
2. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.284	1.230	—	1.230	Mniej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
3. Środki naukowe	100	100	—	100	
4. Wydatki administracyjne	80	60	—	60	
Razem	1.764	1.590	—	1.590	

18. Łańcut. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	120	120	—	120
b) od Rady powiatowej	150	150	—	150
c) od Rządu	400	442	—	442
d) z funduszu krajowego	400	442	—	442
Razem	1.070	1.154	—	1.154

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	120	120	—	120	
b) nauka	820	859	—	859	Więcej z powodu zaprowadzenia II. kl
2. Środki naukowe	80	100	—	100	} Więcej z powodu większej ilości uczniów.
3. Wydatki administracyjne	50	75	—	75	
Razem	1.070	1.154	—	1.154	

19. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. św. Anny.

Przychód.	W roku 1896		Wniosek na rok 1867.		Uzasadnienie :
	prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	860	553	—	553	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lo- kalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	400	553	—	553	
c) z funduszu krajowego	400	554	—	554	
Razem	1.660	1.660	—	1.660	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240
b) nauka	1.100	1.100	—	1.100
2. Środki naukowe	300	300	—	300
3. Wydatki administracyjne	20	20	—	20
Razem	1.660	1.660	—	1.660

20. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełn. im. św. Antoniego.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	760	520	—	520	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lo- kalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	400	520	—	520	
c) z funduszu krajowego	400	520	—	520	
Razem	1.560	1.560	—	1.560	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240
b) nauka	1.000	1.000	—	1.000
2. Środki naukowe	300	300	—	300
3. Wydatki administracyjne	20	20	—	20
Razem	1.560	1.560	—	1.560

21. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Czackiego.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	760	520	—	520	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ części wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lo- kalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	400	520	—	520	
c) z funduszu krajowego	400	520	—	520	
Razem .	1.560	1.560	—	1.560	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240
b) nauka	1.000	1.000	—	1.000
2. Środki naukowe	300	300	—	300
3. Wydatki administracyjne	20	20	—	20
Razem .	1.560	1.560	—	1.560

22. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Elżbiety.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	860	553	—	553	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ części wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lo- kalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	400	553	—	553	
c) z funduszu krajowego	400	554	—	554	
Razem .	1.660	1.660	—	1.660	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240
b) nauka	1.100	1.100	—	1.100
2. Środki naukowe	300	300	—	300
3. Wydatki administracyjne	20	20	—	20
Razem .	1.660	1.660	—	1.660

23. **Lwów.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Konarskiego.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
	1896 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	860	553	—	553	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lo- kalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	400	553	—	553	
c) z funduszu krajowego	400	554	—	554	
Razem	1.660	1.660	—	1.660	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240
b) nauka	1.100	1.100	—	1 100
2. Środki naukowe	300	300	—	300
3. Wydatki administracyjne	20	20	—	20
Razem	1.660	1.660	—	1.660

24. **Lwów.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. św. Marcina.**Przychód.**

Subwencye :

a) od gminy	760	520	—	520	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lo- kalu, opału oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	400	520	—	520	
c) z funduszu krajowego	400	520	—	520	
Razem	1.560	1.560	—	1.560	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240
b) nauka	1.000	1.000	—	1.000
2. Środki naukowe	300	300	—	300
3. Wydatki administracyjne	20	20	—	20
Razem	1.560	1.560	—	1.560

25. **Lwów.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. A. Mickiewicza.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
	1896 prelimi- nowano zł	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	1.420	740	—	740	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wydatków tudzież dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	400	740	—	740	
c) z funduszu krajowego	400	740	—	740	
Razem	2.220	2.220	—	2.220	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240
b) nauka	1.600	1.600	—	1.600
2. Środki naukowe	350	350	—	350
3. Wydatki administracyjne	30	30	—	30
Razem	2 220	2.220	—	2 220

26. **Lwów.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Piramowicza.**Przychód.**

Subwencye:

a) od gminy	860	553	—	553	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wydatków tudzież dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	400	553	—	553	
c) z funduszu krajowego	400	554	—	554	
Razem	1.660	1.660	—	1.660	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240
b) nauka	1 100	1.100	—	1.100
2. Środki naukowe	300	300	—	300
3. Wydatki administracyjne	20	20	—	20
Razem	1.660	1.660	—	1.660

27. Lwów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca im. Staszica.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	860	553	—	553	Gmina miasta pokrywa $\frac{1}{3}$ część wyda- tków tudzież dostarcza bezpłatnie lo- kalu. opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rządu	400	553	—	553	
c) z funduszu krajowego	400	554	—	554	
Razem	1.660	1.660	—	1.660	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	240	240	—	240
b) nauka	1.100	1.100	—	1.100
2. Środki naukowe	300	300	—	300
3. Wydatki administracyjne	20	20	—	20
Razem	1.660	1.660	—	1.660

28. Lwów. Izraelicka szkoła przemysłowa uzupełniająca im. M. Bernsteina.

Przychód.

1. Zapas kasowy spodziewany	—	75	—	75
2. Subwencye:				
a) z fund. Marka Bernsteina	1.345	1.345	—	1.345
b) od zboru izraelickiego	100	100	—	100
c) od Rządu	485	485	—	485
d) z funduszu krajowego	485	485	—	485
Razem	2.415	2.490	—	2.490

Rozchód.

Niedobór z r. 1895 . . . . . 75 — — —

1. Płace:

a) kierownictwo	300	300	—	300	
b) nauka	1.264	1.432	—	1.432	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Lokal, opał i oświetlenie	360	340	—	340	
3. Usługa	66	68	—	68	
4. Środki naukowe	200	200	—	200	
5. Wydatki administracyjne	150	150	—	150	
Razem	2.415	2.490	—	2.490	

29. Nowy Sącz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	200	200	—	200	
b) od Rady powiatowej	300	300	—	300	
c) od Kasy oszczędności	200	150	—	150	
d) od Dyrekcji c. k. kolei państwowej	150	150	—	150	
e) od Rządu	675	438	—	438	
f) z funduszu krajowego	725	437	—	437	
g) z fundacyi bar. Hirscha	200	—	—	—	
h) od Izby handlowo-prze- mysłowej w Krakowie	100	100	—	100	
Razem	2.550	1.775	—	1.775	

Rozchód.

Niedobór z r 1895	100	—	—	—	
1. Płace:					
a) kierownictwo	250	250	—	250	
b) nauka	1.850	1.175	—	1.175	Mniej z powodu zwinięcia jednej klasy kursu przygotowawczego i dwu oddziałów na I. klasie kursu przemysłowego — tudzież ustanowienia wynagrodzenia na kursie przygotowawczym po 1 zł. (rysunki 1 zł. 20 ct.) zaś na kursie przemysłowym po 1 zł. 20 ct. (rysunki 1 zł. 44 ct.) za godzinę.
2. Środki naukowe	250	250	—	250	
3. Wydatki administracyjne	100	100	—	100	
Razem	2.550	1.775	—	1.775	

30. Nowy Targ. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:					
a) od gminy	100	100	—	100	
b) od Rady powiatowej	200	200	—	200	
c) od Stow. przem. i rękodz.	50	50	—	50	
d) od Tow. zaliczkowego	72	72	—	72	
e) od Rządu	550	549	—	549	
f) z funduszu krajowego	669	549	—	549	
Razem	1.641	1.520	—	1.520	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.221	1.140	—	1.140	Mniej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	120	100	—	100	
3. Potrzeby kancelaryjne	100	80	—	80	
Razem	1.641	1.520	—	1.520	

31. Podgórze. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	465	465	—	465	Gmina zobowiązała się przyczynić subwencją w ogólności $\frac{1}{3}$ ogólnych kosztów utrzymania szkoły tudzież dostarczać lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rady powiat. w Wie- liczce	50	50	—	50	
c) od Rządu	440	460	—	460	
d) z funduszu krajowego	543	460	—	460	
Razem	1.498	1.435	—	1.435	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	200	200	—	200	Mniej wedle potrzeby obliczonej na pod- stawie ilości godzin.
b) nauka	1.138	1.075	—	1.075	
2. Środki naukowe	120	120	—	120	
3. Wydatki administracyjne	40	40	—	40	
Razem	1.498	1.435	—	1.435	

32. Przemyśl. Szkoła przemysłowa uzupełniająca w śródmieściu.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	425	425	—	425
b) od Rady powiatowej	300	300	—	300
c) od Kasy oszczędności	200	—	—	—
d) od Rządu	520	480	—	480
e) z funduszu krajowego	621	481	—	481
Razem	2.066	1.686	—	1.686

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	250	200	—	200	Mniej wedle potrzeby obliczonej na pod- stawie ilości godzin.
b) nauka	1.576	1.286	—	1.286	
2. Środki naukowe	160	160	—	160	
3. Wydatki administracyjne	80	40	—	40	
Razem	2.066	1.686	—	1.686	

33. **Przemyśl.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca na przedmieściu lwowskiem.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek da rok 1867.		Razem zł.
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	
Subwencye:				
a) od Rządu	—	425	—	425
b) z funduszu krajowego	—	425	—	425
Razem	—	850	—	850

Uzasadnienie :

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	—	100	—	100	Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	—	690	—	690	
2. Środki naukowe	—	50	—	50	
3. Wydatki administracyjne	—	10	—	10	
Razem	—	850	—	850	

34. **Rzeszów.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	140	140	—	140	Oprócz tego kosztą całej usługi, opału i oświetlenia wynoszące około 100 zł. ponosi gmina.
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od Kasy oszczędności	150	150	—	150	
d) z funduszu Towarnickiego	150	150	—	150	
e) od Rządu	660	613	—	613	
f) z funduszu krajowego	816	612	—	612	
Razem	2.016	1.765	—	1.765	

Rozchód.

Niedobór . . . . . 100 — — —

1. Płace:

a) kierownictwo	250	250	—	250	Mniej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	1.386	1.165	—	1.165	
2. Środki naukowe	200	260	—	260	
3. Wydatki administracyjne	80	90	—	90	
Razem	2.016	1.765	—	1.765	

35. Sambor. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od Rady powiatowej	100	100	—	100	Gmina zobowiązana jest do bezpłatnego dostarczenia lokalu, opału, oświetlenia i usługi, a nadto przyczyniać się ma subwencją roczną w kwocie 100 zł. (LW. 48.423/1890).
b) od gminy	100	150	—	150	
c) od Rządu	570	663	—	663	
d) z funduszu krajowego	570	663	—	663	
e) z innych funduszków	200	—	—	—	
Razem	1.540	1.576	—	1.576	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	260	260	—	260	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	1.000	1.036	—	1.036	
2. Środki naukowe	200	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne	80	80	—	80	
Razem	1.540	1.576	—	1.576	

36. Sanok. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	307	368	—	368
b) od Rządu	516	505	—	505
c) z funduszu krajowego	516	505	—	505
Razem	1.339	1.378	—	1.378

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	200	200	—	200	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
b) nauka	979	994	—	994	
2. Środki naukowe	100	124	—	124	
3. Wydatki administracyjne	60	60	—	60	
Razem	1.339	1.378	—	1.378	

37. Stanisławów. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Pozostałość kasowa z r. 1895	200	—	—	—	
Subwencye:					
a) od gminy	250	250	—	250	
b) od Rady powiatowej . . .	200	200	—	200	
c) od Kasy oszczędności . .	150	100	—	100	
d) z fundacyi bar. Hirscha . .	50	—	—	—	
e) od Rządu	496	635	—	635	
f) z funduszu krajowego . . .	454	635	—	635	
g) opłaty od uczniów kursu handlowego	—	100	—	100	
Razem	1.800	1.920	—	1.920	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	300	300	—	300	
b) nauka	1.300	1.440	—	1.440	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	140	140	—	140	
3. Wydatki administracyjne . .	60	40	—	40	
Razem	1.800	1.920	—	1.920	

38. Stary Sącz. Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.

Subwencye:

a) od gminy	300	300	—	300	
b) od Rady powiatowej w No- wym Sączu	150	150	—	150	
c) od Izby handlowo prze- mysłowej w Krakowie	100	100	—	100	
d) od Rządu	557	557	—	557	
e) z funduszu krajowego	557	557	—	557	
Razem	1.664	1.664	—	1.664	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	200	200	—	200	} Jak na rok 1896.
b) nauka	1.254	1.254	—	1.254	
2. Środki naukowe	110	110	—	110	
3. Wydatki administracyjne . . .	100	100	—	100	
Razem	1.664	1.664	—	1.664	

39. **Sądowa Wisznia.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	50	50	—	50	
b) od Rady powiatowej	50	50	—	50	
c) od Rządu	495	495	—	495	
d) z funduszu krajowego	495	495	—	495	
e) od W. P. Włodz. Stron- czaka c. k. notaryusza	100	100	—	100	
Razem	1.190	1.190	—	1.190	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	150	150	—	150
b) nauka	890	890	—	890
2. Środki naukowe	80	80	—	80
3. Wydatki administracyjne	70	70	—	70
Razem	1.190	1.190	—	1.190

40. **Stryj.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.**Przychód.**

Pozostałość kasowa z r. 1895	200	—	—	—
--	-----	---	---	---

Subwencye:

a) od gminy	300	300	—	300
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100
c) od Tow. zaliczkowego	100	100	—	100
d) od zarz. c. k. kolei państw.	200	200	—	200
e) od Rządu	551	403	—	403
f) z funduszu krajowego	299	403	—	403
Razem	1.750	1.506	—	1.506

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	250	250	—	250
b) nauka	1.200	1.056	—	1.056
2. Środki naukowe	250	150	—	150
3. Wydatki administracyjne	50	50	—	50
Razem	1.750	1506.	—	1.506

Mniej wedle potrzeby obliczonej na pod-
stawie ilości godzin.

41. **Tarnopol.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie
	1896 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	448	448	—	448	
b) od Rady powiatowej . . .	50	50	—	50	
c) od Rządu	522	616	—	616	
d) z funduszu krajowego . . .	660	616	—	616	
e) od Izby handl. w Brodaah	100	100	—	100	
Razem .	1.780	1.830	—	1.830	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.400	1.350	—	1.350	Mniej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	100	200	—	200	
3. Wydatki administracyjne . .	80	80	—	80	
Razem .	1.780	1.830	—	1.830	

42. **Tarnów.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.**Przychód.**

Subwencye:

a) od gminy	400	400	—	400
b) od Rady powiatowej . . .	200	200	—	200
c) od Kasy oszczędności . . .	100	150	—	150
d) od Rządu	575	555	—	555
e) z funduszu krajowego . . .	575	555	—	555
Razem .	1.850	1.860	—	1.860

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	300	300	—	300	
b) nauka	1.390	1.350	—	1.350	Mniej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	100	150	—	150	Więcej z powodu potrzeby zakupna książek i przyrządów rysunkowych.
3. Wydatki administracyjne . .	60	60	—	60	
Razem .	1.850	1.860	—	1.860	

43. **Wadowice.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Subwencye:					
a) od gminy	400	400	—	400	
b) od Rady powiatowej	100	100	—	100	
c) od Kasy oszczędności	200	200	—	200	
d) od Rządu	501	505	—	505	
e) z funduszu krajowego	501	505	—	505	
Razem	1.702	1.710	—	1.710	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	200	200	—	200	
b) nauka	1.312	1.320	—	1.320	Więcej wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.
2. Środki naukowe	100	100	—	100	
3. Wydatki administracyjne	90	90	—	90	
Razem	1.702	1.710	—	1.710	

44. **Wieliczka.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.**Przychód.**

Subwencye:

a) od gminy	400	400	—	400
b) od Rady powiatowej	50	50	—	50
c) od Rządu	375	375	—	375
d) z funduszu krajowego	375	375	—	375
Razem	1.200	1.200	—	1.200

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	150	150	—	150
b) nauka	895	895	—	895
2. Środki naukowe	80	80	—	80
3. Wydatki administracyjne	75	75	—	75
Razem	1.200	1.200	—	1.200

45. **Zółkiew** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.

Przychód.	W roku	Wzrostek na rok 1897.		
	1896 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.
Subwencye:				
a) od gminy	300	300	—	300
b) od Rady powiatowej	200	200	—	200
c) od Rządu	477	437	—	437
d) z funduszu krajowego	477	437	—	437
Razem	1.454	1.374	—	1.374

Uzasadnienie:

Rozchód.

Niedobór z r. 1895	80	—	—	—
1. Płace:				
a) kierownictwo	150	150	—	150
b) nauka	1.024	1.024	—	1.024
2. Środki naukowe	130	130	—	130
3. Wydatki administracyjne	70	70	—	70
Razem	1.454	1.374	—	1.374

46. **Żywiec.** Szkoła przemysłowa uzupełniająca.**Przychód.**

Subwencye:

a) od gminy	—	200	—	200
b) od Rady powiatowej	—	100	—	100
c) od Rządu	—	356	—	356
d) z funduszu krajowego	—	406	—	406
Razem	—	1.062	—	1.062

Rada gminna uchwałą z dnia 29. listopada 1895 obowiązała się dostarczyć bezpłatnie lokal, opału, oświetlenia i usługi tudzież przyczyniać się do kosztów utrzymania kwotą 200 zł. rocznie (L. W. 27.040/96).

ad b). Na mocy zobowiązania z dnia 28. lutego 1896 L. 239 (L. W. 27.040/96).

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownictwo	—	200	—	200
b) nauka	—	652	—	652
2. Środki naukowe	—	150	—	150
3. Wydatki administracyjne	—	60	—	60
Razem	—	1.062	—	1.062

Wedle potrzeby obliczonej na podstawie ilości godzin.

II. Szkoły fachowe i warsztaty naukowe.

A. Szkoły dla wyrobów z drzewa i łożyny.

47. Czerwona wola. Szkoła koszykarska.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wni-sek na rok 1897.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Pozostałość kasowa z r. 1895	150	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	1.670	1.500	—	1.500	
2. Subwencye :					
a) od Rady powiatowej	200	200	—	200	
b) od Rządu	700	700	—	700	
c) z funduszu krajowego	700	700	—	700	
Razem	3.420	3.100	—	3.100	

Rezhód.

1. Płace :					
a) nauczyciela	540	540	—	540	
b) pomocnika	100	—	—	—	
c) kosztu nadzoru	150	150	—	150	
2. Wynajem lokalu	—	—	—	—	Dostarcza bezpłatnie J. O. książkę Je- rzy Czartoryski.
3. Opał	150	150	—	150	
4. Oświetlenie	40	40	—	40	
5. Materiał surowy	800	860	—	860	Z powodu podrożenia ceny wikliny.
6. Rozmaite inne wydatki	150	150	—	150	
7. Środki naukowe i uzupełnienie inwent.	150	50	—	50	
8. Farba, trzeina, gwoździe etc.	200	200	—	200	
9. Robotnikom wynadzenie	1.100	920	—	920	
10. Wydatki kancelaryjne	40	40	—	40	
Razem	3 420	3.100	—	3.100	

48. **Dzurów.** Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r. 1894 . . .	—	162	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	200	250	500	—	500	Więcej z powodu rozwoju szkoły i wzrostu produkcji.
2. Subwencje:						
a) od Rady powiatowej . . .	150	120	150	—	150	W myśl uchwały Rady powiatowej w Śniatynie z dnia 24. marca 1892 (LW. 16.391/92), która oprócz 150 zł. dostarcza pomieszczenie dla szkoły i pomieszkania dla instruktora.
b) od c. k. Rządu	310	250	452	—	452	
c) z funduszy krajowych . . .	370	203	322	130	452	
Razem	1.030	965	1.424	130	1.554	

Rozchód.

1. Płace:

Instruktor	480	432	480	—	480	
2. Utrzymanie lokalu	80	120	80	—	80	
3. Opał	25	35	35	—	35	Więcej wedle potrzeby.
4. Oświetlenie	20	8	20	—	20	
5. Usługa	25	—	24	—	24	
6. Materiał	120	155	120	130	250	Więcej z powodu jak poz.: 1 dochodów.
7. Środki naukowe	50	—	25	—	25	} Wedle potrzeby.
8. Rozmaite inne wydatki . . .	30	6	40	—	40	
9. Wynagrodzenie uczniów . . .	200	209	600	—	600	Więcej z powodu zwiększonej ilości uczniów i wzrostu produkcji.
Razem	1.030	965	1.424	130	1.554	

49. Rudki. Szkoła koszykarska.

Przychód.	Wniosek na rok 1897.				Uzasadnienie :
	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów	—	1.000	—	1.000	
1. Subwencye :					
a) od Rady powiatowej	305	305	—	305	Wliczono tu dobrowolne zobowiązania pp. Mieczysława Lewickiego, hr. K. Lanckorońskiego, Ludwika bar. Brückmana i Albina Rayskiego.
b) od c. k. Rządu	400	390	—	390	
c) z funduszków krajowych	380	190	200	390	
Razem	1.085	1.835	200	2.085	

Rozchód.

1. Płace :					
a) instruktor	540	540	—	540	Instruktor ma w budynku wolne pomieszkanie i opał.
b) administrator	60	120	—	120	Więcej z powodu zwiększonej czynności.
2. Wynajem lokalu	5	5	—	5	J. W. Andrzej hr. Fredro oddaje do użytku szkoły wystawiony swoim kosztem budynek za czynszem rocznym 5 zł. w. a.
3. Opał	35	100	—	100	ad 3). Więcej wedle potrzeby.
4. Oświetlenie	15	15	—	15	
5. Usługa	36	—	—	—	
6. Materiał	200	600	200	800	
7. Wynagrodzenie uczni	—	400	—	400	Uczniowie na drugim roku otrzymują już wynagrodzenie od roboty.
8. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	170	59	—	50	Mniej z powodu dostatecznego zaopatrzenia szkoły.
9. Rozmaite inne wydatki i kancelaryjne	24	55	—	55	Więcej wedle potrzeby.
Razem	1.085	1.885	200	2.085	

50. Skołyszyn. Krajowa szkoła koszykarska. (dawniej w Jaśle).

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wynikłość w roku 1895 zł.	Wnłosek na rok 1897.			Zasadnienie:
			Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	260	—	—	—	—	} Nie prelinuje się nie gdyż materiałów wszelkich dostarcza Towarzystwo koszykarskie w Jaśle i ono odbiera gotowe wyroby.
2. Subwencye:						
a) od Towarzystwa	50	—	—	—	—	
b) od c. k. Rządu	300	—	500	—	500	
c) z funduszków krajowych	400	—	830	—	830	
Razem .	1.010	—	1.330	—	1.330	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	240	—	600	—	600	} Z powodu przeniesienia i przeprowadzonej organizacyi szkoły przy Towarzystwie koszykarskiem w Jaśle na krajową szkołę koszykarską w Skołyszynie.
b) nauczyciel przedmiotów pomocn.	—	—	180	—	180	
c) administrator	120	—	120	—	120	
2. Wynajem lokalu	72	—	—	—	—	} Nie prelinuje się, gdyż szkoła mieści się w odstąpionym na ten cel budynku przez W Pana Klobasę. Z powodu reorganizacyi szkoły.
3. Usługa	—	—	30	—	30	
4. Opał	60	—	50	—	50	
5. Oświetlenie	20	—	20	—	20	
6. Materiał	100	—	—	—	—	
7. Wypłata za roboty	168	—	—	—	—	
8. Utrzymanie 5—7 chłopców	230	—	—	—	—	
9. Środki naukowe	—	—	100	—	100	
10. Uzupełnienie inwentarza . .	—	—	150	—	150	
11. Ubezpieczenie budynku i inwentarza	—	—	30	—	30	
12. Rozmaite inne wydatki . .	—	—	50	—	50	
Razem .	1.010	—	1.330	—	1.330	

51. **Wojsław.** Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1896 zł.	Wy- nikość w rok 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	100	—	100	Szkoła ta weszła w życie dopiero w ro- ku szk. 1896/7.
2. Subwencye :						
a) od Rady powiatowej	—	—	200	—	200	W myśl uchwały Rady powiatowej w Sniatynie z dnia 17. sierpnia 1896 L. 1.966 (LW. 54.044/96).
b) od c. k. Rządu	—	—	450	—	450	
c) od Wgo Pana Stefana Sękowskiego	—	—	50	—	50	Oprócz gotówki w kwocie 50 zł. do- starcza WP. Sękowski lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
d) z funduszków krajowych	—	—	450	—	450	
Razem	—	—	1.250	—	1.250	

Rozchód.

1. Płace :						
Instruktor	—	—	540	—	540	
2. Materiał	—	—	200	—	200	
3. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	—	—	460	—	460	
4. Rozmaite inne wydatki	—	—	50	—	50	
Razem	—	—	1.250	—	1.250	

52. Zator. Krajowa szkoła koszykarska.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1896 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	360	—	360	
2. Subwencje:						
a) od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rady powiatowej	—	—	100	—	100	
c) od c. k. Rządu	600	—	600	—	600	
d) z funduszków krajowych	660	—	300	300	600	
Razem	1.260	—	1.360	300	1.660	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	600	—	600	—	600	
b) pomieszkanie dla instru- ktora	80	—	100	—	100	Więcej z powodu droższych pomieszczeń.
c) administrator	60	—	90	—	90	Więcej z powodu wzmagającej się czyn- ności z rozwojem szkoły.
2. Materiał	300	—	100	300	400	} Więcej z powodu wzrostu produkcji z przybyciem drugiego roku nauki.
3. Wynagrodzenie uczniów	—	—	260	—	260	
4. Uzupełnienie inwentarza	100	—	85	—	85	
5. Środki naukowe	80	—	80	—	80	
6. Rozmaite inne i wydatki kan- celaryjne	40	—	45	—	45	
Razem	1.260	—	1.360	300	1.660	

53. Grybów. Krajowy warsztat naukowy kołodziejski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapasy kasowy z r. 1894	—	228	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	1.100	982	1.120	—	1.120	
2. Subwencye:						
a) od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie lokalu, opału, oświetlenia i usługi.
b) od Rady powiatowej	100	100	100	—	100	
c) od c. k. Rządu	1.200	1.000	1.300	—	1.300	
d) z funduszy krajowych	2.290	2.726	1.690	—	1.690	
Razem	4.690	5.036	4.210	—	4.210	
Rozchód.						
1. Płace:						
a) kierownik	720	720	720	—	720	
b) administrator	300	300	300	—	300	
c) nauczyciel	250	250	250	—	250	
d) katecheta	50	50	50	—	50	
e) przodownik kołodziejski	480	380	400	—	400	Mniej wedle potrzeby.
f) przodownik kowalski	600	600	600	—	600	
2. Materiał kołodziejski	500	825	400	—	400	Mniej wedle potrzeby.
3. Środki naukowe	120	106	120	—	120	
4. Narzędzia warsztatowe	400	48	100	—	100	Mniej z powodu dostatecznej ilości na- rzędzi.
5. Dostawa materiałów	50	—	50	—	50	
6. Budowa wozowni	—	500	—	—	—	
7. Zakupno żelaza	600	768	500	—	500	} Wedle potrzeby.
8. „ węgla i koksu	120		160	—	160	
9. Asekuracja budynków wła- snych, materiałów i wyro- bów	80	45	80	—	80	
10. Wynagrodzenie uczniów za- robotę	300	325	360	—	360	Uczniowie na ostatnim roku otrzymują wynagrodzenie za robotę.
11. Rozmaite wydatki	120	119	120	—	120	
Razem	4.690	5.036	4.210	—	4.210	

54. **Grzymałów.** Krajowy warsztat naukowy kołodziejski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	3.000	—	3.500	—	3.500	Dochód ze sprzedaży pokrywać ma przedewszystkiem koszta produkcji tj. materyał i robociznę.
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej	500	—	500	—	500	
b) od c. k. Rządu	1.550	—	1.550	—	1.550	
c) z funduszów krajowych	1.550	—	1 300	250	1.550	
Razem	6.600	—	6.850	250	7.100	
Rozchód.						
1. Płace:						
a) kierownik i nauczyciel rysunków	840	—	840	—	840	
b) majster kołodziejski	600	—	—	—	—	Odpada z powodu, że kierownik jest fachowo wykształcony i sam nadzoruje roboty. Natomiast przydzielono mu do pomocy administratora.
c) instruktor kowalski	600	—	600	—	600	
d) przodownik kołodziejski	180	—	360	—	360	} Więcej z powodu niemożności otrzymania odpowiedniej siły za niższe wynagrodzenie.
e) przodownik kowalski	180	—	240	—	240	
f) administrator	300	—	600	—	600	
g) nauczyciel nauk dopełn.	180	—				
2. Utrzymanie lokalu	50	—	50	—	50	
3. Opał	70	—	70	—	70	
4. Oświetlenie	40	—	40	—	40	
5. Usługa	80	—	80	—	80	
6. Materyał kołodziejski	650	—	850	—	850	Wydatek większy znajduje usprawiedliwienie w zwiększonych dochodach ze sprzedaży wyrobów.
7. Zakupno żelaza	1.200	—	1.200	—	1.200	
8. „ koks	150	—	150	—	150	
9. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	300	—	300	—	300	
10. Ubezpieczenie budynków wła- snych i materyałów	60	—	40	—	40	
11. Uczniom za robotę	600	—	800	—	800	Wskutek zwiększonej liczby uczniów pobierających wynagrodzenia za robotę.
12. Lakiernik, tapicer, i mate- ryał	400	—	500	—	500	Z powodu większej ilości zamówień na wyroby zupełnie wykończone.
13. Rozmaite inne wydatki	120	—	130	—	130	
14. Na częściowe pokrycie ko- szków budowy studni i wy- chodków	—	—	—	250	250	Z powodu iż dotychczas nie ma w warsztacie ani studni ani też wychodków.
Razem	6.600	—	6 850	250	7.100	

55. Kamionka strumiłowa. Krajowa szkoła kołodziejska i ciesielska.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z roku 1894	—	2	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych:						
a) kołodziejsko-kowalskich } 3.600	3.762	3.500	—	3.500	Dochód ze sprzedaży pokrywać ma przewszystkiem koszta produkcji tj. materiału i robocizny.	
b) bednarskich . . . . . }	366	—	—	—		
2. Subwencye:						
a) od c. k. Rządu	1 200	800	1.400	—	1.400	
b) z funduszów krajowych	3.782	3 208	3.976	500	4 476	
Razem	8.582	8.138	8.876	500	9.376	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
b) nauczyciel fachowy ry- sunków	—	—	1.000	—	1.000	Z powodu wprowadzenia nauki ciesiel- stwa.
c) katecheta obrz. rz. kat.	50	50	50	—	50	
d) katecheta obrz. gr. kat.	50	50	50	—	50	
e) pomocniczy nauczyciel rysunków	300	—	—	—	—	Odpada z powodu jak poz. 1 b. wyd.
f) nauczyciel	180	136	180	—	180	Mniej wedle potrzeby.
g) przodownik kołodziejski	600	480	600	—	600	
h) przodownik bednarski .	600	450	—	—	—	}Z powodu wprowadzenia w miejsce bednarstwa nauki ciesielstwa.
i) instruktor ciesielstwa	—	—	600	—	600	
k) majster kowalski	600	600	600	—	600	
l) pomocnicy kowalscy i kołodziejscy	450	212	450	—	450	
2. Wynajem budynku i aseku- racya	350	378	350	—	350	
3. Opał	50	64	70	—	70	}Więcej wedle potrzeby.
4. Oświetlenie	50	31	80	—	80	
5. Usługa	72	72	96	—	96	
6. Materiał drzewny	650	880	400	250	650	Na materiał ciesielski i kołodziejski.
7. Środki naukowe, przybory do rysowania i pisanía i uzu- pełnienie inwentarza	480	163	330	250	580	Więcej ze względu na wprowadzenie nauki ciesielstwa.
8. Wydatki administracyjne i kancelaryjne	180	316	200	—	200	Więcej wedle potrzeby.
9. Zakupno żelaza z dostawą .	1.200	1.470	1.200	—	1.200	
10. " węgla i koksu	250	249	300	—	300	
11. " i naprawa narzędzi	150	163	—	—	—	Odpada ze względu na poz. 7 wydatk.
12. Uczniom IV. roku za wyroby bednarskie i kołodziejskie	480	329	480	—	480	
13. Za wypłatanie, lakierowanie i tapicerowanie wózków .	500	845	500	—	500	
14. Dostawa materiałów drze- wnych	140	—	140	—	140	
Razem	8.582	8.138	8.876	500	9.376	

56. **Stanisławów.** Krajowy naukowy warsztat stolarski i tokarski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wnłosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas z roku 1894	—	211	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	450	816	730	—	730	Więcej na podstawie rzeczywistych wynikłości.
3. Subwencje :						
a) od gminy	800	800	800	—	800	
b) od Rady powiatowej	100	100	100	—	100	
c) z Kasy oszczędności	200	200	200	—	200	
d) od c. k. Rządu	1.000	900	1.000	—	1.000	
e) z funduszków krajowych	1.950	1.630	1.860	400	2.260	
Razem	4.500	4.657	4.690	400	5.090	

Rozchód.

1. Płace :						
a) kierownik i nauczyciel fachowy	960	960	960	—	960	
b) dodatek na pomieszka- nie dla kierownika	180	180	240	—	240	Więcej z powodu drożych mieszkań.
c) nauczyciel snycerstwa	420	405	420	—	420	
d) „ stylistyki	160	145	160	—	160	
e) „ rachunków	120	107	120	—	120	
f) pomocnik stolarstwa	240	240	300	—	300	} Z powodu niemożności utrzymania sił odpowiednich za niższem wy- nagrodzeniem.
g) „ tokarstwa	240	240	300	—	300	
h) katecheta	50	45	50	—	50	
2. Wynajem lokalu	800	800	800	—	800	
3. Opał	100	95	100	—	100	
4. Oświetlenie	50	49	50	—	50	
5. Usługa	120	120	180	—	180	} Wedle potrzeby.
6. Materiał	360	323	250	—	250	
7. Środki naukowe dla szkoły i uczniów	250	144	250	—	250	
8. Rozmaite inne wydatki i środ- ki pomocnicze warsztat	150	220	150	—	150	} Z pozycji tej pokrywane są wydatki na bąjcy, farby, oleje, zamki, okucia i inne rzeczy potrzebne do wykoń- czenia robót.
9. Wynagrodzenie uczniom za roboty	200	369	360	—	360	
10. Na uzupełnienie inwentarza i dokupno narzędzi	100	215	—	400	400	} Wydatek większy znachodzi uzasadnie- nie w większych dochodach ze sprze- daży wyrobów.
Razem	4.500	4.657	4 690	400	5.090	

57. Kalwarya. Krajowy warsztat naukowy dla stolarstwa i zabawek. (dawniej w Żywcu).

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r. 1894	—	260	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	700	357	300	—	300	Dochód ze sprzedaży wyrobów pokry- wa zwyczajne koszty produkcji tj. materiał i robociznę.
2. Subwencye:						
a) od gminy	200	200	—	—	—	Gmina dostarczać ma lokal na war- stat, pomieszkanie dla kierownika opał, światło i usługę.
b) od Rady powiatowej	100	100	100	—	100	
c) od c. k. Rządu	1.000	1.000	1.200	—	1.200	
d) z funduszków krajowych	1.520	1.592	2.020	1.000	3.020	
Razem	3.520	3.509	3.620	1.000	4.620	

Rozchód.

1. Pła-ce:						
a) kierownik	960	960	960	—	960	
b) instruktor fachowy	600	600	600	—	600	Dla stolarstwa meblowego.
c) nauczyciel geometrii i rysunków	200	135	—	—	—	
d) instruktor fachowy	—	—	600	—	600	Dla rzeźbiarstwa.
e) nauczyciel języka pol- skiego i korespondencyi przem.	150	136	150	—	150	
f) nauczyciel języka nie- mieckiego	150	79	150	—	150	
g) nauczyciel rachunków i rachunkowości	200	235	200	—	200	
h) katecheta	60	50	60	—	60	
2. Materiał	200	454	200	300	500	Więcej z powodu potrzeby zaopatrze- nia warsztatu w suchy materiał.
3. Środki naukowe i przybory dla ubogich uczniów	100	68	100	200	300	Więcej z powodu potrzeby sprawienia przyborów do rysowania.
4. Rozmaite inne wydatki kan- celaryjne	250	200	250	—	250	
5. Środki pomocnicze warszta- towe	100	269	100	—	100	
6. Wypłaty uczniom za roboty	400	189	200	—	200	Mniej z powodu dopiero pierwszego roku nauki.
7. Uzupełnienie inwentarza	150	134	50	500	550	Więcej z powodu potrzeby urządzenia i zaopatrzenia warsztatu w odpowie- dnie narzędzia.
Razem	3.520	3.509	3.620	1.000	4.620	

B. Szkoły garncarskie.

58. Kołomyja. Krajowa szkoła garncarska.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy-nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy-czajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r. 1894	—	311	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	1.700	1.303	1 700	—	1.700	
2. Subwencye:						
a) od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie pomieszczenie dla szkoły wraz z opałem i oświetleniem a za usługę drdaje służącemu 48 zł.
b) od Rady powiatowej	—	—	—	—	—	
c) od c. k. Rządu	2.600	2.600	2.800	—	2.800	
d) z funduszków krajowych	2.760	3.055	3.270	200	3.470	Rada powiatowa przeznacza 50 zł. na stypendya dla uczniów.
Razem	7.060	7.269	7.770	200	7.970	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik	1.500	1.500	1.500	—	1.500	
b) nauczyciel rysunków	1.000	1.000	1.200	—	1.200	Więcej, albowiem nauczyciel rysunków będzie zarazem pełnił obowiązki pomocnika kancelaryjnego.
c) przodownik do nauki toczenia i formowania	600	600	600	—	600	
d) werkmist do nauki kalfarstwa	720	720	720	—	720	
e) przodownik do nauki modelowania	600	480	600	—	600	
f) nadzwyczajny nauczyciel do rysunków geom.	150	150	150	—	150	
2. Rębanie drzewa	40	33	40	—	40	
3. Usługa	380	374	380	—	380	
4. Materiał	500	607	600	—	600	Więcej na podstawie wynikłości za r. 1895.
5. Środki naukowe	250	237	250	—	250	
6. Rozmaite inne wydatki i kancelaryjne	220	277	280	—	280	Więcej z powodu dodania kredytu na druk sprawozdania.
7. Wynagrodzenie uczniów	400	749	200	—	300	Mniej na podstawie wynikłości za r. 1895.
8. " robotników dziennych	200		200	—	200	
9. " praktykantów, czeladników i majstrów	300		300	—	300	
10. uzupełnienie inwentarza i zakupno narzędzi	150	260	150	—	150	
11. Modele do nauki modelowania	—	232	—	—	—	
12. Koszta odbycia kursu drenarskiego	50	50	—	50	50	
13. Koszta kursu majsterskiego	—	—	500	—	500	Z powodu koniecznej potrzeby wprowadzenia kursu dla majstrów.
14. Na budowę muffli	—	—	—	150	150	Z powodu koniecznej potrzeby.
Razem	7.060	7.269	7.770	200	7.970	

59. Poremba. Krajowy naukowy warsztat garncarski.

Przychód.	Kwota uchwalona w roku 1896 zł.	Wynikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
			Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	750	998	1.000	—	1.000	Więcej na podstawie wynikłości za r. 1895.
2. Subwencye :						
a) od Rady powiatowej	50	—	50	—	50	
b) od c. k. Rządu	1.800	1.800	1.800	—	1.800	
c) z funduszków krajowych	1.282	1.097	1.522	1.000	2.522	
3. Inne dochody; od WP. hr. Józefa Szembeka	150	187	150	—	150	
Razem	4.032	4.082	4.522	1.000	5.522	

Rozchód.

Niedobór z roku 1894	—	30	—	—	—	
1. Płace :						
a) kierownik	1.200	1.245	1.200	—	1.200	
b) pomieszkanie dla kierow., ...	120	120	120	—	120	
c) werkmistrz	720	—	720	—	720	
d) zastępca werkmistrza	—	500	—	—	—	
e) pomieszkanie dla werkmistrza	60	—	60	—	60	
f) administrator	—	150	—	—	—	
g) nauczyciel pomocniczy	180	157	180	—	180	
3. Opał	100	35	100	—	100	ad 2 b) Wydatek konieczny na naprawę drzwi i podłogi, które wskutek grzyby pogniły, tudzież na naprawę posadzki cementowej w warsztacie i bielenie.
2. Lokal :						
a) wynajem	120	120	120	—	120	
b) reparacya	—	—	—	200	200	ad 2 c) Z powodu braku sali wykładowej i szczupłego pomieszczenia w ubikacjach warsztatowych, tudzież braku magazynu na skład wyrobów i materiałów.
c) rozszerzenie lokalu warsztatowego	—	—	—	800	800	
4. Oświetlenie	50	18	50	—	50	
5. Usługa	132	132	132	—	132	
6. Materiał	300	324	300	—	300	
7. Środki naukowe	100	14	100	—	100	Więcej z powodu dodania kredytu na ubezpieczenie inwentarza i kosztu transportu towarów.
8. Rozmaite inne wydatki	40	397	100	—	100	
9. Opał pieców technicznych	360	297	360	—	360	
10. Wynagrodzenie uczniów	300	246	300	—	300	
11. Uzupełnienie inwentarza	50	—	200	—	200	Więcej z powodu potrzeby zakupu nowych przyrządów i naprawy starych.
12. Na kurs majstrów i czeladn.	200	297	300	—	300	Więcej z powodu przewidzianego wzrostu frekwencji na tym kursie.
13. Robocizna pomocnicza	—	—	180	—	180	Wydatek konieczny na najemników do odmulania gliny i przeróbki materiałów.
Razem	4.032	4.082	4.522	1.000	5.522	

60. **Touste.** Krajowy naukowy warsztat garncarski.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wnłosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z roku 1894	—	4	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	1.100	573	1.100	—	1.100	Dochód ze sprzedaży pokrywać ma przedewszystkiem produkcję t. j. materiał i robociznę.
2. Subwencye:						
a) od c. k. Rządu	1.300	1.300	1.300	—	1.300	
b) z fundusów krajowych	1.460	1.405	1.680	—	1.680	
3. Inne dochody: Od W. P. Wła- dysława Fedorowicza	300	—	—	—	—	W. P. Władysław Fedorowicz dostar- cza bezpłatnie pomieszczenia dla warsztatu.
Razem	4.160	3.282	4.080	—	4.080	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik	900	900	900	—	900	
b) dodatek na pomieszka- nie dla kierownika	120	120	120	—	120	
c) werkmistrz	600	622	720	—	720	Więcej z powodu zwiększonych czyn- ności.
d) dodatek na pomieszka- nie dla werkmistrza	60	—	60	—	60	
e) podmajstry	200	—	—	—	—	Wydatek ten odpada, albowiem posa- da ta nie była zajęta dla braku siły odpowiedniej.
f) przodownicy	360	—	360	—	360	
g) nauczyciel przedmiotów pomocniczych	180	150	180	—	180	
h) administrator	180	180	180	—	180	
2. Opał pieców technicznych i sal warsztatowych	310	306	310	—	310	
3. Oświetlenie	40	48	40	—	40	
4. Usługa	110	104	110	—	110	
5. Materiał	300	104	300	—	300	
6. Środki naukowe	200	159	200	—	200	
7. Rozmaite inne wydatki	100	518	100	—	100	
8. Wynagrodzenie za robociznę	500	71	500	—	500	
Razem	4.160	3.282	4 080	—	4.080	

C. Szkoły dla wyrobów ze skóry.

61. Uhnów. Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	<i>ad 1.</i> Pozycję tę opuszcza się z powodu, że koszt wyrobu i dochód ze sprzedaży wyrobów, prowadzone są oddzielnie z rachunkami pożyczki, udzielonej na fundusz obrotowy.
2. Subwencye:						
a) od gminy	190	100	100	—	100	
b) od Rady powiatowej	200	100	200	—	200	
c) od c. k. Rządu	620	420	562	—	562	
d) z funduszków krajowych	774	928	562	—	562	
Razem	1.694	1.548	1.424	—	1.424	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik	500	300	300	—	300	<i>ad 1a).</i> Mniej o kwotę 200 zł., która wyznaczoną była na koszt podróży kierownika celem zakładania spółek i pracowni wyrobu ołuwia, obecnie zaś kredyt na ten cel wstawiono osobno w rubr. XVI. wydatków fund. kraj.
b) zastępca kierownika	100	—	—	—	—	
c) wermistrz	480	480	480	—	480	<i>ad 1b).</i> Odpada z powodu jak poz. 1a).
d) katecheta obrz. rz. kat. i gr. kat.	100	—	100	—	100	
2. Wynajem lokalu	300	300	300	—	300	
3. Opał	74	—	74	—	74	
4. Oświetlenie	4	114	4	—	4	
5. Usługa	36	—	36	—	36	
6. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	80	239	100	—	100	} Więcej wedle potrzeby.
7. Rozmaite inne wydatki	20	115	30	—	30	
Razem	1.694	1.548	1.424	—	1.424	

62. **Witków.** Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Pozycję tę opuszcza się z powodu, że koszta wyrobu i dochód ze sprzeda- ży wyrobów, prowadzone są oddziel- nie z rachunkami pożyczki udzielonej na fundusz obrotowy.
2. Subwencye:						
a) od c. k. Rządu	500	400	700	—	700	
b) z funduszków krajowych	1.337	1.506	1.428	—	1.428	
Razem .	1.837	1.906	2.128	—	2.128	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik warsztatu	300	300	300	—	300	
b) instruktor fachowy	480	320	480	—	480	
c) przodownik dla I. roku nauki	240	—	300	—	300	Więcej z powodu wliczenia remunera- cji pod 1 e).
d) przodownik dla II. roku nauki	—	—	300	—	300	Z powodu zwiększonej ilości uczniów okazała się potrzeba przyjęcia dru- giego przodownika.
e) renumeracja pomoenika	60	—	—	—	—	Odpada z powodu podwyższenia płacy pod 1 e).
f) katecheta obrz. rz. kat. i gr. kat.	100	100	100	—	100	
g) nauczyciel	120	—	120	—	120	
2. Na utrzymanie lokalu	50	—	50	—	50	} Pomieszczenia dla warsztatu i opału dostarcza J. E. J. W. Stanisław hr. Badeni.
3. Opał	—	—	—	—	—	
4. Oświetlenie	36	17	36	—	36	
5. Usługa	36	41	72	—	72	Więcej z powodu zwiększonej czynnoś
6. Zaliczka zwrotna na mate- ryały	—	500	—	—	—	
7. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	225	442	350	—	350	} Więcej z powodu potrzeby zakupna maszyny do robienia dziurek i do wałkowania.
8. Materiał na robienie kopyt	50	—	—	—	—	
9. Rozmaite drobne wydatki	20	73	20	—	20	
10. Na inne nieprzewidziane	120	113	—	—	—	Jak poz. 8 wyd.
Razem .	1.837	1.906	2.128	—	2.128	

63. **Stary Sącz.** Krajowy naukowy warsztat szewski.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z roku 1894 .	—	144	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Pozycę tę opuszcza się z powodu, że koszta wyrobu i dochód ze sprzedaży wyrobów prowadzone są oddzielnie z rachunkami zaliczki zwrotnej, udzie- lonej na fundusz obrotowy.
2. Subwencye:						
a) od gminy	300	300	300	—	300	W myśl uchwały Rady gminnej z dnia 18. września 1893, obowiązującej na trzy lata.
b) od Rady powiatowej .	200	200	200	—	200	Uchwała Wydziału Rady powiatowej Nowo Sąddeckiej z dnia 6. paździer- nika 1893 obowiązująca na 3 lata.
c) od c. k. Rządu . . .	450	400	600	—	600	
d) z funduszów krajowych	550	637	670	500	1.170	
Razem .	1.500	1.681	1.770	500	2.270	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownik warsztatu .	200	312	300	—	300	Więcej z powodu, iż kierownik pobiera w tej wysokości wynagrodzenie.
b) instruktor fachowy . .	700	700	700	—	700	
c) przodownik	—	—	180	—	180	Z powodu zwiększonej ilości uczniów wskutek otwarcia III. roku nauki.
2. Wynajem lokalu	300	270	300	—	300	
3. Opał	60	53	60	—	60	
4. Oświetlenie	20	27	30	—	30	Więcej na podstawie wynikłości za r. 1895.
5. Usługa	40	32	40	—	40	
6. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	150	268	120	100	220	Na powiększenie inwentarza z powodu otwarcia III. roku nauki.
7. Rozmaite inne wydatki . .	30	19	40	—	40	Więcej z powodu potrzeby.
8. Zaliczka zwrotna na zasilenie kapitału obrotowego . . .	—	—	—	400	400	Z powodu znacznych postępów w ro- bocie i zwiększonej ilości uczniów okazuje się potrzeba zasilenia kapi- tału obrotowego na dalsze zakupno materiałów.
Razem .	1.500	1.681	1.770	500	2.270	

D. Szkoły tkackie.

64. Krosno. Krajowa szkoła tkacka.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896	Wy- nikłość w roku 1895	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
	zł.	zł.	Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów tkackich	—	—	—	—	—	<i>ad 1.</i> Nie prelinuje się z tego powodu, ponieważ szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarzystwa tkackiego, które w zamian dostarcza bezpłatnie przedzty tak na wyrób, jakoteż do celów naukowych i opłaca uczniów.
2. Ze sprzedaży kartonów . . .	7.0	—	340	—	340	<i>ad 2.</i> Mniej na podstawie wynikłości za rok 1895.
3. Subwencye:						<i>ad 3. a)</i> Gmina miasta Krosna dajo budynek dla szkoły i dla nauczycieli w wartości 2.900 zł. rocznego czynszu, wartość tę opuszcza się w przychodzie i rozchodzie jako niebędącą przychodem ani też rozchodem w gotówce.
a) od gminy	—	—	—	—	—	
b) od Rady powiatowej . . .	200	400	200	—	200	
c) od c. k. Rządu	3.500	3.500	3.500	—	3.500	
d) z funduszy krajowych . . .	4.168	3.328	4.018	120	4.138	
Razem	8.568	7.228	8.058	120	8.178	
Rozchód.						
<i>a) Szkoła.</i>						
Niedobór z r. 1894	—	96	—	—	—	
1. Płace:						
a) kierownik	1.700	1.700	1.700	—	1.700	<i>ad 1. a)</i> Kierownik pobiera płacę w kwocie 1.500 zł. i I. dodatek pięcioletni od 1. stycznia 1895 r. w kwocie 200 zł.
b) nauczyciel rysunków	1.200	1.200	1.200	—	1.200	
c) pomocnik do nauki rysunków	300	—	300	—	300	<i>ad 1. d)</i> Ze względu na proponowane dopiero z początkiem roku szkol. 1897/8 rozszerzenie zakładu warsztatem mechanicznym przypada tylko 1/3 część wydatku na nauczyciela.
d) nauczyciel przedmiotów fachowych	960	550	400	—	400	
e) instruktor	720	720	780	—	780	<i>ad 1. e)</i> Więcej z powodu przypadającego do płacy w kwocie 720 zł. I. dodatku pięcioletniego od 1. kwietnia 1897 w kwocie 60 zł.
f) przodownik	420	385	420	—	420	
g) nauczyciele przedmiotów pomocniczych	646	523	646	—	646	
h) pisarz w kancelaryi kierownika	300	240	300	—	300	
2. Ubezpieczenie budynku i ubezpieczenie inwentarza	120	—	120	—	120	
3. Opał	500	361	500	—	500	
4. Oświetlenie	130	100	130	—	130	
5. Usługa	192	192	192	—	192	
6. Materiał	100	—	100	—	100	<i>ad 7.</i> Z rozwojem szkoły okazała się potrzeba zakupu corocznie nowych przyrządów i naprawa inwentarza.
7. Uzupełnienie inwentarza . . .	—	—	200	—	200	
8. Środki naukowe	250	580	250	—	250	
9. Na bibliotekę dla uczniów . .	—	—	—	120	120	Z powodu koniecznej potrzeby.
10. Kancelaryjne wydatki, przybory rysunkowe i próbki do dekompozycji	200	308	300	—	300	Więcej na podstawie wynikłości za rok 1895.
Razem	7.738	6.955	7.538	120	7.658	

b) *Pracownia do wyrabiania wzorów i wybijania kartonów.*

Rozchód.	Kwota uchwalona w roku 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.		Razem zł.	Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.		
1. Płace:						<i>ad 1.</i> Kierownik i nau zyciel rysunków wykonują do tkanin szkice i obliczają jak one do danych maszyn na rysunku tkackim zastosowane być mają, nadto dozorują wykonywanie deseni na karta rigata, z których wybija się kartony.
a) wynagrodzenie kierown.	120	120	120	—	120	
b) wynagrodzenie nauczyciela rysunków . . .	80	80	80	—	80	
c) wynagrodzenie przodownika	60	60	60	—	60	
2. Materiał i desenie	450	13	260	—	260	Mniej s! ownie do poz. 2. dochodów.
3. Wynagrodzenie za robotę .	120	—				
Razem .	830	273	520	—	520	

Zestawienie rozchodu.

a) szkoła	7.738	6.955	7.538	120	7.658
b) pracownia do wyrabiania wzorów i wybijania kartonów	830	273	520	—	520
Suma wydatków .	8.568	7.228	8.058	120	8.178

65. **Gliniany.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.		Razem zł.	Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.		
Zapas kasowy z r. 1894 . .	—	56	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	10	—	—	—	Nie prelinuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachun- ek miejscowego Towarz. tkaczy.
2. Subwencye :						
a) od gminy	—	120	—	—	—	Odpada z powodu, że subwencya 120 zł. od gminy wpływa wprost do kasy Towarzystwa.
b) od Rady powiatowej w Przemyślanach . .	50	50	50	—	50	
c) od c. k. Rządu	1.100	800	1.100	—	1.100	
d) z funduszu krajowego	1.380	864	1.380	—	1.380	
Razem .	2.530	1.900	2.530	—	2.530	

Rozchód.

1. Płace :

a) instruktor fachowy . .	800	800	800	—	800
b) pomocnik instruktora .	480	—	480	—	480
c) przodownik	420	420	420	—	420
d) nauczyciel pomocniczy	150	150	150	—	150
e) pomocnik administracyjny	180	—	180	—	180

2. Wynajem lokalu	} 100	187	100	—	100
3. Opał					
4. Oświetlenie					

5. Usługa	20	20	20	—	20
6. Środki naukowe	250	179	250	—	250
7. Rozmaite inne wydatki . .	30	144	30	—	30
8. Uzupełnienie inwentarza . .	100	—	100	—	100

Razem . 2.530 1.900 2.530 — 2.530

ad 2., 3., 4. Dostarcza Towarzystwo zaliczkowe w Glinianach, w myśl umowy zawartej aktem notaryalnym w Glinianach na d. 17. kwietnia 1890. L. R. 12.810 przy pomocy 120 zł. ze strony gminy. Wstawiona zaś kwota 100 zł. służy na opłacenie czynszu, opału i oświetlenia w osobnym lokalu donajęym dla nauki teoretycznej, z powodu że lokal dostarczony przez Towarzystwo okazał się za szczyplą.

66. Gorlice. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1896 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r. 1894 . .	—	492	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	--	—	--	-	—	Nie prelinuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachun- ek Towarzystwa tkaczy w Krośnie.
2. Subwencje:						
a) od gminy	—	-	—	—	—	<i>ad 2. a)</i> Gmina dostarcza na mocy de- klaracyi z dnia 26. października 1892, bezpłatnie pomieszczenia dla szkoły, pomieszkania dla in- struktora tudzież opału, oświe- tlenia i usługi.
b) od Rady powiatowej .	200	—	200	—	200	
c) od Rządu	400	400	350	—	350	<i>ad 2. b)</i> Na podstawie zobowiązania z 14. lipca 1892 L. 223.
d) z funduszu krajowego	400	—	350	—	350	
Razem .	1.000	892	900	—	900	

Rozchód.

1. Płace:

instruktor	600	600	600	--	600
----------------------	-----	-----	-----	----	-----

2. Środki naukowe i uzupełnie-
nie inwentarza . . . . .

300	163	200	—	200
-----	-----	-----	---	-----

Mniej albowiem okazuje się potrzeba
zakupienia tylko dwu krosien i ma-
szynki Jaquarda.

3. Rozmaite inne wydatki - .	100	129	100	—	100
------------------------------	-----	-----	-----	---	-----

Razem .	1.000	892	900	—	900
---------	-------	-----	-----	---	-----

67. **Korczyna.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy-nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Zasadnienie:
			Zwy-czajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie preeliminuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarz. tkaczy
Subwencye:						
a) od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza w myśl uchwały z d. 22. kwietnia 1896 (LW. 23.760/86) bezpłatnie opału, oświetlenia i usługi.
b) od c. k. Rządu	700	600	700	—	700	
c) z funduszków krajowych	1.030	816	1.090	—	1.090	
Razem .	1.730	1.416	1.790	—	1.790	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	800	800	800	—	800	Instruktor pobiera płacę w kwocie 720 i I. dodatek pięcioletni od 1. stycznia 1895 w kwocie 80 zł.
b) przodownik	300	225	360	—	360	Więcej z powodu że niepodobna utrzymać odpowiedniej siły za niższem wynagrodzeniem.
c) pomocniczy nauczyciel rachunków	120	55	120	—	120	
d) pomocniczy nauczyciel rysunków	180	—	180	—	180	
2. Wynajem lokalu	—	—	—	—	—	Dostarcza bezpłatnie miejscowo Towarzystwo tkaczy.
3. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	250	260	250	—	250	
4. Rozmaite inne wydatki	80	76	80	—	80	
Razem .	1.730	1.416	1.790	—	1.790	

68. **Kosów.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwa- lena na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Nie prelinuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachun- ek miejscowego Towarz. tkaczy.
2. Subwencye:						
a) z funduszów gminnych	200	—	60	—	60	
b) od Rady powiatowej .	200	—	150	—	150	
c) od c. k. Rządu . . .	700	—	700	—	700	
d) z funduszów krajowych	1.550	—	1.360	300	1.660	
Razem .	2.650	—	2.270	300	2.570	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierownik	600	—	720	—	720	Z powodu zorganizowania tegoż war- sztatu na zakład krajowy.
b) na pomieszkanie dla kierownika	—	—	108	—	108	
c) przodownik	360	—	360	—	360	
d) nauczyciel rysunków, rachunkowości i kores- pondencyi kupieckiej .	240	—	180	—	180	
e) pomocnik administrac.	150	—	150	—	150	
f) katecheta	—	—	40	—	40	
2. Umieszczenie warsztatu . .	200	—	—	—	—	Odpada albowiem pomieszczenia do- starcza Towarzystwo tkackie.
3. Opał	120	—	120	—	120	
4. Oświetlenie	60	—	60	—	60	
5. Usługa	120	—	120	—	120	
6. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	700	—	300	300	600	Na urządzenie warsztatu wskutek re- organizacyi.
7. Rozmaite inne wydatki . .	100	—	112	—	112	
Razem .	2.650	—	2.270	300	2.570	

69. Łańcut. Krajowy naukowy warsztat tkacki im. Franciszka Józefa.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r. 1894 . . .	—	12	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Nie preluje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachun- ek miejscowego Towarzystwa pro- dukcyjnego i handlowego.
2. Subwencye:						
a) od gminy	250	250	250	—	250	
b) od Rady powiatowej	300	300	300	—	300	
c) od c. k. Rządu	400	400	400	—	400	
d) z funduszy krajowych	1.330	1.112	1.230	—	1.230	
Razem	2.280	2.074	2.180	—	2.180	

Rozchód.

1. Płace:

a) instruktor	720	720	720	—	720	
b) dodatek na pomieszka- nie instruktora	180	180	180	—	180	
c) przodownik	460	358	360	—	360	Mniej albowiem tyle pobiera
2. Donajem lokalu	240	241	240	—	240	
3. Opał	250	201	250	—	250	
4. Oświetlenie						
5. Usługa	180	180	180	—	180	
6. Środki naukowe	200	168	200	—	200	
7. Rozmaite inne wydatki	50	26	50	—	50	
Razem	2.280	2.074	2.180	—	2.180	

70. Rychwałd. Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r. 1894 . . .	—	160	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Nie prelinuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachun- ek miejscowego Towarz. tkaczy.
2. Subwencye:						
a) od gminy	—	—	—	—	—	Gmina dostarcza bezpłatnie pomie- szczenia dla warsztatu wraz opałem, oświetleniem i usługą.
b) od Rady powiatowej .	200	200	200	—	200	
c) od c. k. Rządu . . .	450	400	480	—	480	
d) z funduszków krajowych	1.032	552	1.130	—	1.130	
Razem .	1.682	1.312	1.810	—	1.810	

Rozchód.

1. Płace:

a) instruktor fachowy . .	600	600	720	—	720	Więcej z powodu zwiększonych czyn- ności.
b) nauczyciel czytania, pi- sania i rachunków . . .	300	300	300	—	300	
c) prowadzący księgi . .	100	80	100	—	100	
d) przodownik warsztatowy	300	183	360	—	360	Więcej z powodu drożyzny.
2. Środki naukowe i uzupełnie- nie inwentarza	250	104	200	—	200	} Wedle potrzeby.
3. Rozmaite inne wydatki . .	100	33	105	—	105	
4. Na ubezpieczenie od ognia inwentarza szkolnego . .	32	12	25	—	25	
Razem .	1.682	1.312	1.810	—	1.810	

71. **Wilamowice.** Krajowy naukowy warsztat tkacki.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.		Razem zł.	Uzasadnienie:
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.		
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Nie prelinuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek miejscowego Towarz. tkaczy.
2. Subwencye:						
a) od gminy	200	300	200	—	200	Oprócz tego dostarcza gmina bezpłatnie pomieszczenie dla warsztatu wraz z opałem oświetleniem i usługą.
c) od Rady powiatowej	50	50	50	—	50	
e) od c. k. Rządu	350	300	350	—	350	
d) z funduszków krajowych	800	484	700	—	700	
Razem .	1.400	1.134	1.300	—	1.300	

Rozchód.

1. Płace:

a) instruktor	720	720	720	—	720	
b) przodownik	300	300	300	—	300	
1. Środki naukowe i uzupełnie- inwentarza	310	79	200	—	200	Mniej wedle potrzeby.
3. Rozmaite inne wydatki	50	31	70	—	70	Więcej z powodu utrzymywania w czystości ubikacji warsztatowych.
4. Na zabezpieczenie od ognia inwentarza	20	4	10	—	10	Mniej wedle potrzeby.
Razem .	1.400	1.134	1.300	—	1.300	

72. **Rakszawa.** Krajowa szkoła sukiennicza.

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wynikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie:
			Zwyczajne zł.	Nadzwyczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r. 1894	—	331	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	—	—	—	—	—	Nie prelinuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachunek Towarzystwa produkcyjnego i handlowego w Łańcutcie.
2. Subwencye:						
a) od Rady powiatowej	500	—	500	—	500	
b) od c. k. Rządu	2.500	2.500	2.500	—	2.500	
c) z funduszy krajowych	5.000	3.920	2.560	1 300	3.860	
Razem	8.000	6.751	5.560	1.300	6.860	
Rozchód						
1. Płace:						
a) kierownik	1.500	1.200	1.500	—	1.500	
b) instruktor tkactwa	600	600	600	—	600	
c) instruktor farbiarstwa	600	600	600	—	600	
d) nauczyciel pomocniczy	300	220	300	—	300	
e) pomocnik kancelaryjny	300	—	300	—	300	
f) przodownik w tkalni	300	—	300	—	300	
g) pomocnik warsztatowy w tkalni	180	360	180	—	180	
h) pomocnik warsztatowy w farbiarni	180		180	—	180	
i) stróż nocny	120	—	120	—	120	
k) nauczyciel rachunkowości i stylistyki	—	—	100	—	100	Z powodu koniecznej potrzeby.
2. Opał	550	390	550	—	550	
3. Oświetlenie	70	24	100	—	100	Więcej z powodu rozszerzenia budynków
4. Usługa	180	180	180	—	180	
5. Środki naukowe i uzupełnienie inwentarza	2.920	717	300	—	300	ad 5. Mniej z powodu dostatecznego zaopatrzenia szkoły w krosna i przyrządy w roku 1896.
6. Rozmaite inne wydatki	200	143	150	—	150	ad 6. Mniej na podstawie wynikłości za rok 1895.
7. Na ubezpieczenie budynków i inwentarza	—	—	100	—	100	Z powodu koniecznej potrzeby.
8. Rekwiżyta do gaszenia ognia	—	517	—	—	—	
9. Na częściowe pokrycie kosztów rozszerzenia budynku szkol.	—	1 800	—	1.300	1.300	Na wybudowanie małej szopy na wozownię i drewnię oraz restaurację dawnego budynku mieszkalnego.
Razem	8.000	6.751	5.560	1.300	6.860	

73. **Radymno.** Krajowy naukowy warsztat powroźniczy.

Przychód.	Kwota uchwa- lona w roku 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	—	—	—	—	—	Nie prelinuje się z tego powodu, że szkoła sporządza wyroby na rachun- ek Towarzystwa powroźniczego w Radymnie.
2. Subwencye:						
a) od gminy	100	100	100	—	100	
b) od Rady powiatowej	50	—	50	—	50	
c) od c. k. Rządu	400	400	500	—	500	
d) z funduszków krajowych	790	773	780	100	880	
	Razem . 1.340	1.273	1.430	100	1 530	

Rozchód.

1. Płace:						
a) instruktor	800	800	800	—	800	
b) nauczyciel czytania i pi- sania	250	50	350	—	350	Więcej z powodu potrzeby przyjęcia drugiego nauczyciela, gdyż utwo- rzone zostały dwa oddziały.
c) katecheta	40	—	40	—	40	
d) nauczyciel stylistyki za- wodowej, buchalteryi i ekspedycyi	50	—	50	—	50	
e) pomocnik kancelaryjny	40	50	50	—	50	Więcej wedle potrzeby.
2. Środki naukowe	100	14	100	—	100	
3. Rozmaite inne wydatki	50	9	30	—	30	Mniej wedle potrzeby.
4. Na nowe maszyny	—	350	—	100	100	Na przyrządy maszynowe do skręca- nia lin,
5. Ubezpieczenie maszyn	10	—	10	—	10	
	Razem . 1.340	1.273	1.430	100	1.530	

E. Szkoły dla wyrobów koronkarskich i haftów.

74: Kańczuga. Szkoła koronkarska.

Przychód.	W roku 1896 prelimi- nowano zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
		Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	1.500	1.500	—	1.500	
2. Subwencje:					
a) od gminy	24	24	—	24	
b) od Rady powiatowej . .	100	100	—	100	
c) od c. k. Rządu	400	400	—	400	
d) z funduszków krajowych .	696	696	—	696	
Razem .	2.720	2.720	—	2.720	

Rozchód.

1. Płace:					
a) kierowniczka	700	700	—	700	
b) nauczycielka pomocnica I.	180	180	—	180	
c) nauczycielka „ II.	180	180	—	180	
d) remuner. kierowniczki .	160	160	—	160	
e) „ nauczycielki I.	20	20	—	20	
f) „ „ II.	20	20	—	20	
2. Wynajem i lokalu	—	—	—	—	
3. Opał	80	80	—	80	
4. Oświetlenie	30	30	—	30	
5. Usługa	90	90	—	90	
6. Materiał	150	150	—	150	
7. Środki naukowe	30	30	—	30	
8. Rozmaite inne wydatki . . .	40	40	—	40	
9. Wpłata uczenie	1.040	1.040	—	1.040	
Razem .	2.720	2.720	—	2.720	

Kwota przyznana kierowniczce szkoły p. Br. Czechowiczowej mieści w sobie zarazem wynagrodzenie za to, że w jej domu odbywa się nauka. W zastępstwie czynników miejscowych dostarcza zatem lokalu p. Br. Czechowiczowa.

75. Stary Sącz Krajowa szkoła koronkarska (dawniej w Muszynie).

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy-nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
			Zwy-czajnie zł.	Nadzwyczajnie zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r 1894 . . .	—	156	—	—	—	
1 Ze sprzedaży wyrobów szkolnych	380	252	300	—	300	Mniej z powodu braku miejsca zbytu koronek.
2. Subwencye:						
a) od gminy	300	75	300	—	300	
b) od Rady powiatowej . .	300	300	300	—	300	
c) od c. k. Rządu	200	200	250	—	250	
d) z funduszków krajowych	638	643	630	—	630	
Razem .	1.818	1.626	1.780	—	1.780	

Rozchód.

1. Płace:						
a) kierownicza	480	480	480	—	480	
b) nauczycielka pomocnicza	180	—	—	—	—	Z powodu dopiero drugiego roku nauki i małej ilości uczennic kierownicza nie potrzebuje pomocnicy.
c) nauczycielka przedmiotów dopełniających . .	180	156	180	—	180	
d) katecheta	48	42	100	—	100	Więcej na podstawie ilości godzin.
e) renumeracya za naukę rysunków	120	120	120	—	120	
2. Wynajem lokalu	350	88	350	—	350	Szkola umieszczoną została w klasztorze PP. Klasyrek za czynszem rocznym 350 zł. Więcej wedle potrzeby.
3. Opał	40	42	70	—	70	
4. Oświetlenie	10	—	10	—	10	
5. Usługa	40	20	40	—	40	
6. Materiał	60	43	60	—	60	
7. Środki naukowe i uzupełnienie iwentarza	30	33	100	—	100	Więcej z powodu potrzeby zakupna wzorów.
8. Rozmaite inne wydatki . .	80	90	70	—	70	Mniej wedle potrzeby.
9. Wynagrodzenie uczenie za robotę	200	161	200	—	200	
10. Zaliczka pozostawiona Komitetowi na urządzenie szkoły w Starym Sączu .	—	351	—	—	—	
Razem .	1.818	1.626	1.780	—	1.780	

76. Zakopane. Krajowa szkoła koronkarska.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.			Uzasadnienie :
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.	
Zapas kasowy z r. 1894 . . .	—	215	—	—	—	
1. Ze sprzedaży wyrobów szkol- nych	2.700	2.398	2.560	—	2.560	Niższy dochód na podstawie wyników za r. 1895.
2. Subwencye :						
a) od c. k. Rządu . . .	600	550	600	—	600	
b) z funduszów krajowych	1.900	1.482	1.910	—	1.910	
Razem . . .	5 200	4.645	5.070	—	5.070	

Rozchód.

1. Płace:

a) kierowniczką szkoły . . .	920	920	920	—	920	
b) nauczycielka pomocn. I. . .	360	300	360	—	360	
c) " " II. . .	200	180	200	—	200	
d) " " III. . .	200	180	200	—	200	
e) nauczyciel rysunków . . .	240	240	240	—	240	
f) katecheta	50	30	50	—	50	
g) nauczyciel czytania, pi- sania i rachunków . . .	120	120	120	—	120	
h) pomocnik kancelaryjny	120	120	180	—	180	Więcej z powodu zwiększonej czyn- ności.
2. Wynajem lokalu	400	400	400	—	400	
3. Opał	100	—	100	—	100	
4. Oświetlenie	60	5	60	—	60	
5. Usługa	100	116	100	—	100	
6. Materyał	400	466	460	—	460	Więcej na podstawie wyników za rok 1895.
7. Środki naukowe	100	43	100	—	100	
8. Rozmaite inne wydatki . . .	130	87	130	—	130	
9. Wynagrodzenie uczenie . . .	1.700	1.438	1.450	—	1.450	Mniej na podstawie wyników za rok 1895.
Razem . . .	5.200	4.645	5.070	—	5.070	

77. **Maków.** Szkoła hafciarska

Przychód.	Kwota uchwalona na rok 1896 zł.	Wy-nikłość w roku 1896 zł.	Wniosek na rok 1897.		Razem zł.	Uzasadnienie :
			Zwy-czajne zł.	Nadzwyczajne zł.		
1. Subwencye:						
a) od gminy	48	—	48	—	48	
b) od Rady powiatowej .	25	—	25	—	25	
c) od c. k. Rządu . . .	350	—	350	—	350	
d) z funduszków krajowych	484	—	584	—	584	
Razem .	907	—	1,007	—	1,007	
Rozchód.						
1. Pła ce:						
a) nauczycielka kierująca	480	—	600	—	600	Więcej z powodu przyjęcia bardziej ukwalifikowanej nauczycielki.
b) nauczycielka pomoenicza	200	—	—	—	—	Odpada z powodu braku na razie potrzeby.
c) katecheta	—	—	100	—	100	Wynagrodzenie za udzielanie nauki religii przyznano po 1 zł. od godziny.
d) ryczałtowy zwrot kosztów podróży za fachowy nadzór	—	—	100	—	100	Z powodu koniecznej potrzeby częstego nadzoru fachowego.
2. Opał	26	—	50	—	50	Stowarzyszenie pożyczkowe „Wzajemna pomoc” w Makowie, dostarcza dla szkoły na mocy umowy do LW. 36.118/95 dwa pokoi za zwrotem kosztów opału i usługi w kwocie 50 zł. rocznie.
3. Usługa	24	—				
4. Oświetlenie	12	—	12	—	12	
5. Środki naukowe	150	—	130	—	130	Mniej wedle potrzeby.
6. Rozmaite inne wydatki . .	15	—	15	—	15	
Razem .	907	—	1,007	—	1,007	

78. Lwów. Krajowa ceramiczna Stacja doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej.

Przychód.	Kwota uchwa- lona na rok 1896 zł.	Wy- nikłość w roku 1895 zł.	Wniosek na rok 1897.		
			Zwy- czajne zł.	Nadzw- yczajne zł.	Razem zł.
1. Dochody własne:					
a) opłata za badania ma- teryaków na ich przy- datność przemysłową, niemniej opłaty od prze- mysłowców, fabryk i w ogóle za czynności w ich interesie przez stację wykonane	500	746	500	—	500
b) dochód ze sprzedaży ty- powych wyrobów stacji, jak wzorów zastosowa- nia szkliv, polew, farb, emalij i nowych technik stacji	100	11	100	—	100
c) opłaty od praktykan- tów, pobierających na- ukę w stacji	30	15	30	—	30
2. Dotacja z funduszu krajowego	4.470	4.350	4.550	—	4.550
Razem .	5.100	5.122	5.180	—	5.180

Uzasadnienie:

Rozchód.

Niedobór z roku 1894	—	381	—	—	—	
1. Płaca dyrekt. stacji 2.000 zł. dodatek aktywalny 360 „ I. dodatek pięcioletni 200 „ II. „ „ 200 „	2.680	2.560	2.760	—	2.760	Więcej z powodu wliczenia za cały rok drugiego dodatku pięcioletniego który rozpoczął się od 26. maja 1895.
2. Płaca adjunkta	720	640	720	—	720	
3. Płaca laboranta po 60 zł. miesięcznie	720	316	720	—	720	
4. Usługa po 25 zł. miesięcznie	300	310	300	—	300	
5. Uzupełnienie ingrediencji keramicznych	100	59	100	—	100	
6. Opał lokalu stacji	150	119	150	—	150	
7. Opał po pieców technicznych	120	88	120	—	120	
8. Gaz do oświetlania i do ce- łów technicznych	100	154	100	—	100	
9. Koszta kancelaryjne, frachty i portorya	80	93	80	—	80	
10. Biblioteka i czasopisma . . .	80	—	80	—	80	
11. Wydatki nieprzewidziane . .	50	402	50	—	50	
Razem .	5.100	5.122	5.180	—	5.180	

Część II.

PRELIMINARZ OGÓLNY

wydatków funduszu krajowego

na cele popierania przemysłu w kraju

na rok 1897.

(Rubryka XVI. budżetu krajowego)

1871

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

1871

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1897.

Liczba		Poszczególne	Propo- nowana subwen- cya rzą- dowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwa- lona na rok 1896.
rubryki	pozycyi			zwy- czajna	nad- zwy- czajna	Razem	
				Z ł o t e a u s t r y a c k i e			
XVI.		I. Szkoły przemysłowe uzupełniające.					
	1	W Białej	830	830	—	830	398
	2	„ Bochni	489	489	—	489	515
	3	„ Brodach	413	413	—	413	324
	4	„ Brzeżanach	549	549	—	549	444
	5	„ Buczacu	381	381	—	381	—
	6	„ Drohobyczu	607	608	—	608	646
	7	„ Gorlicach	421	421	—	421	73
	8	„ Jarosławiu	560	560	—	560	560
	9	„ Jaśle	440	440	—	440	346
	10	„ Kałuszu	400	400	—	400	400
	11	„ Kółmy	491	491	—	491	423
	12	„ Krakowie na Kleparzu	400	400	—	400	400
	13	„ „ w Ogrodzie angielskim	400	400	—	400	400
	14	„ „ na Smoleńsku	400	400	—	400	400
	15	„ „ na Kaźmierzu	400	400	—	400	400
	16	„ „ na Dajworze	400	400	—	400	400
	17	„ Krośnie	620	620	—	620	757
	18	„ Łańcucie	442	442	—	442	400
	19	„ Lwowie im. św. Anny	553	554	—	554	400
	20	„ „ „ św. Antoniego	520	520	—	520	400
	21	„ „ „ Czackiego	520	520	—	520	400
	22	„ „ „ Elżbiety	553	554	—	554	400
	23	„ „ „ Konarskiego	553	554	—	554	400
	24	„ „ „ św. Marcina	520	520	—	520	400
	25	„ „ „ Mickiewicza	740	740	—	740	400
	26	„ „ „ Piramowicza	553	554	—	554	400
	27	„ „ „ Staszica	553	554	—	554	400
	28	„ „ „ Bernsteina izraelska	485	485	—	485	485
	29	„ Nowym Sączu	438	437	—	437	725
	30	„ Nowym Targu	549	549	—	549	669
	31	„ Przemysłu	480	481	—	481	621
	32	„ „ na przedmieściu lwowskim	425	425	—	425	—
	33	„ Podgórzu	460	460	—	460	543
	34	„ Rzeszowie	613	612	—	612	816
	35	„ Samborze	663	663	—	663	570
	36	„ Sanoku	505	505	—	505	516
	37	„ Stanisławowie	635	635	—	635	454
	38	„ Starym Sączu	557	557	—	557	557
	39	„ Sądowej Wiszni	495	495	—	495	495
	40	„ Stryju	403	403	—	403	299
	41	„ Tarnopolu	616	616	—	616	660
	42	„ Tarnowie	555	555	—	555	575
	43	„ Wadowicach	505	505	—	505	501
	44	„ Wieliczce	375	375	—	375	375
	45	„ Żółkwi	437	437	—	437	477
	46	„ Żywcu	356	406	—	406	—
	47	Na uzupełnienie przyborów szkolnych	1.000	—	1.000	1.000	1.500
	48	Na nowo założyć się mające szkoły w roku 1897.	—	—	1.000	1.000	1.000
Razem			24.260	23.315	2.000	25.315	22.724

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1897.

Liczba		Poszczegól- nienie	Propo- nowana subwen- cja rzą- dowa	Subwencja krajowa			Kwota uchwa- lona na rok 1896.
rubryki	pozycyi			zwy- czajna	nad- zwy- czajna	Razem	
Z ł o t e a u s t r y a c k i e							
XVI.		II. Szkoły fachowe, przemysłowe i warsztaty instrukcyjne.					
		<i>a) Dla wyrobów z drzewa i łożyny.</i>					
	49	Szkoła koszykarska w Czerwonej Woli	700	700	—	700	700
	50	Kraj. szkoła koszykarska w Dziurowie	452	322	130	452	370
	51	Szkoła koszykarska w Rudkach	390	190	200	390	380
	52	Kraj. szkoła koszykarska w Skołyszynie	500	830	—	830	400
	53	Szkoła koszykarska w Strychańcach	450	450	—	450	—
	54	" " " w Wojsławiu	450	450	—	450	—
	55	Kraj. szkoła koszykarska w Zatorze	600	300	300	600	660
	56	Krajowy warsztat kołodziejski w Grybowie	1.300	1.690	—	1.690	2.290
	57	Warsztat kołodziejski w Grzymałowie	1.550	1.300	250	1.550	1.550
	58	Krajowa szkoła kołodziejska i ciesielska w połączeniu z kuźnią w Kamionce strumiłowej	1.400	3.976	500	4.476	3.782
	59	Krajowa szkoła stolarska w Stanisławowie	1.000	1.860	400	2.260	1.950
	60	" " " i wyrobu zabawek w Żywcu (względnie Kalwaryi)	1.200	2.020	1.000	3.020	1.520
	61	Pożyczka gminie Kalwaryi na budynek szkoły stolarskiej	—	—	4.000	4.000	6.500
		Razem	9.992	14.088	6.780	20.868	20.102
		<i>B. Dla wyrobów garncarskich.</i>					
	62	Krajowa szkoła garncarska w Kołomyi	2.800	3.270	200	3.470	2.760
	63	Krajowy warsztat garncarski w Porembie	1.800	1.522	1.000	2.522	1.282
	64	" " " w Toustem	1.300	1.680	—	1.680	1.460
		Razem	5.900	6.472	1.200	7.672	5.502
		<i>C. Dla wyrobów ze skóry.</i>					
	65	Krajowy warsztat szewski w Uhnowie	562	562	—	562	1.337
	66	" " " Witkowie	700	1.428	—	1.428	550
	67	" " " w Starym Sączu	600	670	500	1.170	774
	68	Na zakupno modeli i obuwia dla wszyst- kich szkół szewskich	—	—	100	100	100
		Razem	1.862	2.660	600	3.260	2.761
		<i>D. Dla wyrobów tkackich.</i>					
	69	Krajowa szkoła tkacka w Krośnie	3.500	4.018	120	4.138	4.168
	70	" " " na bu- dynek i urządzenia dla tkac. wa me- chanicznego	7.500	—	7.000	7.000	—
	71	Krajowy warsztat tkacki w Błażowej	—	—	—	—	770
	72	Krajowy warsztat tkacki w Glinianach	1.100	1.380	—	1.380	1.330
	73	" " " Gorlicach	350	350	—	350	400
	74	" " " Korczyni	700	1.090	—	1.090	1.030
	75	" " " Kossowie	700	1.360	300	1.660	1.550
	76	" " " Łańcucie	400	1.230	—	1.230	1.330
	77	" " " Rychwałdzie	480	1.130	—	1.130	1.032
		Do przeniesienia	14.730	10.558	7.420	17.978	11.660

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1897.

Liczba		Poszczególnienie	Propo- nowana subwen- cya rzą- dowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwa- lona na rok 1896.
rubryki	pozycyi			zwy- czajna	nad- zwy- czajna	Razem	
				Z ł o t e a u s t r y a c k i e			
XVI.		Z przeniesienia .	14.730	10.558	7.420	17.978	11.660
	78	Na budowę budynku szkolnego w Rychwałdzie III. rata (przedostatnia)	—	—	500	500	500
	79	Krajowy warsztat tkacki w Wilamowicach	350	700	—	700	800
	80	Krajowa szkoła sukiennicza w Rakszawie	2.500	2.560	1.300	3.860	5 000
	81	II. rata zasiłku na budynek mieszkalny w Rakszawie	—	—	—	—	5.000
	82	Zasiłek na rozszerzenie budynku szkolnego w Rakszawie	—	—	—	—	5.000
		Razem	17.580	13.818	9.220	23.038	27.960
		<i>E. Dla wyrobów powroźniczych.</i>					
	83	Kraj. instrukcyjny warsztat powroźniczy w Radymnie	500	780	100	880	790
		<i>F. Dla wyrobów koronkarskich i haftu.</i>					
	84	Szkoła koronkarska w Kańczudze	400	696	—	696	696
	85	Kraj. szkoła koronkarska w Starym Sączu	250	630	—	630	638
	86	Krajowa szkoła koronkarska w Zakopanem	600	1.910	—	1.910	1.900
	87	Szkoła hafciarska w Makowie	350	584	—	584	484
	88	Szkoła koronkarska u SS. Miłosierdzia w Przeworsku	—	300	—	300	300
		Razem	1.600	4.120	—	4.120	4.018
		<i>G. Subwencyonowane zakłady dla nauki robót kobiecych.</i>					
	89	Szkoła wydziałowa im. św. Scholastyki w Krakowie	700	500	—	500	500
	90	Szkoła robót utrzymywana przez Towarzystwo pracy kobiet we Lwowie	600	700	—	700	700
	91	Szkoła specjalna robót kobiecych u PP. Benedyktynek w Przemyślu	250	420	—	420	420
	92	Towarzystwo pracy kobiet w Kołomyi	500	500	—	500	400
	93	" " " " Krakowie	600	600	—	600	500
		Razem	2.650	2.720	—	2.720	2.520
		<i>H. C. k. Szkoły fachowo-przemysłowe subwencyonowane ze skarbu krajowego.</i>					
	94	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Zakopanem	—	1.650	—	1.650	1.650
	95	C. k. szkoła dla przemysłu drzewnego w Kołomyi	—	1.100	—	1.100	1.100
	96	C. k. szkoła ślusarska w Świątnikach	—	1.554	—	1.554	1.554
	97	Zasiłek na zapomogi dla majstrów kształcących się w szkole ślusarskiej w Świątnikach	—	400	—	400	500
	98	Zasiłek dla warsztatu kowalskiego w Sułkowicach :					
		a) na utrzymanie	—	512	950	1.462	512
		b) na rozszerzenie budynku	—	—	250	250	—
		c) na kurs majstrów	—	300	—	300	300
		Razem	—	5.516	1.200	6.716	5 616

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1897.

Liczba		Poszczególnienie	Propo- nowana subwen- eya rzą- dowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwa- lona na rok 1896.
rubryki	pozycyi			zwy- czajna	nad- zwy- czajna	Razem	
				Z ł o t e a u s t r y a c k i e			
XVI.		III. Wydatki ogólne na cele szkol- nictwa przemysłowego.					
	99	Krajowa keramiczna stacya doświadczalna przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie	—	4.550	—	4.550	4.470
	100	Na utrzymanie stacyi doświadczalnej mechaniczno-technologicznej przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie	—	1.500	—	1.500	1.500
	101	Muzeum przemysłowe we Lwowie	—	2.000	—	2.000	2.000
	102	" " w Krakowie	—	2.000	—	2.000	2.000
	103	Na wydawnictwo wzorów rysunkowych	—	1.500	—	1.500	1.500
	104	Na podręcznik szkolny do nauki tkactwa	—	—	1.500	1.500	—
	105	Na stypendya przemysłowe:					
		a) na zasiłki dla kandydatów kształcą- cych się na nauczycieli szkół przemy- słowych uzupełniających	—	2.000	—	2.000	2.000
		b) na inne stypendya przemysłowe	—	12.000	—	12.000	10.000
	106	Na nauczycieli wędrownych dla tkactwa, koszykarstwa i szewstwa	—	3.000	—	3.000	—
	107	Na nowe warsztaty instrukcyjne powstać mające w r. 1897.	—	3.000	—	3.000	2.000
	108	Koszta inspekyi i nadzoru szkół przemy- słowych	—	3.000	—	3.000	3.000
		Razem	—	34.550	1.500	36.050	28.470
		IV. Wydatki Komisji krajowej dla spraw przemysłowych.					
	109	Prenumerata czasopism i zakupno dzieł	—	200	—	200	200
	110	Biuro komisji krajowej dla spraw prze- mysłowych:					
		a) koszta podróży, dyety i in- ne wydatki . . . . . 2.000 zł.					
		b) płaca sekretarza . . . . . 1.200 "					
		c) dodatek osobisty do płacy sekretarza . . . . . 600 "					
		d) płaca pomocnika biurowego 480 "	—	4.280	—	4.280	4.280
		Razem	—	4.480	—	4.480	4.480
		V. Zasiłki i pożyczki na cele prze- mysłowe.					
	111	Na zasiłki bezzwrotne na cele przemysłowe	—	9.000	—	9.000	9.000
	112	Na wydawnictwo „Przewodnika przemy- słowego“	—	1.000	—	1.000	—
	113	Dotacya krajowa funduszu przemysłowego,	—	25.000	—	25.000	25.000
		Razem	—	35.000	—	35.000	34.000
		VI. Szkoły handlowe i zasiłki na po- picieranie wykształcenia handlowego.					
	114	Szkoła handlowa w Krakowie	—	2.000	200	2.200	1.200
	115	Na akademię handlową we Lwowie	—	3.000	—	3.000	—
	116	Na stypendya dla młodzieży handlowej	—	3.000	—	3.000	3.000
		Razem	—	8.000	200	8.200	4.200

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1897.

Liczba		Poszczególne	Propo- nowana subwen- eya rzą- dowa	Subwencya krajowa			Kwota uchwa- lona na rok 1896.
rubryki	pozycyi			zwy- czajna	nad- zwy- czajna	Razem	
Z ł o t e a u s t r y a c k i e							
		Zestawienie.					
I.		Szkoły przemysłowe uzupełniające	24.260	23.315	2.000	25.315	22.724
II.		Szkoły fachowe:					
		<i>a)</i> dla wyrobów z drzewa	9.992	14 088	6.780	20.868	20.102
		<i>b)</i> " " garncaarskich	5.900	6.472	1.200	7.672	5.502
		<i>c)</i> " " ze skóry	1.862	2.660	600	3 260	2.761
		<i>d)</i> " " tkackich	17.570	13.818	9.220	23.038	27.960
		<i>e)</i> " " powroźniczych	500	780	100	880	790
		<i>f)</i> " " koronkarskich	1.600	4.120	-	4.120	4.018
		<i>g)</i> subwencyonowane kobiece	2.650	2.720	-	2.720	2.520
		<i>h)</i> rządowe subwencyonowane	—	5.516	1.200	6.716	5.616
III.		Wydatki ogólne	—	34.550	1.500	36.050	28.470
IV.		" Komisyi	—	4.480	—	4.480	4.480
V.		Zasiłki i pożyczki	—	35.000	—	35.000	34.000
VI.		Szkoły handlowe	—	8.000	200	8.200	4.200
Ogółem			64.344	155.519	22.800	178.319	163.143

Wyjaśnienia.

Na rok 1896. uchwalono	163.143 zł.
Na rok 1897. preliminarzuje się	178.319 „
zatem więcej o	15.176 zł.

Z następujących powodów:

- Do poz. 1—46.* W zwyczajnych preliminarzuje się ogółem więcej o 3.091 zł. z powodu wstawienia na utrzymanie dla nowo założonej szkoły w Buczaczu, w Przemyśle na lwowskiem przedmieściu i w Żywie, tudzież dodania kursów handlowych w Białej i Stanisławowie tudzież wedle potrzeby w poszczególnych szkołach przedstawionej szczegółowo w dołączonych preliminarzach.
- „ „ *47.* W nadzwyczajnych mniej o 500 zł., z powodu mniejszej potrzeby.
- „ „ *50.* W zwyczajnych więcej o 430 zł. wedle potrzeby uzasadnionej w dołączonym szczegółowym preliminarzu tejże szkoły.
- „ „ *51.* W zwyczajnych mniej o 190 zł., w nadzwyczajnych więcej o 200 zł., ogółem więcej o 10 zł. wedle potrzeby uzasadnionej w szczegółowym preliminarzu tej szkoły.
- „ „ *52.* W zwyczajnych mniej o 360 zł., w nadzwyczajnych więcej o 300 zł. ogółem mniej o 60 zł. jak poz. 50.
- „ „ *53 i 54.* W zwyczajnych więcej o 900 zł. z powodu, iż szkoły te dopiero wchodzą w życie w roku szkolnym 1896|7.
- „ „ *55.* W zwyczajnych mniej o 48 zł., w nadzwyczajnych więcej o 130 zł. ogółem więcej o 82 zł. jak poz. 50.
- „ „ *56.* W zwyczajnych więcej o 100 zł., w nadzwyczajnych mniej o 700 zł. z powodu jak poz. 50.
- „ „ *58.* W zwyczajnych więcej o 444 zł., w nadzwyczajnych mniej o 50 zł. z powodu jak poz. 50.
- „ „ *59.* W zwyczajnych więcej o 170 zł., w nadzwyczajnych więcej o 140 zł. z powodu jak poz. 50.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1897.

- " " 60. W zwyczajnych więcej o 800 zł., w nadzwyczajnych więcej o 700 zł., z powodu przeniesienia szkoły do Kalwaryi i kosztów pierwszego urządzenia budynku szkolnego.
- " " 61. W nadzwyczajnych mniej o 2.500 zł. Na rok 1896. udzielony był zasiłek w kwocie 6.000 zł. na umieszczenie kraj. warsztatu stolarskiego w Kalwaryi, obecnie koniecznem jest udzielenie na ten cel gminie bezprocentowej pożyczki w kwocie 4.000 zł.
- " " 62. W zwyczajnych więcej o 560 zł., w nadzwyczajnych więcej o 150 zł. ogółem więcej o 710 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 63. W zwyczajnych więcej o 240 zł., w nadzwyczajnych więcej o 1 000 zł. ogółem więcej o 1.240 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 64. W zwyczajnych więcej o 220 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 65. " " mniej o 625 zł., w nadzwyczajnych mniej o 150 zł. ogółem mniej o 775 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 66. W zwyczajnych więcej o 1.028 zł., w nadzwyczajnych mniej 150 zł. ogółem więcej o 878 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 67. W zwyczajnych więcej o 196 zł., w nadzwyczajnych mniej o 200 zł. ogółem mniej o 4 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 69. W zwyczajnych mniej o 150 zł., w nadzwyczajnych więcej o 120 zł. ogółem mniej o 30 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 70. W nadzwyczajnych preliniuje się 7.000 zł., albowiem koszta urządzenia tkalni mechanicznej obliczono na 9.000 zł. i budynek potrzebny na ten cel na 3.000 zł. razem na 12.000 zł. na pokrycie których służyć będzie spodziewana subwencya od c. k. Rządu w kwocie 5.000 zł. i wstawiona do preliminarza funduszu krajowego kwota 7.000 zł.
- " " 70a). W zwyczajnych mniej o 770 zł. z powodu zwinienia tej szkoły w roku 1896.
- " " 71. " " więcej o 100 zł., w nadzwyczajnych mniej o 100 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 72. W zwyczajnych więcej o 50 zł., w nadzwyczajnych mniej o 100 zł. ogółem mniej o 50 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 73. W zwyczajnych więcej o 60 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 74. " " " o 410 zł., w nadzwyczajnych mniej o 300 zł. ogółem więcej o 110 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 75. W zwyczajnych mniej o 100 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 76. " " więcej o 98 zł. " " " 50.
- " " 77. W nadzwyczajnych III. rata zasiłku dla gminy, przyznanego uchwałą sejmową z dnia 16. lutego 1894. w kwocie 2.000 zł.
- " " 78. W zwyczajnych więcej o 10 zł., w nadzwyczajnych mniej o 110 zł. ogółem więcej o 100 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 79. W zwyczajnych więcej o 160 zł., w nadzwyczajnych mniej o 1.300 zł. ogółem mniej o 1.140 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 79a. Odpada jako wstawiona w roku 1896. ostatnia rata.
- " " 79b. Odpada jako zasiłek jednorazowy uchwalony na rok 1896.
- " " 80. W zwyczajnych mniej o 10 zł. z powodu jak poz. 50.
- " " 82 " " " o 8 " " " " 50.
- " " 83. " " więcej o 10 " " " " 50.
- " " 89. " " " o 100 " } wskutek rozszerzonego i pożytecznego działania
- " " 90. " " " o 100 " } obu tych Towarzystw.
- " " 94. " " mniej o 100 " wedle potrzeby.
- " " 95a. W nadzwyczajnych preliniuje się 950 zł. na naprawę budynku wskutek grzyba (uchwała Wydziału krajowego do LW. 45.697/96).
- " " 95b. W nadzwyczajnych preliniuje się 250 zł. na rozszerzenie budynku.
- " " 96. W zwyczajnych więcej o 80 zł. z powodu uzupełnienia dodatku pięcioletniego dla kierownika stacyi.
- " " 101. W zwyczajnych preliniuje się 1.500 zł. na podręcznik fachowy niezbędnie potrzebny dla uczniów.

Fundusz krajowy. Preliminarz na rok 1897.

- Do poz. 102.* W zwyczajnych 2.000 zł. więcej z powodu zwiększonej liczby szkół i coraz częstszych podań o zasiłki celem kształcenia się w specjalnych zawodach przemysłowych.
- " " 103. W zwyczajnych preliniuje się 3.000 zł. w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 24. stycznia 1896.
- " " 104. W zwyczajnych więcej o 1.000 zł. z powodu projektowanych kilku nowych warsztatów naukowych.
- " " 109. W zwyczajnych preliniuje się 1.000 zł. jako pomoc dla wydawnictwa służącego dla przemysłowców i szkół zawodowych, prowadzonego przez Towarzystwo zachęty przemysłu krajowego łącznie z krajową komisją dla spraw przemysłowych.
- " " 111. W zwyczajnych więcej o 800 zł. z powodu zamierzonego otwarcia w roku bież. kursu wyższego.
- " " 111. W nadzwyczajnych preliniuje się 200 zł. na zakupno środków naukowych.
- " " 112. Preliniuje się 3.000 zł. w myśl uchwały Wys. Sejmu zalecającej W ydziałowi krajowemu subwencyonowanie szkoły handlowej we Lwowie i w przypuszczeniu, że szkoła ta w roku szkolnym 1897/98 w życie wprowadzoną będzie.
-

